

ΤΙΜΟΛΕΟΝΤΟΣ ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΛΟΓΟΔΟΣΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΤΩ ΣΥΛΛΟΓΩ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ ΙΘ' ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ

Μέλλον νὰ ποιήσω λόγον περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἰθ' ἔτος τοῦ Συλλόγου ἡμῶν ἀπαρκίτητον αἰσθάνομαι καθήκον ὕπως εὐθύς ἐν ἀρχῇ εὐχαριστήσω τὰ μέλη τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν πρὸς με εὐμενῆ αὐτῶν διάθεσιν καὶ τὴν ἀπεριόριστον αὐτῶν ἐμπιστοσύνην ἧς ἔνεκα καὶ πέμπτου τοῦτο ἔτος ἐξελέχθη πρόεδρος τοῦ Πανεπιστημίου. Ἐπὶ τῇ τιμῇ ταύτῃ ἐφ' ἧς δικαίως σεμνύομαι θέλω προσπαθῆσαι νὰ καταβάλω πάσας μου τὰς δυνάμεις ἵνα ἐργασθῶ πρὸς τὸ καλὸν τοῦ Συλλόγου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου καὶ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος ὑπῆρξαν πολλαὶ καὶ ποικίλαι, ἀναγράφων δ' αὐτάς ἐνταῦθα ἀκολουθῶ τὴν συνήθη σειράν ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν ἀφορώντων τὰ τῶν μελῶν. Τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ἐν συνόλῳ νέα μέλη προστετέθησαν εἰς τὰς τάξεις ἡμῶν. Ἐκ τούτων 30 προστετέθησαν εἰς τὴν τάξιν τῶν τακτικῶν μελῶν (7 εἰς τὴν τῶν ἐνεργῶν καὶ 23 εἰς τὴν τῶν παρέδρων) 6 εἰς τὴν τῶν ἐπιτίμων καὶ 12 εἰς τὴν τῶν ἀντεπιστελλόντων.

Ἄλλ' ὁ θάνατος ἐπληξε βελύχτα τὸν ἡμέτερον Σύλλογον· εἶναι ἀληθῶς λυπηρὸν ὅτι καθ' ἕκαστον ἔτος ἐπαυξάνει σπουδαίως ἢ δυστυχῶς ἀρκετὰ μεγάλη στήλη τῶν ἀποθνύστων συναδέλφων. Οὕτω δὲ ἔνδεκα ἐταίρων θρηνοῦμεν κατὰ τὸ παρὸν ἔτος τὴν στέρην· ἀπωλέσαμεν δύο τῶν ἀντεπιστελλόντων ἡμῶν μελῶν τὸν **Λέανδρον Δόσιον** καὶ τὸν **Σπυρίδωνα Σοκόλην** προθύμους πάντοτε τοῦ Συλλόγου φίλους, ἀπωλέσαμεν δ' ἑννέα ἐκ τῶν ἐπιτίμων μελῶν, τοὺς γηραιοὺς τοῦ ὑπουργείου τῆς Παιδείας τμηματάρχας **Ἀνδρέαν Μάμουκαν** καὶ **Δημήτριον Πανταζῆν**, οἵτινες τοσοῦτον ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου ἐπανελημμένως εἰργάσθησαν, τὸν πεπαιδευμένον καὶ χρηστὸν ἰατρὸν **Πάνον Πέσσαν**, τὸν σοφὸν ἐν Λονδίῳ πρεσβευτὴν **Πέτρον Βράϊλαν Ἀρομένην** οὐτινας καὶ ἢ ἐν τῷ Συλλόγῳ καὶ ἢ ἐν τῷ περιοδικῷ ἀκάματος συνεργασίᾳ ἀπέβη ὠφελιμωτάτη, τὸν ἐν Κοπενάγῃ γηραιὸν φιλέλληνα **Ἰωάννην Πέτον**,

τὸν **Βασίλειον Μελάν** καὶ τὸν **Λαμπριανόν Ἀμπανόπουλον** οἵτινες, ἰδίᾳ κατέστησαν ἄξιοι τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς ἡμετέρας Σχολῆς τῶν Ἀπόρων διὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῆς μερίμνης των, τὸν **Πέτρον Ζάνον** τὸν ἐνάρετον πρόεδρον τῆς ἐπὶ τῶν βακουφίων ἐπιτροπῆς· ἀπωλέσαμεν τέλος τὸν **Ἰούλιον Σμιθ** τὸν σοφὸν τοῦ Ἀστεροσκοπείου διευθυντὴν ὅστις ἐτίμησε τὸν Σύλλογον διὰ τῆς συνεργασίας του, ὅστις τὸν ἠγάπησε, καὶ ὅστις θνήσκων ἐνῶ διετίθει γενναῖον ὑπὲρ αὐτοῦ ποσόν, ἀφ' ἑτέρου κατέλειπεν ἔργον ἀκέραιον τῆς μνήμης του τὴν *Μετεωρολογίαν* καὶ *Φαινομενολογίαν* τῆς Ἀττικῆς.

Ἄλλα μεταβολαὶ πολλαὶ ἐγένοντο εἰς τὰς τάξεις τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου· παλαιοὶ συνάδελφοι ἐπανηλθον ἐξ ἀποδημίας ἔξω τῆς πρωτευούσης καὶ κατετάχθησαν καὶ πάλιν εἰς τὰ τακτικὰ μέλη ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ἀνεχώρησαν, ἐκ δὲ τῆς ὑποδικαιώσεως τῆς τάξεως τῶν τακτικῶν μελῶν πολλοὶ ἐκ τῶν ἐνεργῶν μετετέθησαν εἰς τὰ πάρεδρα καὶ τ' ἀνάπαιιν. Τούτων πάντων λεπτομερῆ ἀναγραφὴν ἀνευρίσκει ὁ βουλόμενος ἐν τοῖς σὺν τῇ λογοδοσίᾳ δημοσιευθησομένοις πίναξι τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου. Ἐγὼ ἐνταῦθα ἐν συνόλῳ μνημονεύω τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν τοῦ Συλλόγου ἄτινα ἀνέρχονται εἰς 787, ἐξ ὧν τακτικὰ μὲν 266 (ἦτοι 96 τακτικὰ ἐνεργὰ καὶ 170 πάρεδρα) 194 ἐπίτιμα 277 ἀντεπιστέλλοντα καὶ 50 τὰ ἀπομένοντα ἐκ τῆς καταργηθείσης τάξεως τῶν ἐκτάκτων.

Εἰς τριάκοντα καὶ πέντε συνῆλθεν ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος συνεδρίας. Ἐκ τούτων δεκατρεῖς μὲν ἦσαν τακτικὰ ὧν σκοπὸς κατὰ τὸν κανονισμόν εἶναι ἡ διεκπεραίωσις τῶν συνήθων τοῦ Συλλόγου ὑποθέσεων, εἴκοσι δὲ ἕκτακτοι ἐναῖς μόνον δικτριβαὶ ἀναγινώσκονται. Ἡπροθυμία τῶν μελῶν περὶ τὴν προσέλευσιν εἰς τὰς τακτικὰς συνεδρίας μὲν παραινεῖ νὰ ἐκφράσω πρὸς αὐτὰ τὰς ζωηρὰς μου εὐχαριστίας, διότι οὐ μόνον οὐδεμὴς συνεδρία προκηρυχθεῖσα ἐμπαιώθη ἐλλείψει ἀπαρτίως ἀλλὰ καὶ τέσσαρες ἔτι συνεκροτήθησαν πλεον τῶν ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ ἀπαιτουμένων.

Πρῶτον τοῦ Συλλόγου ἔργον ἦν ἡ ἐπιψήφισις τοῦ προϋπολογισμοῦ. Κατὰ τοῦτον τὰ μὲν ἔσοδα πρῦπελογίσθησαν εἰς δραχ. 20308, 80 τὰ δ' ἔξοδα εἰς δρ. 19,890. Ἐπῆλθον ὅμως μεταβολαὶ ἰκαναὶ ὡς ἐκ πιστώσεων νεωτέρων καὶ εἰσπράξεων ἀπροβλέπτων αἵτινες ἐπήνεγκον γενικὴν μεταβολὴν εἰς τοὺς ἀριθμούς.

Ἐκ τῶν πρώτων ὁμοίως ἔργων τοῦ Συλλόγου ἦν ἡ ὑποβολὴ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς, ἣτις συγκειμένη ἐκ τῶν κυρίων Ν. Γ. Πολίτου, Α. Βαρζέλη καὶ Στ. Ἰωαννίδου εὔρε τὰ πάντα καλῶς ἔχοντα καὶ ὑπέβαλε τινὰς παρατηρήσεις ὡς πρὸς τὴν σκοπιμωτέραν τακτοποίησιν τινῶν τῆς ἡμετέρας σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν, ἅτινα καὶ πάντα ἐφημύσθησαν. Ἡ ἐκθεσις τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς ἐδημοσιεύθη ἤδη ἀμέσως ἐν τῇ λογοδοσίᾳ τοῦ παρελθόντος ἔτους. Οὕτω ποιοῦντες παρέ-

χομεν τοῖς μέλεσι τοῦ Συλλόγου καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς κοινῷ πιστὸν ἔλεγγον τῶν ἡμετέρων πράξεων. Τοῦτο δὲ ἀνεγνώρισε καὶ ἡ προϊεραμένη ἀρχή. Διότι ὅτε κατὰ τὸ ἐκ τοῦ νόμου παρεχόμενον αὐτῇ δικαίωμα ἡ νομαρχία ἠθέλησε νὰ ἐξετάσῃ τὰ τῶν διαφόρων ἐν Ἀθήναις ἰδρυμάτων, συλλόγων καὶ ἐτχιριῶν εὔρεν ἐν πᾶσιν ἐνήμερον τὸ ἡμέτερον σωματεῖον καὶ ἐπὶ τῇ χρηματικῇ αὐτοῦ ἰδίᾳ διαχειρίσει ἐξήνεγκε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς.

Αἱ μετὰ τῶν ἐλληνικῶν συλλόγων καὶ σωματείων σχέσεις ἡμῶν ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγκάρδιοι, εἰς δὲ τὴν μετὰ τῆς ἐνταῦθα ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐτχιρικῆς σύμπραξιν ὀφείλεται ἡ διεκπεραίωσις τοῦ σπουδαιοτάτου ἔργου τῆς ἱστορικῆς ἐκθέσεως τῶν Κειμηλίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, περὶ ἧς ἐν πλάτει γενήσεται λόγος κατωτέρω. Νέας δὲ σχέσεις συνήψαμεν τῇ αἰτήσει αὐτῶν μετὰ τοῦ ἐνταῦθα συστάτος Τεγεατικοῦ συνδέσμου, μετὰ τῆς ἐτχιρικῆς ἐνταῦθα ἡ *Ἀυτοβοήθεια*, μετὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μακεδονικοῦ Φιλεκαπαιδευτικοῦ Συλλόγου, μετὰ τῆς ἐν Καλάμικις ἐταιρίας τοῦ Λαοῦ ὁ Λακωνικὸς Σύνδεσμος καὶ μετὰ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἀγαθοεργοῦ ἀδελφότητος Ὁμηρος. Καὶ πρὸς τινὰς τῶν Συλλόγων τούτων καὶ πρὸς ἄλλας κοινότητας καὶ γυμνάσια ὁ Σύλλογος ἡμῶν ἀπέστειλε βιβλίαι ἐφόσον ἦν τοῦτο δυνατόν, ἢ καὶ ἐβοήθησε χρηματικῶς. Εἰς τὰς μετὰ τῶν ἐνταῦθα σωματείων σχέσεις τοῦ Συλλόγου ἀναφέρεται καὶ ἡ ἀπόφασις ἣτις ἐλήφθη ὅπως κατὰ τὸν γενικὸν ἀγῶνα σκοποβολῆς ὅστις προκηρύχθη ἐνταῦθα κατὰ τὴν ἐορτὴν τοῦ ἀγίου Κωνσταντίνου ὑπὸ τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς ἐτχιρικῆς προσφέρει ὁ Σύλλογος ἄλλον τριακοσίων δραχμῶν. Καὶ ὁ ἀγὼν ἐτελέσθη ἀξιοπρεπῶς, καὶ τὸ ἄθλον προσηνέχθη μετὰ προσλαλιᾶν τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς ἐπὶ σκοπὸν βολῆς ἐταιρίας κ. Ἰω. Μεσσηνέζη τῷ νικήσαντι σκοπευτῇ.

Καὶ αἱ μετὰ τῶν ξένων ἐπιστημονικῶν σωματείων σχέσεις ἡμῶν διατηροῦνται ἀκμαῖαι πολλὰ δὲ τῶν σωματείων τούτων ἀποστέλλουσιν ἡμῖν τακτικῶς τὰς δημοσιεύσεις αὐτῶν. Εἰς τὴν μετὰ τῶν ξένων ἐπιστημονικῶν σωματείων κίνησιν ἀνάγεται καὶ ἡ πρόσκλησις τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου εἰς τὴν 56ῃν σύνοδον τῶν Γερμανῶν ἐπιστημόνων, ἣτις συνῆλθεν ἐν Φρεϊβούργῳ. Ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἀπέστειλεν ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῷ συνεδρίῳ τούτῳ τὸν καθηγητὴν κ. Α. Χρηστομάνον, τακτικὸν αὐτοῦ μέλος καὶ ἀντιπρόεδρον τοῦ Φυσιγνωστικοῦ τμήματος. Ὁ κύριος Χρηστομάνος διὰ τοῦ γνωστοῦ αὐτοῦ ἐπιστημονικοῦ ζήλου καὶ τῆς πρὸς τὸ ἔργον ἀφοσιώσεως ἀντεπροσώπευσεν ἀξιοπρεπέστατα τὸ ἡμέτερον σωματεῖον, ἐτιμήθη δ' ὑπὸ τοῦ συνεδρίου ἐκλεχθεὶς πρόεδρος τοῦ Γ' τμήματος τοῦ τῆς χημείας. Ὁ κ. Χρηστομάνος κατὰ τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ ὑπέβαλε τὰς ἐξῆς ἀνακοινώσεις ἐν τῷ τμήματι τῆς χημείας· περὶ ἐμμέσου ἀναλύσεως τοῦ Καλίου καὶ τοῦ Νατρίου, περὶ τινῶν νέων ἐφαρμογῶν τοῦ Νατριμυαλάματος, περὶ παρκασκευῆς τοῦ ἐμμωνιμυαλάματος, περὶ καύ-

σεως τῆς ἀμμωνίας ἐν τῷ δξυγόνῳ, περὶ ἐπιδράσεως τοῦ ἀτμοῦ τοῦ ἰωδίου ἐπὶ ἀσθέντου, περὶ πηκτικῆς τῆς ὑδροστατίνης, περὶ ἀναλύσεως δύο ἰαματικῶν πηγῶν τῆς ἐν Ἰσχίᾳ Καζαμίτζολας, περὶ σχηματισμοῦ διεθνoῦς ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν νέας δρθῆς καὶ ἐνιαίας χημικῆς ὀνοματολογίας. Ἐν δὲ τῇ β'. συνεδρίᾳ τοῦ τμήματος τῆς ὑγιεινῆς ὅτε ἀνεκοίνωσε τὰς ἐπὶ τῶν φυτικῶν πηγῶν καὶ φρεάτων τῶν Ἀθηνῶν ἀναλύσεις αὐτοῦ καὶ διένειμε τὰ περὶ τούτων δημοσιευθέντα ἐν τῷ ἡμετέρῳ περιοδικῷ, ἐπερωτηθεὶς περὶ τοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου Παρνασοῦ ἂν ἦναι ἑταιρία ἢ ἀκαδημία ἐπέσπασε ζωηρὰ ὑπὲρ αὐτοῦ χειροκροτήματα ὅτε εἶπεν «ὅτι εἶναι τὸ μόνον μέχρι τοῦδε ἴδρυμα ἐν Ἑλλάδι, ὅπερ τρέφει, ἐκδηλοῖ καὶ διαδίδει ἐμπράκτως καὶ αὐταπαρνήτως χάριν τοῦ καλοῦ καὶ ὠφελίμου τὸν πρὸς καλλιέργειαν τῶν ἐπιστημῶν ζῆλον τῶν Ἑλλήνων».

Καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος αἱ ἐκπαιδευτικαὶ ἐνέργειαι τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου ἐστέρθησαν διὰ πλήρους ἐπιτυχίας αἱ δὲ εἰς διάφορα μέρη τοῦ κράτους σχολαὶ τοῦ Συλλόγου καὶ αἱ τῶν ἀπόρων παιδῶν καὶ αἱ δημοτικαὶ τακτικῶς ἐλειτούργησαν καὶ καλλίτους παρήγαγον καρπούς.

Ἐν τῇ πρώτῃ τῶν σχολῶν τούτων, τῇ ἐν Ἀθήναις σχολῇ τῶν ἀπόρων παιδῶν ἐνεγράφησαν ἐν συνόλῳ 620 παῖδες, ὑπερβάντες πάντων τῶν προηγουμένων ἐτῶν τὴν ἐγγραφὴν. Ἐνεκα τῆς μεγάλης συρροῆς τῶν παιδῶν ἐγένετο ἀνάγκη τῆς προσλήψεως καὶ πέμπτου διδασκάλου.

Κατὰ τάξεις δ' ἐνεγράφησαν εἰς μὲν τὴν α'. 411 εἰς δὲ τὴν β'. 145 εἰς τὴν γ'. 40 καὶ εἰς τὴν δ'. 24 διότι ἐφέτος ἐκρίθη ὡς συντείνον εἰς τὴν μείζονα τῆς σχολῆς ἀνάπτυξιν ἢ ὑποδικίσεις αὐτῆς εἰς τέσσαρας τάξεις καὶ ἡ κατάργησις τοῦ μέχρι τοῦδε ἰσχύοντος συστήματος οὕτω δ' ἀφωμοιώθη ἡ σχολὴ κατὰ πάντα πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ἐγκατεστημένα πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα.

Αἱ αὐταὶ ἐξενεχθεῖσαι καὶ κατὰ τὰ προηγουμένα ἔτη παρατηρήσεις ἰσχύουσι καὶ κατὰ τὸ ἄρτι λήξαν ὡς πρὸς τὴν φοιτητικὴν τῶν παιδῶν τούτων. Ἡ φοιτητικὴ ἀρχομένη ζωὴ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ βαινεὶ αὐξοῦσα μέχρι τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων κατόπιν δ' ἐλαττοῦται καὶ μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Πάσχα καταντᾷ σχεδὸν εἰς τὸ ἡμισυ διὰ τοῦτο καὶ ἡ κοσμητεία τοῦ λήξαντος ἔτους ἀπεφάσισεν ὅπως αἱ ἐξετάσεις γίνωνται ἀμέσῳ μετὰ τὸ Πάσχα καὶ πρὸς τοῦτο θέλομεν συνεννοηθῆ μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως Σ. Ὑπουργοῦ ἐλπίζοντες ὅτι θέλομεν τύχει παρ' αὐτοῦ τῆς πρὸς τοῦτο ἀδείας.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς πατρίδας καὶ τὰ ἐπαγγέλματα τῶν φοιτῶντων παιδῶν ἰσχύουσι καὶ ἐφέτος τὰ καὶ πέρυσιν ἀναγραφέντα ἐν τῇ ἐμῇ λογοδοσίᾳ. Ἐκ τῶν τῆς ἔσω Ἑλλάδος παιδῶν οἱ πλείονες ἀνήκουσιν εἰς τὴν Κορινθίαν καὶ τὴν Γορτυνίαν, ἐκ δὲ τῶν τῆς ἔξω Ἑλλάδος εἰς τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Κρήτην, ἐφέτος δὲ προσήλθον ἱκανοὶ καὶ ἐξ Ἠπειροῦ.

Ὡς πρὸς ἐπαγγέλματα δ' ὑπερτεροῦσιν οἱ στιλβῶνται ὑποδημάτων, οἱ ὀφιοκομιστῆαι καὶ οἱ ἐφημεριδοπῶλαι, εἰς δὲ κατκρίνονται οἱ ἐκ τῆς ἔσω Ἑλλάδος παῖδες καὶ οἱ πηλοπόροι καὶ κτίτῆαι οἵτινες ἀπαντες εἶναι Μακεδόνες καὶ Ἠπειρώται. Πλὴν τούτων ὁμῶς ἡ σχολὴ ἐφέτος μετ' εὐχαριστήσεως εἶδε καταγραφέντας καὶ πολλοὺς παῖδας τεχνίτας, καὶ εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ἡ ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους γενομένη πρόσκλησις διὰ τοῦ τύπου πρὸς πάντας τοὺς καταστήματάρχας. Ἐκ τῶν τεχνιτῶν δὲ τούτων παιδῶν οἱ πλείστοι εἶναι ξυλουργοὶ καὶ ἐπιπλοποιοὶ, διότι ἡ ἀξιοτιμία ἀληθῶς συντεχνία τῶν ξυλουργῶν διὰ τοῦ γηρκιοῦ αὐτῆς προέδρου κ. Πάν. Πανκχιωτάκη προθύμῳ παρεδέετο καὶ συνέστησεν εἰς πάντας τὰ μέλη αὐτῆς ὅπως ἐπὶ ποιῆ ἀποβολῆς μὴ γίνηται δεκτὸς μαθητευόμενος παῖς ἐν καταστήματι ἂν μὴ φοιτᾷ εἰς τὴν ἡμετέραν σχολὴν. Τὸ τοιοῦτον ἀναμύνομεν καὶ παρὰ τῶν ἄλλων ἀξιοτιμῶν προεδρείων τῶν διαφόρων ἐργατικῶν συνδέσμων τῆς πρωτευούσης, ὅπως γίνεται καὶ παρὰ τῶν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἐδωδίων κατασκευαστῶν, οἵτινες πάντας τοὺς παῖδας τῆς ἀγορᾶς στέλλουσιν εἰς τὴν σχολὴν. Ἀλλὰ κυρίως ἀπαιτοῦμεν ὡς εἶπεν τοῦτο παρὰ τῶν κυρίων ἐφημεριδογράφων τῆς πρωτευούσης, καὶ τὸ ἀναφέρω ἐνταῦθα, διότι πολλάκις οἱ ἐκδόται ἐσπερινῶν τινῶν φύλλων συμβαίνουσι νὰ ἀποσπῶσιν ἐκ τῆς ὥρας τῆς σχολῆς τοὺς μικροὺς μαθητὰς δυσανασχετοῦντας πολλάκις ἐπὶ τούτῳ, ἀλλὰ μὴ δυναμένους καὶ ἄλλως νὰ πράξωσιν ὡς ἐκ τῶν ὄρων ὑφ' οὗς διέπεται ἐν Ἀθήναις ἡ πώλησις ἐφημερίδων. Οὐδεμία βλάβη ἂν αὕτη ἢ ἐκείνη ἢ ἐσπερινῆ ἐφημερίς ἐκδοθῆ ὀλίγον ἐνωρίτερον, ἀλλὰ πόση ἠθικὴ ὠφέλεια εἰς τοὺς μικροὺς πωλητὰς!

Ἡ ἡλικία τῶν παιδῶν ποικίλλει ἀπὸ τοῦ ἐβδόμου ἀρχομένη ἔτους καὶ καταλήγουσα κυρίως εἰς τὸ εἰκοστὸν, ὡς λεπτομερέστερον ἀναγράφουσι οἱ ἐν τῇ ἐκθέσει ταῦ κ. Ἐφόρου τῆς σχολῆς πίνακες. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη ἡ κοσμητεία νὰ ποιήσῃ καὶ τινὰς ἐξαίρεσεις καὶ νὰ δεχθῆ καὶ τινὰς μαθητὰς καὶ ἄνω τοῦ εἰκοστοῦ ἔτους. Εἰς μάλιστα τούτων εἶναι ἐπτά καὶ τριάκοντα ἐτῶν, τίμιος ἐργάτης ἐκ Μακεδονίας, ὅστις μετὰ δακρύων παρεκάλει ἡμᾶς ὅπως τὸν δεχθῶμεν εἰς τὴν σχολὴν διὰ νὰ μάθῃ ὀλίγα γράμματα.

Ἡ δὲ διδασκαλία ἐγένετο ἐπὶ δώρων ὡς συνήθως κατὰ τὸ λήξαν ἔτος. Διδάτκαλοι δ' ὑπῆρξαν τῆς μὲν ἀνωτέρας τάξεως ὁ κ. Θ. Ἰωαννίδης εἰς δὲ ἀνετέθη καὶ ἡ ἐποπτεία τῆς Σχολῆς, τῆς γ'. τάξεως ὁ κ. Δημ. Κολοκοτσᾶς, τῆς β'. ὁ κ. Γ. Ι. Καλοροϊζίκος, καὶ τῆς α'. ὁ κ. Δ. Καραβᾶς μετὰ τοῦ βοηθοῦ κ. Γ. Ι. Γιαννοῦκου. Εἰς τὴν α'. ταύτην τάξιν ἐδιδάχθη ἀνάγνωσις, γραφὴ καὶ ἀριθμητικὴ ὡς καὶ εἰς τὴν β'. Εἰς τὴν γ'. τάξιν πλὴν τούτων προσετέθησαν τὰ ἱερὰ καὶ ἡ γραμματικὴ, εἰς δὲ τὴν δ'. καὶ τὰ ἑλληνικὰ, ἡ γεωγραφία καὶ ἡ ἱστορία. Ἀποτέλεσμα τῆς διδασκαλίας τῶν μαθητῶν ἦσαν αἱ ἐξετάσεις αἵτινες ἐγένοντο τὴν 26 Μα-

ζου υπό τὴν ἐπίβλεψιν τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς συγκειμένης ὑπὸ τῶν κυρίων Ε. Δεπάστρα ἀρχιμανδρίτου, Ἰγνατίου Μοσχάκη καὶ Σταματίου Βάλβη ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σεβαστοῦ Μητροπολίτου Ἀθηνῶν, τοῦ ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τοῦ γεν. ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημ. Σχολείων, τοῦ τμηματάρχου τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ ἄλλων φιλομούσων. Οἱ τῆς κατωτέρως τάξεως δὲν ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις ἐπομένως προσήλθον μόνον οἱ τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων, ἐκ δὲ τῆς τετάρτης ἀπελύθησαν καὶ ἐξ (ὧν τρεῖς μὲ βῆθρον ἀριστα) λαβόντες καὶ τὸ κεκλονισμένον ἀπολυτήριον τῆς σχολῆς διὰ τὴν περαιτέρω ἐν κοινωνίᾳ ἀποκατάστασιν.

Ὁ Σύλλογος κατὰ τὸ ληξάν ἔτος ἐπεψήφισε μετ' ἐπανειλημμένας συζητήσεις τὴν σύστασιν διὰ τῶν παιδῶν τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων σώματος κομιστῶν, ὅπερ μεγάλας ἠδύνατο ὑπηρεσίας νὰ προσενέγκῃ τῇ πόλει τῶν Ἀθηνῶν. Κατὰ τὸν ψηφισθέντα ὀργανισμόν οἱ κομισταὶ οὗτοι θέλουσιν ἐκτελεῖ πᾶσαν παραγγελίαν ἀνά τὴν πόλιν καὶ θέλουσι μεταφέρει μικρὰ δέματα εἰς ἀπάσας τὰς ὀρισμένας ἀποστάσεις, ἀλλ' ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ὀργανισμοῦ τούτου ἀνεβλήθη, διότι ἐκρίθη ὑπὸ τῆς κοσμητείας ὡς πρόωρος ἔτι.

Ὁ ἀπὸ τοῦ περελθόντος ἔτους συστάς ἐν συνεννοήτῃ μετὰ τοῦ Μουσικοῦ καὶ Δραματικοῦ συλλόγου μουσικῆς θίσεως ἐξ ἀπόρων παιδῶν ἐδιδάχθη καθ' ἅπαν τὸ ληξάν ἔτος ἐν τῷ ὠδείῳ ὑπὸ τοῦ ἀρχιμουσικοῦ κ. Γ. Γαϊδεμβέργερ. Ὁ θίσεως οὗτος καίτοι ἀρτισύστατος ἐπαίανισε δις δημοσίᾳ καὶ κατὰ τὰς ἐν τῷ ὠδείῳ γενομένας δημοσίᾳ ἐξετάσεις καὶ κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν, συνώδευσε δὲ καὶ τὴν νύκτα τῆς μεγάλης Πάρασκουης τὸν ἐπιτάφιον τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Θεοδώρων. Ἀλλ' ὅμως μεθ' ὅλα ταῦτα καὶ μεθ' ὅλους τοὺς ὑπὸ τῶν διδασκάλων καταβλήθέντας κόπους δὲν ἐπετεύχθησαν τὰ ἀποτελέσματα ἄτινα ἔδει καὶ τοῦτο διότι δυστυχῶς ἐν τῷ ὠδείῳ ἔλειπεν ἡ δέουσα ἐπιτήρησις. Διὰ ταῦτα ἡ κοσμητεία τῆς σχολῆς προέτεινεν ὅπως ἡ διδασκαλία τοῦ μουσικοῦ θιάσου γίνηται τοῦ λοιποῦ ἐν τῷ Συλλόγῳ, ἀγοραζομένων ἐκ τῶν χρημάτων τοῦ ἀποθεματικοῦ τῶν μουσικῶν ὀργάνων ὑπὸ τοῦ Συλλόγου. Τοῦτο δ' ἐγένετο ἀποδεκτὸν καὶ μάλιστα κομισθῶσι τὰ ὄργανα ἢ διδασκαλία γενήσεται ἐν τῷ Συλλόγῳ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ αὐτοῦ ἱκανοτάτου καὶ ἀξίου ἀρχιμουσικοῦ κ. Γ. Γαϊδεμβέργερ.

Τὸ δὲ ταμειυτήριον τῆς Σχολῆς ἐλειτούργησε καὶ κατὰ τὸ ληξάν ἔτος. Κατετέθησαν δ' ἐν ὄλῳ ὑπὸ 146 καταθετῶν παιδῶν δρ. 2249.35 καὶ ἀπεδόθησαν εἰς 107 παιδας δρ. 1337.30. Ἔσχε δὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸ ἠθικὸν μέρος διότι ἐσυνείθισε τοὺς παῖδας εἰς τὴν οἰκονίαν καὶ ἔσωσε τὸ χροῖμα αὐτῶν συνήθως καταναλισκόμενον εἰς τὰ ἐν ταῖς ὁδοῖς πικινίδια ἢ καὶ ἐνίοτε ὑπεξαιρούμενον ὑπὸ ἐπιτηδείων κερδοσκόπων.

Τοιαῦτα κατὰ τὸ ληξάν ἔτος τὰ τῆς ἐν Ἀθήναις σχολῆς τῶν ἀπόρων

παιδῶν, ἣν διηύθυνε κοσμητεία ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ κ. Κ. Βάμβρα ὡς ἐφόρου καὶ τῶν κκ. Γ. Δουρούτη, Ν. Κουρῆ, Κ. Διγενῆ, Α. Μκρινπούλου, Κ. Κουτσαλέζη καὶ Ν. Τριανταφυλλίδου κοσμητῶρων.

Αἱ δὲ κατ' ἐπαρχίας σχολαὶ τῶν ἀπόρων παιδῶν εἰργάσθησαν καὶ αὐταὶ ἐπιτυχῶς τὸ ληξάν ἔτος, ἐγένοντο δὲ καὶ τὰ ἐγκρίνια τῆς ὑφ' ἡμῶν ἰδρυθείσης σχολῆς ἐν Πύργῳ. Δικλυθείσης σχεδὸν τῆς ἐν Νέξ Πικέρνῃ ἀποικίας τῶν ἐλληνοαλβανῶν, αἰτῆται τῶν κκοτόικων μετεθέσαμεν τὴν αὐτόθι ἡμετέρην σχολὴν ἀπὸ Νέξ Πικέρνης εἰς τὸ χωρίον Κκαπελέτο. Συνεστήσαμεν δὲ καὶ δύο νέας σχολὰς ἀπόρων παιδῶν, τὴν μὲν προτάσει τοῦ κυρίου Α. Μεταξῆ ἐν Ἀργοστολίῳ, τὴν δὲ προτάσει τοῦ κυρίου Α. Βαζζέλη ἐν Λευκάδι καὶ ἐξελεξάμεθα κοσμητῶρας τῆς μὲν πρώτης τοὺς κκ. Μ. Βαμβρακέρδον, Ν. Α. Πανῶν, Χρ. Βαυδῶρον, Ἰω. Φωκῶν Κοσμετάτον, Χ. Καγγελάρη, τῆς δὲ δευτέρας τοὺς κκ. Γ. Στεφανίτην, Κ. Ἀλβανίτην, Ε. Τοῦμπαν, Ἰω. Σικελιανὸν καὶ Ἰω. Σιέναν. Ἐπῆλθεν ὅμως καὶ ἄλλως ἀρρωγὸς ὁ Σύλλογος ἀποστείλας βιβλικά διδασκτικά εἰς δῆμους ἀπόρου· οἵτινες ἐζητήσαντο τοιαῦτα ὑπὲρ τῶν δημοτικῶν σχολείων. Κατώρθωσε δὲ ὅπως γίνῃ δεκτὴ παρὰ τῷ ὑπουργείῳ ἡ πρὸς αὐτὸν αἴτησις τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου Σιμινάδαις τοῦ δήμου Μκντινεῖς ὅπως συττῆ παρ' αὐτοῖς δημοτικὴ σχολή. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν δῆμον Ἀθηναιῶν ἐπῆλθεν ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἀρρωγὸς διὰ τῆς σχολῆς αὐτοῦ. Τοῦ κυρίου τῆς πρώτης δημοτικῆς σχολῆς τῶν ἀρρένων τῆς ἐπιλεγόμενης τοῦ Κκαραμάνου κριθέντος ἀκαταλλήλου ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου διὰ τὴν ἐν αὐτῷ περαιτέρω διαβίωσιν μαθητῶν, ὁ ἡμέτερος Σύλλογος προθύμως πρέσχε ἐπὶ μετριωτάτῳ ἐνοικίῳ τὰ δωμάτια τῆς σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν πρὸς προσωρινὴν ἐγκατάστασιν τῆς δημοτικῆς σχολῆς, εἰς ἣν οὕτω καθ' ὅλον τὸ ἔτος παρέσχομεν ἄστυλον.

Μεθ' ὅλα ταῦτα κατὰ τὸ ληξάν ἔτος διετηροῦντο ὑπὸ τοῦ Συλλόγου δώδεκα σχολαὶ ἢ ἐνταῦθα, καὶ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐν Κκαλάμαις, Σύρφ, Ζκακύνθῳ, Πάτραις, Ἀνδρῳ, Κκαπελέτῳ, Τραγκνοῦ, Κκατσαροῦ, Πύργῳ, Λευκάδι καὶ Ἀργοστολίῳ. Τὸ δὲ ποσὸν τῶν ἐν αὐταῖς φοιτητῶν παιδῶν ὑπερέβη τὸν ἀριθμὸν τῶν χιλίων τριακοσίων μὴ περιλαμβανομένων τῶν τελευταίων δύο σχολῶν.

Αἱ ἔκτακτοι συνεδρῆσι τοῦ Συλλόγου εἶναι ἐκ τοῦ κκνονισμοῦ ἀφιερωμένοι διὰ τὰ ἀναγνώσματα ἄτινα συνεποσώθησαν ἐφέτος εἰς εἴκοσι δύο, ἐφοιτῶντο δ' ὑπὸ ἱκανοῦ πάντοτε πλήθους. Δέον ἐνταῦθα νὰ ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου πρὸς πάντας τοὺς μετασχόντας τῶν ἀναγνωσμάτων.

Ἰδοὺ δὲ κατὰ σειράν ὅποια ὑπῆρξαν ταῦτα.

Ὁ κ. Γεώργιος Παράσχος τακτικὸν μέλος ἀνέγνω ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Ζ τῆς Ἰλιάδος.

Ὁ κ. Ε. Ζαλοκώστας τακτικὸν μέλος ἀνέγνω μελέτην ἐπὶ τοῦ δράμα-

τος τοῦ Βίκτωρος Οὐγὸ ὁ βασιλεὺς διασκεδάζει μετὰ μεταφράσεως ἑμμέτρου τῶν κυριωτέρων μερῶν.

Ὁ ἀποθανὼν συνάδελφος ἡμῶν Σπυρίδων Σοκόλης ἀντεπιστέλλον μέλος ὠμίλησε περὶ ἀλθαιτικοῦ συνδέσμου (ἀναγνώσματα δύο).

Ὁ κ. Χαρλάμπης Ἄννινος τακτικὸν μέλος ὠμίλησε περὶ τοῦ ἔτους 1000 μ. χ.

Ὁ κ. Α. Παπαδιαμαντόπουλος τακτικὸν μέλος περὶ τῶν ὀρίων τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος.

Ὁ κ. Α. Πασπάτης ἐπίτιμον μέλος περὶ βυζαντινῶν ἀνακτόρων ἀναγνώσματα τρία.

Ὁ κ. Ν. Χλωρὸς τακτικὸν μέλος περὶ διαχειρίσεως δασῶν καὶ διαχειριστικῶν ὀργάνων.

Ὁ κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης τακτικὸν μέλος περὶ μνημῶν.

Ὁ κ. Κ. Γ. Ξένος τακτικὸν μέλος ἢ Ἰσπανικὴ φιλολογία κατὰ τὸν ις' καὶ ιζ' αἰῶνα, ἀναγνώσματα τρία.

Ὁ κ. Κ. Παπακρηγόπουλος ἐπίτιμον μέλος περὶ τῶν περὶ καταλύσεως τοῦ ὁσμανικοῦ κράτους ἐν Εὐρώπῃ ἱστορικῶν προθεσμιῶν.

Ὁ κ. Α. Διομήδης Κυριακὸς τακτικὸν μέλος περὶ τῆς τριρακοσιετηρίδος τοῦ Λουθέρου.

Ὁ κ. Ἰω. Τσέτσης τακτικὸν μέλος περὶ τῶν ἐποχῶν καὶ εἰδῶν τῆς ἱεραῆς μελοποιίας τῶν Βυζαντινῶν μετ' ἐξαγγελίας μελῶν διαφόρων αἰῶνων ἐπὶ κλειδοκυμβάλου.

Ὁ κ. Ἰω. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσης τακτικὸν μέλος ἀν εὐγενὲς τὸ χάρτοπαικτεῖν.

Ὁ κ. Ἀχιλλεὺς Περᾶχος τακτικὸν μέλος τὰς δύο πρώτας πράξεις τοῦ δράματος αὐτοῦ Ἄων Καλλέργης.

Ὁ κ. Ἰγνάτιος Μοσχάκης τακτικὸν μέλος περὶ ἐλευθέρως θελήσεως.

Ὁ κ. Ἀνδρέας Λασκκράτος ἐπίτιμον μέλος περὶ τῶν προόδων τῆς Κεφαλληνίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Ὁ κ. Ἰω. Ἰσιδωρίδης Σκυλίσης τακτικὸν μέλος Ἐπεισοδίων τῆς ἑλληνικῆς ἐπαραστάσεως τὸ μυριστόν.

Καὶ αὐταὶ μὲν αἱ ἐν γένει ἐργασίαι τοῦ Συλλόγου. Ἐρχομαι δὲ ἤδη ἐπὶ τὰς ἐργασίας τῶν τμημάτων.

Ὁ θεσμὸς τῶν τμημάτων ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἰδρυθεὶς ἐν τῷ Συλλόγῳ ἐλειτούργησεν ἀπροσκόπτως καὶ κατὰ τὸ ἄρτι λήξεν ἔτος καὶ ἀπέδειξεν ἀληθῶς πόσον δίκαιον εἶχον οἱ προτείναντες καὶ εἰσκαγγόντες τὴν διαίρεσιν ταύτην, ἣτις χωρὶς νὰ παραβιάσῃ τὰς κυρίας καὶ οὐσιώδεις τοῦ Συλλόγου ἐργασίας ἐνέσπειρε νέαν ζωὴν εἰς αὐτὸν καὶ κατέστησε συμμετόχους τῶν ἐργασιῶν πάντα τοῦ Συλλόγου τὰ μέλη.

Καὶ πρῶτον ὁμιλῶ περὶ τῶν ἐργασιῶν τοῦ τμήματος τῶν νομικῶν

καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν. Τὸ τμήμα τοῦτο ἐν ἀρχῇ προέβη εἰς τὰς ἀρχαιεσίαις αὐτοῦ ἐκλεξόμενον πρόεδρον μὲν καὶ ἀΐθις τὸν καθηγητὴν κύριον Κ. Ν. Κωστῆν, ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Σίμον Μπαλάνον καὶ γραμματέα τὸν κ. Τιμόλ. Ἡλιόπουλον.

Καὶ πρῶτον μὲν ἐν τακτικῇ συνεδρίᾳ αὐτοῦ ὁ καθηγητὴς κ. Κ. Ν. Κωστῆς ἐποίησατο μακρὰν ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς ἐν Πλοετζενσέε παρὰ τὸ Βερολίνον σωφρονιστικῆς φυλακῆς. Ὁμοφώνως ἀποφάσει τοῦ τμήματος, ἢ ἀνακοίνωσις αὕτη κατεχωρίσθη ἐν τῷ Πάρνασσῳ.

Ὁ κ. Σπ. Σπηλιωτάκης ὑπέβλε πρότασιν ἵνα τὸ νομικὸν τμήμα δι' ἐπιτροπῆς του ἐξεύρη τὰ μέσα πρὸς περιορισμὸν τῆς ἐν τοῖς χρηματιστηρίοις κυβείας· ἢ πρότασις αὕτη μετὰ συζήτησιν ἧς μετέσχον διάφορα τῶν μελῶν τοῦ τμήματος ἐγένετο ἀποδεκτὴ, τὸ δὲ τμήμα ἐξελέξατο ἐπιτροπὴν ἐκ τῶν κκ. Σ. Μπαλάνου, Γ. Φιλήμονος, Γ. Ἀγγελοπούλου καὶ Κ. Βάμβα ὅπως ὑποβάλλῃ ἔκθεσιν περὶ τούτου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐπισταμένως ἐργασθεῖσα ὑπέβλε τὸ ἀποτέλεσμα τῶν σκέψεων αὐτῆς εἰς τὸ τμήμα.

Ἦδη ἀπὸ πέρυσι τὸ τμήμα προτάσει καὶ εἰσηγήσει τοῦ κ. Σίμου Μπαλάνου ἐμελέτησε τὸ ζήτημα τῆς βελτιώσεως τῶν δικαστηρίων. Ἐπιτροπὴ δὲ συγκειμένη ἐκ τῶν κκ. Κ. Ν. Κωστῆ, Α. Παπακρηγόρου, Ν. Ράδου, Σ. Μπαλάνου, Γ. Φιλαρέτου, Ν. Λεβίδου καὶ Θ. Φλογαίτου κατέγεινε περὶ τὸ ζήτημα καὶ συνέταξε διὰ τοῦ τελευταίου ὡς εἰσηγητοῦ μακρὰν ἔκθεσιν περιλαμβάουσαν ὅλας τὰς φάσεις τοῦ ζητήματος καὶ τὰ προτεινόμενα πρὸς διόρθωσιν μέτρα. Εἰς δύο κατὰ σειράν συνεδρίας τοῦ τμήματος ἐσυζητήθησαν διὰ μακρῶν τὰ πορίσματα τῆς ἐκθέσεως, τὸ δὲ τμήμα παρέπεμψε τὰ τῆς συζητήσεως ταύτης τοῖς ἀρμοδίοις, λαθὼν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὴν Βουλὴν ὑπεβλήθησαν διάφορα νομοσχέδια βραχιζόμενα κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ τμήματος.

Ὁ κ. Α. Σκουζὲς ἐν συνεδρίᾳ τοῦ τμήματος ἀναπτύξας τὴν χρησιμότητα τοῦ ποινολογίου, ὅπερ ἐστὶν ὁδηγὸς φωτίζων τὸν δικαστὴν πρὸς ἀκριβῆ καὶ δικαίαν τῆς ποινῆς ἐπιμέτρησιν, προέτεινε ἵνα τὸ τμήμα συστήσῃ τοῖς ἀρμοδίοις τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου. Τὸ τμήμα ἀπέδεδεξατο τὴν πρότασιν ταύτην.

Ἐν ἑτέρᾳ συνεδρίᾳ τοῦ τμήματος ὁ κ. Λαμιανὸς Βορρὲς ἀνέπτυξε τὰς περὶ τοῦ ὀρκωτικοῦ συστήματος ἰδέας αὐτοῦ καὶ προέτεινε διαφόρους τροποποιήσεις εἰς τὸ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὑποβληθὲν ἐν τῇ Βουλῇ νομοσχέδιον περὶ ἐνόρκων. Ὁ κ. Α. Παπακρηγόρος ἀνέπτυξε τὰς ἐν τῷ νομοσχεδίῳ περιλαμβανόμενας μεταρρυθμίσεις, κατέληξε δὲ προτείνας ἵνα τὸ τμήμα δι' ἐπιτροπῆς του μελετήτῃ τὸ νομοσχέδιον καὶ ὑποβάλλῃ ἀρμοδίως καὶ τὰς ἰδίας γνώμας ὅπως ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ νομοσχεδίου· ἢ ἐπιτροπὴ αὕτη συνέστη ἐκ τῶν κκ. Κ. Ν. Κωστῆ,

Α. Παπκφράγκου, Σ. Μπκλάνου, Δ. Βορρέ και Α. Πκπκδιαμαντοπούλου.

Ἡ δὲ τοῦ τμήματος φροντίς περὶ τῆς βελτιώσεως τῶν φυλακῶν ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος δι' ἰδίαις ἐπιτροπῆς, ἧς προήδρευεν ὁ κ. Ἰω. Α. Τυπάλδος. Ἄλλ' ὅμως τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς δὲν ὑπῆρξαν γενναῖα καὶ διὰ τοῦτο σκέψις γίνεται ὅπως ἡ ἐπιτροπὴ ἀναλάβῃ μᾶλλον τὴν περιθάλψιν καὶ φροντίδα τῶν ἀποφυλακισσομένων.

Τὸ δὲ ἀρχαιολογικὸν καὶ φιλολογικὸν τμήμα ἐκλεξάμενον πρόεδρον τὸν κ. Κ. Παπαρηγόπουλον καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Γ. Κρέμου καὶ αὐθις καὶ γρχιμακτέα τὸν κ. Στ. Βλάχον, ἐνησχολήθη κυρίως εἰς ἀνακοινώσεις διαφόρους τῶν μελῶν αὐτοῦ, αἵτινες ἀνήλθον εἰς τεσσαράκοντα τρεῖς ἐν συνόλῳ, ἀπτόμενοι τῶν διαφόρων μελετῶν τοῦ τμήματος ὡς ἐξῆς.

Νομισματικαὶ ἀνακοινώσεις ἐγένοντο τέσσαρες ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Παπαρηγοπούλου περὶ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ κ. Π. Λάμπρου ἐπὶ τῶν μεταλλίων καὶ τῶν νομισμάτων τῆς Ἐπτανήσου πολιτείας· ὑπὸ τοῦ κ. Ἀλεξ. Μελετοπούλου τρεῖς περὶ ἀνεκδότου Ἀθηναϊκοῦ τετραδράχμου φέροντος τὴν ἐπιγραφὴν Δῆμος, περὶ ἀργυροῦ νομίσματος τῆς Ἐπιδαύρου, καὶ περὶ χαλκοῦ νομίσματος τῆς Λακεδαίμονος.

Ἔργων ἀρχαίας τέχνης ἀνακοινώσεις δώδεκα ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακ. Χ. Δραγάτση περὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ γενομένων ἀνασκαφῶν καὶ τῶν κατ' αὐτάς ἀνακαλυφθέντων, περὶ κεφαλή· περὶ τῆς Πρωσιδῶνα ἐκ τοῦ Μουσείου Πειραιῶς, περὶ ὑδρίας μαρμαρίνης μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως, περὶ ἀρχαίου χειρομύλου· ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μελετοπούλου περὶ ἀγαλματίου ἐκ χαλκοῦ ἀνευρεθέντος ἐν Ὀλυμπίᾳ, περὶ ἀρχαίων χειρουργικῶν ἐργαλείων ἐν οἷς καὶ σικύα ἀνευρεθέντων ἐν Πειραιεῖ, περὶ τοῦ ἐν Πειραιεῖ ἀνευρεθέντος ἀρχαίου οἰκοδομήματος· ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Καραπάνου περὶ ἀγκλαμάτου ἐξ ὀπτιῆς γῆς· ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου περὶ τῶν κατὰ τὸν ἅγιον Φίλιππον ἀνευρεθεισῶν ἀρχαιοτήτων, περὶ ἀρχαίας φρεαττύου, περὶ κεφαλῆς νεανικῆς ἐκ μαρμάρου, ὑπὸ τοῦ κ. Ἡλ. Τσιτσέλη περὶ τῶν ἐν Πάλλῳ ἀνευρεθέντων ἀρχαίων τάφων.

Ἔργων μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας τέχνης ἀνακοινώσεις μία ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου πρόσθετα περὶ ἡπειρωτικῶν ἐνεπιγράφων μαστραπάδων.

Ἐπιγραφικαὶ ἀνακοινώσεις ἐγένοντο τρεῖς ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μελετοπούλου περὶ ἑλληνικῆς καὶ Φοινικικῆς ἐπιγραφῆς ἐν Πειραιεῖ· ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Καραπάνου περὶ ἐπιγραφῆς τοῦ γ'. αἰῶνος ἀναφερομένης εἰς τοὺς ὄργανους· ὑπὸ τοῦ κ. Ἰακ. Χ. Δραγάτση περὶ ἀρχαϊκωτάτης ἐπιγραφῆς ἐκ Πειραιῶς.

Φιλολογίας καὶ Κριτικῆς ἀνακοινώσεις δέκα ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Σκαλλιῶνος περὶ ἀνεκδότου ἐπιστολῆς Ῥωμανοῦ τοῦ Λακαπηννοῦ ἐκ χειρογράφου τῆς Πατριαρχικῆς Βιβλιοθήκης, περὶ ἀνευρέσεως χειρογράφου ἐκ τῶν τῆς ἐθν. βιβλιοθήκης περιέχοντος δύο ἀγνώστους λόγους τοῦ βασιλέως Ματ-

θαίου τοῦ Κκτακουζηνοῦ, ὑπὸ τοῦ κ. Στ. Δ. Βλάχου διόρθωσις τῶν στίχων 128—133 τῆς Ἀντιγόνης τοῦ Σοφοκλέους, διόρθωσις τοῦ 8ου στίχου τῆς αὐτῆς Ἀντιγόνης, διόρθωσις τοῦ στίχου 1074 τοῦ Αἴκντος τοῦ Σοφοκλέους· ὑπὸ τοῦ κ. Ἰ. Γπέτση περὶ τῆς εὐρέσεως δύο ἀττικτικῶν ἐσπερινῶν μετὰ σημείων μουσικῆς· ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κρέμου περὶ περιέργου χειρογράφου ἀνευρεθέντος ἐν τῇ ἐν Φωκίδι μονῇ τοῦ ὁσίου Λουκᾶ· ὑπὸ τοῦ κ. Σ. Π. Λάμπρου περὶ τῆς κατὰ τοὺς μέτους αἰῶνας ὑπάρξεως δύο ἐκδόσεων Αἰλιανοῦ· ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφῆ περὶ σημασίας ἐλλειπούσης ἐκ τῶν ἐλλ. λεξικῶν ἐξ ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ Κοραῆ πρὸς τὸν Βάμβον· ὑπὸ τοῦ κ. Α. Μελετοπούλου περὶ διαγραφῆς ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῶν κυρίων ὀνομάτων τοῦ Πάπτε τοῦ ὀνόματος Γεροντίων.

Ἱστορίας ἀρχαίας, μεσαιωνικῆς καὶ νεωτέρας ἀνακοινώσεις δώδεκα ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Παπαρηγοπούλου περὶ τῆς λελιθογραφημένης μονογραφίας τοῦ Διονυσίου Φωτεινοῦ τῆς ἀφρώσεως τὸ ἐν Βλαχίᾳ Ἑλλήνων ἐπαναστατικὸν κίνημα, περὶ τῆς ἐν Βυτίνῃ σχολῆς τοῦ σχολάρχου καὶ ἱερέως Κ. Π. Παπζαφειροπούλου, περὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐν τῇ Κάτω Ἰταλίᾳ κατὰ τὴν θ'. καὶ ι'. ἐκκτονταετηρίδα τοῦ Ῥώσου Μ. Βρούνα· ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Σκαλλιῶνος περὶ τοῦ εἰς τὴν ἐλευθερίαν λόγου τοῦ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου, περὶ ἰδιωτικοῦ συμβολαίου τῶν πατέρων τῆς ἐν Δυρραχίῳ δυτικῆς μονῆς τοῦ ἁγίου Δομενίκου· ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Σολωμοῦ περὶ τῆς λέξεως Πανδούρης· ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Τσέτση περὶ τῶν σχετικῶν μετὰ τὴν λέξιν Πανδούρης· ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Κρέμου περὶ τοῦ ἱεροκῆρυκος Κοσμᾶ, τοῦ καὶ ὡς ἁγίου θεωρουμένου, περὶ τοῦ ἐπ' ἀδελφῆ γαμβροῦ τοῦ Μάρκου Βότζαρη Λιόλιου τοῦ Ξηρολιθιδίτου, περὶ τοῦ Ἀντωνίου Ἰω. Κριεζῆ· ὑπὸ τοῦ κ. Μ. Π. Λάμπρου περὶ ἀνεκδότου ὕμνου τοῦ Ῥήγα Φεραρίου· ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Ν. Φιλαδελφῆ περὶ τῆς περὶ τραχωμάτων ἐγκυκλίου τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου τοῦ Γ'. τοῦ ἀπὸ Νεοκαισαρείας.

Τὸ δὲ φυσιογνωστικὸν τμήμα κατήρτισε τὸ προεδρεῖον αὐτοῦ διὰ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Γ. Καραμήτσα καὶ αὐθις προέδρου καὶ τοῦ κ. Α. Χρηστοἀντιπροέδρου, γραμματέως δὲ τοῦ κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδου καὶ εἰργάστῃ ὡς ἐξῆς.

Τὸ ἔργον ὅπερ τὸ τμήμα ἐπεχείρησε τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τῆς Ἀττικῆς ἤρξατο ἐπ' αἰσίοις οἰωνοῖς καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ Ἰουλίου Σμιθ συγγραφεῖσα Μετεωρολογία καὶ Φαινομενολογία τῆς Ἀττικῆς εἶδε τὸ φῶς ἀτυχῶς τὴν αὐτὴν ἡμέραν καθ' ἣν τοῦ γεραροῦ ἐπιστήμονος καὶ τοῦ καλοῦ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ τμήματος φίλου οἱ ὀφθαλμοὶ ἐκλείοντο πρὸς αὐτό.

Ἡ Μετεωρολογία καὶ Φαινομενολογία τοῦ Σμιθ ἐξεδόθη ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ καὶ ἤδη μετὰ βοήθειάν τούτων περὶ τὴν μετεωρολογικὴν τῆς Ἀττικῆς ἐξετάσιν ἀσχολούμενος.

Τὸ ἔργον τῆς φυσικῆς ἐξετάσεως τῆς Ἀττικῆς προήχθη καὶ διὰ τῶν

μελετῶν τοῦ κ. Θ. Χέλδραϊχ καὶ τοῦ κ. Α. Χρηστομάνου. Ὁ πρῶτος ἐκ-
δραμῶν ἐντολῇ τοῦ Συλλόγου καὶ τοῦ τμήματος εἰς τὰ βορειανατολικά
μέρη τοῦ Πάρνηθος καὶ ἰδίως εἰς τὰ πέραν τῆς Δεκελείας μέχρι Ὠρω-
ποῦ, εἰς τὴν κοιλάδα τῆς Μπούκας, εἰς τὸ ἀλίπεδον καὶ τὰ περὶχωρα
τοῦ Ὠρωποῦ μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ τελευταίου ὄριου τῆς Ἀττικῆς
πρὸς τὴν Βοιωτίαν, συνεπλήρωσε τὴν μελέτην τῆς χλωρίδος τῆς Ἀττι-
κῆς, ἣτις πιστεύομεν ὅτι θὰ κατορθωθῇ νὰ ἐκδοθῇ τὸ προσεχὲς ἔτος. Ὁ δὲ
κ. Χρηστομάνος συνεπλήρωσε τὰς μελέτας του περὶ τῶν ὑδάτων τοῦ λε-
κανοπεδίου τῆς Ἀττικῆς καὶ ὑπέδρασε ἀνάλυσιν τριῶν ἐξ αὐτῶν.

Τὸ δ' ἕτερον τοῦ φυσιγνωστικοῦ τμήματος ἔργον τὸ τῶν μετεωρολο-
γικῶν σταθμῶν συνεπληρώθη διὰ τῆς συστάσεως τριῶν ἐπι σταθμῶν ἐν
Ἀργοστολίῳ, Βῶλῳ καὶ Μεσολογγίῳ καὶ ἐκομίσθησαν δαπάναις τοῦ Συλ-
λόγου καὶ ἀρρωγῆ τῶν οἰκείων δημάρχων καὶ τούτων τὰ ὄργανα. Οὕτω
δὲ σήμερον λειτουργοῦσιν ἐννέα μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ, ἐν Ἀργοστολίῳ,
Βῶλῳ, Κκλάμαϊς, Ακρίτση, Ακαυρίῳ, Μεσολογγίῳ, Πάτρῳ, Πειραιεῖ καὶ Τρι-
πόλει καὶ τὰ μηνιαῖα αὐτῶν μετεωρολογικὰ δελτία ἐκτυπούμενα ἐκδο-
δοθήσονται προσεχῶς ἐν ἐνὶ τεύχεϊ. Ἀλλὰ πλὴν τούτου ἐγένετο δεκτὴ
καὶ ἡ σύστασις κλιματολογικῶν σταθμῶν καὶ ἐψηφίσθη ἵνα οἱ μετεωρο-
λογικοὶ ἐν γένει σταθμοὶ διακριθῶσιν εἰς τρεῖς κατηγορίας α) εἰς σταθ-
μοὺς διεθνεῖς β) εἰς καθαρῶς μετεωρολογικοὺς καὶ γ) εἰς σταθμοὺς κλι-
ματολογικοὺς ἐνθα θὰ γίνωνται πράχειροι πρκατηρήσεις. Ἐγένετο δὲ διὰ
τοῦ κ. Δ. Κοκκίδου παραγγελία προσθέτων τινων ὀργάνων τὰ ὁποῖα ἀνα-
μένονται, ἀμα δὲ ταῦτα κομισθῶσι θέλει ὀρίσει τὸ τμήμα τίνες οἱ σταθ-
μοὶ κατὰ τὴν ἕνω διαίρεσιν καὶ ποῦ θέλουσιν ἰδρυθῆ κλιματολογικοὶ
σταθμοὶ.

Αἱ δὲ ἐν ταῖς συνεδρίαις τοῦ τμήματος γενόμεναι ἀνακοινώσεις εἶναι
καθ' ἕλην αἱ ἐξῆς.

Φυσιολογία. — Ὁ κ. Λουκ. Παπαϊωάννου ἐπεξήγησε χωρίον τοῦ Ἀ-
ριστοτέλους περὶ τῆς βροχῆς τοῦ γάλακτος.

Ὁ κ. Κ. Π. Λάμπρος περὶ μετατοπισμοῦ τῆς σπληνός.

Δημοσιὰ ὑγιεινῆ. — Ὁ κ. Α. Χρηστομάνος. Περὶ τῶν ἐκ διαχωρη-
μάτων λιπασμάτων.

Ὁ κ. Ε. Δραγούμης. Περὶ ἐξυγιάνσεως τῶν Ἀθηνῶν.

Μαθηματικὰ καὶ ἀστρονομία. — Ὁ ἀποδιώσας Ἰούλιος Σμίθ
περὶ τοῦ κομήτου τοῦ Πόνος.

Ὁ κ. Ι. Χατζηδάκης ἐξέλεγεζιν νέας λύσεις τοῦ αἰτήματος τοῦ Εὐκλείδου.

Ἀνθρωπολογία καὶ ζωολογία. — Ὁ κ. Λουκ. Παπαϊωάννου
περὶ ῥαφῶν τοῦ κορνίου τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης 1) περὶ τεχνητοῦ μετασχηματισμοῦ τῶν κε-

φαλῶν τῶν Ἡπειρωτῶν καὶ τῶν κατοίκων τοῦ Πηλίου. 2) Περὶ τοῦ μα-
λακοστράκου Σκύλαρος.

Μετεωρολογία. — Ὁ Ἰούλιος Σμίθ. 1) Περὶ Λυκόφωτος. 2) Περὶ
ἐκτάκτου Λυκόφωτος. 3) Περὶ μεγάλων καταπτώσεων χιόνος καὶ χαλάζης
ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ κ. Δ. Κοκκίδης. Περὶ πρῶτου καὶ ὀψίμου καταπτώσεως χιόνος ἐν
Ἀθήναις.

Ὁ κ. Ν. Κορίλλος. Μετεωρολογικὰ Πατρῶν.

Ὁ κ. Τ. Ἀργυρόπουλος. Περὶ μετεωρολογικῶν σταθμῶν.

Ὁ κ. Ε. Δραγούμης. Περὶ κλιματολογικῶν σταθμῶν.

Βοτανική. — Ὁ κ. Θ. Χέλδραϊχ 1) περὶ τῆς χλωρίδος τῆς Ἀττικῆς
2) περὶ τῆς ἐκ τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν σωτηρίας τῶν φυτῶν.

Γεωλογία. — Ὁ κ. Α. Χρηστομάνος. 1) Ἀποτελέσματα τριῶν ἀνα-
λύσεων ὑδάτων τοῦ Λεκανοπεδίου τῆς Ἀττικῆς. 2) Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ
σεισμοῦ τῆς Καζαμίτσισας. 3) Περὶ τῆς ἀναλύσεως τῶν ὑδάτων τῆς santa
Restituta καὶ Della Rita τῆς Ἰσχίας.

Ὁ κ. Κ. Παντελίδης. Περὶ περιέργων ἀπολιθωμάτων τῆς νήσου Χίου.

Συνέδρια. — Ὁ κ. Α. Χρηστομάνος. Ἐκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ 56
συνεδρίου τῶν φυσιολογικῶν καὶ ἱατρῶν ἐν Φρειβούργῃ.

Τὸ δὲ τμήμα τῶν καλῶν τεχνῶν ἐκλεξάμενον πρόεδρον μὲν τὸν κ.
Μ. Μελεῶν καὶ ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Ι. Ἰσ. Σκυλίσσην καὶ αὖθις, γραμμα-
τέα δὲ τὸν κ. Γεώργιον Δροσίνην συνήλθεν εἰς τακτικὰς συνεδρίας ἐξ καὶ
μίαν ἑκτακτον, ἐν αἷς ἀπεφασίσθησαν τάδε.

Ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις ὅπως ὁ κύριος Ἰω. Τσέτσης ἐκτελέσῃ ἐπὶ
κλειδοκουμβάλου καὶ ἐξαγγεῖλη ἐκκλησιαστικὰς μελωδίας βυζαντινὰς
παρελθόντων αἰώνων, εἰς τὴν εἰδικὴν μελέτην τῶν ὁποίων πρὸ χρόνων ἐπι-
τυχῶς ἐνέκυψε. Καὶ πραγματικῶς ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ εἰς ἣν ἐκλήθησαν
τὰ μέλη τοῦ τμήματος καὶ τοῦ Συλλόγου ὁ κ. Ἰω. Τσέτσης κρούων ἐπὶ
κλειδοκουμβάλου ἐξηγγεῖλατο δὲ ἄλλα μέλη, ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὁ κόσμος καὶ
ἡ μεγαλοπρέπεια τῆς μελοποιίας τῶν Βυζαντινῶν. Τὸ τμήμα συνέστησε
καὶ ὁ Σύλλογος παρεδέξατο ὅπως ὁ κ. Ἰω. Τσέτσης δαπάνῃ τοῦ Συλλόγου
ἀναλάβῃ τὴν ἐκγύμνασιν χοροῦ παιδῶν ἵνα καὶ ἐν μείζονι κύκλῳ γνωσθῇ
ἡ ἀξία τῶν ἐρευνητῶν τοῦ κ. Τσέτση ὅστις μετὰ κόπου ἐνεβέβηθεν εἰς τὸ
ζήτημα τοῦτο.

Τὸ τμήμα ὑπὸ ἔποψιν μουσικῆς ἐπωφελοῦμενον τῆς ἐκδόσεως τοῦ α'.
τεύχους τῶν ἔργων τοῦ ἔθνικοῦ μελοποιῦ Ν. Μαντζάρου, ἠθέλησε νὰ κατα-
στήσῃ γνωστὰ τινὰ τῶν ἔργων αὐτοῦ. Καὶ δὴ παρεδέξατο τὴν πρὸς τοῦτο
πρότασιν τοῦ ἐγγονοῦ αὐτοῦ. Ὁ μουσικοδιδάσκαλος κ. Α. Δεμέντος ἀνέ-
λαβεν εὐγενῶς τὴν ἐκγύμνασιν τῶν αἰοιδῶν, οὕτω δ' ἐξετελέσθησαν ἀνέκ-
δοτα τεμάχια τοῦ ὕμνου, καὶ ἄλλαι μουσικαὶ συνθέσεις τὸ πρῶτον ἐν-

ταῦθα ἀκουόμενοι. Εἰς τὴν συναυλίαν ταύτην γενομένην ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου προσεκλήθησαν πάντα τὰ μέλη αὐτοῦ.

Καὶ ἄλλη δὲ μέριμνα ἐγένετο ἐν τῷ τμήματι περὶ μουσικῆς· προτάθη δηλαδὴ ὅπως τὸ τμήμα ἀναλάβῃ τὴν φροντίδα τῆς διαδόσεως ὑγιоῦς μουσικῆς διὰ δημοδῶν συναυλιῶν. Πρὸς μελέτην τῆς προτάσεως ταύτης ἐξελέγη τριμελὴς ἐπιτροπὴ εἰς τὴν ἀνετέθη ὅπως φροντίσῃ κατὰ τὸ θέρος τὸ δυνατὸν τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προτάσεως. Καίτοι διαφεύγει τὰ ὄρια τῆς παρουσίας λογοδοσίας εἶναι ὅμως γνωστὸν ὅτι ἡ πρότασις αὕτη τροποποιηθεῖσα κατὰ τι ἐφημέριον εὐδοκίμως κατὰ τὴν παρούσαν περίοδον.

Τὸ τμήμα ἐσκέφθη ἐπικνελημμένως καὶ ἐμελέτησε τὸ ζήτημα περὶ ἐθνικοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἀπεφάσισε νὰ ἀπέχῃ τούτου ἐπὶ τοῦ παρόντος, ἀφοῦ συνέστη ἴδιος ἐπὶ τούτῳ σύλλογος «δ' ἐθνικός». Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι πολλὰ τῶν μελῶν τοῦ τμήματος οὐδὲν ὡς παρὰδέχονται τὰς πρὸς ἀνύψωσιν τοῦ ἐθνικοῦ θεάτρου ἐνεργείας τοῦ ἐθνικοῦ συλλόγου, ἀλλ' ὅμως ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀποχὴ ἵνα μὴ φανῇ σκοπὸς ἀντιδράσεως μετριοῦ ἐμφανῶς γνωστῆ ἂν ἦναι δυνατὴ ἢ ἐπιτυχία τῶν ἐνεργειῶν τούτων.

Ἡ β'. ἔκθεσις τῶν ἀθῶν ἐγένετο τὸ ἔτος τοῦτο ὑπὸ τοῦ τμήματος τῶν καλῶν τεχνῶν τὰς ἡμέρας 21, 22 καὶ 23 Ἀπριλίου ἐν τῇ περιβολῇ τοῦ θεάτρου τῶν Ὀλυμπίων καταλλήλως εὐτρεπισθέντι χάρις εἰς τὴν ἐταιρίαν τοῦ Ἐρυθροῦ Στχυροῦ, ἧτις παρέσχεν εὐγενῶς τέσσαρας ἐκ τῶν εὐρυτάτων αὐτῆς σκηνῶν. Καὶ ὑπερτέρει μὲν ἢ ἐφορετῆς ἔκθεσις τῆς περυσινῆς κατὰ πολλὰ, ἀλλ' ὅμως ἔμεινε στενὴ καὶ περιορισμένη οὐχὶ δὲ τοιαύτη ὁποῖαν ἐπεθύμουν οἱ διοργανοῦντες, καὶ τοῦτο διότι πολλοὶ τῶν δυναμένων νὰ ἐκθέσωσιν ἀπέσχον. Τὸ ἀνώτατον δίπλωμα τιμῆς ὡς περιέχων πλεῖστα πρωτοφανῆ καὶ σπάνια εἰς τὴν Ἑλλάδα φυτὰ καὶ ταῦτα ἐπιστημονικῶς κατωνομασμένα ἀπενεμήθη εἰς τὸν κ. Κ. Βοῦρον διευθυντὴν τοῦ κτήματος τοῦ κ. Α. Συγγροῦ. Βραβεῖα δὲ α'. τάξεως ἀπενεμήθησαν δύο ἐξ ἴσου εἰς τὸν κ. Σ. Ψύχαν καὶ εἰς τὸν ἐκ Κηφισίας κ. Χ. Κοκκινάκην κηπουρὸν τοῦ κ. Μ. Μελά. Τὸ πρῶτον δὲ χρηματικὸν ἄθλον ἐκ δραχ. 200 ἀπενεμήθη εἰς τοὺς ἀνθοκόμους ἀδελφοὺς Καντόρου.

Τὸ κυριώτερον ὅμως ἔργον τοῦ τμήματος τῶν καλῶν τεχνῶν ἦν ἡ ἔκθεσις τῶν κειμηλίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος, ἧτις διωργανώθη ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρίας τῇ μερίμνῃ δύο μικτῶν ἐξ ἀφοτέρων τῶν σωματείων ἐκλεχθεῖσων ἐπιτροπῶν. Τῇ ἀποφάσει τῶν ἐπιτροπῶν τούτων ἡ ἔκθεσις ἐτέθη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Α. Υ. τοῦ διαιτητοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἰθρόνου Κωνσταντίνου, ἐγένετο δ' ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Πολυτεχνείου. Τὰ ἐγκαίνια αὐτῆς ἐτελέσθησαν μεγαλοπρεπῶς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς Ἑθνικῆς ἐορτῆς ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Βασιλέως, τῆς Βασιλίσσης, τοῦ διαδόχου, τῶν λοιπῶν βασιλοπαίδων, τοῦ προέδρου τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου καὶ τῶν ὑπουργῶν, τοῦ προέδρου τῆς Βουλῆς καὶ πασῶν

τῶν ἀρχῶν. Ἡ ἔκθεσις προῦκειτο κατ' ἀρχὰς νὰ μείνῃ ἀνοικτὴ ἐπὶ οὐκ ἡμέρας, ἀλλὰ κατὰ πολυπληθεῖς αἰτήσεις ἐντεῦθεν καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν παρετάθη ἐπὶ ἕξι ἡμέρας καὶ οὕτως ἐν συνόλῳ διήρκεσεν ἡμέρας δεκατέσσαρας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἐπεσκέφθησαν αὐτὴν κατὰ τὰς τηρηθείσας σημειώσεις 25,599 ἄτομα ἐξ ὧν 16,300 ὄψεαν καὶ 7,299 ἐπὶ πληρωμῇ. Κατὰ τὴν ἀναγραφὴν τοῦ ἐκδοθέντος καταλόγου τὰ ἐκτεθέντα ἀντικείμενα ἀνῆρχοντο εἰς 1120. Ἐπειδὴ δ' ὑπὸ ἓνα ἀριθμὸν περιλαμβάνοντο πολλὰ ἐνόητε ἀντικείμενα, δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τὸ ὅλον τῶν ἐκτεθέντων ἀντικειμένων ὑπερέβη τὰ 1500. Τὰ ἐκτεθέντα ἀντικείμενα διηρέθησαν εἰς τέσσαρα τμήματα ἦτοι α) ἔργα ζωγραφικῆς καὶ γλυπτικῆς β) ὄπλα παντοειδῆ γ) χειρόγραφα καὶ ἐντυπα δ) διάφορα ἀντικείμενα. Ἐκ τούτων τὸ μὲν πρῶτον τμήμα περιεῖχε 224 ἀριθμοὺς, τὸ β'. 246 τὸ τρίτον 423 καὶ τὸ τέταρτον 227. Οἱ δ' ἐκθέται κατὰ τὸν κατάλογον ἀνῆλθον εἰς 296, ἐξ ὧν 234 ἦσαν ἄτομα, 36 οἰκογένεια ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ 26 νομικὰ πρόσωπα ἔτι δ' ἡ Α. Μ. ὁ Βασιλεὺς ἐκθεῖς ὄπλα διαφόρων ἀνδρῶν τοῦ ἀγῶνος καὶ ἄλλα ἀντικείμενα καὶ τὰς πολυτίμους ἐν τοῖς ἀντικτόροις ἀποκειμένους σημαίας. Μεταξὺ τῶν νομικῶν προσώπων διεκρίνοντο τὰ ὑπουργεῖα τῶν Στρατιωτικῶν, Ναυτικῶν καὶ τῆς Παιδείας, τὸ ναυτικὸν ἀπομαχικὸν ταμεῖον, ὁ Ναύσταθμος, ἡ Βιβλιοθήκη τῆς Βουλῆς καὶ ἡ Ἑθνικὴ, τὸ Πολυτεχνεῖον, ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρία, ἡ ἱστορικὴ καὶ ἐθνολογικὴ ἐταιρία. Ἐκ δὲ διάφοροι τοῦ κράτους δῆμοι καὶ ἐν τοῖς πρώτοις οἱ δῆμοι Μεσολογγίου καὶ Σπετσῶν καὶ διάφοροι Μοναχί, ἐν αἷς ἐξεῖχον ἡ τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἡ τῆς Ἀγίας Λαύρας.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη τῶν κειμηλίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἐγένετο ἀληθῶς ἀνταξίαν τοῦ ὑψηλοῦ αὐτῆς σκοποῦ καὶ μετέδωκεν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πάσαν σπινθηρὰ ἐθνικοῦ ἐνθουσιασμοῦ κατὰ τὴν ἐπέτειον τῆς ἐλληνικῆς παλιγγενεσίας, ἧτις ἐωρτάσθη ἀπανταχοῦ μεθ' ὅσης οὐδέποτε ἄλλοτε λαμπρότητος.

Τοιαῦται καὶ αἱ ἐργασίαι τῶν τμημάτων τοῦ Συλλόγου κατὰ τὸ ληξάν ἔτος.

Τὴν δ' εἰκοστὴν ἐπέτειον τῆς συστάσεως αὐτοῦ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος ἐώρτασε τὴν 19 Μαΐου ἐν νέῳ Φκλήρῳ διὰ κοινοῦ συμποσίου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπιτίμου ἡμῶν προέδρου κ. Κ. Παπαρρηγοπούλου, παρισταμένων μελῶν περὶ τὰ ἑκατόν. Λογίδια καὶ προπόσεις ἐξεφωνήθησαν καὶ τὰ μέλη ἀππεχωρίσθησαν ἐν κοινῇ ἀγάπῃ συνδέσμου εὐκρινεοῦς ἐργασίας.

Ἡ δ' ἐφορεία τοῦ Συλλόγου συγκειμένη κατὰ τὸ ληξάν ἔτος ἐξ ἐμοῦ ὡς προέδρου, τῶν ἀντιπροέδρων κκ. Τιμ. Ἀμπελᾶ καὶ Τιμ. Ἡλιοπούλου, τοῦ γεν. γραμματέως κ. Μ. Π. Λάμπρου, τῶν εἰδικῶν γραμματέων κκ. Α. Α. Ῥαγκάβη καὶ Ν. Τζανατοπούλου, τοῦ ταμίου κ. Σπ. Κονοφάου, τοῦ

ἐπιμελητοῦ τῆς βιβλιοθήκης κ. Π. Γ. Φέρμπου καὶ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἀναγνωστηρίου κ. Στ. Βάλβη συνήλθεν εἰς συνεδρίας 12 συσχεπτομένη καὶ ἀποφασίζουσα περὶ τῶν ἀφορῶντων τὴν διοίκησιν τοῦ Συλλόγου. Χάριτας ὀφείλω πολλὰς εἰς τὰ μέλη τῆς Ἐφορείας πάντα διὰ τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ὑποστήριξιν καὶ ἀγάπην, εὐγνωμοσύνην δὲ πολλὴν εἰς τὸν γηραιὸν ἡμῶν ἐπίτιμον Πρόεδρον κ. Κ. Παπακρηγόπουλον διὰ τὴν πρόθυμον αὐτοῦ ἐν πᾶσι συνεργασίαν.

Ὁ περὶ ταμείου λόγος ἔσται σύντομος, διότι λεπτομερεῖς περὶ τούτου πίνακες δημοσιευθήσονται ἐν τέλει τῆς λογοδοσίας ταύτης ἰδίᾳ ἐκτυπωθησομένης. Ὄφειλω νὰ παρατηρήσω ὅτι ἐφέτος τακτικῶς ἐλειτούργησε τὸ ἰδρυθὲν λογιστήριον τοῦ Συλλόγου τοῦ ὁποῖου τὴν διεύθυνσιν εὐμενῶς ἀνέλαβεν ὁ κ. Α. Βαρζέλης, οὕτω δὲ συνετάχθησαν καὶ ἐκρατήθησαν τακτικῶς τὰ λογιστικὰ βιβλία καὶ κατεγράφη ἡ περιουσία τοῦ Συλλόγου ἣτις ἀνέρχεται εἰς δραχμὰς 86,083.35.

Ἐκτάκτους εἰσφορὰς δὲν εἶχομεν σπουδαίας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος αἱ δὲ γενόμεναι μικραὶ δωρεαὶ ἀναγράφονται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ κ. Ταμίου. Ἡ μόνη σπουδαία ἑκτακτος εἰσφορὰ ἦν ὁ ὑπὲρ τῆς Σχολῆς τῶν ἀπόρων παιδῶν εὐεργετικὸς χορὸς ὅστις ἐδόθη ἐφέτος ἐν ταῖς ὑπὸ τοῦ κ. Σιμοπούλου μετ' ἄλλων εὐμενῶν παρὰ χωρηθείσας αἰθούσας τοῦ νεοδημητοῦ αὐτοῦ ἐκπαιδευτηρίου. Τὸν χορὸν ἀνέλαβον ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτῶν αἱ εὐγενεῖς κυρίαι: Ρόζα Σ. Βακλωρίτου, Τερψιχόρη Β. Μελλῆ, Ἰφιγένεια Α. Συγγροῦ, Ναταλία Α. Σούτσου καὶ Σοφία Ε. Σχλίεμαν εἰς ἃς χάριτας πολλὰς ὀφείλω ἐνταῦθα νὰ ἐκφράσω ἐν ὀνόματι τοῦ Συλλόγου.

Περὶ τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ ἀναγνωστηρίου τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου διαλαμβάνουσι διὰ μακρῶν αἰ ἰδίᾳ ἐκτυπωθησόμεναι ἐκθέσεις τῶν διευθυνόντων τὰ ἰδρύματα ταῦτα.

Γενομένων τῶν ἀρχαιρεσιῶν διὰ τὸ Κ'. ἔτος τοῦ Συλλόγου ἐξελέχθησαν πρόεδρος μὲν ἐγώ, ἀντιπρόεδροι οἱ κ. κ. Α. Μικούλης καὶ Γ. Χ. Βάμβας, γεν. γραμματεὺς ὁ κ. Μ. Π. Λάμπρος, εἰδικοί γραμματεῖς οἱ κ. κ. Α. Α. Παπακωστής καὶ Α. Κουρτίδης, ταμίαις ὁ κ. Α. Βαρζέλης, ἐπιμελητὴς τῆς βιβλιοθήκης ὁ κ. Στ. Βάλβης καὶ διευθυντὴς τοῦ ἀναγνωστηρίου ὁ κ. Π. Γ. Φέρμπος. Πρόεδρος δ' ἐπίτιμος ὁ κ. Κωνστ. Παπακρηγόπουλος. Ἐφορος δὲ τῆς Σχολῆς τῶν Ἀπόρων Παιδῶν ὁ κ. Ε. Δραγοῦμης καὶ κοσμητὸς οἱ κ. Γ. Δουρούτης, Ν. Κουρῆς, Κ. Κουτσαλέζης, Θ. Μπαλτῆς, Γ. Κασδόνης καὶ Γ. Ζέζος. Ἐξελέχθησαν δ' ἐλεγκταὶ οἱ κ. Δ. Κοκκίδης, Κ. Μπαλίλης καὶ Α. Καραλής.

Τοιαύτη ἐν πιστῇ εἰκόνι ἡ κατάστασις τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου κατὰ τὸ λήξαν ἔτος τὸ δέκατον ἔνατον ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ.

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΚΩ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΔΙΑΣΚΕΔΑΖΕΙ

ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ Γ. ΖΑΛΟΚΩΣΤΑ

Τῷ ἀναγνώστῃ

Τὸ δρᾶμα τοῦ δαιμονίου ποιητοῦ, οὐτινος ἐπεχείρησα ἑμμετρον μετάφρασιν, ἐβιδάχθη τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ Γαλλικοῦ θεάτρου κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1832. Ἀλλὰ τὴν πρώτην ἐκείνην παράστασιν ἐπέπρωτο νὰ μὴ παρακολουθήσῃ ἄλλη. Ὁ ποιητὴς κατηγορήθη εἰς τὴν κυβερνήσιν ὅτι διὰ στίχου του τινὸς ἐν τῇ Γ' πράξει τοῦ δρᾶματος ὑπαινίσσεται τὸν πατέρα τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου Φιλίππου. Τὴν δὲ καταγγελίαν ταύτην ἐχάλκευσαν οἱ κόλκας καὶ οἱ πράσιτοι τῆς Αὐλῆς ἐν τοῖς ἀντιθαλάμοις τοῦ βασιλέως, ἀφανῶς καὶ ἀθουρόβως, οὐδέποτε τολμήσαντες νὰ τὴν διατυπώσωσιν ἐνώπιον τοῦ γαλλικοῦ δημοσίου. Δὲν ἦτο δυνατὸν ἐπομένως νὰ μὴ σκανδαλισθῇ ἡ γαλλικὴ τοῦ 1832 κυβερνήσις καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ νὰ διακωμωδηθῇ ἀπὸ τῆς ἐθνικῆς σκηνῆς ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Γαλλίας!

Ἡ ἄδικος ἀπόφασις, δι' ἧς ἐδεσμεύετο ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος καὶ ἐχλιναγωγεῖτο τῆς ποιήσεως ἡ ἐλευθερία πηῆσις, ἣτις δεινὸν ἡγεῖται ἐν ταῖς ἀξέσι τῶν λογογράφων σάλον, ἔδει νὰ δικαιολογηθῇ εὐσχήμως πρὸ τοῦ δημοσίου. Ἐτεχνάσθησαν λοιπὸν οἱ σεμνοὶ τοῦ γαλλικοῦ λαοῦ κυβερνητὰί λόγον, βρῦνοντα μεγάλως ἐπὶ τῆς συνειδήσεως τοῦ συγγραφέως: εἶπον ὅτι τὸ δρᾶμά του προσκροεῖ εἰς τὴν ἠθικὴν.

Τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην ἐπηκολούθησε περιεργοτάτη καὶ τρικυμιώδης δίκη, καθ' ἣν ἐξερράγη φοβερὰ ἡ ἀγανάκτησις τοῦ συκοφαντουμένου ποιητοῦ. Ὁ ἐν τῷ ἐμποροδικεῖῳ ἀπαγγελλθεὶς κατὰ τὴν 19 Δεκεμβρίου παρὰ τοῦ Βικτωροῦ Οὐγκῶ λόγος ἀποτελεῖ καυστικωτάτην καὶ εὐγλωττοτάτην ἄμα διαμικτυρίαν κατὰ τῆς αὐθαριέτου καὶ ἀκαίρου χρήσεως τῆς ἰσχύος τῆς ἐξουσίας.

« Ἡ δίκη αὕτη, κύριοι — εἶπε — δὲν εἶνε συνήθης τις δίκη. Ἐνὸς νομίζουσιν, ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι εἶνε ἀπλή ἐμπορικὴ ἀγωγὴ, ἀπαίτησις ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν ἰδιωτικοῦ συμβολαίου, ἐν μιᾷ λέξει, ἡ δίκη ἐνὸς συγγραφῆς ἐναντίον ἐνὸς θεάτρου. Οὐχί, κύριοι, εἶνε πλέον τὸ τοῦτου, εἶνε δίκη ἐνὸς πολίτου κατὰ μιᾶς κυβερνήσεως. Τὸ βῆθος τῆς ὑποθέσεως ταύτης εἶνε ἀπαγορευτικὴ διαταγὴ καθ' ἐνὸς ἔργου. Ἡ δὲ ἀπαγορευτικὴ κατὰ ἔργου τινος διαταγὴ ἀποτελεῖ λογοκρισίαν, καὶ τὴν λογοκρισίαν κητέρησε τὸ Σύνταγμα. Ἀπαγορευτικὴ διαταγὴ ἐναντίον ἔργου τινος εἶνε δήμευσις, καὶ τὸ Σύνταγμα κητέρησε τὴν δήμευσιν. Ἡ ἀπόφασις ὑμῶν, ἐάν μοι ἀποδοῖ εὖνους, καὶ νομίζω ὅτι ἀμφιβάλλων ἦθελα σὰς ὑβρίσει, θὰ ἦνε πρόδηλος, καίτοι ἔμμεσος, μομφὴ κατὰ τῆς λογοκρισίας καὶ τῆς δημεύσεως. Βλέπετε, κύριοι, πόσον τῆς προκειμένης δίκης ὁ ἠδριζὼν ἐκτείνεται, πόσον εὐρύνεται. Δικάζομαι ἐνταῦθα διὰ κάτι τι ὑψηλότερον τοῦ προσωπικοῦ μου συμφέροντος; Δικάζομαι διὰ τὰ γενικώτατα ἠδικαιώματά μου, διὰ τὸ δικαίωμά μου τοῦ σκέπτεσθαι, καὶ διὰ τὸ δικαίωμά μου τοῦ διακινεῖν, δηλαδὴ διὰ τὸ δικαίωμα πάντων. Ἡ ἐμὴ ἠδίκη εἶνε γενικὴ, ὡς ἡ ὑμετέρα δικαιοσύνη ἀπόλυτος. Ἐνώπιον τοῦ ζητήματος, οὕτως τεθέντος, ἐξαρπάζονται τὲς δίκης αἱ μικραὶ λεπτομέρειαι. Δὲν εἶμαι πλέον συγγραφεὺς τις μόνον, δὲν εἰσθε πλέον ἀπλῶς «ἐμποροδίκαι» ἢ συνείδησίς σας εἶνε ἀντιμέτωπος τῆς ἰδικῆς μου. Ἐν τῷ ἠδικαστηρίῳ τούτῳ ἐκπροσωπεῖτε μίαν σεβαστὴν ἰδέαν, καὶ ἐγὼ ἐν τῷ ἠδρυρακτῷ τούτῳ ἐκπροσωπῶ μίαν ἄλλην. Ἐπὶ τῆς ἐδρας σας ἐστὶν ἡ ἠδικαιοσύνη, ἐπὶ τῆς ἐμῆς ἡ ἐλευθερία. — Λοιπὸν, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἐλευθερία ἐπλάσθησαν ἵνα συνταυτίζωνται. Ἡ ἐλευθερία εἶνε δικαία, καὶ ἡ ἠδικαιοσύνη εἶνε ἐλευθερία.»

Συνεταρχήθη τὸ ἀκροατήριον καὶ ἡ κοινὴ γνώμη, ἀνεθάρρησαν ἐπὶ μικρὸν οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμῶν, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις δὲν ἀνεκλήθη. Ὁ Βασιλεὺς διασκεδάσει μόνος ἐπ' ἐσχάτων ἐδιδάχθη καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς Παρισινῆς σκηνῆς, μετὰ πεντήκοντα ὄλων ἐτῶν σκληρὰν προγραφὴν.

Κατὰ τὴν νέαν ταύτην διδασκαλίαν τοῦ δράματος, παρὶστατο, λευκόθριξ ἦδη καὶ κύπτων ὑπὸ τὸ βῆρος τῶν ἐτῶν, ὁ τότε πλήρης νεανικοῦ πυρὸς ποιητῆς του. Ἡ εἰς τὸ θέατρον εἰσοδὸς του κηρήγαγε φρενητιώδη ἐνθουσιασμόν καὶ ὑψίςας συγκινήσεις. Ἰδοὺ καὶ ἄλλη, τρίτη ἦδη, γενεὰ ἀποθεώνει τὸν μέγαν διδάσκαλον καὶ ἐθνικὸν ποιητὴν τῆς, ἐπανορθοῦσα τὸ ἀδίκημα τοῦ παρελθόντος.

Ἄλλ' εἶνε ἀληθῶς τὸ δράμα ἀνήθικον; Προτιμῶ νὰ παραθέσω αὐτοῦ τοῦ Οὐγκῶ τὴν ἀπολογίαν, διότι ἐν αὐτῇ περιέχεται καὶ τοῦ ἔργου ἡ βῆσις: «Εἶνε ἀνήθικον τὸ δράμα; Τὸ πιστεῦτε; Εἶνε ἀνήθικον ἐν τῇ βῆσει; Ἰδοὺ ἡ βῆσις του: Ὁ Τριβουλέτος εἶνε δυσειδής, ὁ Τριβουλέτος εἶνε ἀσθενής, ὁ Τριβουλέτος εἶνε γελωτοποιὸς τῆς Αὐλῆς: τριπλῆ δυ

«στραχία, ἡ τις τὸν καθιστᾷ κακόν. Ὁ Τριβουλέτος μισεῖ τὸν Βασιλέα, διότι κείνε Βασιλεὺς, τοὺς εὐγενεῖς, διότι εἶνε εὐγενεῖς, τοὺς ἄνθρώπους, διότι ἠδὲν ἔχουσι πάντες ὕβον ἐπὶ τῆς βῆσεως. Ἡ μόνη του ἐπασχόλησις συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐξερεθίζῃ τοὺς εὐγενεῖς κατὰ τοῦ Βασιλέως, θραύων τὸν ἀσθενέστερον κατὰ τοῦ ἰσχυροτέρου. Ἐξακροῖ τὸν Βασιλέα, τὸν διαφθεῖρει, τὸν ἀποκτηνώνει: τὸν ὠθεῖ εἰς τὴν τυραννίαν, εἰς τὴν ἀμάθειαν, εἰς τὴν κακίαν. Τὸν διευθύνει πρὸς πάσας τῶν εὐγενῶν τὰς οἰκογενεῖας, δεικνύων αὐτῷ διὰ τῆς χειρὸς ἐδῶ τὴν γυναῖκα ἵνα ἀποπλανήσῃ, ἐκεῖ τὴν ἀδελφὴν ἵνα ἀρπάσῃ, τὴν κόρην ἵνα ἀτιμάσῃ. Ὁ Βασιλεὺς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Τριβουλέτου εἶνε πανίσχυρον νευρόσπαστον, καταστρέφον πάσας τὰς ὑπάρξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ γελωτοποιὸς τὸ θέτει ἵνα παρκαθήσῃ. Μίαν ἡμέραν, διαρκούσης ἑορτῆς, ἀκριβῶς καθ' ἡν στιγμὴν ὁ Τριβουλέτος ἐξωθεῖ τὸν Βασιλέα νὰ ἀρπάτῃ τὴν σύζυγον τοῦ Δὲ Κοσσέ, ὁ κύριος Σαὶν Βαλλιέ εἰσχωρεῖ μέχρι τοῦ Βασιλέως ἵνα μεμφθῇ αὐτοῦ μετὰ παρησιας ἐπὶ τῇ ἀτιμώσει τῆς Ἀρτέμιδος Δεσποτιῆς. Τὸν πατέρα τοῦτον, οὐτινος ἤραπασεν ὁ Βασιλεὺς τὴν κόρην, ὁ Τριβουλέτος ὑβρίζει καὶ περιγελά. Ὁ πατήρ ἐγείρει τὸν βραχίονα καὶ καταρᾶται τὸν Τριβουλέτον. Ἐκ τούτου ἐκπηγάξει ὄλον τὸ δράμα. Ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ ὑπόθεσις εἶνε Ἡ κατὰρα τοῦ Σαὶν Βαλλιέ. Ἐλθωμεν νεῖς τὴν δευτέραν πρᾶξιν. Ἡ κατὰρα αὕτη ἐπὶ τίνος ἔπεσεν; Ἐπὶ τοῦ Τριβουλέτου τοῦ γελωτοποιοῦ τοῦ Βασιλέως; Ὁχι, ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ πατρὸς, τοῦ ἔχοντος καρδίαν, τοῦ ἔχοντος κόρην Τριβουλέτου. Ὁ Τριβουλέτος ἔχει κόρην καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ὁ Τριβουλέτος δὲν ἔχει ἄλλο ἐκτὸς τῆς κόρης του εἰς τὸν κόσμον: τὴν ἀποκρύπτει ἀπὸ τὰ βλέμματα πάντων, εἰς συνοικίαν ἔρημον, εἰς οἰκίαν ἀπομεινωμένην. Ὅσον πλειότερον ἐργάζεται διὰ τὴν ἐν τῇ πόλει διάδοσιν τῆς κακίας καὶ τῶν ἀρηγίων, τόσῳ μᾶλλον κρητεῖ τὴν κόρην του μεμεινωμένην καὶ κητάκλειστον. Ἀνατρέφει τὸ τέκνον του ἐν ἀθωότητι, ἐν πίστει, ἐν ἠθικῇ. Τουθ' ὅπερ μεγάλως φοβεῖται εἶνε μὴ περιπέσῃ εἰς τὴν κακίαν, διότι, κακὸς αὐτός, γνωρίζει τὰ ἐξ αὐτῆς δεινά. Λοιπὸν, ἡ κατὰρα τοῦ γέροντος θὰ πλήξῃ τὸν Τριβουλέτον ἐν τῷ μόνῳ ἀγαθῷ, τὸ ὁποῖον ἀγαπᾷ ἐν τῷ κόσμῳ, ἐν τῇ κόρῃ του. Ὁ Βασιλεὺς, τὸν ὁποῖον ὁ Τριβουλέτος ὠθεῖ εἰς ἀρπαγᾶς, θὰ ἀρπάσῃ τὴν κόρην τοῦ Τριβουλέτου. Ὁ γελωτοποιὸς θὰ πληγῇ ὑπὸ τῆς Προνοίας ἀκριβῶς καθ' ὅν καὶ ὁ Σαὶν Βαλλιέ ὑτρόπον. Κατόπιν, ἀφοῦ ἀπήχθη καὶ ἀπώλετο ἡ κόρη του, θὰ ἐτοιμάσῃ παγίδα κατὰ τοῦ Βασιλέως ἵνα τὸν ἐκδικήσῃ. Ἀλλὰ τὸ θῆμα θὰ ἦνε αὐτός. Κατὰ ταῦτα, ὁ Τριβουλέτος ἔχει δύο μαθητάς, τὸν Βασιλέα καὶ τὴν κόρην του, τὸν Βασιλέα, τὸν ὁποῖον ἐξωθεῖ εἰς τὴν κακίαν, καὶ τὴν κόρην του, τὴν ὁποῖαν ἀναπτύσσει ἐν ἀρετῇ. Θέλει νὰ ἀρπάσῃ ἠδὲ τὸν Βασιλέα τὴν κυρίαν Δὲ Κοσσέ, καὶ ἀπάγει τὴν κόρην του. Θέ-ι

» λει νὰ δολοφονήσῃ τὸν Βασιλέα ἵνα ἐκδικήσῃ ἐκείνην, καὶ δολοφονεῖ ἐπὶ τὴν κόρην του. Ἡ τιμωρία ἐπέρχεται πλήρης: ἡ κατάρρα τοῦ πατρὸς ἐπὶ τῆς Ἀρτέμιδος ἐκσπᾶ κατὰ τοῦ πατρὸς τῆς Λευκῆς.

» Δὲν ἀπόκειται εἰς ἡμᾶς νὰ κρίνωμεν ἐὰν ἐν τούτοις περιέχεται ἰδέα δραματικῆ, ἀλλὰ βεβιαῶς ἠθικὴ ἰδέα ἐνυπάρχει.

» Ἡ βία; ἐτέρου ἔργου τοῦ συγγραφέως εἶνε τὸ Πεπρωμένον. Τούτου ἢ Ἡ Πρόνοια.»

Τοιαύτη εἶνε ἡ βία τοῦ δράματος, τὸ ὁποῖον ἀπετόλμησα νὰ μεταφράσω. Τὴν ἀφελῆ ταύτην ὁμολογίαν μου θέλει πιστεύσει ὡς εἰλικρινῆ ὁ γνωρίζων τὸ ὕψος τοῦ Οὐγκώ. Ὁ ἐγκύψας εἰς τὴν μελέτην τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ θὰ ἀνομολογήσῃ ὅτι τὸ ἐπαγωγὸν ὕψος του, τὸ ὁποῖον διακρίνει καὶ χάρις καὶ ὕψος καὶ δύναμις λόγου, εἶνε πολλαχοῦ τοσοῦτον ἰδιορρυθμον, συνεσφιγμένον καὶ σκοτεινόν, ὥστε πολλάκις δὲν δύναται τις νὰ βρασιθῇ ἐπὶ τῆς πρώτης ἀντιλήψεώς του, ἀλλ' ἀνάγκη νὰ μκνεύτῃ ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ ὅλου ἔργου τὸ ὑποκρυπτόμενον νόημα. Αἱ ἀπὸ ἐννοίας εἰς ἐννοίαν μεταβάσεις του εἶνε, οὐχὶ πολὺ σπκνίως, τοσοῦτον ἀπτόμοι, ὥστε ὁ κατὰ πρῶτον ἀναγινώσκων αὐτὸν ἤθελεν ἴσως νομίσει ὅτι χάτμκα χαινοῦσιν ἐν τῷ μέσῳ. Ἐὰν δὲ ὁ ἀναγνώστης λάβει ὑπ' ὄψιν καὶ τὰς δυσχερείας τῆς ἡμετέρας γλώσσης, ἣτις πρόκειται ἀκόμη ἀμόρφωτος καὶ κυμαινομένη, θέλει πιστεύει μετὰ πόσης δειλίας προσκίνω εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς μεταφράσεως ταύτης.

Προκειμένου ἐνταῦθα περὶ γλώσσης, θεωρῶ ἀναγκαιοτάτην τὴν ἐξήγησιν ὅτι ἐνόμισα ἀδύνατον νὰ τηρήσω πανταχοῦ τὸ αὐτὸ μέτρον. Ἐὰν εἶνε ἀληθές, καὶ βεβιαῶς εἶνε, ὅτι τὸ δράμα εἶνε πιστὴ ἀναπαράστασις τῶν συμβάντων τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ ἡ γλῶσσα τότε, ἡ μέλλουσα νὰ ἐξιστορήσῃ αὐτά, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ ἦνε σύμφωνος πρὸς τὰ ἐκδηλούμενα αἰσθημκα καὶ νὰ συμβιβάζεται πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὴν θέσιν τοῦ δρῶντος προσώπου. Τούτου ἀπαξ τεθέντος, περιορίζομαι ἀπλῶς νὰ εἶπω ὅτι μεταφράζων προσέφυγα ὅτῃ μὲν εἰς τὴν χαρίεσσαν τοῦ λαοῦ γλῶσσαν, ἣτις μόνη δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ τῆς καρδίας ἢ τῶν ἀπλουστέρων τὰς ἐκφράσεις, ὅτῃ δὲ εἰς τὴν καθαρύουσαν, ἣτις μόνη πάλιν εἶνε ἱκανὴ νὰ διερμηνεύτῃ τὰς ὑψηλοτέρας δραματικὰς ἐννοίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ὁ ἀναγνώστης, ὅστις θ' ἀξιώσῃ νὰ διέλθῃ τὰς ἐπομένους σελίδας, θέλει παρατηρήσει ὅτι ἡ γλῶσσα τῆς μεταφράσεως ὑψοῦται καὶ καταπίπτει, ἐν τῷ αὐτῷ πολλάκις διαλόγῳ, ἀποτόμως, ὅταν, συμφῶνως πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐξ ἧς ὠρμήθη, ἢ ἀνάγκη τῆς σκηνῆς καθίστα ἀναπόφευκτον τὴν ἀνωμαλίαν ταύτην.

Μεταφράζων ἕμμετρον δράμα ἐνόμισα ὅτι καταλληλότερον ἤθελον παρουσιάσει αὐτὸ εἰς τοὺς καθ' ἡμᾶς φιλολογοῦντας ἐν λόγῳ ἐμμέτρῳ. Εὐτυχῶς οἱ ἀπὸ εἰκοσαετίης γράψαντες καὶ μεταφράσαντες δραματικὰ ποιῆ-

ματκα ἡμέτεροι, οἵτινες πάντες σχεδὸν ἐπροτίμησαν τὸν τρίμετρον ἱαμβικὸν στίχον, μὲ ἀπαλλάττουσι τῆς δικαιολογίας δικτὶ καὶ ἐγὼ τοῦτον ἐπροτίμησα. Ἡκολούθησα λοιπὸν ἀπλῶς τὴν ὁδὸν ἣν ἔγκριτοι τοῦ ἔθνους λόγιοι διέγραφον, φρονῶν ὅτι ὁ ἔκμθος, οὐδόπως προσκρούων εἰς τὴν ἀκοὴν ὅταν ὁ ἀπαγγέλλων δὲν ἔχει ὑπ' ὄψιν τοῦ στίχον ἀλλὰ τὰς διαφύρους τοῦ λόγου περιόδους, διαφεύγει τὴν μονοτονίαν τοῦ δεκαπεντασυλλαβίου, καὶ ἐμφανίζεται ὡς πεζὸς ἀλλ' ἐρρυθμότερος λόγος, ὁποῖος μᾶλλον ἀρμόζει πρὸς τὴν φύσιν αὐτὴν δραματικοῦ ἔργου.

Πολὺ προσεπάθησα ὅπως οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἀπομκκρυνθῶ τοῦ πρωτοτύπου, ζητήσας ν' ἀποδώσω αὐταῖς λέξεσι τὰς ἰδέας τοῦ συγγραφέως. Τῆς ἀρχῆς ταύτης παρεξέλινα μόνον ὅτε ἐνόμισα ὅτι ἡ ἔννοια, μεταφερομένη ἀκριβῶς ὡς ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ, δὲν θὰ ἦτο καταληπτὴ εἰς τὸν Ἑλληνα ἀναγνώστην, ἢ ὅπου τὸ χωρίον ἦτο λίαν ἰδιορρυθμικὸν καὶ σκοτεινῶς ἐκπεφρασμένον. Τότε κατ' ἀνάγκην κατέφυγα εἰς ἀναλόγους τῆς καθ' ἡμᾶς γλώσσης ἐκφράσεις, ἢ ἀναγκάσθην νὰ μεταφράσω κατ' ἔννοιαν. Αἱ περιπτώσεις ὅμως αὗται περιορίζονται εἰς ἐλάχιστας, σημειουμένας ἐν τέλει τῶν σχετικῶν σελίδων διὰ τῆς παραθέσεως τῶν στίχων τοῦ πρωτοτύπου.

Εὐχομαι ἵνα μὴ ἐλεγχθῶ ὡς μεγάλως ἀδικήσας τὸν δαιμόνιον τοῦ αἰῶνος ποιητὴν διὰ τῆς μεταφράσεως ἐνὸς τῶν δραμάτων του. Εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ ἀποδοκιμάσω τὴν ἐκλογὴν μου, ὀφείλω νὰ ἐξηγήσω ὅτι ἡ μεταφραστὶς τοῦ ὑπ' ὄψιν δράματος ἤρξατο τυχαίως ὅπως καὶ ἄνευ προδιαγεγραμμένου τινος σκοποῦ. Ἦτο ἀδύνατον νὰ φντασθῶ ὅτι ἡ πρὸς ἰδίαν μόνον ἐπασχόλησιν ἀρξάμενη ἐργασία, τὴν ὁποίαν ἐπὶ μακρὸν ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον ὅπως λησμονήσει, ἤθελέ ποτε ἐπαναληφθῆ καὶ συμπληρωθῆ, πολλῶν δὲ μᾶλλον ὅτι θ' ἀπεσπᾶτο μίαν ἡμέραν ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου μου.

Ἐθεώρησα ἀναπόφευκτον καὶ τὴν ἐξήγησιν ταύτην, διότι ἤκουσα ἐπιμόνως ἐπαναληφθῆν ὅτι ἐξελλήνισα ἔργον μὴ περιέχον μεγάλην δραματικὴν ἀξίαν. Δὲν ἀντιτείλω, μεθ' ὅσα ἀνωτέρω εἶπον. Ἴσως ὅμως ὁ ἀναγνώστης, ὅστις θ' ἀξιώσῃ προσοχῆς τινος τὰς ἐπομένους σελίδας, ἀντιτάξῃ αὐτὸς ὅτι τὸ ἐξελληνισθῆν τοῦ μεγάλου ποιητοῦ δράμα, ὅσας δὴ ποτε καὶ ἐνέχει δραματικὰς ἀτελείας, εἶνε πάντοτε ἔργον τῶν καλῶν χρόνων τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, καθ' οὓς ἦτο ἐν πλήρει ἀκμῇ ἡ παραγωγικὴ του δύναμις, καὶ ὡς τοιοῦτον συναρπάζει πολλάκις τὸ πνεῦμα καὶ κατανύγει τὴν καρδίαν πολλαχοῦ μέχρι τῶν μυχιαιτάτων αὐτῆς βυθῶν. Ἐὰν τυχὸν εἴπει τοῦτο ὁ ἀναγνώστης, ἢ γνώμη τῶν ἀποδοκιμαζόντων τὴν ἐκλογὴν μου παρακμῆσει καὶ πάλιν ἰσχυρά, ἀλλὰ συγχρόνως δικαιολογοῦμαι δικτὶ ἀπεφάσιμα νὰ δημοσιεύσω τὴν προκειμένην μετάφρασιν.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 4 Νοεμβρίου 1884.

Φραγκίσκος Πρώτος.
 Τριβουλέτος.
 Λευκή.
 'Ο Κύριος Σαιν Βαλλιέ.
 Σαλταβαδήλ.
 Μαγκελόνη.
 Κλεμέντιος Μαρώ.
 Δέ Πιέν.
 Δέ Γόρδ.
 Δέ Παρδαγιάν.
 Δέ Βριών.
 Δέ Μονσενή.
 Δέ Μονμορενσή.
 Δέ Κοσσέ.
 Δελατούρ-Λανδρῆ.
 'Η Κυρία Δέ Κοσσέ.
 'Η Κυρά Βεράρδη.
 'Ακόλουθος τῆς Βασιλίσσης.
 Θαλαμηπόλος τοῦ Βασιλέως.
 Εἰς ἰατρός.
 Εὐγενεῖς, 'Ακόλουθοι.
 'Ανθρωποι τοῦ λαοῦ.

'Η σκηνὴ ἐν Παρισίοις, ἐν ἔτει 152...

Σημειώσεις. 'Απαγορεύεται ἡ ἀπὸ σκηνῆς διδασκαλίαν ἄνευ εἰδικῆς τοῦ μεταφραστοῦ ἀδείας.

ΣΑΙΝ—ΒΑΛΛΙΕ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἐορτὴ νυκτερινὴ ἐν Λούδρω. Μεγαλοπρεπεῖς ἀΰθουσαι πλήθουσαι κόσμου. Φωτισμὸς μεγαλοπρεπῆς. 'Αντηχεῖ ζωηρὰ μουσικὴ καὶ ἄπλετοι γέλωτες. 'Ο χορὸς ἐν τῇ ἀκμῇ του. Ὑπηρέται περιφέρουσιν ἐπὶ χρυσοῦν δίσκων πινάκια. Κύριοι καὶ κυρίαι καθ' ἑμίλους ἔρχονται καὶ παρέρχονται ἐκ τῆς σκηνῆς. 'Η ἑορτὴ εἶνε πρὸς τὸ τέρμα τῆς διὰ τῶν δελωμάτων φαίνεται ὑποφώσκουσα ἡ αὐγὴ. Τὴν ἐσπερίδα, ἣτις ἔχει μᾶλλον ὄργιων χαρακτήρα, διακρίνει πολλὴ ἐλευθεριότης. 'Εν τῇ ἀρχιτεκτονικῇ, ταῖς ἐσθήσι καὶ τοῖς ἐπίπλοις ἐπικρατεῖ ὁ τῆς 'Αναγεννήσεως ῥυθμὸς.

ΣΚΗΝΗ Α'.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ὅποτον ἐξωγράφισεν ὁ Τιτιανὸς;
 ΔΕΛΑΤΟΥΡ ΛΑΝΔΡΗ.

'Ο Βασιλεὺς

Κόμη, τὴν ἱστορίαν ἤθελα αὐτὴν
 Νὰ τελειώσω. Εἶνε βέβαια γυνὴ
 Καταγωγῆς ἀσήμε, ἀλλὰ θελκτικῆ.

Δελατούρ-Λανδρῆ

'Εντὸς τῆς ἐκκλησίας τὴν Κυριακὴν
 Τὴν συναντᾶτε;

'Ο Βασιλεὺς

Τοῦ 'Αγίου Γερμανοῦ.

'Εκεῖ κάθε Κυριακὴν εὐρίσκομαι.

Δελατούρ-Λανδρῆ

Καὶ τοῦτο δύο τῶρα μῆνας γίνεται.

'Ο Βασιλεὺς

Βεβαίως.

Δελατούρ-Λανδρῆ

Καὶ ποῦ κατοικεῖ;

'Ο Βασιλεὺς

Εἰς τοῦ Μπισσοῦ

Τὴν στενωπὸν.

Δελατούρ-Λανδρῆ

Πλησίον τῶν μεγάρων δὲ

Κοσσέ;

'Ο Βασιλεὺς

"Οπου ὑψοῦται τείχος ὑψηλόν.

Δελατούρ-Λανδρῆ

'Α! ναί. Εἰξεύρω. Τὴν ἀκολουθεῖτε δὲ
 Πάντοτε.

'Ο Βασιλεὺς

"Ἐχει μίαν γραίαν μέγαιραν,
 Ποῦ οὔτε νὰ λαλήσῃ, οὔτε νὰ ἰδῆ,
 Οὔτε ν' ἀκούσῃ τὴν ἀφίνει τίποτε.

Δελατούρ-Λανδρῆ

'Αλήθεια;

'Ο Βασιλεὺς

Τοῦτο εἶνε τὸ παράδοξον:

Μυστηριώδης τὸ ἑσπέρας ἄνθρωπος,
 Ὑπὸ μανδύαν μαῦρον καλυπτόμενος,
 Πισδύει, ἀφελούμενος ἐκ τῆς νυκτός,
 Εἰς τὴν οἰκίαν.*

Δελατούρ-Λανδρῆ

Μιμηθῆτέ τον καὶ σεῖς.

'Ο Βασιλεὺς

Εἶνε κλειστὸς ὁ οἶκος καὶ ἀπρόσιτος.

* Τὸ κείμενον ἔχει ἐπὶ λέξει ὡς ἑξῆς:
 C'est que le soir un homme, à l'air mystérieux,
 Très bien enveloppé, pour se glisser dans
 [l'ombre,
 D'une cape fort noire et de la nuit fort sombre
 Entre dans la maison.

Δὲ Πιὲν
"Ἔστω!
(Τῆ Δὲ Δόρδ)
Κύριε
Δὲ Σιμιάνη, Παρδαγιάν,
(Ὁ Δὲ Γόρδ, Δὲ Παρδαγιάν, Μαρῶ καὶ Δὲ
Κοσσὲ περιστοιχίζουσι τὸν Δοῦκα.)
μαντεύσατε,
"Ἄν ἀγαπᾶτε. Κᾶτι τι ἀνήκουστον
Συμβαίνει εἰς τὸν Τριβουλέτον.
Δὲ Παρδαγιάν
Μήπως καὶ
Κυφὸς δὲν εἶνε πλέον;
Δὲ Κοσσὲ
Τὸν διώρισαν
Στρατάρχη; Μαρῶ
Κατὰ λαθὸς ἔφεραν αὐτὸν
Ψητὸν εἰς τὸ τραπέζι;
Δὲ Πιὲν
"Ὀχι. Κᾶτι τι
"Ἀκόμη πλέον νόστιμον. Μαντεύσατε
"Ἐχει... τί ἔχει;... εἶνέ τι ἀπίστευτον!
Δὲ Γόρδ
Μονομαχίαν μὲ τὸν Γαργαντούαν, ἔ;
Δὲ Πιὲν
"Ὀχι.
Δὲ Παρδαγιάν
Κανένα πίθηκον ἀπὸ αὐτὸν
"Ἀκόμη πλέον ἄσχημον;
Δὲ Πιὲν
Οὔτε αὐτό.
Μαρῶ
Χρήματα μήπως ἄφθονα;
Δὲ Κοσσὲ
Θέσιν σκυλιοῦ
"Ὁποῦ γυρίζει τὸ ψητὸ εἰς τὴν φωτειά;
Μαρῶ
Συνάντησιν καμμίαν στὸν παράδεισον
Μὲ τὴν παρθένον;
Δὲ Γόρδ
"Ἐχει τὸ λοιπὸν ψυχὴν;

Δὲ Πιὲν
Στοιχηματίζω.—Θέλετε; Ὁ Τριβουλέ
"Ὁ ἄσχημάνθρωπος, ὁ γελωτοποιὸς,
Ἐδρῆτέ το τί ἔχει... Κᾶτι φοβερόν!
Μαρῶ
Καμποῦρα;
Δὲ Πιὲν
"Ὀχι. "Ἐχει.—Στοιχημα
"Ὁ βάλετε; τί ἔχει;—μίαν παλλακίην!
(Πάντες ἐκρήγνυνται εἰς γέλωτας.)
Μαρῶ
"Ὁ δούξ μας εἶνε νοστιμώτατος.
Δὲ Παρδαγιάν
"Ὡ, τί
Νόστιμον παραμῦθι!
Δὲ Πιὲν
Σᾶς ὀρκίζομαι
Εἰς τὴν τιμὴν μου, Κύριοι, κ' εἰμ' ἔτοιμος
Γῆν θύραν νὰ σᾶ; δεῖξω τῆς οἰκίας τῆς.
"Ἐπὶ μανθῶαν μαῦρον καλυπτόμενος,
"Ὀρμητικὸς καὶ σοδαρός, ὡς ποιητῆς
"Ὁπου πεινᾷ, ὑπάγει τακτικῶς ἐκεῖ
Πᾶσαν ἐσπέραν. Ὁ καὶ τοῦ παιξῶ νόστιμον
Παιγνίδι. Τῶν μεγάρων διερχόμενος
Γοῦ Δὲ Κοσσὲ τὴν νύκτα, ἀνεκάλυψα
Γὸ πρᾶγμα. Πλὴν φυλάξατε τὸ μυστικόν.
Μαρῶ
Διὰ τραγοῦδι νὰ ὑπόθεσις λαμπρά!
Λοιπὸν τὴν νύκτα γίνεται ὁ Τριβουλέ
"Ἐρωτας!
Δὲ Παρδαγιάν γελῶν
"Ἐχει φίλην ὁ κύρ Τριβουλέ!
Δὲ Γόρδ
"Ἐφίππιον εἰς ἵππον ξύλινον;
Μαρῶ
Θαρρῶ
Πῶς, ἂν κανένας ἄλλος στὸ Κалаί Βετφόρ *
Πατήση πάλιν, δύναται ἡ παλλακίη
Γοῦ Τριβουλέ—τὸ μέσον ἔχει πρόχειρον—
Γοῦ; "Ἀγγλους νὰ διώξῃ.
(Πάντες γελῶσιν. "Ἐρχεται ὁ Δὲ Βίκ. Ὁ Δὲ-
Πιὲν θέτων τὸν δάκτυλον ἐπὶ τοῦ στόμα-
τός του.)
1 J. Plantagenet Bedford, νεώτερος ἀδελφὸς
τοῦ βασιλέως Ἑρρίκου Ε', ὅστις ἰσχυρῶς συν-
ἔδραμεν αὐτὸν ἵνα κατακτήσῃ τὴν Γαλλίαν
(1389—1435.)

Δὲ Πιὲν
Σοῦτ!
Δὲ Παρδαγιάν τῆ Δὲ Πιὲν
Πλὴν διατῆ
"Ὁ Βασιλεὺς τὴν νύκτα μόνος πάντοτε
"Ἐξέρχεται, σὴν κᾶτι νὰ ζητή;
Δὲ Πιὲν
"Ὁ Βίκ
Ὁ μᾶς τὸ ἐξηγήσῃ.
Δὲ Βίκ
"Ὁ, τι κατ' ἀρχὰς
Γνωρίζω εἶνε, ἡ Μεγαλειότης του
Φαίνεται ὅτι εὐθυμεῖ πολὺ.
Δὲ Κοσσὲ
Αὐτὰ
Μὴ μοῦ τὰ λέγῃς!
Δὲ Βίκ
Δὲν ἐνδιαφέρομαι
Πρὸς ποῖον μέρος ὀδηγεῖ ὁ ἄνεμος
Τὴν φιντασίαν του, ἢ ἂν ἐξέρχεται
Πρὸς τὸ ἐσπέρας ἐντὸς τοῦ χειμερινοῦ
Μανθῶου του κρυμμένος καὶ ἀγνώριστος
Καθ' ὅλα; ἂν ἐμβαίη ἀπὸ κάποιον
Παράθυρον καὶ ὄχι ἐκ τῆς θύρας. Τί
Μὲ μέλλει ἀπὸ ἔγγαμος δὲν εἰμ' ἐγὼ;
Δὲ Κοσσὲ
Τὴν εὐχαριστήσιν του ἕνας Βασιλεὺς
"Ἀπὸ τοὺς ἄλλους τὴν λαμβάνει πάντοτε,
Καὶ τοῦτο τὸ γνωρίζουσι πολὺ καλὰ
"Ἀπὸ τοὺς εὐγενεῖς οἱ γηραιότεροι.
"Ὡ, ἄς προσέξουν ὅσοι ἔχουν σύζυγον
"Ἡ ἀδελφὴν, ἢ κόρην διὰ ἀρπαγῆν.
"Ὁ ἰσχυρὸς, ὅπότεν ἦνε εὐθυμος,
Σκέπτεται πῶς νὰ βλάψῃ. Ὡ, ὡς πρὸς αὐτὸ
Καθένας μας ἔχει πολλὰ νὰ φοδηθῇ.
"Ὅταν γελᾷ τὸ στόμα, βλέπεις ὅλα του
Τὰ δόντια.
Δὲ Βίκ σιγᾶ πρὸς τοὺς ἄλλους.
Πῶς φοβεῖται ὁ ταλαίπωρος
Τὸν Βασιλέα!
Δὲ Παρδαγιάν
"Ἄλλ' ἢ γοητευτικὴ
Κυρία του τὸν τρέμει ὀλιγώτερον.
Μαρῶ
Καὶ δι' αὐτὸ τρυμάζει.
Δὲ Γόρδ
"Ἐχεις ἄδικον,
Κοσσέ. "Ἀνάγκη ἐλευθέριον, φαιδρόν,
Καὶ εὐχαριστημένον νὰ κρατῇ κανεὶς
Γὸν Βασιλέα.
Δὲ Πιὲν τῆ Δὲ Γόρδ
Εἶμαι σύμφωνος κ' ἐγὼ,
Κόμη. Διότι ἄταν πλήτητι Βασιλεὺς,
Μὲ κόρην ὀμοιάζει μελανείμονα,
Μὲ καλοκαιρί βροχερόν.
Δὲ Παρδαγιάν
Μὲ ἔρωτα
Χωρὶς μονομαχίαν.
Δὲ Βίκ
Φιαλίδιον
"Γδατος πλήρες.
Μαρῶ σιγᾶ.
"Ἐρχεται ὁ Βασιλεὺς
Μετὰ τοῦ Τριβουλέτου—"Ἐρωτος μαζῆ.
(Εἰσέρχεται ὁ Βασιλεὺς μετὰ τοῦ Τριβουλέτου.
Ὁ ἀδελφὸς ἀποσύρονται μετὰ σεβασμοῦ.)
ΣΚΗΝΗ Δ'.
Οἱ αὐτοί, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ, ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ
Τριβουλέτος
(Ἐξακολουθῶν ἀρξαμένην συνδιάλεξιν)
Μοῦ φαίνεται σὴν πρᾶγμα ἐκτρωματικόν
"Ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων δάσκαλοι.
"Ὁ Βασιλεὺς
"Ἄλλὰ
Πεῖσε τὴν ἀδελφὴν μου, ἦτις τοὺς σοφοὺς
Νά με περιστοιχίζουσι θέλει.
Τριβουλέτος
Βασιλεῦ,
Παραδεχθῆτε—ἀναμεταξὺ μας—πῶς
"Ἐπὶ κᾶτι ὀλιγώτερον. Λοιπὸν
Διὰ νὰ κρίνω μὲ τάποτελέσματα
Καὶ ὅλας τὰς αἰτίας των τὰ πράγματα,
Λόγον τινὰ, ἢ μάλλον δύο, ἀπὸ σᾶς
Περισσότερους ἔχω—δὲν ἐμέθυσα
Διόλου καὶ δὲν εἶμαι Βασιλεὺς.—"Ἄντι
"Ἐδῶ πλησίον σας νὰ ἔχητε σοφοὺς
Προτιμότερα εἶνε ἢ πανώλη ἢ
"Ὁ πυρετὸς καὶ τὰ λοιπά.
"Ὁ Βασιλεὺς
"Ἡ γνώμη σου

Ὁ Βασιλεὺς

Θὰ ἀρνηθῆ. Ζηλεύει τὴν γυναῖκά του
Ὡσάν ἀπτό. Τὸν κόσμον ἀπὸ ταῖς φωναίς
Θὰ ξεκωφάνη!

Τριβουλέτος σκεπτόμενος.

Εἶνε πληκτικὸς πολὺ
Αὐτὸς ὁ κόμη. Ἡ πληρώσατε αὐτὸν,
Ἡ ξεφρίσατέ τον...

(Πρὸ μικροῦ ὁ Δέ Κοσσέ πλησιάζας ἐξ ὀπί-
σθεν τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Τριβουλέτον.
ἤκουσε πᾶν ὅ,τι ἔλεγαν. Ὁ Τριβουλέτος
πλήττει ἀφ᾽ ἑνὸς περιχαρῆς τὸ μέτωπον.)

Εἶνε τρόπος τις
Ἐυκόλος ὅσον καὶ ἀπλοῦς, καὶ μάλιστα
Προηγούμενος ἔπρεπε νὰ τὸ σκεφθῶ.

(Ὁ Δέ Κοσσέ πλησιάζει πλειότερον καὶ ἀκροᾷται.)
Τοῦ Δέ Κοσσέ ἀμέσως διατάξατε
Νὰ κόψουν τὸ κεφάλι.

(Ὁ Δέ Κοσσέ ὀπισθοχωρεῖ ἐντρομος.)

—... Ἰποθίεται
Ἄτιι συνεννοεῖται μὲ τοὺς Ἰσπανοὺς,
Ἡ μὲ τὴν Ρώμην...

Δέ Κοσσέ μεγαλοφώνως

Ὡ τὸν Σατανᾶν!
(Ὁ Βασιλεὺς γελῶν πλήττει τὸν ὦμον τοῦ
Δέ Κοσσέ.)

Ὁ Βασιλεὺς

Αὐτὸ
Τὸ σκέπτεσαι σπουδαίως; Πῶς τὴν κεφαλὴν
Αὐτὴν νὰ ἀποκόψω; Φίλε μου, αὐτὴν
Τὴν κεφαλὴν θεῶρει! Τὴν παρατηρεῖς;
Ἐὰν ἰδέα ἐξ αὐτῆς ἐξέρχεται,
Κέρατα ὅλη φέρει!

Τριβουλέτος

Ἀπαράλλακτα
Καθὼς τὸ περιέχον.

Δέ Κοσσέ

Νὰ μοῦ κόψωσι
Τὴν κεφαλὴν;

Τριβουλέτος

Πῶς ὄχι!

Ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν Τριβουλέτον.

Ἐ, παραπολὺ
Τὸν ἐρεθίζεις!

Τριβουλέτος

Μπα! μὴ ᾔνε Βασιλεὺς
Ὡστε τὸ κάθε τι νὰ ἐνοχλῇ αὐτὸν

Καὶ νὰ μὴ ἐπιτρέπη τὴν παραμικρὰν
Γοῦ ἄλλου φαντασίαν;

Δέ Κοσσέ

Νὰ μοῦ κόψωσι
Τὴν κεφαλὴν Ἄ, πῶς μοῦ πιάσθηκε ἡ καρδιά!

Τριβουλέτος

Τὴν κεφαλὴν σου διατί, παρακαλῶ,
Νὰ μὴ σοῦ κόψουν;—Τίποτε ἀπλοῦστερον!

Δέ Κοσσέ

Ἀλήθεια! Ἀχρεῖε, θὰ σ' ἐκδικηθῶ!

Τριβουλέτος

Πολὺ δὲν σὲ φοβοῦμαι, κύριε, ἀφοῦ
Ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς ποῦ μὲ περικυκλοῦν,
Καὶ πάντοτε μαζῆ τους ἔχω πόλεμον,
Δὲν ἔχω ἄλλο τίποτε νὰ φοβηθῶ
Παρὰ ἓνα κεφάλι γελωτοποιοῦ.
Τίποτε δὲν φοβοῦμαι ἄλλο, παρὰ μὴ
Εἰσέλθῃ εἰς τὸ σῶμα ἢ καμποῦρά μου
Καὶ πέσῃ στὴν κοιλιὰ μου ὅπως ἔπεσε
Στὴν ἰδικὴν σου. Βέβαια θ' ἀσχήμεζα.

Δέ Κοσσέ ψάδων τὸ ξιφὸς του.

Ἀχρεῖε!

Ὁ Βασιλεὺς

Κόμη, ἤσυχάσατε.—Τρελὲ,
Ἐλθὲ μαζῆ μου.
(ἀπομακρύνεται μετὰ τοῦ Τριβουλέτου γελῶν.)

Δέ Γορδ

Ἐπερβολικῶς γελᾷ
Ὁ Βασιλεὺς!

Δέ Παρδαγιάν

Μὲ τὸ παραμικρὸν, καλὲ,
Λύνεται εἰς τὰ γέλοια!

Μαρώ

Τί περιέρχον
Αὐτοπροσώπως Βασιλεὺς νὰ εὐθυμῆ!
(Τοῦ Βασιλέως μετὰ τοῦ γελωτοποιοῦ ἀπερχο-
μένου, οἱ ἀδελκοὶ παρακολουθοῦσι τὸν Τρι-
βουλέτον διὰ δέλεματος ὀργίλου.)

Δέ Βριών

Ἐκδικηθῶμεν τὸν τρελόν.

Ὁλοι

Ναί, Ναί!

Μαρώ

Ἐἶνε θωρακισμένος. Ἐχει ἄρ' ἄγε
Τινὰ χορδὴν ποῦ νὰ κτυπήσωμεν;

Δέ Πιέν

Ἐγὼ
Εἰξεύρω. Ὅλοι τὸν ἀποστρεφόμεθα
Ἄς τὸν ἐκδικηθῶμεν τὸ λοιπόν.
(Πάντες πλησιάζουσι μετὰ περιεργείας τὸν
Δέ Πιέν.)

Ἴδου,

Πρὸς τὸ ἐσπέρας μεταβῶμεν ἐνοπλιοὶ
Ὅλοι πλησίον τῶν μεγάρων Δέ Κοσσέ,
Εἰς τὸ Μπισσού.—Ἄλλ' ὁμως σιωπή.

Μαρώ

Ἐνόησα!

Δέ Πιέν

Ἀφεύκτως.

Ὁλοι

Σύμφωνοι

Δέ Πιέν

Ἴδου
Ἐρχεται πάλιν. Σιωπή!
(Βιάερχ. ὁ Τριβουλ καὶ ὁ Βασιλ. μετὰ κυριῶν.)

Τριβουλέτος μόνος, κατ' ἰδίαν.

Ποῖον λοιπὸν

Νὰ παῖω τώρα;—Ἄς στραφῶ, διάβολε,
Στὸν Βασιλέα...

Ἐπηρέτης σιγᾷ πρὸς τὸν Τριβουλέτον

Γέρων τις μὲ μελανὰ,
Ὁ κύριος Σαῖν Βαλλιέ, ἐπιθυμεῖ
Τὸν βασιλέα νὰ ἰδῆ!

Τριβουλέτος τρίβων τὰς παλάμας.

Θαυμάσια!

Ἀφήσατέ μας τὸν Σαῖν Βαλλιέ λοιπὸν
Νὰ ἴδωμεν!

(Ὁ ἐπηρέτης ἐξέρχεται)

Ὡραία! πῶς διάβολο!
Αὐτὸ θὰ ᾔνε ἓνα μέγα σκάνδαλον
(Θόρυβος καὶ ὄχλοσὴ εἰς τὸ βᾶθος τοῦ θεά-
τρου, ὅπισθεν τῆς μεγάλης θύρας.)

Φωνὴ ἔξωθεν.

Νὰ ὀμιλήσω εἰς τὸν Βασιλέα μου
Ἐπιθωμῶ.

Ἄλλὰ

Ὁ Βασιλεὺς διακόπτων τὴν συνδιάλεξίν του

Ποῖος ἐδῶ εἰσέδυσεν;

Ἡ αὐτὴ φωνὴ

Θὰ ὀμιλήσω εἰς τὸν Βασιλέα μου

Ὁ Βασιλεὺς ζωηρῶς.

Ἐ, ἐμποδισατέ τον!

(Γέρων μελανέμων διασχίζει τὸ πλῆθος καὶ
ἔρχεται πρὸ τοῦ Βασιλέως, ὄντινα παρα-
τηρεῖ ἀτενῶς. Πάντες οἱ ἀδελκοὶ ἀπομακρῶ-
νται ἐκπληκτικοί.)

ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ.— Ο ΚΥΡΙΟΣ ΣΑΙΝ ΒΑΛΛΙΕ

ἐν μεγάλῃ πένθει, λευκοπώγων καὶ λευκόθριξ.

Σαῖν Βαλλιέ

Ὅχι, Βασιλεῦ,

Θὰ σᾶς λαλήσω!

Ὁ Βασιλεὺς

Ὁ κύριος Σαῖν Βαλλιέ!

Σαῖν Βαλλιέ ἀκίνητος ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ.

Αὐτὸ τὸ ὄνομά μου εἶνε.

(Ὁ Βασιλεὺς ὀργίλως προχωρεῖ πρὸς αὐτὸν.
Ὁ Τριβουλέτος τὸν ἀναχαιτίζει.)

Τριβουλέτος

Βασιλεῦ,

Νὰ τὸ προσαγορεύσω τὸ γερόντιον
Ἀφήσατέ με!
(Πρὸς τὸν Σαῖν Βαλλιέ, μετ' ὄψους θεατρικοῦ.)

* Σαῖς συνωμοτήσατε,

Κ' ἡμεῖς τὴν χάριτά μας σᾶς ἐδώσαμεν
Ὡς βασιλεῖς γενναῖοι καὶ ἐπικεικῆς!
Πολὺ καλὰ! Τὶ λύσσα σᾶς κατέλαβε
Καὶ ἀπὸ τὸν γαμβρόν σας θέλετ' ἐγγονοῦς;
Ὁ κύριος γαμβρός σας εἶνε φοβερός,
Κακοσχηματισμένος, κακορρίζικος,
Μὲ μιὰ ἐλρὰ ἀπὸ κρέας εἰς τὴν μύτη του,
Μονόφθαλμος, γεμάτος κύκαλα, χλωμὸς
Καὶ μαλλιάρος, ἐπίσης κοιλαρᾶς, ὡσάν
(δεικνύει τὸν Δέ Κοσσέ, ὅστις ἐξοργίζεται)

Τὸν κύριον, καμπούρης ὡς ἐγὼ. Καὶ ποῖος
Δὲν θὰ γελούσε, ἐὰν ἔβλεπε ποτε
Τὴν κόρην σας μαζῆ του! Ἄν ὁ Βασιλεὺς
Δὲν ἔφερε ταχέως τὴν διόρθωσιν,
Στρεβλοῦς ἐγγόνους θὰ σᾶς ἐπρομήθευεν,

Ἐγγόνους τερατώδεις, μὲ πυρρὰ μαλλιά,
Σπασμένα δόντια, κολωθούς, φρικώδεις καὶ
Γελότους, κοιλαράδες, ὡς ὁ κύριος,
(δεικνύει τὸν Δὲ Κοσῆ, ὃν καταγανακτοῦντα,
χαιρετᾶ)

Καὶ μὲ καμπούρα, ὡς ἐγὼ. Παραπολὺ
Ἄσχημος εἶνε ὁ γαμβρός σας! Ἄφετε
Ὁ Βασιλεὺς νὰ πράξῃ ὅ,τι σκέπτεται
Καὶ εἰς τὸ μέλλον ἐγγόνους θὰ ἔχετε
Ἐλαφροτάτους, ὥστε νὰ σᾶς ἀποσποῦν
Τὰ γένεια, νὰ σκαλόνουν εἰς τὰς κνήμας σας
(Οἱ Ἀδελικοὶ χαιρετοῦν τὸν Τριβουλέτον μετ'
ἀλαλαγμῶν καὶ γελώτων.)

Σαῖν Βαλλιέ χωρὶς νὰ βλέπῃ τὸν γελωτοπ.

Ἰδοὺ καὶ μίνα ὕβρις περισσότερον!
Ἵμεῖς ἀκούσατέ με, Βασιλεῦ, ἀφοῦ
Ὡς βασιλεὺς τὸ χρέος τοῦτο ἔχετε.
Μίαν ἡμέραν εἶπατέ γυμνόποδα
Ἐπὶ τῆς λαιμητόμου καὶ μὲ φέρωσι,
Κ' ἐκεῖ, ὡς ἐν ὄνειρῳ, μοὶ ἐδώκατε
Τὴν χάριν. Μὴ γνωρίζων τότε ἀληθῶς
Τί δύναται νὰ κρύπτῃ, ὑπὸ χάριτα
Ἦν ἀπονέμει βασιλεὺς, ἠλόγησα
Τὸ ὄνομά σας! Τὸ λοιπὸν τὸ αἰσχρὸς μου
Ἵπὸ τὴν χάριτά μου ὑπεκρύφτατε!
Ναι, βασιλεῦ, οὐδέλω εὐλαβοῦμενος
Μίαν ἀρχαίαν γενεάν, τῶν Ποατιέ
Τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐξηγγύνισαν
Αἰῶνες δέκα, ἐν ᾧ μ' ὄλην τὴν ψυχὴν,
Ὅταν ἀπὸ τὴν Γρέβην ἐπανέστρεψον,
Τὸν νικηφόρον καθικέτευα θεὸν
Νὰ σᾶς χάριση τόσα ἔτη ἔνδοξα
Ὅποσα ἔτη ἀριθμεῖ ὁ βίος μου,
Ἵμεῖς, Φραγκίσκος ὁ τοῦ Βαλλοᾶ, εὐθὺς
Τὴν νύκτα, ἄνευ φόδου, οἴκτου ἢ αἰδοῦς,
Ἐβρωτος ἄνευ, ἐν τῇ κλίνῃ σας, ἐν ἣ
Ἐδρίσκει τάφον ἢ τιμὴ τῶν γυναικῶν,
Μὲ τὰ φιλήματά σας τὰ ἀνιέρα
Ἐθραύσατε, ἐμίαναι*, ἐμαράνατε
Καὶ ἠτιμάσατε τὴν κόμησσαν Βρεζέ,
Τοῦ Ποατιέ τὴν κόρην, τὴν Ἀρτεμιδα.
Λοιπὸν, ὁπότεν ἐπερμένα ἐγὼ
Αὐτὴν τὴν χάριν, ἥτις μὲ ἠτιμάσατε,
Σὺ εἰς τὸ Λουδρόν, ὡς σεμνή μου Ἀρτεμις,
Ἐφέρεσο, καὶ οὗτος βασιλεὺς, χρισθεὶς
Ἵππότης ἀπὸ τὸν Βαγιάρδον, ἠδονὰς
Γερωνικὰς διώκων, τὸν πατέρα σου
Κρατῶν ὑπὸ τοὺς πόδας, τὴν αἰσχύνῃ σου
Ἵνα ἐξαγοράσῃ, τῷ ἐχάρειεν
Ὅλιγας ἔτι ἡμέρας βίου, οὐτινος
Μόνος ὁ πλάστης εἶνε ὁ κυρίαρχος.
Ὅποια δυστυχία! Τὸ ἰκρίωμα,
Εἶνε φρικώδες καὶ νὰ τὸ σκεπθῆ κανεὶς,—
Τ' ὁποῖον εἰς τὴν Γρέβην ἦλθε κ' ἔστῃσε
Μίαν ἀυγὴν ὁ δῆμιος, ἐπέπρωτο,

Πρὶν φθάσῃ ἡ ἡμέρα εἰς τὸ τέλος τῆς,
Νὰ γείνη ἢ ἡ λαιμητόμος τοῦ πατρὸς
Ἦ ἢ παστὰς τῆς κόρης! Ὡ θεέ μου, σὺ,
Ὅστις μᾶς κρίνεις, τί νὰ εἴπῃς ἀρὰ γε
Ἄνωθεν, ὅταν ἔπεσε τὸ βλέμμα σου
Ἐπὶ τῆς λαιμητόμου, κ' αἵματοσταγῆ,
Μεμολυσμένην, ὄσπαρὰν, ἐν ταραχῇ
Τοῦ βασιλέως εἶδες τὴν ἀέλιγειαν,
Ἵπὸ ἐπιεικείας ἔνδυμα ἐκεῖ
Κυλιούμενην! Βασιλεῦ, πολὺ κακῶς
Ἐπράξατε! Τὸ αἷμα ἐνὸς γέροντος
Ἐὰν καθίστα ἐρυθρὸν τὸ ἔδαφος
Δὲν ἔβλαπτεν! Ὁ γέρον, ἴσως σεβαστὸς
Τὸ ἤξιζε, ὡς εἰς τῶν ἐναντιῶν σας.*
Ἄλλὰ τὸ τέκνον νὰ ἀρπάσῃτε, ἀντὶ
Τοῦ γέροντος, καὶ νὰ κατασυντρίψῃτε
Ἵπὸ τοὺς πόδας τὸσον θριαμβευτικῶς
Μίαν γυναῖκα κλαίουσαν, ἥτις πολὺ
Εὐκόλως ἐπτοεῖτο, εἶνε πράξις τις
Ἄνιερὸς καὶ λόγον θ' ἀποδώσῃτε!
Τὰ δικαιώματά σας ὑπερέβητε
Παραπολὺ! Ἄνηκεν ὁ πατὴρ εἰς σᾶς,
Ὅχι ἡ κόρη! Ἄ, μοὶ ἀπενείματα
Τὴν χάριτά σας! Ἄ, τὴν πράξιν σας αὐτὴν
Καλεῖτε χάριν! Καὶ ἐγὼ ἀχάριστος
Θὰ ἦμαι ὑποθέτω! Ἦτο κάλλιον,
Ἄντὶ τὴν κόρην μου νὰ ἀπατήσῃτε,
Ἐντὸς τῆς φυλακῆς μου νὰ μὲ ἴδῃτε.
—Φονεύσατέ με, Βασιλεῦ! θὰ ἔκραζα.
Ἄλλὰ διὰ τὸ γένος καὶ τὴν κόρην μου
Ζητῶ τὸ ἔλεός σας! Θανατώσατε
Ἐμέ· τὸν τάφον δώσατέ μου, ἀλλ' οὐχὶ
Τὴν κατασχύνῃ. Ὡ, ἄς πῆσ' ἡ κεφαλὴ
Παρὰ νὰ φέρω στίγμα εἰς τὸ μέτωπον!
Κυρίαρχέ μου Βασιλεῦ,—οὕτω ἡμᾶς
Καλεῖ ὁ κόσμος—ἐπιστεύσατέ ποτε,
Ἀποκριθῆτε εἰς αὐτὸ, ὡ βασιλεῦ,
Ὅτι χριστιανὸς τις, κόμης, εὐγενῆς
Τὴν κεφαλὴν του δὲν θὰ ἐθυσίαζεν,
Ἐὰν, ἀντὶ νὰ λείπῃ αὐτῆ, ἡ τιμὴ
Τοῦ ἔλειπε!—Τοιαῦτα θὰ σᾶς ἔλεγον,

* Τὸ κείμενον λέγει:

Ce vieillard, peut-être respectable,
Le méritait, étant de ceux du connetable.
Ἐνοσεὶ δὲ τὸν Charles duc de Bourbon, ὅς τις
εἰκοσιεξαετῆς μόλις ἔλαβε παρ' αὐτοῦ τοῦ
Φραγκίσκου Α' τὸ ξίφος τοῦ Ἀρχιστρατήγου
καὶ τὸν τίτλον τοῦ Vice Roi du Milanais, εἰς
ἀμοιβὴν τῶν στρατιωτικῶν ἐν τοῖς πολέμοις
ὑπηρεσιῶν του. Βραδύτερον, περιφρονήσας, ὡς
λέγουσι, τὸν ἔρωτα τῆς Βασιλομήτορος Λουί-
ζης τῆς Σαβοΐας, περιέπεσεν εἰς τὴν δυσμένειάν
της, καὶ ἀναγκασθεὶς νὰ καταλίπῃ τὴν Γαλ-
λίαν, προσῆλθεν εἰς Κάρολον τὸν Ε' καὶ συνε-
τέλεσε μεγάλως εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ὀλε-
θρίας διὰ τὸν Φραγκίσκον Α' μάχης τῆς Πα-
βίας.

Καὶ τὸ ἐσπέρας μὲ ἀγνὸν τὸ μέτωπον
Καὶ μὲ ψυχὴν ἀθῶαν ἢ θυγάτηρ μου
Εἰς τὸν ναόν, πλησίον τοῦ φορείου μου,
Ἄσπαζομένη τὴν λευκὴν μου κεφαλὴν*
Δι' ἐντιμον πατέρα θὰ προσήχητο
Τετιμημένη καὶ αὐτή.—Ὡ Βασιλεῦ,
Τὴν κόρην μου δὲν ἦλθα νὰ μοὶ δώσητε.
Ὅποτεν τὴν τιμὴν του ἔχασε κανεὶς,
Δὲν ἔχει πλέον οἰκογένειαν. Ἐὰν
Σᾶς ἀγαπᾷ, ἢ ὄχι μ' ἔρωτ' ἄφρονα,
Δὲν ἐξετάζω. Ὅ,τι αἰσχος ἔθιξεν
Ὅπισω δὲν λαμβάνω. Ἄς τὴν ἔχετε.
—Ἄλλὰ ἐσκέψῃθι μόνον ἵνα ἔρχωμαι
Νὰ συνταράσω πᾶσαν ἑορτὴν ὑμῶν,
Καὶ ἑωσοῦ πατήρ τις, εἴτε ἀδελφός,
Ἦ σύζυγος—θὰ γείνη τούτο κάποτε—
Ἐκδικητῆς μας ἔλθῃ καθ' ὑμῶν, ὡχρὸς
Εἰς ὅλα σας τὰ δεῖπνα θὰ προσέρχωμαι
Διὰ νὰ κράζω:—Βασιλεῦ, πολὺ κακῶς
Ἐπράξατε. Ἵμεῖς δὲ θὰ μ' ἀκούετε
Χωρὶς τὸ μέτωπόν σας νὰ ἐγείρετε
Τὸ σύνοφρυ, ποῖν παῦσω νὰ σᾶς ὀμιλῶ.
Ἦθέλατε βεβαίως εἰς τὸν δῆμιον
Μὲ παραδώσει, ἵνα ἡ φωνὴ αὐτῆ
Τῆς ἐκδικήσεώς μου παύσῃ. Ἄλλ' αὐτὸ
Δὲν θέλετε τολμηθεῖν, ἀπὸ φόβου μὴ
Ὁ σκελετός μου ἐπανάλθῃ αὐριον
(δεικνύων τὴν κεφαλὴν του)
Νὰ σᾶς λαλήσῃ μὲ τὴν κεφαλὴν αὐτὴν
Εἰς χεῖρας!

Ὁ Βασιλεὺς ἐξαπτόμενος

Τοῦτο εἶνε θράσος φοβερόν,

* Τὸ κείμενον ἔχει·

Baisant ma barbe grise

Παραφροσὴν!

(Τῷ Δὲ Πιέν)

Δουξ, κρατήσατε εὐθὺς

Τὸν κύριον!

(Ὁ Δὲ Πιέν νεύει εἰς δύο φρουροὺς, οἵτινες
τάσσονται ἐκατέρωθεν τοῦ Σαῖν Βαλλιέ.)

Τριβουλέτος γελῶν

Παράφρων εἶνε τὸ γερόντιον,

Ὁ βασιλεῦ!

Σαῖν Βαλλιέ ἐγείρων τὸν βραχίονα

Κ' οἱ δύο σας κατάρρατοι

Νὰ ἦσθε!

(Πρὸς τὸν Βασιλέα)

Νὰ ὠθῆτε κατὰ λέοντος

Ἐκπνέοντος, ὦ Βασιλεῦ, τὸν κύνα σας,
Δὲν σᾶς ἀρμόζει!

(Πρὸς τὸν Τριβουλέτον)

Ὅστις καὶ ἂν ἦσαι σὺ,

Λοῦλε μ' ἐχλιδνης γλώσσαν, ποῦ περιγελάς
Ἐνὸς πατρὸς τὸ ἄλγος, καταρῶμαί σε!

(Πρὸς τὸν Βασιλέα)

Συμφώνῳ πρὸς τὸ μεγαλεῖόν μου ἢ Σὴ
Μεγαλειότης ἤθελα νὰ μὲ δεχθῆ!
Εἰς βασιλεὺς σεῖς εἴσθε, καὶ ἐγὼ πατήρ!
Πρὸς ἕνα θρόνον εἶνε ἰσοδύναμος
Ἦ ηλικία! Καὶ οἱ δύο φέρομεν
Ἐν στέμμα, τὸ ὁποῖον δὲν ἀποτολμᾷ
Μὲ βλέμμα ν' ἀτνησῇ αὐθαδῆς κανεὶς!
Τὸ στέμμα σας ἐξ ἴων ἀπαρτίζεται
Χρυσῶν, τὸ ἰδικόν μου ἐκ λευκῶν τριχῶν.
Ὅποτεν τις τολμήσῃ ἱερόσυλος
Νὰ ἐξυβρίσῃ, βασιλεῦ, τὸ στέμμα σας,
Τὸ ἐκδικεῖτε σεῖς,—τὸ ἄλλο ὁ Θεός!

Β.

ΣΑΛΤΑΒΑΔΗΛ

ΠΡΑΞΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ἢ μᾶλλον ἔρημος καὶ μεμονωμένη ἀδιέξοδος στενωπὸς τοῦ Βισσού. Δεξιᾶ, μικρὰ πενήχρᾶ οἰκία, ἔχουσα μικρὰν ἀγλήν, περιβαλλομένην ὑπὸ περιτειχίσματος, τὸ ὅποιον καταλαμβάνει μέρος τῆς σκηνῆς. Ἐν τῇ αὐτῇ ταύτῃ δένδρα τινὰ καὶ λίθινον θρόνον. Ἐξώθουρα φέρουσα εἰς τὴν ὁδόν. Τὸ ἄνω πάτωμα τῆς οἰκίας συγκοινωνεῖ διὰ θύρας μετὰ μικροῦ δώματος, ὅπερ ἔχει στέγγν ὑποδασταζομένην ὑπὸ περιστυλίου κατὰ τὸν βυθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως, καὶ ἀπὸ τοῦ ὁποίου κατέρχεται τις εἰς τὴν ἀγλήν διὰ κλίμακος. — Ἀριστερᾶ ὑψηλὰ τεῖχη τοῦ κήπου τῶν μεγάρων Δὲ Κοσσέ. — Ἐν τῷ βᾶθει καὶ ἐν μικρᾷ ἀποστάσει! οἰκία καὶ τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἁγίου Σεβερίνου.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ΣΑΛΤΑΒΑΔΗΛ. — Ἐπὶ μυχρὸν καὶ ἐν τῷ βᾶθει τῆς σκηνῆς ὁ ΔΕ ΠΙΕΝ καὶ ὁ ΔΕ ΓΟΡΔ. — Ὁ Τριβουλέτος κεκαλυμμένος ὑπὸ μαγδύου καὶ οὐδὲν ἔμβλημα γελωτοποιῶν φέρων, παρουσιάζεται ἐν τῇ ὁδῷ, διευθυνόμενος πρὸς τὴν θύραν τῆς μικρᾶς οἰκίας. Ἄγνωστος τις μελανειμονῶν καὶ ἐπίσης φέρων μαγδύαν, οὐτινος τὸ ἄκρον ἤρτηται ἀπὸ τῆς ἄκρας τοῦ ξίφους, τὸν ἀκολουθεῖ.

Τριβουλέτος σκεπτικὸς
Μοῦ ἔδωκεν ὁ γέρον τὴν κατάραν του!

Ὁ Ἄγνωστος χαιρετῶν αὐτὸν
Κύριε...

Τριβουλέτος στρεφόμενος μετὰ δυσαρρεσκείας

Ἄ!
(Ἐρευνῶν ἐν τῷ θυλακίῳ του.)
Δὲν ἔχω τίποτε.

Ὁ Ἄγνωστος Ἄλλὰ
Δὲν θέλω, Κύριέ μου, τίποτε.

Τριβουλέτος τῷ νεύει νὰ τὸν ἀφήσῃ ἤσυχον καὶ νὰ φύγῃ.

Ὁ Ἄγνωστος Καλά.

Μὲ κρίνετε ἐν τούτοις κάκιστα. Ἐγὼ τῶν ὄπλων εἰμὶ ἀνθρώπος.

Τριβουλέτος

Κλέπτῃς λοιπὸν

Μὴ ᾄνε;

Ὁ Ἄγνωστος πλησιάζων ἡπίως.

Σὰν πολὺ ἡ εὐγενεία σας
Συλλογισμένος φαίνεσθε. Βλέπω ἔδῶ
Αὐτὴν τὴν ὄραν πάντα τριγυρίζετε.
Μοῦ φαίνεται πῶς κάποιαν θὰ ἔχετε
Γυναῖκα, τὴν ὁποίαν προφυλάττετε.

Τριβουλέτος ἰδίᾳ

Διάβολε!

(Γεγωνίᾳ)

Εἰς ἄλλους δὲν συνείθισα
Τὰ κατ' ἐμὲ νὰ λέγω.

(Θέλει νὰ προχωρήσῃ, ἀλλ' ἐμποδίζεται παρὰ τοῦ Ἄγνωστού.)

Ὁ Ἄγνωστος

Ἄλλὰ χάριν σας
Οἱ ἄλλοι μόνον ἐπεμβαίνουν εἰς αὐτά.
Κατ' ἄλλον τρόπον θὰ μ' ἐκρίνατε, ἐὰν
Γνωστὸς σας ἦμην.

(Πλησιάζων αὐτὸν)

Ἴσως τὴν γυναῖκά σας
Γλυκοκυττάζει κάποιος αὐθάδης, καὶ
Σεῖς τὸν ζηλοτυπεῖτε;

Τριβουλέτος ἀνυπομόνως

Τέλος τί ζητεῖς;

Ὁ Ἄγνωστος μειδιῶν, σιγᾶ καὶ ταχέως

Ἄντι ὀλίγης ἀμοιβῆς εἶν' εὐκολον
Ν' ἀπαλλαγῆτε τοῦ ἀνθρώπου σας αὐτοῦ.

Τριβουλέτος ἀναπνέων

Ἄ, τέλος πάντων!

Ὁ Ἄγνωστος

Βλέπετε πῶς τίμιος
Ἄνθρωπος εἶμαι, κύριε.

Τριβουλέτος

Τί θὰ εἶπῃ!

Ὁ Ἄγνωστος

Καὶ ὅτι, ἂν σὰς ἠκολούθησα, καλοὺς
Ἔγχα σκοποῦς.

Τριβουλέτος

Βεβαίως εἶσαι ἄνθρωπος
Ἐφέλιμος.

Ὁ Ἄγνωστος μετριοφρόνως.

Ὁ φύλαξ εἶμαι τῆς τιμῆς
Τῶν κυριῶν.

Τριβουλέτος

Καὶ τί λαμβάνεις ἄρα γὰρ
Ἴνα φονεύσης ἕνα ἐρωτῶληπτον;

Ὁ Ἄγνωστος

Ἄ, ἀναλόγως μὲ τὸν ἐρωτῶληπτον.
Ποῦ θὰ φονεύσω καὶ μὲ τὴν ἀξίαν μου.

Τριβουλέτος

Καὶ ἕνα μεγαστᾶνα;

Ὁ Ἄγνωστος

Ἄ! Διάβολε!
Σπουδαῖον τρέχει κίνδυνον εἰς τὰ πλευρὰ
Νὰ λάβῃ τις κανένα κτύπημα καλόν.
Εἶν' ἔνοπλοι οἱ κύριοι, καὶ τὴν ζωὴν
Θὰ ριψοκινδυνεύσῃ. Εἶναι ἀκριβός,
Ἐνας μεγάλος κύριος.

Τριβουλέτος

Εἶν' ἀκριβός
Ἐνας μεγάλος κύριος! Πῶς! ἤρχισε
Τὴν συνδρομὴν σου νὰ ζητῇ καὶ ὁ λαός;

* Ἡ ἔννοια ἔχει ἐν τῷ κειμένῳ ὡς ἔστι:
Est-ce que les bourgeois, par hasard, se permettent
De se faire tuer entre eux?

Ὁ Ἄγνωστος μειδιῶν.

Καὶ τοῦτο ὅμως γίνεται ἐντοτε.
Ἄλλὰ συνήθως εἶνε πολυτέλεια
Πολὸ συνεθισμένη εἰς τοὺς εὐγενεῖς.
Πολλοὶ ἀχρεῖοι, οἵτινες ὡς εὐγενεῖς
Θέλουν νὰ μᾶς περάσουν, χρήματα πολλὰ
Μοῦ δίδουν κ' ἔγω ἐργασίαν τακτικά.—
Πῶς τοὺς οἰκτεῖρω! — Κατ' ἀρχᾶς τὸ ἦμισυ
Μοῦ δίδουν, τᾶλλα ἔπειτα.

Τριβουλέτος κινῶν τὴν κεφαλὴν

Πολὺ καλὰ

Ἢ διὰ τὴν ἀγγλὴν ἢ τὴν φυλλακὴν
Ἐργάζεσαι...

Ὁ Ἄγνωστος μειδιῶν

Ἄ, ὄχι! Κάτι δίδομεν
Εἰς τὴν Ἀστυνομίαν, ὡς δικαίωμα.

Τριβουλέτος

Γόσον διὰ καθένα ἄνθρωπον;

Ὁ Ἄγνωστος κατανεύων

Ἄρκει.
Κανεῖς νὰ μὴ φονεύσῃ — πῶς νὰ σὰς εἶπῶ —
Νὰ μὴ φονεύσῃ τις... τὸν Βασιλέα!

Τριβουλέτος

Καὶ
Πῶς κάμνεις;

Ὁ Ἄγνωστος

Ἐξω ἢ ἐντὸς τοῦ οἴκου μου
Φονεύω, ὅπως θέλουν.

Τριβουλέτος

Ἐχεις εὐγενῆ
Μέθοδον.

Ὁ Ἄγνωστος

Ἐξω τῆς οἰκίας μὲ δῆδ
Προσμένω τὸ ἐσπέρας ἐγγχειρίδιον
Τὸν φίλον μου...

Τριβουλέτος

Κατ' οἶκον πῶς ἐργάζεσαι;

Ὁ Ἄγνωστος

Ἐχω τὴν ἀδελφὴν μου, κόρην εὐμορφον,
Γὴν Μαγγελόνην, ποῦ χορεῦ εἰς τὰς ὁδοὺς
Καὶ τὴν ἐφάρσκουν θελακτικὴν πολὺ. Αὐτὴ
Γὴν νύκτα σύρει πρὸς αὐτὴν τὸν φίλον μας...

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ΛΕΥΚΗ, κατόπι
ΚΥΡΑ ΒΕΡΑΡΔΗ

Τριβουλέτος

Ω, κόρη μου!

(Τὴν θλίβει μετὰ στοργῆς ἐπὶ τοῦ στήθους του)

— Ἐδῶ, ἐπὶ τοῦ στήθους μου.

Περὶπτύξέ με. Πᾶν γελᾷ πλησίον σου,
Δὲν μὲ βαρύνει τίποτε, εἰμ' εὐτυχῆς
Καὶ ἐλευθέρως ἀναπνέω, τέκνον μου.

(τὴν παρατηρεῖ περιχαρῶς)

— Ὁραιοτέρα καθ' ἡμέραν! — Μήπως τι
σοῦ λείπει; λέγε. — Εἶσαι εὐτυχῆς ἐδῶ;
— Λευκὴ μου, περιπτύξου με.

Λευκὴ ἐν τῇ ἀγκάλῃ του.

Ω πάτερ μου

Ὅποσον εἶσαι ἀγαθός!

Τριβουλέτος καθήμενος

Σὲ ἀγαπῶ,

Ἴδού τὸ πᾶν. Δὲν εἶσαι σὺ τὸ αἷμά μου
Καὶ ἡ ζωή μου; Τί θὰ ἔκαμνα, ἔαν
Δὲν σ' εἶχα, ὦ Θεέ μου!

Λευκὴ θέτουσα τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου του

Ἄλλὰ διατί

στενάξεις; ὦ βεβαίως κατὰ μυστικὸν
Θὰ ἔχῃς, τὸ ὅποιον σὲ λυπεῖ. Εἰπέ
αὐτὸ εἰς τὴν πτωχήν σου κόρη. Ποία τις
ἢ οἰκογένειά μου εἶνε ἀγνωῶ.

Τριβουλέτος

Δὲν ἔχεις, τέκνον, οἰκογένειαν.

Λευκὴ

Ἄλλὰ

καὶ τ' ὄνομά σου ἀγνωῶ.

Τριβουλέτος

Καὶ τί αὐτὸ

σ' ἐνδιαφέρει;

Λευκὴ

Ἄλλὰ ὄλ' εἰς τὸ Σινῶν,

εἰς τὸ μικρὸν γαιτορικὸν πολίχνιον,
εἰς τὸ ὅποιον ἀνετράφη, ὄρφανὴν
πρὸ τῆς ἐλεύσεώς σου με ἐνόμιζον.

Τριβουλέτος

Ἐκεῖ νὰ σὲ ἀφήσω μᾶλλον ἐπρεπε.
Θὰ ἦτο πλέον φρόνιμον. Ἄδύνατον
Νὰ ζήσω ὁμῶς ἦτο. Εἶχ' ἀνάγκην σοῦ,
Καρδίας, ἥτις νὰ μὲ ἀγαπᾷ.

(τὴν θλίβει αὖθις ἐν τῇ ἀγκάλῃ του)

Λευκὴ

Ἐὰν

Δὲν θέλῃς νὰ μοῦ εἴπῃς περὶ σοῦ . . .

Τριβουλέτος

Ποτὲ

Νὰ μὴ ἐξέλθῃς!

Λευκὴ

Δύο μῆνας εἰμ' ἐδῶ,

καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν Κυριακὴν
Γάγγω μόνον.

Τριβουλέτος

Εὖγε!

Λευκὴ

Πάτερ μου καλέ,

εἰπέ μοι περὶ τῆς μητρός μου τίποτε

Τριβουλέτος

Μὴ ἀφουπνίζῃς μίαν σκέψιν δυστυχῆ!
Μὴ μ' ἐνθουμίζῃς ὅτι εὖρον ἄλλοτε
— Καὶ ἂν ἐδῶ δὲν ἦσο, θὰ ἐνόμιζον
ὡς ὄνειρον — γυναῖκα διαφέρουσαν
τῶν ἄλλων πλείστων γυναικῶν, ἥτις ἐμὲ
ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, ἔνθα τίποτε
Δὲν ἀδελφώνει τὰς ψυχάς, ἡγάπησε,
διότι μ' εἶδε μόνον, ἀσθενῆ, πτωχόν,
Ἄπόβλητον· διότι ἤμην δυσειδῆς
καὶ ἄθλιος. Ἀπῆλθεν, εἰς τὸ μνημῆμα τῆς
Μαζῆ τῆς φέρει τὸ ἀγνὸν μυστήριον
τοῦ σταθεροῦ τῆς ἔρωτος, τοῦ ἔρωτος,
Ὅστις διῆλθε δι' ἐμοῦ ὡς ἀστραπή,
ὡς λάμψις παραδείσου ἐν τῷ ἄδῃ μου.
Ἔθε ἡ γῆ, ἐτοιμὴ ὅλους νὰ δεχθῇ,
Νὰ ἦ γλυκεῖα εἰς τὸ στήθος τῆς,
εἰς τὸ ὅποιον εὗρεν ἀνακούφισιν
Ἡ κεφαλὴ μου! — Τώρα μοῦ ἀπέμεινες
σὺ μόνη!

(Ἰψῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν)

Ἔστω! Σὲ εὐχαριστῶ, Θεέ!

(Καλύπτων διὰ τῶν χειρῶν τὸ πρόσωπον, θρηνεῖ)

Λευκὴ

Πόσον πολὺ θὰ ὑποφέρῃς, πάτερ μου!
Δὲν θέλω νὰ σὲ βλέπω οὕτω κλαίοντα,
Συντριβετ' ἡ ψυχὴ μου.

Τριβουλέτος

Τί θὰ ἔλεγες

Ἐὰν γελῶντα μ' ἔβλεπες ποτέ;

Λευκὴ

Ἄλλὰ

Τί ἔχεις, πάτερ; Τ' ὄνομά σου λέγε μου,
εἰς τὴν ψυχὴν μου ῥίψε τὰς ὀδύνας σου.

Τριβουλέτος

Τὸ ὄνομά μου διὰ τί νὰ σοῦ εἰπῶ;
εἶμαι πατὴρ σου. — Ἀκουσέ με: ἀλλαγῶ
Μὲ τρέμουν ἴσως, τίς εἰσεύροι! Μὲ μισεῖ
Ὁ εἰς, ὁ ἄλλος ἴσως καταράται με.
Τὸ ὄνομά μου ἂν σοῦ ἔλεγα, εἶ τί
τὸ ἤθελες; Τοῦλάχιστον πλησίον σου,
εἰς ταύτην τὴν γωνίαν τὴν ἐρημικὴν,
Ὅπου τὸ πᾶν προσπνέει ἀθωότητα,
Νὰ ἦμαι ἤθελα πατὴρ σου σεβαστός,
Νὰ ἦμαι ἅγιόν τι πράγμα κ' ἱερόν.

Λευκὴ

Ω πάτερ μου!

Τριβουλέτος

Ποῦ ἄλλως τε καρδιά τις

Ἄνταποκρινομένη; ὦ, σὲ ἀγαπῶ
Ὅσον μισῶ πᾶν ἄλλο εἰς τὴν γῆν. — Ἐλθε
πλησίον μου καὶ λέγε: τὸν πατέρα σου
τὸν ἀγαπᾷς; Ἐφόσον εἶμεθα ὁμοῦ
καὶ ἐντὸς τῆς χειρὸς μου ἀναπαύεται
Ἡ χεῖρ σου, τί μᾶς ἀναγκάζει ἄρά γε
Ἴνα δι' ἄλλο εἰπῶμεν; ὦ κόρη μου,
ὦ μόνη εὐτυχία, ἣν ἐπέτρεψε
Νὰ ἔχω ὁ Θεός, οἱ ἄλλοι ἔχουσι
τέκνα πολλὰ καὶ συγγενεῖς καὶ ἀδελφούς,
προγόνους, φίλους, ἀκολουθούς, σύζυγον,
Ἰποτελεῖς — τίς οἶδε! Ἐγὼ ἔχω σέ,
σὲ μόνον. Ἄλλοι εἶνε πλούσιοι, καὶ σὺ
εἶσαι ὁ θησαυρός μου, μόνη εἶσαι σὺ
Ἐμοῦ ἡ εὐτυχία. Ἄν πιστεύωσιν
εἰς τὸν Θεόν, πιστεύω βλέπεις καὶ ἐγὼ
εἰς τὴν ψυχὴν σου. Ἐχουσι νεότητα
οἱ ἄλλοι καὶ γυναῖκα, λάμψιν, ἔρωτα,
Χάριν, ὑγείαν καὶ ὑπερηφάνειαν,
εἶνε ὄφραιοι· ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω τι
Ἐκτὸς τῆς καλλονῆς σου. Τέκνον προσφιλέε
Χώρα, πατρίς μου, μήτηρ, οἰκογένεια,
σύζυγος, κόρη, ἀδελφὴ καὶ πλοῦτός μου,
Θρησκεία, εὐτυχία, νόμος καὶ τὸ πᾶν
σὺ εἶσαι, αἰωνίως σὺ καὶ τίποτε
Ἐκτός σου. Ἡ ψυχὴ μου ἡ ταλαίπωρος
προσροεῖ πρὸς πᾶν ἄλλο. — Ἄν σὲ ἔχανα!
κ' ἐπὶ στιγμὴν δὲν δύναμαι νὰ τὸ σκεφθῶ
— Μειδίασε ὀλίγον! Ὅταν μειδιᾷς

εἶσαι γλυκεῖα, ὅσον καὶ ἡ μήτηρ σου.
Ὁραία ἦτο, ὅπως σὺ. Ἐνίοτε
Φέρεις τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ μετώπου σου,
καθὼς ἐκείνη, ὡς ἔαν ζητῆς νὰ τὸ
σπογγίσῃς. Ναί, διότι μέτωπον ἀγνόν
καὶ ὀφθαλμοὶ γλαυκοὶ εἰς τόσῳ καθαρὰν
Ἀρμόζουσι καρδίαν. Μὲ ἀγγελικὴν
ἐνώπιόν μου λάμψιν ἀκτινοβολεῖς,
καὶ διὰ τοῦ ὄραίου σου τοῦ σώματος
βλέπ' ἡ ψυχὴ μου τὴν ψυχὴν σου. Δύναμαι
Νὰ σ' ἴδω καὶ μὲ κεκλεισμένους ὀφθαλμούς.
Τὸ φῶς λαμβάνω ἀπὸ σέ. Ἐπόθησα
τυφλὸς νὰ ἦμαι ἐντὸς σκότους διαρκούς,
Ἴνα μὴ ἔχω εἰς τὸν κόσμον ἥλιον
Ἄλλον.

Λευκὴ

Πῶς ἐπεθόμουν ὅπως εὐτυχῆ

Σὲ καταστήσω!

Τριβουλέτος

Τί, ἐμέ; Εἶμ' εὐτυχῆς

Ἐδῶ. Ὅταν σὲ βλέπω, κόρη μου, αὐτὸ
Ἄρκει ν' ἀναγεννήσῃ τὴν καρδίαν μου.

(τὴ θωπεύει τὴν κόμην μειδιῶν).

Ἄ! τί ὄρατα εἶν' ἡ μαύρη κόμη σου!
Ἦσο ξανθὴ παιδίον! Τίς ἠδύνατο
Νὰ τὸ πιστεύσῃ!

Λευκὴ ἱκετευτικῶς

Νὰ ἐξέλθω ἤθελα

Κανὲν ἐσπέρως διὰ νὰ ἴδω κ' ἐγὼ
τοὺς Παρισίους.

Τριβουλέτος

Ὅχι, ὄχι! — Μήπως καὶ

Μὲ τὴν Κυρὰ Βεράρδην ἀπ' ἐδῶ ποτὲ
Ἐξῆλθες;

Λευκὴ δειλιῶς

Ὅχι!

Τριβουλέτος

Πρόσεχε!

Λευκὴ

Ἄλλο ἐκτός

τῆς ἐκκλησίας μέρος δὲν ἐγνώρισα*

Τριβουλέτος κατ' ἴδιαν.

Θεέ μου! εἶνε πιθανὸν νὰ τὴν ἴδω,

* Je ne vais qu'à l'église

Νὰ τὴν ἀκολουθήσουν, κ' ἴσως ἔπειτα
Μοῦ τὴν ἀρπάσουν. Κόρη γελωτοποιοῦ
Ποῦ εὐκόλως δύναται ν' ἀτιμασθῆ,
Καὶ μόνον θὰ καγχάσουν!

(Γεγωνία).

Σὲ παρακαλῶ
Ἐδῶ νὰ μένης κεκλεισμένη. Τέκνον μου,
Ἄν ἤξευρες τῶν Παρισίων ὁ ἄρ
Πῶς βλέπει τὰς γυναῖκας! πῶς ἀκόλαστοι
— Οἱ εὐγενεῖς πρὸ πάντων — περιτρέχουσι
τὴν πόλιν!

(Ἰψῶν πρὸς τὸν οὐρανὸν τοὺς ὀφθαλμούς)

Ἦ Θέε μου! Σὺ ἐπίβλεπε
Ἐν τῷ ἀσύλῳ τούτῳ τὴν ζωὴν αὐτῆς!
Προστατεύσε τὴν ἀπὸ πᾶσαν συμφορᾶν,
Καὶ ἀπὸ πάντα θεαλώδη ἀνεμον,
Ὅστις μαραίνει τὰλλα ἄνθη· φύλαττε
Ἐκ πάσης, κ' ἐν ὄνειρῳ, ῥυπαρᾶς πνοῆς,
Ἴνα τοῦ βόδου τούτου τοῦ χαρίεντος
Καὶ τοῦ ἀγνοῦ τὸ μῦρον τὸ γλυκύτατον
Δύναται νὰ εἰσπνέῃ εἰς ταλαίπωρος
Πατῆρ ἐν ὄρᾳ ἀναπαύσεως.
(Καλύπτων διὰ τῶν χειρῶν τὰ πρόσωπον,
ὀρηνεῖ).

Λευκὴ

Ποτὲ
Δὲν θὰ σοῦ εἶπω νὰ ἐξέλθω τοῦ λοιποῦ.
Μὴ ὅμως κλαίης οὕτω, διὰ χάριν μου!

Τριβουλέτος

Ἦ ὄχι, μὲ αὐτὸ ἀνακουφίζομαι.
Ἐγέλασα χθὲς νύκτα τόσον!

(Ἐγειρόμενος).

Κόρη μου,
Ποῦ ἐλησημονήθην. Πάλιν τὰ δεσμὰ
Νὰ λάβω πρέπει. Χαίρει.
(Ἦ ἡμέρα ὑποχωρεῖ).

Λευκὴ περιπτυσσομένη αὐτὸν

Πάλιν γρήγορα
Θὰ ἐπανεέλθης;

Τριβουλέτος

Ἦ ἴσως κόρη μου πτωχὴ,
Βλέπεις ὅτι δὲν εἶμαι κύριος ἐμοῦ.
(Καλῶν).

Κυρὰ Βεράρδη!

(Γρατὰ παιδαγωγὸς παρουσιάζεται
εἰς τὴν θύραν).

Κυρὰ Βεράρδη

Κύριε...

Τριβουλέτος

Μὴπως κανεῖς
Μὲ βλέπῃ ὅταν ἔρχωμαι;

Κυρὰ Βεράρδη

Ἦ, βέβαια
Κανεῖς. Ἐδῶ ἐν' ἐρημίᾳ.
(Ἐἶνε σχεδὸν νύξ. Ἐν τῇ ὁδῷ παρουσιάζεται ὁ
Βασιλεὺς μετημφισμένος ὑπὸ μελανῶν καὶ
ἀπλοῦν ἔνδυμα. Καταμετᾷ τὸ ὕψος τοῦ
τοίχου καὶ τὴν κεκλεισμένην θύραν μετ'
ἀνοπομονησίας καὶ πείσματος).

Τριβουλέτος ἔχων τὴν Λευκὴν
ἐν τῇ ἀγκάλῃ.

Κόρη μου
Πεφλημένη, χαίρει.

(Πρὸς τὴν Κυρὰ Βεράρδην).

Κλείεις ἀσφαλῶς
τὴν πρὸς τὸν δρόμον θύραν;
(Ἐκείνη κατανεύει).

Μᾶλλον ἤσουχον
Γνωρίζω οἶκον, τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ
Πλησίον· θὰ τὸν ἴδω αὐριον εὐθύς.

Λευκὴ

Ἄλλὰ αὐτὸς μ' ἀρέσκει, πάτερ μου, πολὺ,
Διότι ὄλ' αἱ κῆποι φαίνονται ἀπὸ
τὸ δῶμά του.

Τριβουλέτος

Μὴ εἰς τὸ δῶμα ἀναβῆς,
Δι' ὄνομα Θεοῦ!
(Ἀκρωόμενος).
Ἄκουεῖς βήματα

Ἄπ' ἔξω;
(Ἀνοίγει τὴν αὐλαίαν θύραν καὶ παρατηρεῖ
ἀνησυχῶς ἐν τῇ ὁδῷ. Ὁ Βασιλεὺς κρύπτε-
ται ἐντὸς κοιλώματος παρὰ τὴν θύραν, τὴν
ὁποίαν ὁ Τριβουλέτος ἀφίνει ἡμιανοικτήν).

Λευκὴ δεικνύουσα τὸ δῶμα.

Οὔτε ἀπ' ἐκεῖ δὲν δύναμαι
Νὰ ἀναπνέω τὸ λοιπόν;

Τριβουλέτος

Μή, πρόσσεχε!
Ἦ ἴσως σὲ ἴδουν.
(Ἐνῶ εἶνε ἐστραμμένος, ὁ Βασιλεὺς εἰσδύει
ἐν τῇ αὐλῇ διὰ τῆς ἡμιανοικτῆς θύρας καὶ
κρύπτεται ὀπίσθεν μεγάλου δένδρου.
τῇ Κυρὰ Βεράρδην)

Τριβουλέτος

Φῶς εἰς τὸ παράθυρον
Ποτὲ δὲν θέτεις βέβαια.

Κυρὰ Βεράρδη

Καὶ πῶς ἐδῶ
Θέλετε νὰ εἰσέλθῃ ἄνθρωπος;
(Στρέφεται καὶ βλέπουσα τὴν βασιλέα ὀπίσθεν
τοῦ δένδρου, διακόπτεται ἐκπεληγμένη.
Ἐνῶ δὲ πρόκειται νὰ φωνάξῃ, ἐκεῖνος τῆ
ρίπτει δέμα χρημάτων, τὸ ὁποῖον ζυγί-
ζουσα σιωπᾷ. — Ὁ Τριβουλέτος, κρατῶν
φανὴν, ἀναδαίνει ἕνα παρατηρήση.)

Λευκὴ

Πρὸς τί
Αὐταὶ αἱ προφυλάξεις; Λέγε μου λοιπόν
Τί σὲ φοβίζει;

Τριβουλέτος

Δὲν φοβοῦμαι δι' ἐμέ,
Διὰ σὲ ὅλα.
(τὴν θλίβει αὐθις ἐπὶ τοῦ στήθους του).
Κόρη μου, ὕγιαίνεις!
(Ἀκτίς τις τοῦ φανοῦ, τὸν ὁποῖον κρατεῖ ἡ
Κυρὰ Βεράρδη, φωτίζει τὸν Τριβουλέτον καὶ
τὴν Λευκὴν).

Ἦ Βασιλεὺς κατ' ἴδιον, ὀπίσθεν
τοῦ δένδρου.

Ἦ Τριβουλέτος!

(Γαλῶ).

Ἦ διάβολο! Αὐτὴ
Ἦ ἱστορία δὲν πληρώνεται, χᾶ, χᾶ!
Ἦ Τριβουλέτος κόρη!

Τριβουλέτος, ἐνῶ εἶνε ἔτοιμος νὰ ἐξέλθῃ
ἐπανερχεται πάλιν

Μὴ σ' ἀκολουθῇ
Κανεῖς, ὅταν ὑπάγῃς νὰ προσευχηθῆς;
(Ἦ Λευκὴ στενοχωρουμένη καταβιάζει
τοὺς ὀφθαλμούς).

Κυρὰ Βεράρδη

Κανεῖς!

Τριβουλέτος

Ἦ ἄνγκη νὰ φωνάξω
Ἦ ἄς σᾶς ἀκολουθήσῃ κάποιος ποτέ.

Κυρὰ Βεράρδη

Θὰ κράξω μ' ὄλην μου τὴν δύναμιν ἐγώ.

Ἦ ἂν κτυπήσουν εἰς τὴν θύραν, μὴ ποτὲ
Ἦ ἀνοίξεται.

Κυρὰ Βεράρδη εἰρωνικῶς

Ἦ Ἀκόμη καὶ ὁ Βασιλεὺς
Αὐτὸς ἂν ἦνε;

Τριβουλέτος

Μάλιστα ἂν ἦν αὐτός.
(Περιπτύσσεται τὴν Λευκὴν καὶ ἐξέρχεται
κλείων μετὰ προσοχῆς τὴν θύραν).

ΣΚΗΝΗ Δ'.

ΛΕΥΚΗ, ΚΥΡΑ ΒΕΡΑΡΔΗ, Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ

(Ἐν ἀρχῇ τῆς σκηνῆς ὁ Βασιλεὺς εἶνε κε-
κρυμμένος ὀπίσθεν τοῦ δένδρου).

Λευκὴ σκεπτικῆ, προσέχουσα εἰς τὰ βήματα
τοῦ ἀπομακρυνομένου πατρὸς τῆς.

Καὶ ὅμως μὲ βαρύνει ἡ συνείδησις.

Κυρὰ Βεράρδη

Συνείδησις καὶ διατί;

Λευκὴ

Δὲν εἶδες πῶς
Μὲ τίποτε τρομάζει καὶ ταράσσεται;
Ἦ τῶμα του ἐν δάκρυ ὅταν ἔφυγεν,
Ἦ ἔδα νὰ λάμπῃ. Πόσον εἶνε ἀγαθός!
Ἦ ἴτωγέ μου πάτερ! ἔπρεπε νὰ τῷ εἶπῳ
Ἦ ὅτι ἐξερχομένης τὴν Κυριακὴν
Ἦ εἰς νεανίας πάντοτε ἀκολουθεῖ.
Σὺ τὸν γνωρίζεις τὸν ὄρατον νέον.

Κυρὰ Βεράρδη

Καὶ
Πρὸς τί, Κυρία νὰ τοῦ τὸ εἰπῆς αὐτό;
Μὴ δὲν εἰξεύρης ὅτι εἶνε ἄγιος;
Παράξενος ὄλιγον ὁ πατέρας σου;
Λοιπὸν αὐτὸν τὸν νέον τὸν μισεῖς πολὺ;

Λευκὴ

Ἐγώ, τί εἶπες; νὰ μισῶ αὐτόν; ποτέ!
Οἱμοι! τὸ ἐναντίον μάλιστα, ἀφ' ἧς
Ἦ ἐκείνον εἶδα. ἄλλο δὲν μ' ἐπασχολεῖ.
Ἦ ἀφ' ἧς ἀνταπεκρίθη εἰς τὸ βλέμμα μου

Τὸ βλέμμα του, πρὸς ὅλα ἀδιαφορῶ,
Ἐνώπιόν μου βλέπω πάντοτε αὐτόν,
Ὅτι ἀνήκω εἰς αὐτὸν φαντάζομαι... —
Μοῦ φαίνεται τῶν ἄλλων ὑψηλότερος!
Ὅποσον εἶνε εὐγενής, ἀγέρωχος,
Πόσον γλυκὺς, Βεράρδην, γενναϊόκαρδος!
Ὅταν ἰππεύῃ, πῶς θὰ ἦνε θαυμαστός!

Κυρά Βεράρδην

Εἶνε χαριτωμένος!

(Πλησιάζει τὸν Βασιλέα, ὅστις τῇ δίδει χρυσὰ νομίσματα, τὰ ὁποῖα κρύπτει εἰς τὰ θυλάκιά της).

Λευκὴ

Ἄνθρωπος καθὼς
Αὐτὸς πρέπει νὰ ᾖνε...

Κυρά Βεράρδην τείνουσα τὴν χεῖρα
λαμβάνει χρήματα παρὰ τοῦ Βασιλέως.

Ἐντελίστατος!

Λευκὴ

Ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν του ἐπιπλέουσα
Φαίνεται ὅλη ἡ μεγάλη του ψυχὴ.

Κυρά Βεράρδην

Ψυχὴ μεγάλη! Βέβαια!

(Μετὰ πᾶσαν λέξιν, τὴν ὁποῖαν ἡ Κυρά Βεράρδην προσφέρει, τείνει εἰς τὸν Βασιλέα τὴν χεῖρα, ὅστις τῇ δίδει πάντοτε χρήματα).

Λευκὴ

Ἄτρώμητος!

Κυρά Βεράρδην λαμβάνουσα χρήματα

Καὶ τρομερά!

Λευκὴ

Ἄλλ' ὅμως... ἀγαθὴ ψυχὴ!

Κυρά Βεράρδην τείνουσα τὴν χεῖρα

Τί μαλακὴ!

Λευκὴ

Γενναία...

Κυρά Βεράρδην τείνουσα τὴν χεῖρα

Ἀριστοδργημα!

Λευκὴ βαθῶς στενάζουσα

Μ' ἀρέσκει!

Κυρά Βεράρδην τείνουσα τὴν χεῖρα

Ποῖος ἔχει τὸ ἀνάστημα;
Τοῦ; ὀφθαλμοῦς! τὴν μύτην! καὶ τὸ μέτωπον.
Ἐκεῖνο!

Ὁ Βασιλεὺς κατ' ἴδιαν

ὦ Θεέ μου! ἀνατομικῶς
Ἢ γράτῃ μὲ θαυμάζει! οὔτε ὀβολὸς
Μοῦ ἔμεινε.

Λευκὴ

Νὰ εἴξωρες πῶς σ' ἀγαπῶ
Ὅταν ἐκεῖνον ἐπαινῆς!

Κυρά Βεράρδην

Τὸ ἐννοῶ.

Ὁ Βασιλεὺς κατ' ἴδιαν

Ἰποδαυλίζει τὴν πυράν!

Κυρά Βεράρδην

Εἶνε ψυχὴ

Μεγάλῃ, τρυφερὸς καὶ γενναϊόκαρδος,
Καλός...

Ὁ Βασιλεὺς κενῶν τὸ θυλάκιόν του

Ἀρχίζει πάλιν ὁ διάβολος.

Κυρά Βεράρδην ἐξακολουθοῦσα.

Εἶνε πολὺ μεγάλος κόριος, κομψός,
Καί τι πάντοτ' εἰς τὸ ἓνα χέρι του
Ἀστράπτει...

(Τείνει τὴν χεῖρα. Ὁ Βασιλεὺς ποιεῖ σημεῖον
ὅτι δὲν ἔχει πλέον).

Λευκὴ

Ὅχι! δὲν τὸν ἤθελα ποτὲ
Νὰ ἦνε πρίγκηψ, εἴτε εὐγενής, ἀλλὰ
Ἄπὸ τὰς ἐπαρχίας μαθητῆς πτωχός.
Ἐκεῖνοι ἀγαπῶσι περισσότερο.

Κυρά Βεράρδην

Ποῖος ξέουρι; ἴσως εἶνε ἓνας ἀπ' αὐτούς,
Ἄφοῦ τοὺς προτιμᾶτε.

(Κατ' ἴδιαν)

Τί παράξενη

Ἰδέα πάλι! Ὅλα εἶν' ἀνάποδα
Στὴν κεφαλὴ μιᾶς κόρης!

(Ἀποπειρᾶται πάλιν τείνουσα πρὸς τὸν
Βασιλέα τὴν χεῖρα),

Διὰ σᾶς αὐτὸς

Τρελαίνεται!

(Ὁ Βασιλεὺς δὲν δίδει πλέον.—Κατ' ἴδιαν)

Δὲν ἔχει πλέον τίποτε!
Λεπτὸ αὐτό, οὔτε μιὰ λέξι καὶ ἐγώ!

Λευκὴ πάντοτε χωρὶς νὰ βλέπῃ
τὸν Βασιλέα.

Πόσον ἀργεῖ νὰ ἔλθῃ ἡ Κυριακὴ!
Ὅσοίς δὲν τὸν βλέπω. ἡ ὁδὸν μου
εἶνε μεγάλη! Μοῦ ἐφάνη ὅτι χθὲς
Κατὰ τὴν λειτουργίαν ἦτο ἔτοιμος
Νὰ μοῦ λαλήσῃ, κ' ἡ καρδία ἔπαλλε
Σφοδρῶς. Καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν σκέπτομαι
Ἐκεῖνον. Ἄλλᾳ, βλέπεις πόσον καὶ αὐτὸν
Ἀπυροφᾶ ὁ ἔρωσ! Φέρει πάντοτε
Πιστὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τὴν εἰκόνα μου.
Εἶμαι βέβαια ὡς πρὸς τοῦτο. ὦ αὐτὸς
Τοιοῦτος εἶνε καὶ τὸ διακρίνει τις.
Δὲν τὸν ἐνδιαφέρει ἄλλῃ τις γυνὴ
Ἐκτὸς ἐμοῦ. Δὲν τρέχει εἰς τὰς ἐορτάς,
Τὰ παίγνια. Ἄλλ' εἶμαι διαρκῶς ἐγώ
Ἢ σκέψις του.

Κυρά Βεράρδην ἀποπειρᾶται ἔσχατον ἀγῶνα
τείνουσα πρὸς τὸν Βασιλέα τὴν χεῖρα

ὦ, βέβαια, ὀρκίζομαι
Καὶ εἰς τὴν κεφαλὴν μου.

Ὁ Βασιλεὺς ἀποσπῶν τὸν δακτύλιόν του
τῇ τὸν δίδει

Ὁ δακτύλιος
Τὴν κεφαλὴν πληρύνει.

Λευκὴ

Ἄ! πῶς ἤθελα
Ὅταν ἐκεῖνον σκέπτομαι νυχθημερόν,
Ἐδῶ νὰ ἦτο... — πρὸ ἐμοῦ...

(Ὁ Βασιλεὺς ἐξερχόμενος τῆς κρύπτης του
γονυπετεῖ παρ' αὐτῇ· ἐκεῖνη δὲν τὸν βλέ-
πει ἀκόμη).

Νὰ τοῦ εἰπῶ
Ἐσο εὐδαίμων, χαῖρε, σ' ἀγα...
(Ἄφωνος στρεφομένη βλέπει τὸν Βασιλέα
καὶ ὀπισθοχωρεῖ ὡσεὶ ἀπολιθωθεῖσα).

Ὁ Βασιλεὺς

Σ' ἀγαπῶ!
Συμπλήρωσέ το, λέγε: σ' ἀγαπῶ καὶ μὴ
Φοβοῦ. Ἀρμόζει τόσο εἰς τὰ χεῖλη σου
Αὐτὴ ἡ λέξις!

Λευκὴ περίτρομος ἀναζητεῖ εἰς μάτην
τὴν Κυρά Βεράρδην

ὦ Βεράρδην! ἔφυγε!
Οὐδαίς μ' ἀκούει τώρα! ὦ, οὐδαίς, οὐδαίς!

Ὁ Βασιλεὺς

Εἰς κόσμος εἶνε δύο ἔραστοι εὐτυχεῖς!

Λευκὴ ἔντρομος

Κύριε τίθεν ἔρχεσθε;

Ὁ Βασιλεὺς

Ἄδιαφορον
Ἐὰν ἀπὸ τὸν ἄδην ἢ τὸν οὐρανόν,
Ὁ Σατανᾶς ἂν ἦμαί ἢ ὁ Γαβριήλ.
Σὲ ἀγαπῶ!

Λευκὴ

Θεέ μου! ἐλεεῖτέ με
Καὶ φύγετε! ἐλπίζω δὲν σᾶς εἶδε τις
Ἐδῶ... ἂν ὁ πατήρ μου...

Ὁ Βασιλεὺς

Ὅταν πάλλουσαν
εἰς τὴν ἀγκάλην σὲ κρατῶ, καὶ εἰς ἐμὲ
Ἀνήκεις, ἰδικός σου εἶμι· ἐγώ, ζητεῖς
Νὰ φύγῃ! Δὲν μοῦ εἶπες ὅτι μ' ἀγαπᾶς;

Λευκὴ συγκεχυμένη

Μὲ ἤκουσε!

Ὁ Βασιλεὺς

Καὶ ποῖαν ἄλλην ἤθελες
Ν' ἀκούσω θειοτέραν μουσικὴν;

Λευκὴ ἐκετευτικῶς

Ἄλλᾳ
Σᾶς ἤκουσα... φύγετε τώρα, πρὸς Θεοῦ.

Ὁ Βασιλεὺς

Ζητεῖς, μόλις ἠνώθη μὲ τὴν τύχην σου
Ἢ τύχη μου, καὶ δεῖ ὁ διπλοῦς ἡμῶν
Ἀστὴρ ἐπάνω τοῦ αὐτοῦ ὀρίζοντος
Φωτοβολεῖ, νὰ φύγῃ; Ὅταν τὴν ἀγνὴν
Ἦλθα νὰ ἀφτυπῶ τῆς παιδὸς ψυχὴν,
Ὅτε μὲ στέλλει ὁ Θεός, ἵνα τὸ φῶς
Ὁ ὀφθαλμός σου ἴδῃ, καὶ τὸν ἔρωτα
Γνωρίσῃ ἡ ψυχὴ σου ἡ παρθενικὴ!
Ὁ ἔρωσ εἶνε τῆς ψυχῆς μας ἥλιος.
Θερμαινομένη δὲν αἰσθάνεσθ' ἑαυτὴν
Ἄπὸ τὴν φλόγα ταύτην τὴν γλυκεῖάν του;
Τὸ σκῆπτρον, ἔπερ μᾶς δωρεῖ ὁ θάνατος
Καὶ πάλιν μᾶς ἀρμάζει εἰς τὸν πόλεμον

Μαρώ
Καὶ ἄς ξεκαθαρίσῃ τὴν ὑπόθεσιν
"Ὁ Διάβολος κατόπιεν.

Δὲ Πιὲν
Κάλλιστα! Εὐθὺς
Εἰς ἔργον!

Δὲ Γόρδ
Εἶνε ἀληθῶς βασιλικὸν
Κομμάτι!
(Εἰσέρχεται ὁ Τριβουλέτος).

"Ὁ Τριβουλέτος ὄνειροπολῶν εἰς τὸ βάθος
τῆς σκηνῆς.
Πάλιν ἔρχομαι... πρὸς τί; Κ' ἐγὼ
Δὲν τὸ φωνρίζω!

Δὲ Κοσσὲ πρὸς τοὺς ἀδελικοὺς
"Ὅμως πῶς σὰς φαίνεται
Τοῦ Βασιλέως ἡ διαγωγή αὐτῆ,
Νὰ κλέπτῃ τὴν γυναῖκα καθενὸς, ξάνθην
"Ἡ κασανθὴν ἐπίσης; "ὦ, πῶς ἤθελα
Νὰ εἴξευρα τί τάχα ἤθελεν εἰπεῖ
"Ἄγ' ἐκλεπτε κανέναν τὴν βασιλίссαν.

Τριβουλέτος προχωρῶν τινα βήματα
Μαῦ ἔδωκεν ὁ γέρον τὴν κατάραν του! —
"Ὁ μυστικός μου 'Εφιάλτης! — Κάτι τι
Μὲ θορυβεῖ!
(Ἡ νύξ εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον σκοτεινὴ, ὥστε δὲν
βλέπει τὸν Δὲ Γόρδ πλησίον του, διερχόμε-
νος δὲ τὸν ὄθρα).

"Ε, ποῖος εἶνε;

Δὲ Γόρδ ὀπισθοχωρῶν ἐντρομος, σιγᾶ
πρὸς τοὺς ἀδελικοὺς.
Κύριοι,
"Ὁ Τριβουλέ!
Δὲ Κοσσὲ σιγᾶ
Λοιπὸν διπλῆ ἡ νίκη μας.
"Ἄς λείψῃ ὁ προδότης!

Δὲ Πιὲν
"Ὁχι!

Δὲ Κοσσὲ
"Ἐπεσον
Εἰς χεῖράς μας.

Δὲ Πιὲν
"Ἀλλὰ δὲν θὰ τὸν ἔχωμεν
Νὰ μᾶς διασκεδάσῃ πλέον αὐριον.

Δὲ Γόρδ
Καὶ δὲν θὰ ἦνε τὸ παιγνίδι νόστιμον
"Ἄν τὸν φονεύσωμεν.

Δὲ Κοσσὲ
Μᾶς εἶνε πρόσοκομμα.

Μαρώ
Νὰ ὁμιλήσω πρὸς αὐτὸν ἀφήσατε
"Ἐμέ. Θὰ διορθώσω ὅλα.

Τριβουλέτος ἐνεδρεύει προσέχων
"Ὀμιλοῦν

Σιγᾶ.
Μαρώ πλησιάζων
"Ε, Τριβουλέτε!

Τριβουλέτος διὰ φωνῆς φοβερᾶς
Ποῖος εἶνε;

Μαρώ
"Ε!

Μὴ ἀγριεύς τόσο! εἰμ' ἐγὼ.

Τριβουλέτος
Τίς σὺ;

Μαρώ
Εἴμ' ὁ Μαρώ.

Τριβουλέτος
Δὲν σ' εἶδα. Τόσον σκοτεινὴ
Εἶνε ἡ νύξ!

Μαρώ
Μετίθαλε ὁ διάβολος
Εἰς μελανοδοχείον τὸ στερεώμα.

Τριβουλέτος
Καὶ τί ζητεῖτε;

Μαρώ
Πῶς; δὲν τὸ ἐνόησας,
Πῶς τὴν κυρίαν Δὲ Κοσσὲ νὰ κλέψωμεν
Διὰ τὸν Βασιλέα ἤλωμεν ἐδῶ;

Τριβουλέτος ἀνακουφίζομενος
Περὶ φημι!
Δὲ Κοσσὲ σιγᾶ
Νὰ σπάσω πόσον ἤθελα
Κανὲν πλευρόν του!

Τριβουλέτος πρὸς τὸν Μαρώ
Πῶς εἰς τὸ δωμάτιον
Αὐτῆς θὰ δυνήθῃτε νὰ εἰσελθῃτε;

Μαρώ σιγᾶ πρὸς τὸν Δὲ Κοσσὲ
Δὲς τὸ κλειδί σου.
(Ἐὸ Δὲ Κοσσὲ τῷ δίδει τὴν κλειδα)
Στάσου! θεὸς τὴν χεῖρά σου.
Δὲν εἶν' ἐσκαλισμένον τὸ οἰκόσημον
Κοσσέ;

Τριβουλέτος ψάβων τὴν κλειδα
"Ἀλήθεια, εἶν' αὐτό.*
(Κατ' ἴδιαν).
"ὦ, πόσον βλάξ
Εἶμαι, Θεέ μου!
(Δεικνύων ἀριστερᾶ τὸν τοῖχον)
Τί ἐκαθήμην κ' ἐσκεπτόμην τὸ λοιπὸν;
(Τῷ Μαρώ ἀποδίδων τὴν κλειδα)
Τὴν σύζυγον τοῦ χονδρο-Δὲ Κοσσὲ λοιπὸν
"Ὁ ἀρπάσσετε; Μαζῆ σας ἔρχομαι.

Μαρώ
"Ἀλλὰ
Φέρομεν ὅλοι προσωπίδας.

Τριβουλέτος
"Ε, καλὰ!
Δότε μου προσωπίδα!
(Ἐὸ Μαρώ τῷ θέτει προσωπίδα καὶ περιβάλλει
αὐτὴν διὰ ταινίας, περικαλυπτούσης τοὺς τε
ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὠτά του).
Τώρα;
Μαρώ
Θὰ κρατῆ.
Τὴν κλίμακα.
(Οἱ ἀδελικοὶ προσαρμύζουσι τὴν κλίμακα ἐπὶ
τοῦ τοίχου τοῦ δώματος. Ἐὸ Μαρώ ὀδηγεῖ
τὸν Τριβουλέτον, ἵνα τὴν κρατῆ).

Τριβουλέτος κρατῶν τὴν κλίμακα.
"Ε, εἶθε ἀρκετοί; Ἐγὼ
Δὲν βλέπω πλέον τίποτε.

* Les trois feuilles de scie, oui. Ἐνόμισα
ὅτι τὸ ἀπαρτίζον τὸ οἰκόσημον τοῦ Δὲ Κοσσὲ
δὲν εἶχε σημασίαν διὰ τὸν Ἕλληνα ἀναγνώ-
στην.

Μαρώ
Καὶ βέβαια.
"Ἡ νύκτα εἶνε τόσον σκοτεινὴ!
(Πρὸς τοὺς ἄλλους γελῶν)
Ἐμπρός!
Φωνάζετ' ὅσον θέλετε κ' ἐλεύθερα
Περιπατεῖτε. "Ὅπως σὰς τὸν ἔκμα
Δὲν βλέπει, δὲν ἀκούει.
(Οἱ ἀδελικοὶ ἀνέρχονται τὴν κλίμακα καὶ ὄ-
θοντες τὴν ἐπάνω πρὸς τὸ δῶμα θύραν εἰσ-
δύουσι εἰς τὴν οἰκίαν. Μετὰ μικρὸν εἰς ἐξ
αὐτῶν, ἀνοίγων ἔσωθεν τὴν ἐπὶ τῆς αὐλῆς
θύραν, παρουσιάζεται ἐν αὐτῇ, ἀκολουθού-
μενος καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν, ὅστινες πάντες
ὀδηγοῦσι διὰ τῆς ἐξωθύρας ἡμίγυμον καὶ
κοπτομένην τὴν Λευκὴν, τῆς ὁποίας ἔχουσι
φιμώσει τὸ στόμα).

Λευκὴ μακρόθεν
Πάτερ, πάτερ μου!
Βοήθησέ με!

Πάντες οἱ ἀδελικοὶ μακρόθεν
Ζήτω!
(Ἀφανίζονται μετὰ τῆς Λευκῆς).

Τριβουλέτος μόνος παρὰ τὴν κλίμακα.
Θέλουν καὶ καλὰ
Εἰδῶ νὰ πλύνω πᾶσαν ἀμαρτίαν μου;
— Νὰ ἔχουν τελειώσει; Ποῖος χλευασμός!
Ἀπομακρύνεται τῆς κλίμακας, φέρει τὴν χεῖρα
ἐπὶ τῆς προσωπίδος καὶ συναντᾶ τὴν ταινίαν)
Ἀλλὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς μου μοῦ ἐκάλυψαν!
(Ἀπορρίπτει τὴν ταινίαν καὶ τὴν προσωπίδα.
Διὰ τοῦ φωτὸς τοῦ φανοῦ, ὅστις ἔλησμο-
νήθη χαμαί, διακρίνεται λευκὸν τι πρᾶγμα·
τὸ λαμβάνει καὶ ἀναγνωρίζει τὸν πέπλον
τῆς κόρης του· στρέφεται· ἡ κλίμαξ εἶνε
προσηρμωμένη ἐπὶ τοῦ τοίχου τοῦ δώμα-
τος· ἡ θύρα τῆς οἰκίας του εἶνε ἀνοικτή·
εἰσέρχεται ἐν αὐτῇ ὡσεὶ μαινόμενος καὶ ἐπ-
αναφανέται μετὰ μίαν στιγμὴν σύρων τὴν
Κυρὰ Βεράρδην φιμωμένην καὶ ἡμίγυμον.
Τὴν θεωρεῖ ἐκπληκτος, ἔπειτα, ἐκποῶν τὴν
κόμην του, φωνεῖ:)
"ὦ, ἡ κατάρρα!
(Πίπτει λιπόθυμος).

Γ.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

Ὁ ἀντιθάλαμος τοῦ Βασιλέως ἐν Λούδρω.—"Ἀπασα ἡ σκηνικὴ διασκευὴ κατὰ τὸν ρυθμὸν τῆς Ἀναγεννήσεως.—Ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους τῆς σκηνῆς τράπεζα, ἔδρα καὶ θρονίον.—Εἰς τὸ βάθος μεγάλη ἐπίχρυσος θύρα.—Ἀριστερᾷ ἡ θύρα τοῦ ὑπωγυθρίου τοῦ Βασιλέως, κεκαλυμμένη ὑπὸ πλουσίου παραπετάσματος.—Δεξιᾷ κυλικεῖον, πλήρες ἀριστοτεχνημάτων. Ἡ θύρα τοῦ βάθους ἄγει εἰς δενδροστοιχίαν.

ΣΚΗΝΗ Α'.

ΟΙ ΑΥΛΙΚΟΙ

Δὲ Γόρδ

Τώρα τὸ παιγνίδι μας ἄς ἀποτελειώσῃ.

Δὲ Παρδαγιάν

Νὰ βασανισθῇ, Ὁ Τριβουλέτος πρέπει, νὰ δαιμονισθῇ, Χωρὶς νὰ τοῦ πιάσῃ κἀν ἀπὸ τὸν νοῦν Ὅτι ἐδῶ κρατοῦμεν τὴν ὥραιάν του.

Δὲ Κοσσὲ

Ἄς τὴν ζητῇ! Ὅα ἦνε νοστιμώτατον! Ἀλλὰ ἐὰν τὴν νύκτα θυρωρὸς κανεὶς Μᾶς εἶδε ὅταν τὴν ἐφέραμεν ἐδῶ;

Δὲ Μονασενῆ

Οἱ φύλακες τοῦ Λούδρου διατάχθησαν Νὰ τῷ εἰποῦν ὅτι ἐδῶ διὰ νυκτὸς Γυνὴ καμμία δὲν εἰσήλθε.

Δὲ Παρδαγιάν

Ἐνας δὲ Τῶν ἀμαξηλατῶν μου, ἐπιτήδειος Εἰς τὰς δολοπλοκίας, εἰδοποίησε Τοῦ Τριβουλέτου τοὺς ἀνθρώπους, διὰ νὰ Τὸν ἀπατήσῃ, ὅτι τὰ μεσάνυκτα Εἶδε γυναῖκα φοβερὰ παλαίουσαν Νὰ σύρουσιν εἰς τὸ μέγαρον τοῦ Ὀτεφόρ.

Δὲ Κοσσὲ γελῶν.

Λαμπρά! τοιουτοτρόπως μὲ τὸ Ὀτεφόρ Μακρὰν ἀπὸ τὸ Λούδρον θ' ἀποπλανηθῇ.

Δὲ Γόρδ

Ἐπάνω εἰς τὰ μάτια του ἄς σφίξουμε Καλὰ τὴν σκέπη ὅπου τοῦ κρατεῖ τὸ φῶς.

Μαρῶ

Τὸ γράμμα τοῦτο σήμερον τοῦ ἔστειλα: (Ἐξάγει ἐπιστολὴν καὶ ἀναγιώσκει) Ὁ Τριβουλέτε, ἔκλεψα τὴν φίλην σου. Ἄν θέλῃς καὶ ἄλλα νέα, σὲ εἰδοποιῶ Ὅτι μαζὴ μου τὴν ᾠδήγησα μακρὰν Ἀπὸ τὸ κράτος.

(Πάντες γελῶσι)

Δὲ Γόρδ

Ποῖος δὲ ὑπέγραψεν;

Μαρῶ

Ὁ Ἰωάννης Δὲ Νεβίλ.

(Διπλασιάζονται οἱ γέλωτες).

Δὲ Παρδαγιάν

Τρεχάματα Ὅπου θὰ ἔχῃ!

Δὲ Κοσσὲ

Ἦθελα νὰ τὸν ἰδῶ

Δὲ Γόρδ

Ὁ ἄθλιος τοὺς γρόνθους καὶ τὰ δόντια του Ἄς σφίγγῃ ἀπελπισμένος καὶ παράφορος Ἄς μᾶς πληρώσῃ μία τώρα καὶ καλὴ Ὅσα μᾶς ἔχει κάμει.*

(Ἡ πλαγία θύρα ἀνοίγει. Ἐξέρχεται ὁ Βασιλεὺς φέρον μεγαλοπρεπῆς προϊνὸν ἔνδυμα καὶ ἀκολουθαύμενος ὑπὸ τοῦ Δὲ Πιέν. Πάντες οἱ Αὐλικοὶ ὑποχωροῦν καὶ ἀποκαλύπτονται. Ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Δὲ Πιέν ἐκρήγγυνται εἰς γέλωτα).

Ὁ Βασιλεὺς δεικνύων τὴν ἐν τῷ βάθει ὄβραν.

Ἐκεῖ εἶνε;

Δὲ Πιέν

Ναί,

Ἡ φίλη τοῦ κῆρ Τριβουλέ.

Ὁ Βασιλεὺς

Ἀλήθεια!

Θεέ μου, εἶνε νόστιμον! τὴν παλλακὴν Ν' ἀρπάσω τοῦ τρελοῦ μου!

Δὲ Πιέν

Ἡ τὴν παλλακὴν

Ἡ τὴν γυναῖκα!

Ὁ Βασιλεὺς κατ' ἰδίαν

Ἐρωμένην! σύζυγον!

Ὡς οικογενειαρχὴν τόσοσιν δὰ πολὺ Δὲν τὸν ἐγνώριζα.

Δὲ Πιέν

Δὲν θέλετε λοιπὸν

Νὰ τὴν ἰδῆτε;

Ὁ Βασιλεὺς

Βίβαια.

(Ὁ Δὲ Πιέν ἐξέρχεται καὶ μετὰ μικρὸν ἐπιστρέφει ὑποσηρίζων τὴν Λευκὴν, φέρουσαν καλύπτραν καὶ κλονουμένην. Ὁ Βασιλεὺς κάθεται νωχελῶς ἐπὶ τῆς ἔδρας του).

Δὲ Πιέν πρὸς τὴν Λευκὴν

Εἰσελθετε,

Ὁραία μού. Κατόπιν ὅσον θέλετε Ἄς τρέμετε. Ἐνώπιον ἐδράσεσθε τοῦ Βασιλέως.

* Qu'il va, le malheureux, avec son désespoir, Ses points crispés, ses dents de colère serrées, Nous payer en un jour de dettes arriérées!

Λευκὴ κεκαλυμμένη

Πῶς! ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς

Ὁ νέος εἶνε;

(Σπεύδει νὰ βῆθῃ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Βασιλέως.—Ἡ φωνὴ τῆς Λευκῆς ἠλεκτροῖζει αὐτὸν καὶ νεύει εἰς πάντας ν' ἀποσυρῶσι).

ΣΚΗΝΗ Β'.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ—ΛΕΥΚΗ

Ὁ Βασιλεὺς, παραμεινᾶς μόνος μετὰ τῆς Λευκῆς, ἐγείρει τὸν καλύπτοντα αὐτὴν πέπλον.

Ὁ Βασιλεὺς

Ὡ Λευκὴ!

Λευκὴ

Γκωσσὲ Μαχίε!

Θεέ μου!

Ὁ Βασιλεὺς ἐκρηγγύμενος εἰς γέλωτα

Ὅ,τι ἔγεινεν—ἐπιτήδης Ἡ κατὰ λάθος—μὲ εὐχαριστεῖ μὰ τὴν Βασιλικὴν μου πίστιν. Δόξα τῷ Θεῷ! Ἐλθὲ εἰς τὴν ἀγκάλην μου, ὦραία μου, Ἀγάπη μου, Λευκὴ μου!

Λευκὴ ὀπισθοχωροῦσα

Ἄ, ὁ Βασιλεὺς!

Ὁ Βασιλεὺς! Θεέ μου! Σᾶς παρακαλῶ Ἀφήσατέ με, Βασιλεῦ! Ὡ, οὔτε πῶς Νὰ ὁμιλήσω δὲν εἰςέρω! Κύριε Γκωσσὲ Μαχίε! Ἄλλ' ὄχι! σεῖς ὁ Βασιλεὺς εἶσθε!

(Ἐπαναπίπτουσα εἰς τὰ γόνατα)

Ὅστις κἀν εἶσθε, εἰσεῖτέ με!

Ὁ Βασιλεὺς

Ἐγώ, ὅστις τοσοῦτον σ' ἀγαπῶ, Λευκὴ, Ζητεῖς νὰ σ' ἐλεήσω! Ὅ,τι ὁ Γκωσσὲ Σοῦ ἔλεγε, καὶ ὁ Φραγκίσκος θὰ εἶπῃ. Μὲ ἀγαπᾷς, σὲ ἀγαπῶ καὶ εἴμεθα εὐδαίμονες! Ἄν ἦμαι Βασιλεὺς, αὐτὸ Τὸν ἐραστήν δὲν βλάπτει. Μὲ ἐνόμιζες Ἐπαρχιώτην ἢ σχολαστικόν, ἢ τί Χειρότερον ἀκόμη. Ὡ παιδίον! ἂν Ἡ τύχη κἀτι μ' ἔκαμε καλλίτερον Καὶ ἔτυχε νὰ ἦμαι Βασιλεὺς, αὐτὸ Δὲν εἶναι λόγος ἵνα τόσοσιν φορικᾶς Ἐνώπιόν μου. Ἐὰν δὲν ἦτύχισα Ἀγροϊκὸς τις νὰ ἦμαι, ἄδιάφορον!

Λευκή κατ' ἴδιαν

"Ω, πῶς γελᾷ! Θεέ μου! ἤθελα νὰ μὴ
Αἰσθάνωμαι!

"Ο Βασιλεὺς

"Ω, οἱ χοροὶ, τὰ παίγνια,
Αἱ ἑορταί, οἱ γλυκεῖς λόγοι ἔρωτος
Πρὸς τὸ ἐσπέρας εἰς τὰ βᾶθη τῶν δασῶν,
Τὰ ἵπποδρόμιά μας, τόσαι ἡδοναί,
"Ας θὰ καλύψῃ μὲ τὸν πέπλον τῆς ἡ νύξ,
Ἴδου τὸ μέλλον καὶ τῶν δύο μας, Λευκή!
"Ας ζήσωμεν ὡς δύο ἀγαπώμενοι,
Σύζυγοι δύο, δύο εὐτυχεῖς. Ἄφου
Μίαν ἡμέραν θὰ γηράσωμεν. Αὐτὸς
"Ο βίος, τὸν ὅποιον κερματίζουσιν
Οἱ χρόνοι, κ' ἔρωτος στιγμαὶ βραχύταται
Φωτίζουσιν, εἶνε ῥάκος θλιβερόν, ἐάν
Ἄφαιρεθοῦν ἐκεῖνα τὰ κοσμήματα. **
Λευκή, πολλάκις τοῦτο ἐμελέτησα,
Ἴδου τί εἶνε ἡ σοφία: Ἄπόλαυσις,
Καλὸ φαγεῖν, ἀγάπη, δόξα τῷ Θεῷ!

Λευκή ὀπισθοχωροῦσα ἐκπληκτος

"Ω πλάναι μου! Πόσον πολὺ ἀνόμιος
Μ' ἐκείνον εἶνε!

"Ο Βασιλεὺς

Πῶς! τινὰ μ' ἐνόμιζες,
Σχολαστικὸν ἢ δειλιῶντα ἑραστήν,
Ἄπὸ ἐκείνου τοῦς τρελοῦς τοῦ κλαίουσι,
Χωρὶς νὰ ἔχουν φλόγα, καὶ πιστεύουν πῶς
Ἐὰν ἐκβάλουν στεναγμοὺς καὶ φθιστικοῦ
"Ἐκφρασιν λάβουν, θέλουν τοῖς παραδοθῆ
Εὐθύς ἄλ' αἱ γυναῖκες ἀπὸ ἔρωτα; ***

Λευκή ἀπωθοῦσα αὐτὸν

"Ἀφήσατέ με! — Εἶμαι δυστυχής!

* Voilà ton avenir auquel le mien se mêle!
** Il faut un jour vieillir, et la vie, entre nous
Cette étoffe, où, malgré les ans qui la morcellent,
Quelques instants d'amour par places étincellent
N'est qu'un triste haillon sans ces paillettes-là
*** Quoi! me croyais-tu donc un amoureux
[tremblant,
Un cuistre, un de ces fous lugubres et sans
[flamme,
Qui pensent qu'il suffit, pour que toutes les
[femmes
Et tous les coeurs charmés se rendent devant
[eux.
De pousser des soupirs avec un air piteux!

"Ο Βασιλεὺς

Ἄλλὰ

Εἰξεύρεις ἄρα ποιοὶ εἶμεθα ἡμεῖς;
"Ολ' ἡ Γαλλία, εἰς λαὸς ὀλόκληρος
Ἐξ ἑκατομυρίων δεκαπέντε, καὶ
Πλούτη, τιμαὶ καὶ ἡδοναί, καὶ δύναμις,
Χωρὶς κανένα νόμον, εἶτε χαλινόν,
"Ολα ἀνῆκουν κ' εἶνε δι' ἐμέ, ἐγὼ
Εἶμαι ὁ ἄρχων. "Ε, λοιπόν! θὰ ἦσαι σὺ
Γοῦ κυριάρχου ἢ κυρίαρχος, Λευκή.
Εἶμαι ὁ ἀναξ, σὺ δὲ ἡ Βασίλισσα.

Λευκή

Βασίλισσα! κ' ἡ σύζυγός σας;

"Ο Βασιλεὺς γελῶν

Ἄρετή!

"Ω ἀθώτης! Ἄλλὰ ἐρωμένη μου
Δὲν εἶν' ἡ σύζυγός μου.

Λευκή

Ἐρωμένη σας!

Ποτέ! τί αἴσχος!

"Ο Βασιλεὺς

"Ω, τὴν υπερήφανον!

Λευκή

"Ἐχω πατέρα, δὲν μ' ἐξουσιάζετε.

"Ο Βασιλεὺς

"Ἄλλ' ὁ πατὴρ σου, ὁ τρελός μου Τριβουλέ,
"Ο γελωτοποιός μου, εἶνε κτῆμά μου.
Τὸν κάμνω ὅ,τι θέλω καὶ ἐπιθυμῶ
Πᾶν ὅ,τι ἐγὼ θέλω.

Λευκή κλαίει καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν
τὸ πρόσωπον

Πάτερ μου πτωχέ!

"Ολα λοιπὸν ἀνῆκουν εἰς ὑμᾶς;
(Θρηνητ. "Ο Βασιλεὺς πίπτει πρὸ τῶν
ποδῶν τῆς ἴνα τὴν παρηγορήσῃ).

"Ο Βασιλεὺς μελιχίως

Λευκή

Μὴ κλαίης πλέον. Σὲ λατρεύω ἄπειρα,
Λευκή μου. "Ω, ἔλθε εἰς τὴν ἀγκάλην μου.

Ποτέ!

Λευκή ἀνθισταμένη

"Ο Βασιλεὺς

Ἀκόμη δὲν μοῦ ἐπανάλαβες
Πῶς μ' ἀγαπᾷς.

Λευκή

"Ω, τώρα ἐτελείωσε!

"Ο Βασιλεὺς

Χωρὶς νὰ θέλω σὲ ἐπληγῶσα, Λευκή.
Ἄλλὰ μὴ κλαίης, ὡς ἂν σ' ἐγκατέλειψε
Κανείς. Μοῦ ἦτο προτιμότερον, ἀντὶ
Νὰ κλαίης οὕτω ἐξ αἰτίας μου, ἐγὼ
Ν' ἀπέθνησκα! Ἄπειρος προτιμότερον
Μοῦ ἦτο Βασίλεια ἀνανδρον, χωρὶς
Ἱπποτισμὸν κανένα εἰς τὸ κράτος μου
Καὶ εἰς τὰς κτήσεις νὰ μὲ θεωροῦν. Θεέ!
"Ο Βασιλεὺς ἐκείνος, ὅστις νὰ ὀρηγῇ
Κάμνει μίαν γυναῖκα, λέγεται δειλός!

Λευκή

Δὲν εἶνε ἀλθῆς πῶς εἶνε παίγνιον
"Ολα αὐτά; Ἄν ἦθε σεις ὁ Βασιλεὺς
Ἐχω κ' ἐγὼ πατέρα, ὅστις μὲ θρηνητ.
Εἰπέτε πρὸς ἐκείνον νὰ μὲ φέρωσι.
Πλησίον εἶνε τῶν μεγάρων Δὲ Κοσσὲ
"Ο οἶκός μου. Σεις τὸν γνωρίζετε καλά.
Τίς εἶθε ἄρα; Τίποτε δὲν δύναμαι
Νὰ ἐνοήσω πλέον. Πῶς φωνάζοντες
Εὐθύμως μὲ ἤρπασαν! "Ὡς ὄνειρον αὐτὰ
Ἐντὸς τῆς κεφαλῆς μου συνταράσσονται.

(Κλαίει)

Καὶ δὲν εἰξεύρω πλέον ἐὰν καὶ ὑμᾶς,
"Ὅστις γλυκὸς τοσοῦτον μοὶ ἐφαίνεσθε,
Ἄκόμη ἀγαπῶ.

(Ἐπισθοχωροῦσα μετὰ φρίκης)

Σεῖς Βασιλεὺς! *Α, σὰς

Φοβοῦμαι!

"Ο Βασιλεὺς ζητῶν νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ

Μὲ φοβεῖσαι, ὦ σκληρά!

Λευκή ἀπωθοῦσα αὐτὸν

"Ω, μή!

Ἄφήσατέ με!

"Ο Βασιλεὺς περιπτυσσόμενος αὐτὴν

Νὰ σ' ἀφήσω! Δόσε μου
Συγγνώμης φίλημα.

Λευκή παλαίουσα

Μή!

"Ο Βασιλεὺς γελῶν, κατ' ἴδιαν

Τί παράδοξος

Κόρη!

Λευκή διαφεύγουσα τῶν χειρῶν τοῦ

Ἄφήσατέ με. — *Α ἡ θύρ' αὐτή...

(Βλέπει τὴν θύραν τοῦ δωματίου τοῦ Βασιλέως
ἀνοικτὴν, εἰσέρχεται ἐν αὐτῇ καὶ κλείει τὴν
θύραν ὀρμητικῶς κατόπιν τῆς).

"Ο Βασιλεὺς λαμβάνων μικρὰν κλεῖδα
χρυσὴν ἐκ τῆς ζώνης του

Ἐχω τὴν κλεῖδα.

(Ἄνοίγει τὴν θύραν, τὴν ὄβει ἰσχυρῶς,
εἰσέρχεται καὶ τὴν κλείει ἔσωθεν).

Μαρῶ παρατηρῶν ἐκ τῆς θύρας τοῦ βάλου,
γελᾷ

"Ω, τὴν ἀφελῆ μικρὰν!

Κατέφυγεν ἐντὸς τοῦ δωματίου του!

(Καλῶν τὸν Δὲ Γόρδ).

"Ε, κόμη!

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΜΑΡῶ, ἔπειτα οἱ ΑΥΑΙΚΟΙ, ἔπειτα
ὁ ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Δὲ Γόρδ τῷ Μαρῶ

Συγχαίρεται νὰ εἰσέλθῃ τις;

Μαρῶ

Τὸ πρόβατον ὁ λέων ἔσφεν ἐντὸς
Γοῦ ἄντρου του.

Δὲ Παρδαγιᾶν περιχαρῆς.

"Ἀθλιε Τριβουλέ!

Δὲ Πιὲν καιροφυλακτῶν τὰ ἔξω ἀπὸ
τῆς θύρας

Σιγᾷ

Ἴδου ἐκεῖνος!

Δὲ Γόρδ ἠσύχως

"Ἦσυχα, σιγᾷ, καὶ ἄς

Προσποιηθῶμεν ὅτι δὲν εἰξεύρομεν
Τίποτε.

Μαρῶ

Μόνον εἰς ἐμὲ ὠμίλησε,
Κ' ἐμὲ ν' ἀναγνωρίσῃ μόνον δύναται.

Δέ Πιέν

Προσέξωμεν μὴ ἐννοήσῃ τίποτε.
(Εἰσέρχεται ὁ Τριβουλέτος, οὐδόλω, κατὰ τὸ σαινόμενον, μεταδεδλημένος. Ἔχει τὸ ἐνδυμα καὶ τὴν ἀπαθὴ ἔκφρασιν τοῦ γελωτοποιοῦ. Ἐἶνε μόνον ὠχρότατος. — Ὁ Δέ Πιέν, προσποιούμενος ὅτι ἐξακολουθεῖ τὴν συνδιάλεξίν του, νεύει εἰς τοὺς αὐλικούς, ὅτι τινες προσπαθοῦσι νὰ καταπιῶσι τοὺς ἐπὶ τῆ θέᾳ τοῦ Τριβουλέτου γελωτάς των)

Δέ Πιέν

Τότε λοιπόν—ἔ, καλημέρα, Τριβουλέ,—
Τὸ ἄσμα τοῦτο, κύριό μου, ἔκωμαν :

(Ψάλλει)

Ὅταν ὁ Βουρβόνος ἔφθασεν ἀντίκρυ
εἰς τὴν Μασσαλία,
ὦ, Θεέ μου,—εἶπε εἰς τοὺς ἰδικούς του—
Ποῖόν θὰ βροῦμε μέσα νὰ μᾶς πολεμήσῃ ;

Ὁ Τριβουλέτος ἐξακολουθῶντὸ ἄσμα

Εἰς τῆς Κουλουμβίας τὸ μεγάλο ὄρος
Μόλις νὰ περάσῃ εἰμπορεῖ κανένας.
Αὐτοὶ ἀναιδῆκαν ὄλοι μαζωμένοι
Κ' ἐφυσούσαν ὄλοι μὲς* στὰ δάκτυλά τους.*
(Γέλωτες καὶ χειροκροτήματα εἰρωνικά)

Ὅλοι

Περίφημα !

Τριβουλέτος προχωρήσας βραδέως μέχρι
τοῦ βάρους τῆς σκηνῆς.

Ποῦ εἶν' ἐκείνη, ἀράγε ;
(Ψάλλει)

Αὐτοὶ ἀναιδῆκαν ὄλοι μαζωμένοι
Κ' ἐφυσούσαν ὄλοι μὲς* στὰ δάκτυλά τους.

Δέ Γόρδ χειροκροτῶν

Εὐγέ σου, εὐγε, Τριβουλέ,

Τριβουλέτος παρατηρῶν πάντας,
ὅσοι περὶ ἐκυτὸν γελῶσι. Κατ' ἴδιον

ὦ, βίβαια

* Quand Bourbon vit Marseille
Il a dit à ses gens :
« Vrai Dieu ! quel capitaine
Trouverons nous dedans ? »

Au mont de la Coulombe
Le passage est étroit ;
Monterent tous ensemble
En soufflant à leurs doigts.

Ἀπὸ κοινοῦ οἱ πάντες θὰ εἰργάσθησαν.

Δέ Κοσσέ πλήττει τὸν ὦμον τοῦ Τριβουλέ
καγχάζων

Τρελέ, τί νέα ;

Τριβουλέτος

Πόσον εἶνε ἄχαρις

Ὅταν γελᾷ ὁ κύριος Κοσσέ !

(Ἀπομιμούμενος τὸν Δέ Κοσσέ)

Τρελέ,

Τί νέα ;

Δέ Κοσσέ γελῶν πάντοτε

Ἔ, τί νέα ἔχεις νὰ εἰπῆς ;

Τριβουλέτος θεωρῶν αὐτὸν ἀπὸ κεφαλῆς
μέχρι παδῶν

Ὅτι θὰ γείνης πλέον πληκτικός, ἐὰν
Χαριτωμένος προσπαθῆς νὰ φαίνεσαι.

Ὁ Τριβουλέτος ἔχει ὕφος παρατηροῦντος κα
ἀναζητοῦντός τι. Μόνον τὸ βλέμμα του ἐνίστ
προδίδει τοῦτο. Κάποτε, ὅταν νομίζῃ ὅτ
δὲν τὸν βλέπουσιν, μετατοπίζει ἐπιπλόν τι
στρέφει τὸν στρόφιγγα θύρας τινός, ἵνα ἴδῃ
ἐὰν εἶνε κεκλεισμένη. Ἄλλ' οὐχ ἦττον συν-
διαλέγεται μετὰ πάντων, ὡς συνήθως, δι' ὕ-
φους σκεπτικῶν, ἀφελοῦς καὶ ἀμερίμνου. Οἱ
αὐλικοὶ καταγελῶσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνώ συν-
διαλέγονται, συνεννοοῦνται πρὸς ἀλλήλους
διὰ νευμάτων)

Ποῦ νὰ τὴν ἔχουν κρύψει ;—Βέβαια, ἐὰν
τοὺς τὴν ζητήσω, θὰ γελᾶσουν με ἐμέ.
(Πλησιάζει τὸν Μαρῶ γελῶν)

Ποῦ εὐχαριστοῦμαι πῶς τὴν νύκτ' αὐτὴν
Δὲν ἐπαθες κανένα κρουολόγημα,
Μαρῶ.

Μαρῶ προσποιούμενος ὅτι ἐκπλήσσεται

τὴν νύκτα ;

Τριβουλέτος ἡμικλείων τὸν ὄφθαλμόν
πονηρῶς

Ναί, εἰς τὸ παιγνίδί σας

Ὅπου κ' ἐμέ τοσεῦτον εὐχαρίστησε.

Μαρῶ

Παιγνίδι ;

Τριβουλέτος κινῶν τὴν κεφαλὴν

Ναί.

Μαρῶ σοδαρῶς

* Ἦμην ἐντὸς τῆς κλίνης μου

Μόλις τὰ φῶτα ἤναπτον, κ' ἐξόπνησα
Ποῦ ἀργά.

Τριβουλέτος

Ἄ, δὲν ἐξήλθες τὸ λοιπὸν
αὐτὴν τὴν νύκτα ; Ἔ, θὰ ὠνειρευθῆκα.
(Βλέπων χειρομάκτρον ἐπὶ τῆς τραπέζης
τὸ λαμβάνει)

Δέ Παρδαγιὰν σιγᾷ πρὸς τὸν Δέ Πιέν

Ἴδε πῶς βλέπει, δούξ, τοῦ μανδηλίου μου
τὰ γράμματα.

Τριβουλέτος κατ' ἴδιον
ἀφίπων τὸ βίνωμακτρον

Δὲν εἶνε ἰδικόν της !

Δέ Πιέν πρὸς τινὰς νέους γελῶντας
ἐν τῇ βάλει

Ἔ,

Κύριοι !

Τριβουλέτος κατ' ἴδιον

Ποῦ νὰ ἦνε ;

Δέ Πιέν πρὸς τὸν Δέ Γόρδ

Τί γελᾶτε σεις

Τοιουτοτρόπως ;

Δέ Γόρδ

Μὰ δὲν θέλει ἦουχα

Νὰ μᾶς ἀφήσῃ ὁ Μαρῶ.*

Τριβουλέτος κατ' ἴδιον

Σήμερον

Παραποῦ εἶν' εὐθυμοὶ !

Δέ Γόρδ πρὸς τὸν Μαρῶ γελῶν

Μὴ με αὐτὸν

τὸν βάνουσον με βλέπτης τρόπον, εἰδεμὴ
τὸν Τριβουλέτον θ' ἀπολούσω κατὰ σοῦ.

Τριβουλέτος πρὸς τὸν Δέ Πιέν

Ὁ Βασιλεὺς ἀκόμη δὲν ἐξόπνησεν ;

Δέ Πιέν

Ἀκόμη.

Τριβουλέτος

Καὶ καμμίαν δὲν ἠκούσατε

* D e G o r d [montrant Marot
Pardieu, c'est lu

Εἰς τὸ δωμάτιόν τοῦ κίνησιν ;
(Θέλει νὰ πλησιάσῃ πρὸς τὴν θύραν.
Ὁ Δέ Παρδαγιὰν τὸν ἀναχαιτίζει)

Δέ Παρδαγιὰν

Ἔ, μή !

Δότι τὴν αὐτοῦ Μεγαλειότητα
Θὰ ἐξυπνήσῃ.

Δέ Γόρδ πρὸς τὸν Δέ Παρδαγιὰν

Ἔποκὸμη, ὁ Μαρῶ

Μᾶς διηγῆται ἱστορίαν νόστιμον,
Ὁ πρόστιχος ! Οἱ τρεῖς Γουῆ, μὰ τὸν Θεόν,
Ἐπανελθόντες δὲν εἰξέφυω ἀπὸ ποῦ,
Ἐύρον προχθές τὴν νύκτα τὰς γυναῖκάς των,
—Τί λέγει διὰ τοῦτο ὁ κύρ Τριβουλέ ;—
Γρεῖς καὶ αὐτάς, με ἄλλους . . .

Μαρῶ

Κεκυρμμένας.

Τριβουλέτος

ὦ

Τῆς ἐποχῆς τὰ ἦθη εἶνε χαλαρά !

Δέ Κοσσέ

Ἐἶνε προδότες αἱ γυναῖκες !

Τριβουλέτος πρὸς τὸν Δέ Κοσσέ

Προσοχή

Λοιπὸν !

Δέ Κοσσέ

Τί ;

Τριβουλέτος

Νὰ προαῆξῃς, Κύριε Κοσσέ !

Δέ Κοσσέ

Τί ;

Τριβουλέτος

Ὅτι δύναται κατὰ παρόμοιον
Νὰ σοῦ συμβῇ.*

Δέ Κοσσέ

Τί ;

Τριβουλέτος

Μία περιπέτεια

Ποῦ ὁμοιάζει ἐντελῶς.

*

Je vois
Quelque chose d'affreux qui vous pend à l'
[oreille]

“Ολοι ἐναντίον μου μαζή!
Κατὰ ἐνός κ' οἱ δέκα!

(Ἀναλυόμενος εἰς δάκρυα)

“Ἴδατε λοιπόν
Τὰ δάκρυά μου τώρα!

(Πρὸς τὸν Μαρῶ)

Σὺ μ' ἐμέ, Μαρῶ,
Ἐπαιξες ἕως τώρα ἀρεκτά. Ἐὰν
Ἐχεις ψυχὴν καὶ ἐμπνευσμένην κεφαλήν,
Ἄν ἦνε ἡ καρδία σου, ὡς ἦτο πρὶν,
Ἐνός ἀνθρώπου τοῦ λαοῦ, ὦ, λέγε μοι
Ποῦ νὰ τὴν ἔχουν κρύψει, τί τὴν ἔκαμαν
Τὴν κόρην μου; ὦ, λέγε μοι, ἀλήθεια
Δὲν εἶνε ὅτι εἶν' ἐκεῖ; Ἀφήσωμεν
Αὐτοῦς τοὺς ἐπαράτους, καί, ὡς ἀδελφοὶ
Ποῦ εἴμεθα, ἅς ὁμιλήσωμεν μαζή.
Σὺ μόνος ἔχεις πνεῦμα μεταξὺ αὐτῶν
Τῶν εὐγενῶν. Μαρῶ μου, ἀγαθὴ Μαρῶ!
—Δὲν ὁμιλεῖς;

(Ἐρχόμενος πρὸς τοὺς ἄλλους αὐλικούς)

Συγγνώμην σὰς ζητῶ, ἰδοῦ'
Γονυπετής. ὦ, εἶμαι ἀσθενής... λοιπὸν
Λάθετε οἶκτον δι' ἐμέ, παρακαλῶ.
—Ἄλλην ἡμέραν, ἄλλως τὸ παιγνίδι σας
Ἦθελα κρίνει. Ἄλλὰ, βλέπετε, συχνά,
Μόλις ἔν βῆμα κάμω, εἰς τὸ σῶμά μου,
Χωρὶς νὰ λέγω τίποτε, αἰσθάνομαι
Πόνους φρικτούς! Διέρχεται κανεὶς
Εἰς τὴν ζωὴν του καὶ ἡμέρας σκοτεινὰς,
Ὅταν στρεβλῶς ἐπλάσθη!—Πρὸ πολλῶν ἐτῶν
Ὅ γελωτοποιός σας εἰμι: σὰς ζητῶ
Τὸ ἔλεός σας! Ἐὐσπλαγχνισθετε, καὶ μὴ,
Μὴ τὴν κτυπᾶτε οὕτω τὴν πλαγγόνα σας,
Τὸν Τριβουλέτον ὅστις νὰ γελᾷσθε
Σὰς ἔκαμε πολλὰκις. Τώρα ἀληθῶς
Τί νὰ σὰς εἶπω δὲν εἰξεύρω. Δώσατε
Τὸ τέκνον μου, τὴν κόρην ἀποδώσατε,
ὦ κύριοί μου, ἦτις εἰς τὸν θάλαμον
Τοῦ Βασιλέως εἶνε! Εἶν' ἡ μόνη μου
Εὐδαιμονία!—ὦ καλοὶ μου κύριοι,
Εὐσπλαγχνισθετε! Πῶς νὰ ζήσω θέλετε
Χωρὶς ἐκείνην; Ἐχω τόσον ἀπηνῆ
Τὴν τύχημ! Καὶ ἐκείνη ἦτο ἐπὶ γῆς
Τὸ μόνον ἀγαθόν μου!

(Πάντες σιγῶσι. Ἐγείρεται ἄπελις)

Δὲν εἰξεύρετε
Θεέ μου! ἄλλο παρὰ νὰ γελᾶτε, ἢ
Σιωπηλοὶ νὰ ἦσθε; Τόσην ἠσυχίαν
Σὰς προξενεῖ ἡ θέα δυστυχούς πατρός,
Ὅστις κτυπᾷ τὸ στήθος καὶ τὴν κόμην του
Ἐκσπᾷ; Δύο τοιαῦται νύκτες δύνανται
Νὰ μὲ λευκάνουν!

(Ἡ θύρα τοῦ βασιλικῶ θαλάμου ἀνοίγει ἀπο-
τόμως. Ἐξέρχεται δ' ἡ Λευκὴ τεβορυθη-
μένη, ἐν ἀποπληγῆσι καὶ ἀταξίᾳ. Πίπτει

εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ πατρός της, ἐκβάλλου-
σα φοβερὰν κραυγὴν)

Λευκὴ

Πάτερ μου! Ἄ!

Τριβουλέτος περιπτυσσόμενος αὐτήν

Τέκνον μου!

Εἶνε ἐκείνη! Ἄ! ἡ κόρη μου!

(Γελῶν καὶ κλαίων ἐν ταυτέῃ)

Αὐτή,

Βλέπετε, κύριοί μου, εἶν' ὁ ἄγγελος
Κ' ἡ οἰκογένειά μου!—Ἐὰν ἔλειπεν,
Ὅπόσον θὰ ἐπένοι ἡ οἰκία μου!
—Δὲν εἶνε ἀληθὲς πῶς εἶχα δίκαιον,
Ὅτι κανένα σας δὲν ἦτο δυνατόν
Τὰ δάκρυά μου νὰ δυσσρεστήσωσι;
Καὶ ὅτι μίαν κόρην, τόσον θελκτικὴν,
Γλυκεῖαν, ὥστε μόνον ἂν τὴν ᾤη τις
Καλλίτερος θὰ γείνη, εἶν' ἀδύνατον
Νὰ ἀπολέση, χωρὶς νὰ θρηγῆ πικρῶς;

(Πρὸς τὴν Λευκὴν)

Τίποτε πλέον μὴ φοβοῦ.—Ἐν παύσῳ,
Μί' ἀστείότης ἦτο—Σ' ἔκαμαν πολὺ,
Στοιχηματίζω, νὰ τοὺς φοβήθῃς.
Εἶνε καλοὶ ἐν τούτοις.—Εἶδον πῶς πολὺ
Σὲ ἀγαπῶ, Λευκὴ μου, καὶ θ' ἀφήσωσι
Ἡμᾶς ἡσυχους πλέον.

(Πρὸς τοὺς Αὐλικούς)

Εἶνε ἀληθές;

(Πρὸς τὴν Λευκὴν θλίβων αὐτήν ἐπὶ τοῦ
στήθους)

—Ὅπόσον εἶμ' εὐδαίμων πάλιν βλέπων σε
Ἐκ τῆς χαρᾶς, ἣν ἔχει ἡ καρδία μου,
—Ἐγὼ ὅστις ἐθρήνηουν, βλέπεις πῶς γελῶ—
Δὲν τὸ γνωρίζω ἐὰν ἤμην εὐτυχῆς
Ὅτι ἐπὶ ὀλίγον σὲ ἀπώλεσα
Ἴνα σὲ ἐπανεῦρω!

(Παρατηρῶν αὐτὴν ἀνησυχῶς)

Ἄλλὰ διατί

Σὺ κλαῖεις;

Λευκὴ κρύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν
τὸ πρόσωπον κατάδροχον ἐκ τῶν δακρῶν

Πόσον δυστυχῆς ἐπλάσθημεν!

Τὸ αἰσχος...

Τριβουλέτος ἔξω ἑαυτοῦ

Τί;

Λευκὴ κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν της
εἰς τοῦ πατρός τὸ στήθος

Τοῦ αἰσχους τὸ ἐρῶθημα

Δὲν θέλω ἄλλος νὰ ἰδῇ! *

Τριβουλέτος στρέφεται παράφορος
πρὸς τὴν θύραν τοῦ θαλάμου τοῦ Βασιλέως

ὦ, καὶ αὐτήν!

Ὁ ἄτιμος!

Λευκὴ γονυπετούσα

Μόνη μου θέλω μετὰ σοῦ

Νὰ μείνω,

Τριβουλέτος προχωρῶν, καὶ δι' ἀποτόμου
κινήσεως διασκορπίζων τοὺς αὐλικούς

Κρημνισθῆτε ὅλοι κπ' ἐδῶ!

Καὶ ἂν τὸν Βασιλέα σας τύχη κακὴ

Ἐδῶ τὸν φέρῃ,

(Πρὸς τὸν Βερμανδοῦ)

Ὡς σωματοφύλαξ του,

Νὰ μὴ εἰσέλθῃ λέγε του—εἶμι ἐδῶ

Ἐγὼ!

Δὲ πῆν

Δὲν εἶδα ἄλλον, ὡς αὐτόν, τραλόν!

Δὲ Γόρδ νεύων αὐτῷ ν' ἀποσυρθῇ

Εἰς τὰ παιδία πάντοτε καὶ τοὺς τραλοὺς

Ἐποχωρεῖ ὀλίγον κάθε φρόνιμος.

Ἄλλ' ἅς προσέχωμεν μὴ ἀπευκατιῶν τι

Συμβῆ.

(Ἐξέρχονται)

Τριβουλέτος καθήμενος ἐπὶ τῆς ἔδρας
τοῦ Βασιλέως καὶ ἀνεγείρων τὴν Λευκὴν

Καὶ τώρα λέγε μου ὅλα εἶπε.

(Στρεφόμενος παρατηρεῖ τὸν Δὲ Κοσσῆ παρ-
μείναντα. Ἠμειγίρεται καὶ δεικνύει πρὸς
αὐτὸν τὴν θύραν).

Ἐ, κύριέ μου, μὲ ἠκούσατε λοιπόν;

Δὲ Κοσσῆ ἀποσυρόμενος

Μὰ τὴν τιμὴν μου, οἱ τραλοὶ αὐτοὶ θαρροῦν

Πῶς δύνανται νὰ κάμουν ὅτι σκέπτονται.

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΛΕΥΚΗ, ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

Τριβουλέτος βαρῶς

Λέγε μου τώρα.

* Pas devant tous ces hommes!
Rougir devant vous seul!

Λευκὴ κάτω νεύουσα καὶ διακοπτομένη
ὑπὸ λυγμῶν

Νὰ σοῦ εἶπω, πάτερ μου,
Ὅφειλω, ὅτι νύκτα χθὲς εἰσέδουσεν
Εἰς τὴν οἰκίαν...

(Κλαίουσα καὶ καλύπτουσα διὰ τῶν χειρῶν
τοὺς ὀφθαλμούς)

ὦ, ἐρρυθρῶ!

(Ὁ Τριβουλέτος τὴν ἐναγκαλιζέται)

Ἐπὶ

Πολὸν καιρὸν μὲ ἠκολούθει—ἠψείλα
Νὰ τὸ ὁμολογήσω ἐνωρίτερα...

(Διακοπτομένη)

Ἐπρεπε νὰ ἀρχίσω ἀπὸ ἄλλο πρὶν.
—Δὲν μοῦ ὠμίλει.—Πρέπει νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ
Ὅτ' εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν Κυριακὴν
Ὁ νέος οὗτος ἤρχετο...

Τριβουλέτος

Ὁ Βασιλεύς!

Λευκὴ

Καὶ διὰ νὰ τὸν ᾤδω, διερχόμενος
(πολὺ πλησίον μου, νομιζῶ πάντοτε
Ὅτι τὴν ἔδραν μου ἐκίνει...

(Διὰ φωνῆς μᾶλλον ἀσθενούς)

Μάλιστα

Χθὲς νὰ εἰσδύσῃ ἐντὸς τῆς οἰκίας μας
Κατώρθωσε...

Τριβουλέτος

Μαντεύω τὰ ἐπιλοίπα.

Ἠλειότερον δὲν θέλω νὰ βασανισθῆς
Διηγουμένη ὅλα.

(Ἐγείρεται)

—Δυστυχία μου!

Στίγματ' ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ μετώπου σου
τὴν ἀτιμίαν καὶ τὴν περιφρόνησιν.
τὴν καθαρὰν ἐμόλυον ἀτμόσφαιραν,
Ἥτις σὲ περιβάλλει, ἡ πνοὴ αὐτοῦ.
τὸ στέμμα σου βαναύσως ἀπεφύλισε.
Λευκὴ μου! μόνον ἄσουλον τοῦ δυστυχούς!
Φῶς, τὸ ὅποιον διεσκέδαζεν εὐθὺς
τὸ ἐξ ἐκείνων σκότος· ὡ ψυχῆ, δι' ἧς
'ἀνέβαιν' ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὴν ἀρετήν.
Σκέπη ἀγνή τὸ αἰσχός μου καλύπτουσα.
τοῦ ἐπαράτου, ὄντινα πᾶν ἀγαθὸν
'ἐγκαταλείπει, μόνον καταφύγιον.
'Ἀγγελε, τὸν ὅποιον ἐλησμόνησεν
'Ἐξ εὐσπλαγχνίας ὁ Θεὸς πλησίον μου.
Μόνη θεότης, τὴν ὅποιαν πάντοτε

* Blanche! ô mon seul asile en l'état où je suis.

Ἐπίστευσα, Θεέ μου! νὰ κυλύηται
 Εἰς τὴν ἰλὸν τοῦ αἰσχυροῦ * Μετὰ τὴν πληγὴν
 Αὐτὴν, τί θ' ἀπογενίω συστρεφόμενος
 Ἐντὸς Αὐλῆς ἀτίμου, ἀφοῦ ἐπὶ γῆς,
 Καὶ ἐν ἐμοὶ καὶ περὶ δὲν ἐγνωρίσα
 Εἰμὴ κακίαν, ἀτιμίαν, ὄργην,
 Ἀναίδειαν, μοιχείαν καὶ ἀτέλειαν;
 Ἀφοῦ δὲν εἶχον ἢ τὴν παρθενίαν σου,
 Ἐφ' ἧς οἱ ὀφθαλμοὶ μου ν' ἀναπαύονται!
 Συνείθισ' ἀγογγύστως νὰ ἀνέχωμαι
 Τὴν ἀθλιότητά μου. Ἐπεθύμησα
 Νὰ θρηνηθῶ καὶ νὰ ὑφίσταμαι
 Μυρίους κατ' ἀνάγκην ἐξευτελισμούς,
 Νὰ στάξῃ αἷμα ἢ φιλοτιμίαι μου,
 Ἐντὸς τοῦ βάθους τῆς συντετριμμένης μου
 Ψυχῆς, ν' ἀκούω τῆς περιφρονησεως
 Τοὺς γέλωτας ἐπὶ τῇ δυστυχίᾳ μου,
 Ὅλας τὰς ἀλγηδόνας, εἰς ἃς μίγνυται
 Τὸ αἰσχος, ὅλας ἐπεθύμησα ἐγὼ,
 Θεέ μου, νὰ τὰς εἶχα, ὄχι πλὴν αὐτῆ.
 Ἐφόσον μᾶλλον ἐπιπτα, πλειότερον
 Ἐκείνην ὑψουμένην ἤθελα. Παρὰ
 Τὴν λαιμητόμον νὰ ὑπάρχη εἰς βωμός.
 Ἄλλ' ἀνετράπη ὁ βωμός! ὦ Κόρη μου,
 Τὸ μέτωπόν σου κρύψε—κλαῦσε, τέκνον μου.
 Νὰ ὀμιλήσῃς σὲ ἡνάγκασα πολύ.
 Ἐνίοτε τῆς λύπης μέρος τι περᾶ,
 Ὅταν οἱ νέοι κλαίουν. Ἐὰν δύνασαι
 Εἰς τοῦ πατρὸς σου χύσε ὅλα τὴν ψυχὴν.
 (* Ἐμβάζων)

Λευκὴ μου, ὅταν πράξω, εἰτι ἔμεινε
 Νὰ πράξω, τότε θὰ ἐγκαταλίπωμεν
 Τοὺς Παρισίους.—Ἐὰν ὅμως δυνηθῶ
 Νὰ διαφύγω.

(Βεθυσιμένος εἰς σκέψεις)

Διὰ νὰ μεταβληθῶν

Ὅλα τοσοῦτον, μίαι μόνη ἤρκεσε
 Ἡμέρα!—ὦ κατάρτα! Τίς ἠδύνατο
 Νὰ μοῦ προείπη ὅτι ἡ αὐλὴ αὐτῆ,
 Ἡ ταραχώδης, ἡ μαινὰς, ἡ ἀτιμος,
 Ὅμοῦ μὲ τὴν γυναῖκα καταστρέφουσα
 Καὶ τὸ παιδίον, ἐναντιον τοῦ Θεοῦ
 Βαδίζουσα, μὲ ἄλλο ἐξαλείφουσα

* Ciel! perdue, enfouie, en cette boue immonde
 La seule chose sainte où je crusse en ce monde!

Τὸ ἔγκλημα, ἐπίσης φοβερόν, μαρὴν
 Σκορπίζουσα τὸ αἷμα καὶ τὸν βέρ' ὄρον,
 Ἦθελε φθάσει μέχρι τοῦ ἀσύλου σου,
 Ἐνθα ἐζήτειε νὰ κρυφθῆς ἀπὸ αὐτοῦ,
 Καὶ τὸ παρθενικόν σου θὰ ἐρρύπαινε
 Μίτωπον!

(Στρεφόμενος πρὸς τὸ δωμάτιον
 τοῦ Βασιλέως)

Εἶθε, ὦ Φραγκίσκε, ὁ Θεὸς
 Νὰ μὲ ἀκούσῃ καὶ προσκόψῃς τάχιστα
 Εἰς τὴν ὁδὸν σου. Εἶθε αὖριον εὐθὺς
 Ὅ τάφος, πρὸς δὲν τρέχεις, ν' ἀνοιχθῇ!

Λευκὴ κατ' ἴδιαν ἐγείρουσα τοὺς ὀφθαλμούς

Θεε!

Μὴ τὸν ἀκούσης! ὦ, τὸν ἀγαπῶ πολύ!
 (* Ἀκούονται βηματισμοὶ εἰς τὸ βῆθος τῆς σκη-
 νης. Φαίνεται ὄμιλος στρατιωτῶν καὶ αὐ-
 λικῶν ὧν ἠγεῖται ὁ Δὲ Πιέν)

Δὲ Πιέν

Κύριε Μονσενῆ, εἶπε ν' ἀνοίξωσιν
 Ὁ Κύριος Σαῖν Βαλλιέ ἀπάγεται
 Εἰς τὴν Βασίλῃν.

(Οἱ στρατιῶται διέρχονται τὸ βῆθος κατὰ δυά-
 δας. Καθ' ἣν δὲ στιγμὴν περᾶ πρὸ τῆς θύ-
 ρας ὁ Σαῖν Βαλλιέ, ἵσταται καὶ στρέφεται
 πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ Βασιλέως)

Σαῖν Βαλλιέ

Ἀφοῦ ἡ κατάρτα μου,

Ἦν ἐπροκάλεσαν τοῦ Βασιλέως σας
 Αἰ ὕβρεις, οὔτε εἰς τὴν γῆν, οὔτε ἐκεῖ
 Ἐπάνω εἰσηκούσθη, κ' εἰς τὸν οὐρανὸν
 Δὲν ἀνευρέθη κεραιὸς κανεῖς, οὐδεὶς
 Βραχίων εἰς τὸν κόσμον, πλέον τίποτε
 Δὲν θὰ ἐλπίσω. Βέβαια ὁ Βασιλεὺς
 Αὐτὸς θὰ εὐτυχήσῃ.

Τριβουλέτος ὀψὼν τὴν κεφαλὴν
 καὶ βλέπων αὐτὸν κατὰ πρόσωπον

Ὅχι, κύριε!

Πλανᾶσθε. Θὰ σᾶς ἐκδικήσῃ κάποιος.

Δ'.

ΛΕΥΚΗ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

Παρόχθιος τοῦ Σηκουάνα πεδιάς, ἐντεῦθεν τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ. Δεξιᾶ καλύδῃ, τῆς ὁποίας
 τὰ ἄθλια ἐπιπλα συνίστανται ἐκ χονδροειδῶν πηλίνων σκευῶν καὶ ἐκ δρυίνων θρονίων,
 ἔχουσα ὑπερῶν, διὰ τοῦ παραθύρου τοῦ ὁποίου φαίνεται πεκαλαιωμένη κλίνη. Ἡ κα-
 λύδῃ αὕτη εἶνε εἰς τοιαύτην θέσιν ἀπέναντι τοῦ θεατοῦ, ὥστε διακρίνεται ὅλον τὸ ἐσωτε-
 ρικόν της Ἐπάρχει ἐν αὐτῇ τράπεζα, ἐστία, καὶ εἰς τὸ βῆθος στενὴ κλίμαξ, ὀδηγοῦσα εἰς
 τὸ ὑπερῶν. Ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῆς οἰκίας, ἧτις εἶνε πρὸς τὰριστερὰ τοῦ ἡθοποιοῦ, ὑπάρχει
 οὐρα, ἧτις ἀνοίγει ἔσωθεν. Ὁ τοίχος, κακῶς προσηρημασμένος, ἔχει σχισμὰς καὶ ρήγματα,
 δι' ὧν εὐκόλως διακρίνει τις πᾶν ὅ,τι γίνεται ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἡ θύρα ἔχει ὀπὴν φρασσομένην
 διὰ κιγκλίδων καὶ καλύπτεται ἔξωθεν διὰ γείσου, ὑφ' ὃ φαίνεται ἔμβλημα ξενοδοχείου. Ἡ
 ἐπίλοιπος σκηνὴ παριστᾷ τὴν πεδιάδα. Ἀριστερᾶ, ἀρχαῖον κατερειπωμένον περιτείχισμα,
 ὑπὸ τὸ ὅποιον ῥεῖ ὁ Σηκουάνας, καὶ ἐφ' οὗ στηρίζονται οἱ στύλοι τοῦ κώδωνος τοῦ πορθ-
 μείου τοῦ ποταμοῦ. Εἰς τὸ βῆθος ἐκείθεν τοῦ ποταμοῦ τὸ δάσος τοῦ Βεζινέ. Δεξιᾶ φαίνε-
 ται ὁ λόφος τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ μετὰ τῆς πόλεως καὶ τοῦ πύργου.

Τριβουλέτος

Καρδιά γυναϊκὸς πτωχῆ!

Ἐξήγησέ μου, διὰ νὰ τὸν ἀγαπᾶς
 Γεῖ λόγους ἔχεις;

Λευκὴ

Δὲν γνωρίζω.

Τριβουλέτος

Ἄλλ' αὐτὸ

Πολὺ παράξενον μοῦ φαίνεται.

Λευκὴ

Ποσῶς!

Ἐνεκα τούτου ἀκριβῶς τὸν ἀγαπῶ.
 Πολλάκις μὲ ἀνθρώπους συναντώμεθα,
 Εἰς τοὺς ὁποίους τὴν ζωὴν ὀφείλομεν
 Συζύγου, οἱ ὅποιοι καθιστοῦν ἡμᾶς
 Πλουσίαις, ἐπιζήλους. Πάντοτε αὐτοὺς
 Τοὺς ἀγαπῶμεν;—Εἰς ἐμὲ μόνον κακὸν
 Αὐτὸς νομίζω ὅτι ἐπροξένησε,
 Τὸν ἀγαπῶ καὶ δὲν γνωρίζω ὁ ἀτί.
 Τὸν ἀγαπῶ τοσοῦτον, ὥστε τίποτε
 Δὲν λησμονῶ, κ' εἰξέυρω πῶς ἂν ἔπρεπε
 —Βλέπεις παραφροσύνη! — ὅπως διὰ σέ,
 Ὅν ἀγαπῶ τοσοῦτον, οὕτω δι' αὐτόν,
 Ὅστις μοῦ εἶνε δαίμων, θὰ ἀπέθνησκα.

Τριβουλέτος

Τὸν ἀγαπᾶς ἀκόμη;

Λευκὴ

Πάντοτε.

Τριβουλέτος

Ἐγὼ

Ἐν τούτοις τόσον σ' ἀφῆσα καιρόν, αὐτὸν
 Τὸν ἀφρονα νὰ λησμονήσῃς ἔρωτα.

Λευκὴ

Τὸν ἀγαπῶ.

Τριβουλέτος

Σὲ συγχωρῶ, παιδίον!

Λευκῆ

Ἄλλὰ καὶ αὐτός

Μὲ ἀγαπᾷ.

Τριβουλέτος

Παράφρων! — Δέν σε ἀγαπᾷ.

Λευκῆ

Τὸ εἶπε! τὸ ὠρίσθη μάλιστα αὐτό!
Ἐπειτα λέγει τόσα περὶ ἔρωτος
Ὁραία καὶ μὲ τόνον κατακτητικόν,
Ὡστε καταλαμβάνουν τὴν καρδίαν σου!
Ἔχει δὲ τόσον διὰ κόρην συμπαθεῖς
Τοὺς ὀφθαλμούς! Ἦνε ὠραίος Βασιλεὺς,
Ἐπιφανής, γενναῖος.

Τριβουλέτος

Εἶνε ἀτιμος!

Οὐδεὶς θὰ εἶπῃ ὅτι ἀτιμωρητὴς
Μοῦ ἤρπασε τὴν εὐτυχίαν ὁ δειλὸς
Ἀπαταιῶν.

Λευκῆ

Ἄλλὰ τὸν συνεχώρησες,
Ὡ πάτερ μου...

Τριβουλέτος

Ἐγὼ, τὸν ἱερόσυλον!

Καιρὸν ἐζήτουν μόνον τὴν παγιδά μου
Νὰ στήσω.

Λευκῆ

Ἄλλὰ πρό τινας—σου ὀμιλῶ
Καὶ σὲ φοβοῦμαι—ὄχι ἐνόμιζε κανεὶς
Ὅτι τὸν Βασιλέα ἀγαπᾷς.

Τριβουλέτος

Ἄπλῃ

Προσποίησις.—Ὅχι σ' ἐκδικήσω, τέκνον μου.

Λευκῆ

Πάτερ μου, μὴ τὸ πράξης!

Τριβουλέτος

Ἄν τοῦλάχιστον

Σ' ἠπάτα, ἢ ψυχὴ σου θὰ ὠργίζετο;

Λευκῆ

Αὐτὸς νὰ μ' ἀπατήσῃ; Ἐ, ποτὲ αὐτὸ
Δὲν θὰ πιστεύσω!

Τριβουλέτος

Καὶ εἰάν τὸν ἐβλεπες

Ἐδῶ ἐμπρός σου, μὲ αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς;
Ἄν δὲν σ' ἠγάπα, λέγε μου, ἀκόμη σὺ
Ὅχι τὸν ἠγάπας;

Λευκῆ

Δὲν εἰσεύρω. Μ' ἀγαπᾷ,

Πῶς μὲ λατρεῖς χθὲς ἀκόμη ἔλεγες.

Τριβουλέτος

Καὶ ποῖαν ὥραν;

Λευκῆ

Τὸ ἐσπέρας χθὲς.

Τριβουλέτος

Λοιπὸν

Ἴδὲ καὶ βλέπε, ἂν νὰ ἔδης δύνασαι.
(Δεικνύει εἰς τὴν Λευκὴν μίαν τῶν βωγμῶν
τοῦ τοίχου τῆς οἰκίας, δι' ἣς ἐκείνη παρατηρεῖται)

Λευκῆ σιγῆ

Δὲν βλέπω ἄλλο παρὰ ἓνα ἄνθρωπον.

Τριβουλέτος ἐπίσης σιγῆ

Περίμενε ὀλίγον.

(Ὁ Βασιλεὺς, ὑπὸ ἔνδυμα ἀπλοῦ ἀξιωματικοῦ,
εἰσερχεται διὰ μικρᾶς τινοῦ θύρας, συγκοι-
νωνοῦσης μετὰ γείτονος δωματίου, εἰς τὴν
χθαμαλὴν αἴθουσαν τοῦ ξενοδοχείου)

Λευκῆ ἐν φρίκῃ

Πάτερ μου!

(Διαρκούσης τῆς ἐπομένης σκηνῆς μένει προση-
λωμένη εἰς τὴν βωγμὴν τοῦ τοίχου, βλέ-
πουσα καὶ ἀκούουσα, χωρὶς νὰ προσέξῃ εἰς
ἄλλο τι, πᾶν ὅτι συμβαίνει ἐντὸς τῆς αἰ-
θοῦσης, καὶ ταρρασομένη ἐκάστοτε ὑπὸ συγ-
κεχυμένου τρόμου)

ΣΚΗΝΗ Β'.

ΟΙ ΑΥΤΟΙ. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ. ΜΑΓΕΛΟΝΗ

(Ὁ Βασιλεὺς πληττεῖ τὸν ὄμον τοῦ Σαλτα-
βαδήλ, ὅστις διακοπτόμενος ἀποτόμως τῆς
ἐργασίας του, στρέφεται)

Ὁ Βασιλεὺς

Εἰσὺς

Νὰ φέρῃς δύο πράγματα.

Σαλταβαδήλ

Τί θέλετε

Ὁ Βασιλεὺς

Τὴν ἀδελφὴν σου καὶ κρασί.

Τριβουλέτος ἐξωθεν

Τὰ ζῆθη του

Ἴδοῦ ὅποια εἶνε: Βασιλεὺς αὐτὸς
Ἐλέω τοῦ Θεοῦ, εἰς καταγωγή
Μόνος πολλάνης ριψοκινδυνεύει, καὶ
Ὁ οἶνος, ὅστις κάλλιον τὸν κυβερνᾷ
Καὶ τὸν μεθύσκει, εἴν' ἐκεῖνος ποῦ κερνᾷ
Ἐνδὸς οἰνοπωλείου Ἡθῆ.

Ὁ Βασιλεὺς ἐν τῷ οἰνοπωλείῳ ψάλλον

Τρελὸς ποῦ πίστευσε

Εἰς τὴν γυναῖκα,

Ὅπου ἀλλάζει

Κάθε στιγμῆ.

Εἶνε σὰν πούπουλο

Ποῦ τὸ ἀρπάζει

Ἀνέμου φύσημα

Καὶ τὸ κινεῖ*

(Ὁ Σαλταβαδήλ ἀπέρχεται ἵνα ζητήσῃ ἐν τῷ
παρακειμένῳ δωματίῳ ψιᾶλην καὶ κύπελον.
τὰ ὅποια ἀποθέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης. Εἶτα
κτυπᾷ δις τὴν ὄροφην διὰ τῆς λαθῆς τοῦ
μακροῦ ξίφους του. Μετὰ τοῦτο, ὠραία νεᾶ-
νις, ὁπὸ ἐσθῆτα Βοεμῆς, εὐλύγιστος καὶ γε-
λῶσα, κατέρχεται πηδῶσα τὴν κλίμακα
Ἄμα εἰσερχομένην ὁ Βασιλεὺς θέλει νὰ τὴν
ἀσπασθῇ· ἐκείνη διαφεύγει.— Ὁ Σαλταβα-
δήλ ἐπαρήχησε σοβαρῶς καθαρίζων τὸν τε-
λαμῶνα τοῦ ξίφους του)

Ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν Σαλταβαδήλ

Φίλε μου,

Λαμπρότερον τὸ ξίφος σου θὰ ἔκαμνες

Ἄν νὰ τὸ καθάρῃς εἰς τὸ ὑπαιθρον

Ἐπήγητες.

Σαλταβαδήλ

Ἐννόησα.

(Ἐγείρεται, χαιρετᾷ ἀδεξίως, ἀνοίγει τὴν ἐξω-
τερικὴν θύραν κ' ἐξέρχεται κλειῶν αὐτήν.)

* Τὸ ἄσμα ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἔχει οὕτω:

Souvent femme vario

Bien fol qui s'y fie.

Une femme souvent

N'est qu'une plume an vent!

Τὴν ἰδέαν τοῦ γαλλικοῦ ἄσματιοῦ μετέ-
φερα εἰς δύο στροφάς, ἵνα ᾄθῃται ἀπὸ σκηνῆς
κατὰ τὸ μέλος τοῦ γνωστοῦ ἄσματος τοῦ Ri-
goletto:

La donna e mobile κτλ:

Ἐξελθὼν τῆς οἰκίας παρατηρεῖ τὸν Τριβου-
λέτον, πρὸς ὃν διευθύνεται μὲ ὕφος μυστη-
ριῶδες. Ἐφ' ὅσον οὗτοι συνομιλοῦσιν, ἡ
νεᾶνις ἐρωτοτροπεῖ μετὰ τοῦ Βασιλέως, τοῦθ'
ὅπερ ἡ Λευκὴ βλέπει ἀγωνιώδως.— Σιγῆ
πρὸς τὸν Τριβουλέτον δεικνύον τὴν οἰκίαν)

Εἰς χεῖράς μου,

Ἐκεῖ, ὁ ἄνθρωπός σας εἶνε. Θέλετε

Νὰ ἀποθάνῃ ἢ νὰ ζήσῃ;

Τριβουλέτος

Ἐρχεσαι

Ἐντὸς ὀλίγου.

(Τῷ νεύει ν' ἀποσυρθῇ. Ὁ Σαλταβαδήλ βρα-
δέως ἀποσύρεται πρὸς τὰ ἐκείθεν τοῦ παρο-
χθίου περιτείχισματος. Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ
Βασιλεὺς πειράζει τὴν νεᾶν Βοεμῆν, ἥτις
γελῶσα τὸν ἀποθεῖ)

Μαγελόνη διαφεύγουσα τῶν χειρῶν
τοῦ Βασιλέως

Ἄχι δά!

Ὁ Βασιλεὺς

Καλά. Ἄλλὰ

Εἰσεύρεις ὅτι δυνατὰ μ' ἐκτύπησες,

Διότι ἠθέλησα νὰ σ' ἐναγκαλισθῶ!

Ἄχι δά! τοῦτο εἶνε μία πρόδοος,

τὸ ὄχι δά! σπουδαῖον εἶνε βῆμα.— Ἄ!

Πάντοτε φεύγει.— Ἄς συνομιλήσωμεν.

(*Ἡ Βοεμὴ πλησιάζει)

εἰς τὸ ξενοδοχεῖον πρώτην μου φορὰν
τοὺς ὀφθαλμούς σου τοὺς γλυκεῖς συνήνητσα.
Εἶνε ὀκτὼ ἡμέραι τώρα.— Τίς ἐκεῖ
Μὲ ἔφερε; Νομίζ' ὁ Τριβουλέτος μου.—
Λοιπὸν ὀκτὼ ἡμέρας τώρα σ' ἀγαπῶ,
Δὲν ἀγαπῶ δὲ ἄλλην παρὰ μόνον σέ,
Ὁραία κόρη.

Μαγελόνη γελῶσα

Καθὼς ἄλλας εἴκοσι.

Μοῦ φαίνεται πῶς εἴσθε ἓνας τέλειος
Παραλυμένος, Κύριε.

Ὁ Βασιλεὺς γελῶν ἐπίσης

Εἶν' ἀληθές

Ὅτι πολλὰς νὰ δυστυχίσουν ἔκαμα.
Πράγματι εἶμαι τέρας.

Μαγελόνη

Ἄ, τὸ ζῦπασμα

Ὁ Βασιλεὺς

Σὲ βεβαιῶνω. Ἄλλὰ τώρα μ' ἔφερεις

Εἰς τὴν καλύβην σου αὐτὴν, τὸ ἄθλιον
Ξενοδοχεῖον, ὅπου ἄσχημα κανεῖς
Δειπνεῖ καὶ πίνει τὸ κρασί, ποῦ ἔκαμεν
Ὁ ἀδελφός σου, ἕνα ζῶον φοβερόν.
Τὶ βλάκας ποῦ θὰ ἦνε ἀκοινώνητος,
Ἄφου ἐμπρὸς στὸ εὐμορφὸ σου πρόσωπο
Νὰ φαίνεται τοιαῦτ' ἄσχημάνθρωπος.*
Ἄλλὰ μοῦ εἶνε ἀδιάφορον· ἐδῶ
Σκοπεύω νὰ περάσω ἕως τὸ πρωτ'.

Μαγελόνη κατ' ἴδιαν

Ἡσύχασε, αὐτὸ θὰ γίνῃ μόνο του.
(Ὁ βασιλεὺς ἀποπειρᾶται νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ)
Ἔ, ἀφῆσέ με!

Ὁ Βασιλεὺς

Πόσον κάμνεις θόρυβον!

Μαγελόνη

Πρέπει νὰ ἦσαι φρόνιμος!

Ὁ Βασιλεὺς

Ἀγάπη μου,
Ἰδοὺ τί εἶνε φρόνησις: Καλὸ φαγεῖ,
Ἀπόλαυσις, ἀγάπη. Τοῦτο σκέπτομαι
Καθὼς ὁ μακαρίτης Σολομῶν.

Μαγελόνη

Ἄλλὰ

Εἰς τὸ οἶνοπωλεῖον περισσότερον
Συχνὰ ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν φαίνεσαι.

Ὁ Βασιλεὺς τείνων αὐτὴ τὸν βραχίονα

Ὡ Μαγελόνη!

Μαγελόνη διαφεύγουσα

Ἄδριον.

Ὁ Βασιλεὺς

Ἄν μοῦ εἰπῆς
Αὐτὴν τὴν λέξιν ἄλλοτε τὴν μισητὴν
Καὶ βάνουσον, ἀμέσως τὸ τραπέζι σου
Γυρίζω ἄνω κάτω! Naί, οὐδέποτε
Πρέπει νὰ λέγῃ ἄδριον ἢ καλλονή.

Μαγελόνη ἐρχομένη πλησίον τοῦ Βασιλέως

Γίνωμεν πάλιν, φίλοι.

... Ton frère un animal
Fort laid et qui doit être un drole bien farouche.
D'oser montrer son mufle à coté de ta bouche

Ὁ Βασιλεὺς λαμβάνει τὴν χεῖρά της

Ὡ Θεέ μου! τί
Ἐραία χεῖρ! Καὶ ποῖος, χωρὶς ἄγιοις
Νὰ ἦνε, δὲν θὰ ἠδύχετο καλλίτερον
Ἀπὸ αὐτὴν νὰ δέχεται βαπτίσματα
Παρὰ θωπείας ἀπὸ ἄλλην;

Μαγελόνη

Μὲ γελᾷς!

Ὁ Βασιλεὺς

Ἐγώ, ποτέ!

Μαγελόνη

Ἄλλ' εἶμαι ἄσχημος!

Βασιλεὺς

Τίς, οὐ!

Εἰς τὰ οὐράνιά σου, κόρη, θέλγητρα
Ἔσο δικαιότερα! Ἄ, πῶς καίομαι!
Τῶν ἀπανθρώπων ἄνασσα, δὲν ἔμαθες
Πόσον ὁ ἔρωις μᾶς καταλαμβάν' ἡμᾶς
Γῶν ὄπλων τοὺς ἀνθρώπους. Πῶς γινόμεθα,
Ὅταν μᾶς ἀγαπήσῃ εὐμορφος γυνή,
Λάβα καὶ πῦρ, ἀκόμη ἐὰν εἴμεθα
Κ' εἰς τὴν Ῥωσσίαν.

Μαγελόνη καγχάζουσα

Εἰς βιβλίον κἄποτε

Αὐτὰ θὰ εἶδες.

Ὁ Βασιλεὺς κατ' ἴδιαν

Πιθανόν.

(γεγωνυία)

Ἐν φίλημα.

Μαγελόνη

Ἔλα δά! εἶσαι μεθυσμένος;

Ὁ Βασιλεὺς γελῶν

Naί, ἀπὸ

Γόν ἔρωτα.

Μαγελόνη

Μοῦ παίζεις χαριτολογῶν,
Ἀμέριμνέ μου Κύριε.

Ὁ Βασιλεὺς

Ὅχι!

(τὴν φιλεῖ)

Μαγελόνη

Ἄρκει!

Ὁ Βασιλεὺς

Στάσου καὶ θέλω νὰ σὲ νυμφευθῶ.

Μαγελόνη

Τί λές!

Ἀλήθεια;

Ὁ Βασιλεὺς

Πόσον εἶνε γοητευτική,

Τρελὴ ἐρώτων κόρη!

(τὴν τοποθετεῖ ἐπὶ τῶν γονάτων του καὶ τῆ ὀ-
μιλεῖ χαμηλοφώνως. Ἐκείνη γελᾷ καὶ χα-
ριεντίζεται. Ἡ Λευκὴ δὲν ἀντέχει πλέον·
στρέφεται, ὠχρὰ καὶ τρέμουσα πρὸς τὸν
Τριβουλέτον)

Τριβουλέτος θεωρῶν αὐτὴν ἐπὶ μικρὸν
σιωπηλῶς

Τί λοιπὸν φρονεῖς,

Παιδίον, τώρα διὰ τὴν ἐκδίκησιν;

Λευκὴ μὲλις δυναμένη νὰ ὀμιλῇ
Ὡ προσοχία! Ὁ ἀχάριστος! Θεέ!
ῤαγίζει ἡ καρδιά μου! Ἄλλὰ αὐτὸς
Ψυχὴν δὲν ἔχει! Πόσον μὲ ἠπάτα! Πλὴν
Τὸ πρᾶγμα εἶνε ἀποτρόπαιον! Αὐτὰ
Ὅσα εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην ἔλεγε,
Καὶ εἰς ἐμὲ τὰ εἶπε.

(Κρύπτουσα τὴν κεφαλὴν εἰς τοῦ πατρὸς της
τὸ στήθος)

Ὅμως ἡ γυνὴ

Ἐκείνη... τί ἀναίθεια! — ὦ!...

Τριβουλέτος σιγᾷ

Σιωπῇ!

Μὴ δάκρυα! Νὰ σ' ἐκδικήσω ἄφες με.

Λευκὴ

Ἄλλοίμονον! — Ὅ, τι θελήσης πράξέ το.

Τριβουλέτος

Εὐχαριστῶ.

Λευκὴ

Θεέ μου! Εἶσαι τρομερός!
Τί σκέπτεσαι νὰ πράξης;

Τριβουλέτος

Ὅλα ἔτοιμα.

Μὴ τὸ μετανοήσης ἢ θ' ἀποπνιγῶ!

Ἄκουσε. Εἰς τὸν οἶκον ὕπαγε, ἐκεῖ
Ἐνδύμα λάβε ἀνδρικὸν καὶ χρήματα
Ὅσα θελήσης, εἶνε ἀδιάφορον.

Θὰ εὐρῆς ἵππον, ἀναχώρησε εὐθὺς
Πρὸς τὸ Ἑβραῖ, χωρὶς που νὰ σταθῆς. Ἐκεῖ

Μεθαύριον μαζῇ σου θὰ συναντηθῶ.

— Γνωρίζεις ποῦ θὰ εὐρῆς τὸ κιβώτιον·
Πλησίον τῆς εἰκόνης τῆς μητρός σου, καὶ
Ἐντὸς αὐτοῦ δὲν ἔρχονται τὰ ἐνδύματα.
— Ἐπίτηδες ἐγκαίρως τὰ ἠτοίμασα.—
Ὁ ἵππος εἶνε ἕτοιμος.— Ὅλα αὐτὰ
Νὰ πράξης ὅπως εἶπα.— Ἰπαγε.— Ἄλλὰ
Ἐδῶ πρὸ πάντων νὰ μὴ ἔλθῃς πρόσεξε,
Διότι κατὰ φοβερόν θὰ τελεσθῇ.
Ἰπαγε.

Λευκὴ

Ἄλλὰ, πάτερ μου καλέ, ἐλθὲ
Μαζῇ μου.

Τριβουλέτος

Τοῦτο εἶν' ἀδύνατον.

(τὴν περιπτύσσεται)

Λευκὴ

Ὡ, πῶς

Τρέμω!

Τριβουλέτος

Μεθαύριον!

(τὴν φιλεῖ αἰθρῶς. Ἡ Λευκὴ ἀποσύρεται
περίλυπος)

Καθὼς σοῦ ἔλεγα

Νὰ πράξης.

(Κατὰ τὴν σκηνὴν ταύτην καὶ τὴν ἐπομένην ὁ
Βασιλεὺς καὶ ἡ Μαγελόνη, πάντοτε μόνοι
ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου, ἐξακολου-
θοῦσιν ἐρωτοτροποῦντες καὶ λαλοῦντες χαμη-
λοφώνως.— Τῆς Λευκῆς ἀπελευθέρωσις, ὁ Τρι-
βουλέτος προχωρεῖ πρὸς τὸν περιτείχισμα τοῦ
ποταμοῦ καὶ νεύει πρὸς τὸν Σαλταβαδῆλ.—
Ἡ ἡμέρα εἶνε εἰς τὸ τέλος της.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ΣΑΛΤΑΒΑΔΗΛ ἔξωθεν
ΜΑΓΕΛΟΝΗ, Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ἐντὸς τῆς οἰκίας

Τριβουλέτος μετρῶν εἰς τὸν Σαλταβαδῆλ
χρυσὰ τέλληρα

Θέλεις εἰκοσι. Ἰδοὺ εὐθὺς
Εἰς τὴν ἀρχὴν τὰ δέκα.

(Ἐτοιμος νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν Σαλταβαδῆλ
ἀναχαίτίζεται)

Εἶσαι βέβαιος

Ὅτι ἐδῶ τὴν νύκτα θέλει κοιμηθῆ;

Σαλταβαδῆλ παρατηρῶν τὸν οὐρανὸν
πρὶν ἀποκριθῆ

Ὁ οὐρανὸς μαυρίζει.

Τριβουλέτος κατ' ἴδιαν

Εἶνε ἀληθές

Πῶς εἰς τὸ Λουδρον δὲν ὑπάγει πάντοτε
 Νὰ κοιμηθῇ.

Σαλταβαδῆλ

Νὰ ἦσθε ἡσυχος. Ἐντὸς
 Ὄρας μιᾶς θὰ βρέξῃ. Τὴν δὲ νύκτ' αὐτὴν
 Θὰ τὸν κράτησ' ἡ ἀδελφή μου κ' ἡ βροχή

Τριβουλέτος

Θὰ ἐπανεἴλω τὰ μεσάνυκτα.

Σαλταβαδῆλ

Ἄλλὰ
 Μὴ λάβητε τὸν κόπον. Μόνος δύναμαι
 Νὰ ρίψω ἕνα πτώμα εἰς τὸν ποταμόν.

Τριβουλέτος

Ὁχι, διότι νὰ τὸ ρίψω μόνος μου
 Ἐπιθυμῶ.

Σαλταβαδῆλ

Θὰ γείνη ὅπως θέλετε.
 Ραμμένον ἐντὸς σάκκου θὰ τὸ λάβετε.

Τριβουλέτος δίδων αὐτῷ τὰ χρήματα

Καλά.—Λοιπὸν τὸ μεσονύκτιον.—Μαζῆ
 Καὶ τᾶλλα θὰ σοῦ φέρω.

Σαλταβαδῆλ

Ἡ ὑπόθεσις
 Θὰ τελειωθῇ.—Πῶς τὸν ὀνομάζετε
 Αὐτὸν τὸν νέον;

Τριβουλέτος

Τὸνομα αὐτοῦ ζητεῖς;
 Θέλεις νὰ μάθῃς καὶ ἐμοῦ τὸ ὄνομα;
 Τὸ ἔγκλημα καλεῖται οὗτος καὶ ἐγὼ
 Ἡ τιμωρία.

(Ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Δ'

ΟΙ ΑΥΤΟΙ, ἐκτὸς τοῦ ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΥ

(Ὁ Σαλταβαδῆλ ἀπομείνας μόνος, παρατηρεῖ
 τὸν ὀρίζοντα, ὅστις βαρύνεται ἐκ νεφῶν. Εἶνε
 βροχεῖα νύξ. Τὸν οὐρανὸν διασχίζουσι τινες
 ἀστραπαί.)

Σαλταβαδῆλ

Πλησιάζ' ἡ καταιγὶς
 Ἐπάνω εἰς τὴν πόλιν νὰ ἐξαπλωθῇ.

Καλλίτερα! Θὰ μείνη πλέον ἔρημος
 Ἡ πεδιάς.

(Σκεπτόμενος)

Ἄλλ' ὅσον εἰμπορεῖ κανεὶς
 Νὰ κρίνῃ ἀπὸ ὅλ' αὐτά, μὰ τὸν Θεόν,
 Ἡ ἄνθρωποι ἐκείνοι δὲν εἰσεύρω τί
 Νὰ ἔχουν. Οὕτε νὰ μαντεύσω τίποτε
 Λὲν δύναμαι, ὁ νοῦς μου ἐσκοτίσθηκε.*
 (Παρατηρεῖ τὸν οὐρανὸν σείων τὴν κεφαλὴν.
 Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Βασιλεὺς ἀστεῖζεται μετὰ
 τῆς Μαγελόνης)

Ὁ Βασιλεὺς προσπαθῶν νὰ τὴν περιπτυχθῇ

Ἔω Μαγελόνῃ!

Μαγελόνῃ διαφεύγουσα

Ἦσυχα.

Ὁ Βασιλεὺς

Ἦ, τὴν κακὴν!

Μαγελόνῃ φάλλει

Τὸ ἀμπέλι, πῦθ βλαστάνει τὸν Ἀπρίλη
 Δὲν γεμίζει τὸ βαρέλι μὲ κρασί.

Ὁ Βασιλεὺς

Τί ὦμοι! τί βραχίον! Πῶς εἶνε λευκός,
 Ἦ θελητικὴ ἔχθρά μου! Ζεῦ, τί τέλειον
 Καθ' ὅλα σώμα! Πῶς τὸ ἔκαμ' ὁ Θεός,
 Ὅστις εἰργάσθη τοῦς γυμνοῦς, ὠραλοῦς σου
 Βραχίονας, καὶ Τούρκου ἔθεσε ψυχὴν
 Εἰς σώμα Ἀφροδίτης;

Μαγελόνῃ

Τράλα λάλα λά!

(Ἀποθοῦσα τὸν Βασιλέα)

Ἔρχετ' ὁ ἀδελφός μου.

(Εἰσερχεται ὁ Σαλταβαδῆλ καὶ κλείει
 τὴν θύραν)

Ὁ Βασιλεὺς

Ἀδιάφορον!

(Ἀκούεται βροντὴ κερανοῦ μακρόθεν)

Μαγελόνῃ

Βροντᾶ.

Σαλταβαδῆλ

Θὰ βρέξῃ μ' ὅλα του τὰ δυνατά.

* L'aze me quille.

Ὁ Βασιλεὺς πλήττων τὸν ὦμον
 τοῦ Σαλταβαδῆλ

Ἄς βρέξῃ ὅσον θελεῖ!—Ἐχω ὄρεξιν
 Εἰς τὸ δωμάτιόν σου νὰ ἀναπαυθῶ
 Αὐτὴν τὴν νύκτα.

Μαγελόνῃ

Τί μοῦ λέγετε, καλέ.
 Λαμβάνει ὕψος Βασιλέως!—Κύριε,
 Ἡ οἰκογένειά σας θὰ ἀνησυχῇ.

(Ὁ Σαλταβαδῆλ τὴν σύρει ἑλαφρῶς
 ἐκ τοῦ βραχίονος)

Ὁ Βασιλεὺς

Δὲν ἔχω μᾶμμη, οὔτε κόρη, τίποτε.

Σαλταβαδῆλ κατ' ἴδιαν

Καλλίτερα ἀκόμη.

(Ἡ βροχὴ ἄρχεται πίπτουσα βραδαίως.
 Σκότος βαθύ)

Ὁ Βασιλεὺς εἰς τὸν Σαλταβαδῆλ

Σὺ θὰ κοιμηθῆς,
 Φίλε μου, εἰς τὸν σταυλόν, στὸν διάβολον,
 Ὅπου θελήσης.

Σαλταβαδῆλ χαιρετῶν

Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ.

Μαγελόνῃ πρὸς τὸν Βασιλέα πολὺ σιγᾶ
 καὶ ζωηρότατα ἐνθ' ἀνάπτει λυχνίαν

Ἦπαγε.

Ὁ Βασιλεὺς μεγαλοφώνως καὶ καγχάζων

Βρέχει. Μήπως καὶ ἐπιθυμῆς
 Νὰ φύγω μ' ἕνα τόσφ ἄσχημον καιρόν,
 Πῦθ οὔτε ἕνα ποιητὴν κανεὶς τολμᾶ
 Ν' ἀφήσῃ εἰς τὸν δρόμον;
 (Πλησιάζει τὸ παράθυρον καὶ παρατηρεῖ)

Σαλταβαδῆλ πρὸς τὴν Μαγελόνην δεικνύων
 τὰ χρυσᾶ νομίσματα.

Ἄφες τον λοιπὸν
 Νὰ μείνη!—Δέκα σκουδα ἔλαβα χρυσᾶ
 Καὶ ἄλλα τόσα ἔπειτα.

(Πρὸς τὸν Βασιλέα)

Ὁ κύριος
 Ἄν τὸ δωμάτιόν μου θέλει νὰ δεχθῇ
 Διὰ τὴν νύκτα ταύτην, εἶμαι εὐτυχής.

Ὁ Βασιλεὺς γελῶν

Ἐκεῖ τὸ καλοκαίρι ψήνεται κανεὶς
 Καὶ τὸν χειμῶνα θὰ παγῶνῃ, φίλε μου.

Σαλταβαδῆλ

Ἐπιθυμεῖτε νὰ τὸ ἴδητε;

Ὁ Βασιλεὺς

Ἐμπρός,

Ἄς ἴδωμεν.

(Ὁ Σαλταβαδῆλ λαμβάνει τὴν λυχνίαν. Ὁ
 Βασιλεὺς γελῶν ψιθυρίζει τι κρυφίως εἰς τὴν
 Μαγελόνην. Ἐπειτα ἀμφότεροι ἀναβαίνο.σι
 τὴν κλιμακα, τὴν φέρουσιν εἰς τὸ ἄνω πά-
 τωμα, ἡγουμένου τοῦ Σαλταβαδῆλ)

Μαγελόνῃ μόνῃ

Ἦ νέε, δυστυχή!

(Μεταβαίνουσα εἰς τὸ παράθυρον)

Θεε!

Τί σκότος εἶνε!

(Διὰ τοῦ φεγγίτου φαίνονται ἐν τῷ ὑπερώφῳ
 ὁ Σαλταβαδῆλ καὶ ὁ Βασιλεὺς)

Σαλταβαδῆλ πρὸς τὸν Βασιλέα

Κύριε, ἡ κλίνη σας.

Ἴδου ἡ ἔδρα καὶ ἡ τράπεζα.

Ὁ Βασιλεὺς

Ἄλλὰ

Πόσα τοὺς μένουσι πόδια;

(Παρατηρῶν διαδοχικῶς τὴν κλίνην,
 τὴν τράπεζαν καὶ τὴν ἔδραν)

Τρία, ἔξ, ἑννῆ—

Φίλε μου, μήπως εἰς τὸν πόλεμον ποτὲ
 Ἐπῆγαν κ' εἶνε κολωδά;(Πλησιάζων τὸν φεγγίτην,
 τοῦ ὁποῦ τοῦ δέλωμα εἶνε τεθραυσμένον)

Κοιμᾶσαι δὲ
 Καθόλου εἰς τὸ ὑπαιθρον. Χωρὶς ὑαλιὰ
 Καὶ φύλλα παραθύρου. Εἶν' ἀδύνατον
 Νὰ ἐμποδίσῃς τοῦ ἀνέμου τὴν ὀρμὴν,
 Ὅστις ζητεῖ νὰ ἔμβῃ δυνατώτερος.

(Πρὸς τὸν Σαλταβαδῆλ ἀνάπτουσα φῶς
 ἐπὶ τῆς τραπέζης)

Καλὴν σου νύκτα.

Σαλταβαδῆλ

Ἦπνον ἑλαφρόν.*

(Ἐξέρχεται, σύρει τὴν θύραν καὶ κατέρχεται
 βραδείως τὴν κλιμακα)

* Que dieu vous garde!

Σαλταβαδῆλ

*Α μπᾶ! ἐγὼ ἀγαπῶ
τῶν ὄπλων τοὺς ἀνθρώπους, ἀφοῦ ἀπ' αὐτοὺς
Κ' ἐγὼ εἶμ' ἕνας. Εἶνε ἕνας λοχαγός.

Μαγελόνη

Καὶ θὰ φονεύσης ἕνα νέον εὐμορφον,
*Ὅχι κοινόν, δι' ἕνα ἀσχημάνθρωπον
Σημαδεμμένον;

Σαλταβαδῆλ

Μὰ νὰ σοῦ εἰπῶ
Μοῦ εἶνε ὅλος ἀδιάφορον, ἐὰν
*ἕνας σημαδεμμένος μὲ ἐπιλήρωσε
Διὰ νὰ τελειώσω ἕνα εὐμορφον.
Δέκα ἀμέσως σκοῦδα μ' ἔδωκε χρυσᾶ,
Καὶ δέκα θὰ μοῦ δώσῃ, ὅταν τοῦ δοθῇ
Νεκρὸς ὁ ἀνθρωπὸς του. Βλέπεις καθαρὸν
Τὸ πρᾶγμα εἶνε. *Ἄς τὸν παραδώσωμεν.

Μαγελόνη

Δύνασαι νὰ φονεύσης τὸν μικρόσωμον
*Ἐκεῖνον, ὅταν πάλιν ἔλθῃ ἀπ' ἐδῶ
Τὰ χρήματα νὰ φέρῃ. Εἶνε τὸ αὐτό.

Λευκῆ

*ὦ πάτερ μου!

Μαγελόνη

Τὸ δέχσαι;

Σαλταβαδῆλ

*ὦς τί λοιπὸν
Νὰ μὲ νομίζης, ἀδελφῆ μου; Εἶμ' ἐγὼ
Κακοῦργος! Κλέπτης εἶμαι! Τὸν πελάτην μου,
Ποῦ μὲ πληρώνει νὰ φονεύσω!

Μαγελόνη δεικνύουσα δέμα κλάδων

*Ε, λοιπὸν!
Τότε τὸν σάκκον γέμισε μὲ τὰ κλαδιὰ
Αὐτά. Ἦς τὸ σκοτάδι θὰ ἀπατηθῇ
*Ὅτι ὁ ἀνθρωπὸς του εἶνε.

Σαλταβαδῆλ

Νόστιμο

Κι' αὐτό. Πῶς θέλεις τὸ δεμάτι ὡς νεκρὸν
Νὰ τὸ νομίση; Ποῦ ἀκίνητον, ζηρόν,
ἕνα κομμάτι εἶνε καὶ ἀλόγιστον
Ζωὴν δὲν ἔχει.

* Tuer un beau garçon, qui n'est pas du
Pour un méchant bossu fait comme un S!

Λευκῆ

Πόσον ἢ βροχὴ αὐτὴ
Εἶνε ψυχρά, Θεέ μου!

Μαγελόνη

Εὐσπλαγχνίσου ταυ.

Σαλταβαδῆλ

Κάθου καὶ λέγε.*

Μαγελόνη

*Αγαθὲ μου ἀδελφέ!

Σαλταβαδῆλ

Πλέον σιγᾶ! Σοῦ εἶπα, εἶν' ἀδύνατον,
Θὰ ἀποθάνῃ. *Ἐλα, σιωπή!

Μαγελόνη

*Ἀλλὰ

Δὲν θέλω! *Ἄλλως θὰ τὸν ἐξυπνίσω, καὶ
Νὰ ὀραπτεύσῃ τὸν ἀφίνω.

Λευκῆ

*Αγαθὴ

Κόρη!

Σαλταβαδῆλ

Τὰ δέκα χρυσᾶ σκοῦδα ἔπειτα!

Μαγελόνη

*Ἀλήθεια!

Σαλταβαδῆλ

*Ἀφῆσέ με τὸ λοιπὸν, παιδί,
Νὰ κάμω ὅ,τι πρέπει· πρέπει εὐγενῆς
Νὰ ᾄσῃαι.

Μαγελόνη

*Ὅχι! θέλω νὰ τὸν σώσω!

(*Ἡ Μαγελόνη τοποθετεῖται ἀποφασιστικῆ πρὸ
τῆς κλίμακος διὰ νὰ φράξῃ εἰς τὸν ἀδελφὸν
τῆς τὴν διόδον. Ὁ Σαλταβαδῆλ ὑποκύπτων
πρὸ τῆς ἀντιστάσεώς της, ἐπανέρχεται εἰς
τὰ προσκῆνια, ὡσεὶ ἀναζητῶν νὰ ἐξεύρῃ
τρόπον τινὰ συμβιβασμοῦ)

Σαλταβαδῆλ

*Ε,

*Ἄς ἴδωμεν.—*Ὁ ἄλλος τὰ μεσάνυχτα
Θὰ ἔλθῃ πάλιν νὰ μὲ εὕρῃ. *Ἄν κανεῖς,
*ἕνας ταξιδιωτῆς, ἀδιάφορον,
Περάσῃ καὶ κτυπήσῃ εἰς τὴν θύραν μας,
Διὰ νὰ μᾶς ζητήσῃ ἄσυλον, εὐθὺς
Τὸν συλλαμβάνω, τὸν φονεύω, κ' ἔπειτα,

* Chansons!

*Ἀντὶ τοῦ ἰδικοῦ σου, τὸν τοποθετῶ
*Ἐντὸς τοῦ σάκκου. Δὲν θὰ καταλάβῃ δὲ
*Ὁ ἄλλος. Αὐτὸς θέλει εὐχαριστηθῇ
Εἰς τὸ σκοτάδι ποῦ θὰ ᾔην πάντοτε,
*Ἀφοῦ θὰ ῥίψῃ κάποιον ἢ κάτι τι
Εἰς τὸ νερόν. Τὸ μόνον, ὅπου δύναμαι
Πρὸς χάριν σου νὰ κάμω.

Μαγελόνη

Σὲ εὐχαριστῶ,

*Ἀλλὰ ποῖος θέλεις νὰ περάσῃ ἀπ' ἐδῶ;

Σαλταβαδῆλ

Εἶνε ὁ μόνος τρόπος διὰ νὰ σωθῇ
*Ὁ ἀνθρωπὸς σου.

Μαγελόνη

Εἰς τοιαύτην ὄραν;

Λευκῆ

*ὦ,

Θεέ! μὲ δοκιμάζεις, καὶ ἐπιθυμεῖς
Νὰ ἀποθάνω. Τὸ λοιπὸν τὸ βῆμ' αὐτὸ
Πρέπει νὰ κάμω διὰ τὸν ἀχάριστον;
*Ὅχι! ἀκόμη εἶμαι νεαρὰ πολὺ.
— Μὴ με ὠθῆς, Θεέ μου!

(Βροντᾶ)

Μαγελόνη

*Ἄν τυχὸν κανεῖς

Τοιαύτην ὄραν ἔλθῃ, σοῦ ὑπόσχομαι
Εἰς τὸ μικρὸν μου κἀνίστρον τὴν θάλασσαν
Νὰ φέρω.

Σαλταβαδῆλ

*Ἐὰν δὲν περάσει κάποιος,
*Ὁ εὐμορφὸς σου νέος ἐτελείωσε.

Λευκῆ

*ὦ, φρίκη! — *Ἄν ἐκάλουν τὸν περίπολον!
*Ὅχι, τὸ πᾶν κοιμᾶται. *Ἐπειτα αὐτὸς
Θέλει καταμηνύσει τὸν πατέρα μου.
*Ὅμως νὰ ἀποθάνω δὲν ἐπιθυμῶ!
*Ἐγὼ νὰ πράξω κάτι τι καλλίτερον,
Πρέπει νὰ περιβάλπω καὶ παρηγορῶ
Τὸν γέροντα πατέρα μου. Καὶ ἔπειτα
Πρὶν ἢ ἀχόμῃ γείνω χρόνων δεκαεξί
Νὰ ἀποθάνω, φοβερόν! Δὲν δύναμαι!
Θεέ μου! εἰς τὸ στήθος μου εἰσδόουσαν
Τὴν μάχαιραν νὰ αἰσθανθῶ! *Ἄ!
(Τὸ ὀρολόγιον ἤχει ἄπαξ)

Σαλταβαδῆλ

*Ἀδελφί,

Ἦς γειτονίας τῶρολόγιον κτυπᾷ.
(*Ἀκούονται δύο ἄλλοι κτύποι)
Εἶν' ἔνδεκα καὶ τρία τέταρτα. Κανεῖς
Δὲν θὰ φανῇ πρὶν ἔλθῃ μεσονύκτιον.
Μήπως ἀκούης ἔξω θύροδόν τινα!
Νὰ τελειώσω ὅμως εἶν' ἀνάγκη, καὶ
Δὲν μένει παρὰ ἕνα μόνον τέταρτον.
(Θέτει τὸν πῶδα ἐπὶ τῆς κλίμακος.
*Ἡ Μαγελόνη τὸν ἀναχαίτιζει μειδιῶσα)

Μαγελόνη

Περίμενε ὀλίγον, ἀδελφέ μου.

Λευκῆ

Πῶς!

*Ἡ γυνὴ αὐτῆ κλαίει! Καὶ ἐγὼ, ἀφοῦ
Νὰ τὴν συνδράμω δύναμαι, μένω ἐδῶ;
Τί ἄλλο μένει, ἀφοῦ δὲν μὲ ἀγαπᾷ,
Παρὰ νὰ ἀποθάνω! Δι' αὐτὸν λοιπὸν
*Ἄς ἀποθάνω!

(*Ἀνθισταμένη ἀκόμη)

*Ἀλλὰ ἡ ἰδέ' αὐτῆ

Εἶνε φρικώδης!

Σαλταβαδῆλ

*ὦ, εἶνε ἀδύνατον

Νὰ περιμένω ἐπὶ τέλους καὶ στιγμὴν.

Λευκῆ

*Ἄν εἴξευραν πῶς νὰ κτυπήσουν! *Ἄν κανεῖς
Δὲν θὰ ἐπόνει! *Ἀλλὰ εἰς τὸ πρόσωπον
Καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου σὲ κτυποῦν... Θεέ!

Σαλταβαδῆλ προσπαθῶν νὰ ἀποσπασθῇ τῆς
Μαγελόνης, ἧτις πάντοτε τὸν ἀναχαίτιζει

Μὰ τί νὰ κάμω θέλεις; Εἰς τὴν θέσιν του
Νομίζεις ὅτι θὰ εἰσελθῇ ἄλλος τις!

Λευκῆ βίγῶσα ὑπὸ τὴν βροχὴν

Πῶς εἶμαι παγωμένη!

(Προχωροῦσα πρὸς τὴν θύραν)

*Ἄς ὑπάγω!

(*Ἰσταται)

Πλῆν

*Ῥιγοῦσα οὕτω ν' ἀποθάνω!

(*Ἐρχεται εἰς τὴν θύραν κλονουμένη
καὶ κρούει ἄπαξ ἀσθενῶς)

Μαγελόνη

Νά, κτυποῦν

Σαλταβαδῆλ
 Ο ἄνεμος τὴν στέγην θὰ ἐκίνησε.
 (Ἡ Λευκὴ κρούει πάλιν)

Μαγελόνη
 Κτυποῦν.
 (Ἐπάγει εἰς τὸ παράθυρον, τὸ ὁποῖον ἀνοίγουσα παρατηρεῖ ἔξω)

Σαλταβαδῆλ
 Αὐτὸ μοῦ φαίνεται περίεργον!

Μαγελόνη πρὸς τὴν Λευκὴν
 *Ε, ποῖος εἶνε;
 (Πρὸς τὸν Σαλταβαδῆλ)
 *Ενας νέος.

Λευκὴ Σὲς ζητῶ
 Διὰ τὴν νύκτα ἄστυλον.

Σαλταβαδῆλ
 Ἐπνον λαμπρὸν
 Θὰ κάμη!

Μαγελόνη
 Καὶ θὰ ἦνε ἀτελείωτη
 Ἡ νύκτα.

Λευκὴ
 Ἄνοιξάτέ μου.

Σαλταβαδῆλ πρὸς τὴν Μαγελόνην
 Στάσου!—Διάβολε!
 Δός μου ν' ἀκονίσω τὸ μαχαίρι μου
 Ὀλίγον.
 (Τῆ δίδει τὸ ἐγχειρίδιόν του, τὸ ὁποῖον ἀκονίζει)

Λευκὴ
 *Ω, Θεέ μου! ἀκονίζουσι
 Μασῆ οἱ δύο μάχαιραν!

Μαγελόνη
 Ταλαίπωρε!
 *Ερχεται νὰ κτυπήσῃ εἰς τὸν τάφον του!

Λευκὴ
 Πῶς τρέμω! θ' ἀποθάνω τὸ λοιπὸν!
 (Γουπετοβασ)

Θεέ,
 Πρὸς τὸν ὁποῖον ἔρχομαι, τοὺς συγχωρῶ
 *Ὅλους ὅσοι ὑπῆρξαν πρὸς ἐμὲ κακοί.

*Ω, πάτερ μου, καὶ σὺ, Θεέ μου, ὡς ἐγὼ,
 Τὸν Βασιλέα συγχωρήσατε καὶ σεῖς
 Φραγκίσκον Πρῶτον, τὸν ὁποῖον ἀγαπῶ
 Ὅσον οἰκτεῖρω, ὅλους συγχωρήσατε,
 Ἀκόμη καὶ τὸν κολασμένον δαίμονα,
 Ὅστις μὲ περιμένει μ' ἐγχειρίδιον
 Ἀνυψωμένον εἰς τὸ σκότος. Τὴν ζωὴν
 Προσφέρω εἰς θυσίαν δι' ἀγνώμονα.
 Ἐὰν θὰ ἦνε οὕτω εὐτυχέστερος,
 *Ω, ἄς μὲ λησμονήσῃ! Εἴθε εὐτυχής,
 Χωρὶς νὰ τὸν παράξῃ τίποτε, πολὺ
 Νὰ ζῆ ἐκεῖνος, διὰ τὸν ὁποῖον νῦν
 Θὰ ἀποθάνω.

(Ἐγειρομένη)
 Τώρα θὰ εἶν' ἔτοιμος!
 (Κρούει πάλιν τὴν θύραν)

Μαγελόνη πρὸς τὸν Σαλταβαδῆλ
 Γρήγορα κάμε, ἐδαρέθηκε.
 Σαλταβαδῆλ δοκιμάζων τὸ ἐγχειρίδιον
 Καλά!

—Περίμενε ἀπὸ τὴν θύραν νὰ κρυφθῶ
 Ὀπίσω.

Λευκὴ
 Τοὺς ἀκούω ὅ,τι λέγουσι! *Ω!
 (Ὁ Σαλταβαδῆλ τοποθετεῖται ὅπισθεν τῆς θύρας οὕτως, ὥστε ἀνοιγομένης ν' ἀκροῦνται ἀπὸ τοῦ θεατοῦ).

Μαγελόνη πρὸς τὸν Σαλταβαδῆλ
 Γὸ σύνθημα προσμένω.
 Σαλταβαδῆλ ὅπισθεν τῆς θύρας κρατῶν
 ἐγχειρίδιον

*Ἄνοιξε.

Μαγελόνη πρὸς τὴν Λευκὴν ἀνοίγουσα
 *Εμπρός!
 Λευκὴ κατ' ἰδίαν
 Θεέ μου! θὰ μοῦ κάμη φοβερὸν κακὸν!
 (Ὁπισθοχωρεῖ)

Μαγελόνη
 Λοιπὸν τί περιμένεις;
 Λευκὴ κατ' ἰδίαν
 Εἰς τὸν ἀδελφὸν
 Τὴν συνδρομὴν τῆς διδ' ἢ ἀδελφῆ.—Θεέ,
 Συγχώρησέ τους. Πάτερ, συγχωρεῖτέ με.
 (Ἐπισέρχεται. Καθ' ἣν στιγμὴν εἶνε εἰς τὸ κατώ-
 φλοιον τῆς καλύβης καὶ ὁ Σαλταβαδῆλ ὑψοῖ
 τὸ ἐγχειρίδιον, καταπετάννεται ἡ αὐλαία)

Ε'.

ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ

ΠΡΑΞΙΣ ΠΕΜΠΤΗ

*Ἡ αὐτὴ σκηNIKῆ διασκευῆ, ἐκτὸς τῆς οἰκίας τοῦ Σαλταβαδῆλ, τῆς ὁποίας τὸ ἐσωτερικὸν εἶνε ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τοῦ θεατοῦ καὶ φαίνονται μόνον τὰ παράθυρα αὐτῆς κεκλεισμένα, παρ' οὐδενὸς φωτιζόμενα φωτὸς. Τὰ πάντα εἶνε ὅλως σκοτεινὰ.

ΣΚΗΝΗ Α'.

*Ὁ Τριβουλέτος κατέρχεται ἐντὸς τὴν σκηνὴν βραδεῖ βήματι, κεκαλυμμένος ἐντὸς τοῦ μανδύου του. Ἡ καταγίγξ ἐκόπασε καὶ ἔπαυσεν ἡ βροχή. Ἀστραπαὶ τινες μόνον διασχίζουσι τὸν ὀρίζοντα καὶ ἐκ διαλειμάτων ἀκούεται ἡ μεμακρομένη βροντὴ κεραυνοῦ.

Τριβουλέτος μόνος

Πρόκειται τέλος πάντων νὰ ἐκδικηθῶ!
 —Τὸ πρᾶγμα τώρα πλέον ἐτελείωσε.
 —Παρῆλθε μὴν, ἀφότου καιροφυλακτῶ
 Καὶ περιμένο, μείνας γελωτοποιός,
 Κρύπτων τὴν ψυχικὴν μου ταραχὴν, θρηνῶν
 *Υπὸ τὴν μειδιῶσαν προσωπίδα μου
 Μὲ δάκρυ στάζων αἶμα.

(Παρατηρῶν μικρὰν θύραν τῆς οἰκίας)

*Α, ἡ θύρ' αὐτῆ... .

—Πόσον πλησίον εἶνε ἡ ἐκδίκησις!
 *Ἀπὸ ἐκεῖ νομίζω θὰ τὸν φέρωσι!
 Δὲν ἔφθασεν ἡ ἄρα. Τὴν ἐπρόλαβα
 *Εγὼ ἐν τούτοις. Θὰ προσμείνω θεωρῶν
 Τὴν θύραν, καί!

(Βροντᾷ)

*Ω, τί καιρὸς! ὁποῖα νῆξ
 Μυστηριώδης! *Ἄνωθεν ἡ θύλα,
 Καὶ κάτω εἰς τὴν γῆν τὸ ἐγκλημα! *Ἐδῶ
 *Ὅπόσον αἶμα μέγας! Ἡ πυρίνη μου
 *Ὀργή, αὐτὴν τὴν νύκτα, ἰσοδυναμεῖ
 Μὲ τοῦ Θεοῦ ὀργήν. Ὅποιον ἄνακτα
 Φονεύω! — Βασιλέα, ἐξ οὗ εἰκοσιν
 *Ἡρτηνται ἄλλοι, ὅστις εἶνε κύριος
 Νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην ἢ τὸν πόλεμον!

Τοῦ κόσμου ὅλου φέρει σήμερον αὐτὸς
 Τὸ βάρος! *Ὅταν θὰ ἐκλείψῃ, πῶς τὸ πᾶν
 Θὰ κλίνη! *Ὅταν ἄρω δὲ τὸν ἄξονα
 Αὐτόν, θὰ ἦνε ἰσχυρὸς ὁ κλονισμὸς
 Καὶ μέγας, καὶ ἡ χεὶρ μου, ἥτις τὸν ὤθει,
 *Ἐπὶ μακρὸν μέγροι δακρύων ταραχὴν
 Θὰ φέρ' εἰς τὴν Εὐρώπην, ἥτις θὰ ζητῇ
 Νὰ εὕρῃ ἄλλως τὴν ἰσορροπίαν τῆς!

—Σκέπτομαι ὅτι ἐὰν αἰφνης σήμερον
 Τὴν γῆν ἠρώτα ὁ Θεός: Εἶπέ μου, Γῆ,
 *Ὅποιον ἠφαιστείου ἦνοιξε κρατῆρ;
 Γίς συγκινεῖ τοὺς Τούρκους καὶ Χριστιανοὺς;
 *Ὁ Κάρλος ὁ Πέμπτος ἢ ὁ Δόρις,
 *Ὁ Σολιμάν, Κλεμέντιος ὁ ἔβδομος;
 Ποῖος Χριστὸς ἢ Καίσαρ, τίς ἀπόστολος,
 Τίς μαχητῆς τὰ ἔθνη οὕτω ἐξώθει
 Τὸ ἔν κατὰ τοῦ ἄλλου; Ποῖος ἄρα γε
 Βραχίτων ἀναγκάζει σε νὰ τρέμῃς, Γῆ,
 *Ὡς τῶ ἀρέσκει! Καὶ ἡ Γῆ περίτρομος:
 *Ὁ Τριβουλέτος! θὰ ἀποκριθῇ. Ἴδου
 Τὸ ἔργον σου, ἐπαῖρου, εὐτελῆ τρελέ!
 Τὸν κόσμον ὅλον γελωτοποιοῦ τινος
 Δύναται νὰ κλονίσῃ ἡ ἐκδίκησις!

(*Ἀκούεται ὠρολόγιον μεμακροσμένον ἢ ἡχοῦν
 μεσονύκτιον. Ὁ Τριβουλέτος ἀκούει)

Μεσάνυκτα!

(Τρέχει πρὸς τὴν οἰκίαν καὶ κρούει τὴν θύραν)

Φωνὴ ἔσωθεν

Τίς εἶνε;

Τριβουλέτος

Εἰμ' ἐγώ.

Ἡ Φωνὴ
Καλά.
(Ἡ θύρα ἀνοίγει ἔσωθεν)
Τριβουλέτος
Γρήγορα.
Ἡ Φωνὴ
Μὴ εἰσέλθης.
(Ὁ Σαλταβαδῆλ ἐξέρχεται σὺρων βαρὺ τι πρᾶγμα ἐπίμηκες, μάλιστα ἐν τῷ σκάτει διακρινόμενον. Δὲν φέρει φῶς, οὐδὲ ὑπάρχει τοιοῦτον ἐν τῇ οἰκίᾳ)

**ΣΚΗΝΗ Β'.
ΤΡΙΒΟΥΛΕΤΟΣ, ΣΑΛΤΑΒΑΔΗΛ**

Σαλταβαδῆλ
Τί βαρὺ! Καὶ σεῖς
Ὀλίγον, Κύριέ μου, βοηθήσατε.
(Ὁ Τριβουλέτος ἀγόμενος ὑπὸ σπασμωδικῆς χαρᾶς, τὸν βοηθεῖ νὰ φέρῃ εἰς τὰ προσκηνία μακρὸν, φαῖον σάκκον, ὅστις φαίνεται περιέχων πτώμα)
Ὁ ἄνθρωπός σας εἶνε στὸ σακκὶ αὐτό.

Τριβουλέτος
Ὡ, τί χαρά! ὅσοι μου φῶς νὰ τὸν ἰδῶ!

Σαλταβαδῆλ
Δι' ὄνομα Θεοῦ!

Τριβουλέτος
Καὶ τίς νὰ μᾶς ἰδῇ
Φοβεῖσαι;

Σαλταβαδῆλ
Τόσοι τῆς νυκτὸς κατάσκοποι!
Διάβολο! ὄχι φῶς! Ὅα κἀμῃ θόρυβον
Μολύν.—Τὰ σκούδα!

Τριβουλέτος δίδων αὐτῷ χρηματόδεμα
Λάβε.
(Παρατηρῶν τὸν κατακείμενον σάκκον, ἐνῶ ὁ ἄλλος μετρά)

Δίδει καὶ χαρὰν
Δοιπὸν τὸ μῖσος!

Σαλταβαδῆλ
Θέλετε βοήθειαν
Διὰ νὰ ρίψετε αὐτὸ στὸν ποταμόν;

Τριβουλέτος
Μόνος μου εἶμαι ἄρκετός.
Σαλταβαδῆλ
Οἱ δύο μας
Θέλομεν τελειώσει πλεόν γρήγορα.
Τριβουλέτος
Ἐχθρός, ποῦ ἔχει εἰς τὴν γῆν κανεῖς, βαρὺς
Δὲν εἶνε.

Σαλταβαδῆλ
Νὰ εἰπῆτε ἴσως θέλετε
Ποῦ ἔχει εἰς τὸν Σηκουάνα. Ἐ, καλά,
Ἄφηνε, ὅπως θέλετε.
(Δεικνύων ὠριμένον μέρος τοῦ ποταμοῦ)
Ἄλλὰ ἀπὸ
Ἐκεῖ νὰ μὴ τὸ ρίψετε. Εἶνε κακὴ
Αὐτὴ ἡ θέσις.
(Δεικνύων αὐτῷ ἄλλο μέρος)
Νά, ἐδῶ εἶνε πολλὴ
Βαθεῖά.—Μὰ μὴ ἀργεῖτε.—Καληνύκτα σας.
(Εἰσέρχεται καὶ κλείει τὴν θύραν)

ΣΚΗΝΗ Γ'

Τριβουλέτος μόνος, παρατηρῶν ἀτενῶς
τὸν σάκκον

Εἶνε ἐδῶ! Νεκρός! Καὶ ὅμως ἤθελα
Νὰ τὸν ἰδῶ!
(Ψηλαφῶν τὸν σάκκον)
Ἄλλ' εἶνε ἀδιάφορος,
Εἶνε αὐτὸς βεβαίως. Τὸν αἰσθάνομαι
Ἰπὸ τὸν σάκκον.—Διὰ τοῦ ὑφάσματος
Ἰδοὺ οἱ περυσιῆρές του ἐξέρχονται.
—Εἶνε αὐτός!

(Στρεφόμενος καὶ πατῶν ἐπὶ τοῦ σάκκου)
—Καὶ τώρα, κόσμε, βλέπε με.
Ἐμπρός σου ἔχεις ἓνα γελωτοποιὸν
Καὶ ἓνα ἄνακτα!—Καὶ ποῖον ἄνακτα!
Τὸν πρῶτον πάντων καὶ τὸν ὕψιστον. Ἰδοὺ
Κρατῶ αὐτὸν ὑπὸ τοὺς πόδας μου. Αὐτὸς
Ἐκείνος εἶνε. Ἐχει δὲ ὡς μνημά του
Τὸν Σηκουάνα καὶ τὸν σάκκον σάβανον.
Τίς ὅλα ταῦτα ἔπραξε;
(Σταυρῶν τοὺς βραχίονας)

Μόνος ἐγώ!
Ὅχι! νὰ τὸ πιστεύσω κἂν δὲν δύναιμι
Ὅτι τοιοῦτον ἦρα θρίαμβον, καθὼς
Οὐδὲ ὁ κόσμος θὰ πιστεύσῃ αὐρίον.
Τὸ μέλλον τί θὰ εἴπῃ; Ποῖαν φοδερὰν
Ἐ παραγάγῃ εἰς τὰ ἔθνη ἐκπληξίν
Ἐν γεγονός τοιοῦτον; Πόσον εὐκόλα

Μὰ ἀφαρπάζεις, Τύχη, σὺ, ἧτις ἐδῶ
Μᾶς ἐρρίψες! Πῶς! ἐν παμμέγιστον
Τῶν ἀνθρωπίνων μεγαλείων, εἰς Θεός,
Ἀποῦ ἀθανασία μόνον ἔλειπεν,
Εἰς τῆς Γαλλίας Βασιλεῦς, ὅστις πολλὸν
Ἐν τῇ ψυχῇ του εἶχεν ἄνθουσιαιμόν,
Ὁ τοῦ Καρόλου Πέμπτου ἀντιμέτωπος,
Φραγκίσκος ὁ τοῦ Βαλλοᾶ, ὁ νικητῆς
Ἐν τοῖς πολέμοις, ὅστις μὲ τὸ βῆμά του
Τὰ τεῖχη ἀπὸ βάρων ἔσειεν,
(Βροντᾷ)

Αὐτὸς
Ὅστις τὴν νύκτα κατ' ἀλλήλων τοὺς στρατοὺς
Θορυβωδῶς ἐζώθει, κ' εἶτα τὴν αὐγὴν
Μὲ χεῖρας αἰμοφύρτους ἐκ τριῶν ξιφῶν
Ἐκρατεῖ μόνον ἐν τεμαχίον, αὐτὸς
Ὁ Βασιλεὺς, ὁ ἄνθρωπος τοῦ Μαρινιάν,
Ὅστις τὴν οἰκουμένην μὲ τὴν δόξαν του
Ἐκλείσας, πῶς ἀποτόμως, ὦ Θεέ,
Ἐθελε ἐκλείψει! Μὲ τὸ μέγα ὄνομα,
Τὸν θόρυβόν του, τῶν κολάκων τὴν αὐλὴν
Καὶ τὴν ἰσχύν του, ὡς παιδίον ἔκθετον
Ἐρπάγῃ ἀφῆνης, ἀνηπάγῃ ἐν νυκτὶ
Τρικυμιώδει ἀπὸ ἓνα ἄγνωστον!
Πῶς! ἡ αὐτὴ ἐκείνη, τὸ βασιλεῖον
Καὶ ὁ αἰὼν, κερήλθον ὡς καπνός! Αὐτὸς
Ὁ Βασιλεὺς, οὐτεῖνος ἦτο ἡ ζωὴ
Αὐγὴ ὠραία, ἔσθυσεν, ἐξέλιπε
Δισκορπίσθη εἰς τὸν ἄνεμον; Εὐδὲ;
Ἦλθε, κερήλθε, καθὼς μία ἀστραπή!
Αὐρίον ἴσως κήρυκες ἀνωφαλῶς
Θὰ περιέλθουν πᾶσαν πόλιν, ἄφθονον
Δεικνύοντες χρυσοῖον, καλῶς κρᾶζωσαν
Εἰς τοὺς ἐπτοημένους διαβαίνοντας:
—Ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, ὅστις δυνατῆ
Ν' ἀνεύρη τὸν Φραγκίσκον Πρῶτον! — Ὁ αὐτὸς
Εἶνε λαμπρόν!

(Μετὰ τινος στιγμᾶς)
Ἰδοὺ ἐτιμωρήθη οὗτος, ἰδοὺ θεὶ σὺ
Ἐξεδικλήθης! Πόσον ἐπεθύμησα
Τὸ αἱμά του! Μ' ὀλίγα χρήματα, ἰδοὺ
Τὸν ἔχω!
(Κύπτων παραφώρως ἐπὶ τοῦ πτώματος)
Ὡ κακοῦργε! Τώρα δύνασαι
Νὰ μὲ ἀκούσης! Ἐρπασες τὴν κόρην μου,
Ἦτις ἀξίζει περισσότερο πολὺ
Τοῦ στέμματός σου, ἡ ὁποία εἰς τινὰ
Κακὸν δὲν ἔπραξε· μοῦ τὴν ἐφθόνησες,
Ἦτιμασμένην μοῦ ἀπέδωκες αὐτὴν
Καὶ δυστυχῆ! Ἐ, μὲ ἀκούεις τὸ λοιπόν;
Παράδοξον δὲν εἶνε; ναί, εἶμαι ἐγώ
Ὅστις ἐδῶ καγχᾶζω κ' ἐκδικούμαι. Ἄ!
Προσεποιούμη, ὅτι ἐληθμόνησα.

* ... Ce roi de l'univers par sa gloire étoilé,
Dieu! comme il se sera brusquement en allé!

Καὶ σὺ ἀπακοιμήθης!—Καὶ ἐπίστευσες
—Ἀνόητε!—πῶς ἐξανλεῖται ἡ ὀργὴ
Ἐνὸς πατρὸς εὐκόλως!—Ὅχι! εἰς αὐτὴν
Τὴν μεταξύ μας πάλιν, πάλιν ἀσθενοῦς
Πρὸς ἰσχυρόν, ὁ ἀσθενὴς ἐνίκησεν.
Ἐκείνος, ὅστις ἔλειξε τοὺς πόδας σου,
Σοῦ κατατρώγει τὴν καρδίαν! Σὲ κρατῶ.
(Κύπτων ἐπὶ πλεόν ἐπὶ τοῦ σάκκου)
Δὲν μὲ ἀκούεις; Ὡ Ἰππότη Βασιλεῦ,
Εἶμαι ἐκεῖνος ὁ τρελός, τὸ ἦμισυ
Ἐνδὲ ἀνθρώπου μάλιστα, γελωτοποιός,
Γὸ ζῶον τοῦτο τὸ ἀμπίβολον, πρὸς ὃ
Ἐκραζες:— Σκύλε!

(Τύπτει τὸ πτώμα)
Βλέπετε; στὰν τὴν ψυχὴν
Τὴν μᾶλλον ἡμεροῦσαν, ἡ ἐκδικητικὴ
Ὁθήσῃ, δὲν κοιμᾶται πλεόν τίποτε
Ἐντὸς αὐτῆς! Ὁ μᾶλλον τότε ἀσθενὴς
Ἀνδρίζεται, ὁ πλεόν δὲ οὐτιδανός
Μεταμορφούται, ἡ ὀργὴ ἐκρήγγυται
Τοῦ δούλου, τίγρις ἡ γαλῆ καθίσταται
Ὁ γελωτοποιός δὲ δήμιος!
(Ἡμειγριζόμενος)

Ὡ, πῶς
Ἐπόθησα νὰ ἦτο δυνατὸν, χωρὶς
Νὰ κινήθῃ διόλου, νὰ μὲ ἤκουε!—
(κύπτων αὐτὸς ἐπὶ τοῦ σάκκου)
Ἐ, μὲ ἀκούεις; Σὲ βδελύττομαι! Καὶ νῦν
Εἰς τὸν πυθμένα ὑπάγε τοῦ ποταμοῦ,
Ὅπου πᾶν ἔχους τῆς ζωῆς σου σβύνεται,
Νὰ ἴδῃς μήπως εἰς τὸ κοιμητήριον
Τῶν Γάλλων Βασιλέων κἀνὲν βεῦμά του
Ἐπαναστρέψῃ πάλιν.*

(Ἐγειρόμενος)
Εἶ, τὸν ποταμόν,
Φραγκίτσκε Πρῶτε!

(Λαμβάνει τὸν σάκκον ἐκ μιᾶς ἄκρας καὶ τὸν
σῦρει μέχρι τοῦ χείλους τοῦ ποταμοῦ. Καθ'
ἦν στιγμὴν τὸν ἀποθέτει ἐπὶ τοῦ παροχθίου
περιτειχίσματος, ἡ Μαγελόνη ἀνοίγει μετ'
ἐπιφυλάξεως τὴν θύραν τῆς καλύβης καὶ παρα-
τηρεῖ περὶ ἑαυτὴν ἀνησυχῶς. Μὴ διακρί-
νουσά τινα εἰσέρχεται καὶ ἐπανέρχεται μετὰ
μῆτιν στιγμὴν μετὰ τοῦ Βασιλέως, εἰς τὸν
ὅποιον διὰ νευμάτων ἐξηγεῖ ὅτι οὐδαὶ πλεόν
εἶνε ἐκεῖ καὶ δύναται νὰ ἀπέλθῃ. Εἰσελθοῦ-
σης αὐτῆς κλείει ἡ θύρα, ὁ δὲ Βασιλεὺς διέρ-
χεται διὰ τοῦ βάθους τῆς σπηλῆς, ἀκολου-
θῶν τὴν διεύθυνσιν, ἣν τῷ ἔδειξεν ἡ Μαγε-
λόνη. Ταύτῃ τῇ στιγμῇ ὁ Τριβουλέτος ἐτοι-
μάζεται νὰ ρίψῃ τὸν σάκκον εἰς τὸν Ση-
κουάνα)

Τριβουλέτος κρατῶν τὸν σάκκον
Ἐ, ἐμπρός!

* Va voir au fond du fleuve, où tes jours
[sont finis,
Si quelque courant d'eau remonte à Saint
[Denis]

γνώσεις αποκτώνται, εἶνε πρόδηλον· ἀλλ' ὁ περιορισμὸς οὗτος εἶνε ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἀνθρωπότητος.

Αὐτοτελής καὶ αὐτάρκης οὕσα ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη οὐδὲν παρ' οὐδεμιᾶς ἄλλης ἐπιστήμης λαμβάνει· τοὐναντίον ἄλλα λαμβάνουσι παρ' αὐτῆς μάλιστα δὲ αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι· διότι ἡ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν ἔρευνα τῶν ὄντων καὶ τῶν κατὰ ποσὸν σχέσεων αὐτῶν, ἧτις εἶνε ἔργον τῆς μαθηματικῆς, ἔχει ἐν ταῖς φυσικαῖς μάλιστα ἐπιστήμας τὸ μέγιστον μέρος καὶ ἀποτελεῖ τὴν οὐσίαν καὶ τὸν πυρῆνα πάσης ἐρεύνης. Διὰ τοῦτο αἱ μαθηματικαὶ γνώσεις εἶνε ἀπαραίτητον ἐφόδιον παντός ὅστις θέλει νὰ σπουδάσῃ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ τοὺς ποικίλους κλάδους καὶ τὰς ἐφαρμογὰς αὐτῶν. Διὰ τῆς βοθείας τῶν μαθηματικῶν εὐρίσκεται ὁ λόγος τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ ἐξηγεῖται πῶς εἶνε ταῦτα ἀναπόδραστοι συνέπειαι τῶν φυσικῶν ἀρχῶν καὶ εὐρίσκονται οἱ νόμοι, εἰς τοὺς ὁποίους τὰ φαινόμενα ὑπόκεινται· διὰ τοῦτο εἰς ὅσα μέρη τῶν ἐπιστημῶν τούτων εἰσεχώρησεν ἡ μαθηματικὴ, ἔφερε τάξιν, ἀρμονίαν καὶ βεβαιότητα. Ἐὰν μάλιστα ἀναλογισθῶμεν ὅτι κατὰ τὴν σημερινὴν τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν κατάστασιν ἡ πιθανωτάτη καὶ πρὸς τὰ πράγματα σύμφωνος ὑπόθεσις εἶνε ὅτι πᾶν φαινόμενον οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ κινήσεως προῖον, λόγου χάριν, τὸ φῶς προέρχεται ἐκ κινήσεως ἢ εἶνε ἀποτέλεσμα κινήσεως, ὁ ἤχος, τὸ θερμαντικόν, ὁ ἠλεκτρισμὸς, καὶ αὐτὴ ἡ ἑλξίς ἵτως εἶνε κινήσεως ἀποτέλεσμα, ἐπομένως πάντα ἀνάγονται εἰς τὴν μηχανικὴν καὶ ἐξηγοῦνται διὰ τῶν νόμων αὐτῆς, ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι καὶ τὰ άτομα τῆς ὕλης καὶ αὐτὰ εὐρίσκονται ἐν ἀπαύστῳ κινήσει, ὥστε ἡ φυσικὴ περιλαμβάνεται ἐν τῇ μηχανικῇ, ἐὰν λέγω ταῦτα ἀναλογισθῶμεν. ἐννοοῦμεν πόσον μεγάλη εἶνε ἡ ἐπίδρασις τῆς μαθηματικῆς ἐπὶ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας. Ὁ θέλων σήμερον νὰ σπουδάσῃ τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, μάλιστα δὲ τὴν ἰδίως λεγομένην φυσικὴν καὶ τὴν χημείαν ἀνευ μαθηματικῶν, οὐδόλω διαφέρει τοῦ θέλοντος νὰ σπουδάσῃ γλῶσσάν τιναν ἀνευ τῆς γραμματικῆς αὐτῆς.

Καὶ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν εἶνε ἡ μαθηματικὴ ἡ ἀρίστη προπαίδεια· διότι ἐν αὐτῇ καὶ μόνῃ παρατηρεῖται ἡ τελεία ἀρμονία τῶν μερῶν πρὸς ἄλληλα καὶ ἡ τάξις αὐτῶν· αὐτῆς καὶ μόνῃς αἱ ἀλήθειαι ἔχουσι τελείαν ἀκρίθειαν, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε τὰ ἀπλούστατα παραδείγματα, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ λογικοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται. Κατὰ τὸν Πλάτων, ἡ μαθηματικὴ, ὡς κειμένη μεταξὺ τοῦ ὄλως ἰδανικοῦ καὶ τῆς ὄλως ἐστερημένης ἰδεῶν ὕλης, ἀπασχολεῖ τὸ πνεῦμα ἀπὸ τῶν ὕλικῶν καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἱκανώτερον νὰ ἐννοήσῃ τὸ ἰδανικόν. Γνωστὸν δὲ εἶνε τὸ λόγιον, ὅπερ ἐπέγραψεν, ὡς λέγουσιν, ἐπὶ τῆς Ἀκκαδημείας «μηδεὶς ἀγεωμέτρητος εἰσίτω μου τὴν στέγην».

Ἄλλ' ἡ σπουδὴ τῶν μαθηματικῶν μάλιστα δὲ τῶν στοιχειωδῶν ἔχει

καὶ ἄλλην γενικωτέραν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα ὡς μορφωτικὸν μέσον· διότι ἀναπτύσσει καὶ κρατύνει τὴν διάνοιαν καὶ δξύνει τὴν κρίσιν καὶ κατὰ τὴν παρατήρησιν τοῦ Πλάτωνος αἱ μὲν φύσει πρὸς τὰ μαθηματικὰ ῥέποντες γίνονται δι' αὐτῶν δξεῖς εἰς πάντα τὰ μαθήματα, οἱ δὲ βραδεῖς πάλιν γίνονται δξύτεροι ἐαυτῶν.

Μετὰ τὸν γενικὸν τοῦτον χαρακτηρισμὸν τῆς μαθηματικῆς ἔρχομαι ἤδη εἰς τὴν σύντομον περιγραφὴν τοῦ διαφορικοῦ καὶ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ καὶ τῆς σημασίας καὶ δυνάμεως αὐτῶν.

Ὁ διαφορικὸς λογισμὸς εἶνε θεωρία τις περὶ τὰς αὐξήσεις καὶ τὰς μειώσεις τῶν μεταβαλλομένων ποσῶν. Ἄν καὶ κατὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους τρόπους δύνανται νὰ μεταβάλλωνται τὰ ποσά, ἀκολουθοῦσιν ἐν τούτοις αἱ αὐξήσεις καὶ αἱ μειώσεις αὐτῶν, ὅταν εἶνε λίαν μικραὶ, νόμους τινὰς ἀπλοῦς· περὶ τούτους, δὲ τοὺς νόμους καὶ περὶ τὰς ἐφαρμογὰς αὐτῶν ἀσχολεῖται ὁ διαφορικὸς λογισμὸς. Μετ' αὐτοῦ συνδέεται ἀμέσως καὶ ἀναποσπάστως ὁ ὀλοκληρωτικὸς λογισμὸς, ὅστις ἐκ τῶν νόμων, οὓς ἀκολουθοῦσιν αἱ μικραὶ αὐξήσεις καὶ αἱ μειώσεις τῶν μεταβαλλομένων ποσῶν, ζητεῖ νὰ εὕρῃ τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐξαρτῶνται ταῦτα ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ δύο δὲ οὗτοι λογισμοὶ συμπληροῦντες ἀλλήλους συναποτελοῦσι κυρίως ἐν ὄλον, οὐσιωδῶς διάφορον τῶν ἄλλων μερῶν τῆς μαθηματικῆς καὶ τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται κατ' ἐξοχὴν ἀνάλυσις. Ἐν τῇ ἀλγεβρᾷ καὶ ἐν τῇ γεωμετρικῇ τὰ ποσά, ὅσα εἰς ἕκαστον ζήτημα ἐμφανίζονται, ἀπαντα ἀνευ διακρίσεως μεγέθους λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν· διότι ὁ ἀλγεβρικὸς λογισμὸς εἶνε ἀνεξάρτητος τοῦ μεγέθους τῶν ἀριθμῶν, ἐφ' ὧν ἐφαρμόζεται· ἐὰν δὲ ποτε παραλειφθῇ τι ὡς μικρὸν σχετικῶς πρὸς ἄλλα, τὸ ἐξαγόμενον, εἰς ὃ φθάνομεν, θεωρεῖται ὡς ἀληθὲς μόνον κατὰ προσέγγισιν. Ἄλλ' ἐν τῇ ἀναλύσει ἄρχεται ἡ συστηματικὴ διάκρισις τῶν ποσῶν εἰς τάξεις κατὰ μέγεθος· τοῦτο δὲ εἶνε τὸ διακρίνον καὶ χαρακτηρίζον τὴν ἀνάλυσιν. Τὰ μεταβαλλόμενα καὶ πρὸς τὴν ἐκμηδένισιν πείνοντα ποσά, ἢ ὡς συνήθως λέγομεν, τὰ ἀπειροστά, (ὡς τοιαῦτα δὲ νοοῦνται συνήθως αἱ αὐξήσεις καὶ αἱ μειώσεις τῶν ποσῶν) διακρίνονται εἰς τάξεις καὶ συγκρίνονται πρὸς ἄλληλα· ἐκ δὲ τῆς συγκρίσεως ταύτης γίνεται φανερόν ὅτι δὲν ἔχουσι πάντα ἴσην ἀξίαν καὶ δύνανται εἰς τὴν λύσιν πλείστων ζητημάτων, καὶ ὅτι τινὰ ἐξ αὐτῶν δύνανται νὰ παραλειφθῶσιν ἐντελῶς ἐν τῷ λογισμῷ, χωρὶς διόλου νὰ βλαφθῇ ἡ μαθηματικὴ ἀκρίθεια. Οὕτω διακρίνεται ποῖα κυρίως ποσά εἰς ἕκαστον ζήτημα πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν καὶ ποῖα νὰ παραλείπωνται ὡς περιττά· ἢ δὲ ἀπλούστευσις αὐτῆ γίνεται αἰτία τῆς ταχυτέρας λύσεως τοῦ ζητήματος καὶ τῆς ἀναγωγῆς πολλῶν καὶ διαφόρων θεωριῶν εἰς μίαν μόνην γενικὴν· εἰς τοῦτο δὲ ἔγκειται ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστήμης.

Αἱ ἐφαρμογαὶ τοῦ διαφορικοῦ καὶ τοῦ ὀλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ εἰς τὴν

γεωμετρίαν εἶνε σπουδαιόταται· διότι μέγα πλῆθος γεωμετρικῶν θεωριῶν ἀναπτύσσεται εὐκολώτατα δι' αὐτῶν· λόγου χάριν, ἡ θεωρία τῶν ἐφαπτομένων, ἡ τῶν ἐνελιγμένων καὶ ἐξειλιγμένων, ἡ τῶν περιβλαλλομένων, ἡ τῶν ἐγγυτάτων γραμμῶν ἢ ἐπιφανείων, ἡ τῶν πρωτευουσῶν γραμμῶν ἐπὶ οἰαζθήποτε ἐπιφανείας κτλ. εἰς δὲ τὸν δλοκληρωτικὸν λογισμόν ἀνάγεται ἡ εὕρεσις τοῦ μήκους τῶν καμπύλων γραμμῶν καὶ τοῦ ἐμβαδοῦ πάσης ἐπιφανείας καὶ τοῦ ὄγκου παντὸς στερεοῦ, ἐν γένει ἢ καταμέτρησις πάσης ἐκτάσεως.

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ζήτημα τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς ἀνάγεται εἰς ζήτημα τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ. Τῷ ὄντι ἡ θεωρητικὴ μηχανικὴ βασίζεται ἐπὶ φυσικῶν τινῶν ἀρχῶν, αἵτινες ἀφορῶσιν εἰς τὰς γενικὰς τῶν σωμάτων ιδιότητάς καὶ ἰδίως εἰς τὸν τρόπον καθ' ὃν ἐπιδρῶσιν ἐπ' ἄλληλα τὰ μέρη τῆς ὕλης. Αἱ ἀρχαὶ δὲ αὗται, δι' ὧν ζητοῦμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὰ διάφορα φαινόμενα, ἀναφέρονται συνήθως εἰς τὰ ἐλάχιστα ἢ ἀπειροστά μέρη τῆς ὕλης καὶ εἰς τὰ ἀπειροστά μέρη τοῦ χρόνου· ἡ ἐφαρμογὴ ἄρα αὐτῶν εἰς οἰονδήποτε μηχανικὸν ζήτημα δίδει ἐξισώσεις περιεχοῦσας ἀπειροστά, ἢ ὡς συνήθως λέγομεν, διαφορικὰς ἐξισώσεις· ἡ δὲ ἐκ τῶν ἐξισώσεων τούτων εὕρεσις τῶν νόμων τοῦ φαινομένου διὰ πεπερασμένα σώματα καὶ διὰ πεπερασμένον χρονικὸν διάστημα γίνεται διὰ τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ· καὶ ἂν ἠδυνάμεθα νὰ λύωμεν πᾶσαν διαφορικὴν ἐξίσωσιν, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ λύωμεν καὶ πᾶν μηχανικὸν ζήτημα· ὥστε ἄνευ ὑπερβολῆς δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ θεωρητικὴ μηχανικὴ ἅπασα ἀνάγεται εἰς τὸν δλοκληρωτικὸν λογισμόν· τὸ αὐτὸ δὲ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς φυσικῆς, ἣτις ὁσημέραι κατανατᾷ νὰ ὑπαχθῇ εἰς τὴν μηχανικὴν. Εὐλόγως λοιπὸν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ διαφορικὸς καὶ ὁ δλοκληρωτικὸς λογισμὸς εἶνε τὸ σημαντικώτατον καὶ μεγαλοφυέστατον πάντων, ὅσα ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια εὗρεν ἐν τῇ μαθηματικῇ ἐπιστῆμῃ μέχρι τοῦδε.

Ἀρχικὴ ἰδέα τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ εἶνε ἡ ἰδέα ἀθροίσματος, τοῦ ὁποῦ εἰκαστος ὄρος ἐλαττοῦται καὶ τείνει πρὸς τὸ μηδέν, ἐν ᾧ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἀδξάνει εἰς ἀπειρον. Πρῶτος ὅστις ἐφήρμοσε τὴν ἰδέαν ταύτην εἰς τὴν καταμέτρησιν γεωμετρικῶν μεγεθῶν, ἐμβαδῶν καὶ ὄγκων, εἶνε ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων μαθηματικῶν ὁ Συρακούσιος Ἀρχιμήδης· ὅστις ἔζη ἀπὸ τοῦ 287 μέχρι τοῦ 212 πρὸ Χριστοῦ. Περὶ τῶν ἔργων τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ περὶ τῶν ἐφευρέσεων αὐτοῦ ἐν τῇ γεωμετρικῇ καὶ τῇ μηχανικῇ καὶ φυσικῇ διέλαβον ἄλλοτε, ὅτε ἀπὸ τῆς ἑδρας ταύτης ἐξέθηκα τὴν ἱστορίαν τῆς μαθηματικῆς ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι· διὰ τοῦτο ἀκοῦμαι ἐν τῷ παρόντι εἰς ὀλίγα, καὶ πρῶτον ἀναφέρω τὰ παραδείγματα τῶν δλοκληρώσεων τὰς ὁποίας ἐξετέλεσεν. Ἴνα εὕρῃ τὸ ἐμβαδὸν τῆς ἀπ' αὐτοῦ ὀνομαζομένης ἑλικος, ὁ Ἀρχιμήδης διαιρεῖ αὐτὸ διὰ τῶν πολικῶν ἀκτίων εἰς μέρη, ἅτινα ἐξομοιοῖ πρὸς κυκλικούς τομεῖς, τῶν ὁποίων εὐ-

ρίσκει τὸ ἀθροισμα. Ἴνα δὲ εὕρῃ τὸν ὄγκον τοῦ ἑλλειψοειδοῦς ἐκ περιστροφῆς, καὶ τοῦ παραβολοειδοῦς ἐκ περιστροφῆς, τέμνει τὰ στερεὰ ταῦτα διὰ σειρᾶς ἐπιπέδων παραλλήλων καὶ ἐξομοιοῖ τὰ μεταξὺ τμήματα πρὸς κυλίνδρους. Τὴν αὐτὴν μέθοδον μεταχειρίζομεθα καὶ σήμερον πρὸς εὕρεσιν τοῦ ὄγκου τῶν σωμάτων τούτων. Ὁ ἀναγινώσκων τὸν τετραγωνισμόν τῆς ἑλικος ἢ τὸν κυβισμόν τῶν σφαιροειδῶν καὶ τῶν κωνοειδῶν τοῦ Ἀρχιμήδους καὶ γράφων διὰ τῶν σημερινῶν σημείων ὅσα ὁ Ἀρχιμήδης διὰ λέξεων λέγει, ἀναγινώσκει πράγματι μέρος τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ· μετὰ τῆς διαφορᾶς ὅτι ὁ Ἀρχιμήδης οὐδὲ λέξιν λέγει περὶ ὀρίων ἢ ἀπειροστῶν καὶ τῶν τοιούτων, δι' ὧν οἱ λογισμοὶ γίνονται σήμερον συντομώτεροι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ σαφέστεροι. Ὁ Ἀρχιμήδης μένει πάντοτε ἐν τῷ πεπερασμένῳ καὶ ἐντελῶς ὀρισμένῳ· ἀποῦ δὲ διὰ τῆς μεθόδου τοῦ διείδη τὸ ἐξαγόμενον, ἀποδεικνύει ἔπειτα τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ διὰ τῆς εἰς ἄτοπον ἀπαγωγῆς.

Καθόλου ὁ Ἀρχιμήδης ἔταμε νέας ὁδοὺς ἐν τῇ μαθηματικῇ, καὶ ἐξέτεινε τὸ κράτος αὐτῆς περισσότερο παντὸς ἄλλου· διότι ἔθεσε τὰς βάσεις τῆς θεωρητικῆς μηχανικῆς καὶ τοῦ δλοκληρωτικοῦ λογισμοῦ· τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐθεωροῦντο καὶ ἦσαν ἐπὶ 18 αἰῶνας, ἥτοι μέχρι τῆς εὐρέσεως τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ ὑπὸ τοῦ Νεύτωνος, τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς μαθηματικῆς. Μόνος ἐφάμιλλος αὐτοῦ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Νεύτων· διότι καὶ τούτου ἡ μεγαλοφυΐα ἠξίησε τὴν ἐπιστήμην διὰ νέων θεμελιωδῶν ἐνοπιῶν καὶ νέων γενικωτάτων μεθόδων, τῶν ὁποίων ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ λεπτομερὴς σπουδὴ ἔφερε τὴν μαθηματικὴν, εἰς ὃ σημεῖον εὕρισκεται σήμερον.

Τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ Ἀρχιμήδους μέχρι τοῦ Νεύτωνος, τουτέστιν ἀπὸ τοῦ 212 πρὸ Χριστοῦ μέχρι τοῦ 1642, ἀναγκάζομεθα νὰ διατρέξωμεν συντομώτατα· πρέπει ὅμως νὰ ἐπιθεωρήσωμεν τὴν ἐν αὐτῷ πρόοδον τῆς μαθηματικῆς, ἵνα ἐννοήσωμεν τὴν σημασίαν τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ Νεύτωνος.

Οἱ μέγιστοι τῶν ἑλλήνων μαθηματικῶν, ὁ Εὐκλείδης, ὁ Ἀρχιμήδης καὶ ὁ Ἀπολλώνιος, αἵτινες ἔζησαν ἀπὸ τοῦ 300οῦ μέχρι τοῦ 100οῦ ἔτους πρὸ Χριστοῦ, προήγαγον τὴν καθαρὰν γεωμετρίαν εἰς τοιοῦτον βαθὸν τελειότητος, ὥστε ἐπὶ μακροῦς αἰῶνας ἐθεωροῦντο τὰ ἔργα αὐτῶν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς γεωμετρίας. Ἀδύνατον ἦτο πλέον νὰ προχωρήσῃ ἡ γεωμετρία κατὰ τὴν διεύθυνσιν ἣν εἶχε λάβει, διὰ τῶν ἰδίων αὐτῆς μέσων καὶ ἄνευ τῆς βοθητικῆς τῶν ἀριθμῶν· διότι αἱ γεωμετρικαὶ μέθοδοι δὲν εἶνε ἐπιδεκτικαὶ τῆς μεγάλης γενικότητος καὶ τῆς συντομίας ἣν ἔχουσιν αἱ ἀριθμητικαί· ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἀνοιχθῇ νέα ὁδός, ἔπρεπε νὰ καλλιεργηθῇ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ἡ ἀριθμητικὴ, καὶ νὰ ἀνυψωθῇ εἰς γενικὴν ἀριθμητικὴν ἥτοι ἀλγεβρῆν. Ἡ τροπὴ αὕτη ἢ ἡ νέα φάσις τῆς μαθηματικῆς

ἀρχεται ἀπὸ τοῦ Διοφάντου, ὅστις ἔζη πιθανῶς περὶ τὰ μέσα τοῦ 4ου μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, καὶ δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς πατὴρ τῆς ἀλγεβρας· διήρησε δὲ ἡ ἀλγεβρική αὕτη, οὕτως εἰπεῖν, ἐποχὴ τῆς μαθηματικῆς μέχρι τοῦ 16ου αἰῶνος περίπου. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἀνεπτύχθη μικρὸν κατὰ μικρὸν ἡ ἀλγεβρα καλλιεργηθεῖσα κατ' ἀρχὰς μὲν ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν Ἀράβων, ἔπειτα δὲ ὑπὸ τῶν Εὐρωπαίων.

Ἀξιοσημείωτοι ἀνακαλύψεις ἐν τῇ ἀριθμητικῇ καὶ ἐν τῇ ἀλγεβρῇ κατὰ τὴν μακρὰν ταύτην περίοδον εἶνε αἱ ἐξῆς.

1) Ἡ εἰσαγωγή τῶν Ἰνδικῶν χαρακτῆρων ἢ ψηφίων πρὸς γραφὴν τῶν ἀριθμῶν, ἣτις κατέστησε πολὺ εὐκολωτέρας τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις καὶ συνέτεινεν εἰς τὴν ταχύτεραν ἀνάπτυξιν τῆς ἀλγεβρας· τὰ ψηφία ταῦτα καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν ἔλαβον οἱ Ἀράβες παρὰ τῶν Ἰνδῶν κατὰ τὸν 8ον αἰῶνα· διὰ δὲ τῶν Ἀράβων διεδόθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην.

2) Ἡ λύσις τῶν ἐξισώσεων τοῦ τρίτου καὶ τοῦ τετάρτου βαθμοῦ ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν Tartaglia Ferrari περὶ τὰ μέσα τοῦ 16ου αἰῶνος (1545).

3) Ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀσυμμέτρων ἀριθμῶν εἰς τὸν λογισμὸν περὶ τὸ τέλος τοῦ 16ου αἰῶνος.

Καὶ τέλος ἡ εὑρεσις τῶν λογαριθμῶν ὑπὸ τοῦ Νεπέρου κατὰ τὸ 1614.

Διὰ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἀσυμμέτρων ἀριθμῶν εἰς τὸν ἀλγεβρικὸν λογισμὸν ἤρθη καὶ τὸ τελευταῖον ἐμπόδιον τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ἀλγεβρας εἰς τὴν γεωμετρίαν· αἱ μεταξὺ τῶν σημάτων σχέσεις ἦσαν ἤδη ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων γνωσταί· ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρω ὅτι ὁ μαθητὴς τοῦ Πλάτωνος, ὁ Μέναιχμος ὅστις εὔρε τὰς τομὰς τοῦ κώνου, ἐγνώριζε τὴν ἐξίσωσιν αὐτῶν πρὸς μίαν διάμετρον καὶ τὴν ἐφαπτομένην κατὰ τὸ πέρασ αὐτῆς ἦτοι τὴν μεταξὺ τεταγμένης καὶ τετμημένης ὑπάρχουσαν σχέσιν· ὥστε οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν ὑπελείπετο ἢ ἀπλή μετάρρασις τῶν σχέσεων τούτων εἰς τὴν ἀλγεβρικήν γλῶσσαν, ἵνα προκύψῃ εἰς φῶς ἡ ἀναλυτικὴ γεωμετρία· τοῦτο δὲ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ φιλοσόφου καὶ μαθηματικοῦ Καρτεσίου, τῷ 1637.

Ἀπὸ τοῦ Καρτεσίου ἀρχεται διὰ τὴν γεωμετρίαν νέα ἐποχὴ προόδου· πολλὰί νέαι καμπύλαι ἐπενοήθησαν, ἐν αἷς ἡ κυκλοειδής, αἱ ἐπικυκλοειδεῖς, ἡ λογαριθμικὴ ἑλιξ καὶ ἄλλαι. Αἱ ιδιότητες αὐτῶν ἐξητάσθησαν διὰ τῆς ἀλγεβρας, πολλὰ δὲ προβλήματα ἀνώτερα ἐπὶ τῶν καμπύλων τούτων ἐλύθησαν.

Εἰς τὴν εὑρεσιν τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ ἔδωκαν ἀφορμὴν γεωμετρικὰ προβλήματα μάλιστα δὲ τὰ ἐξῆς δύο, ἡ εὑρεσις τῆς ἐφαπτομένης τῶν καμπύλων, καὶ ἡ εὑρεσις τῶν μεγίστων καὶ ἐλαχίστων τεταγμένων αὐτῶν. Οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες γεωμέτραι ἐφαντάζοντο τὰς ἐφαπτομένας ὡς ἐγγιζούσας τὴν καμπύλην εἰς ἓν μόνον σημεῖον, οὐχὶ δὲ ὡς ὄρια τῶν θέσεων τῆς τεμνούσης ὅταν δύο σημεῖα τομῆς συμπέσωσιν εἰς ἓν. Ὁ Καρτέσιος θεωρεῖ τὰς ἐφαπτομένας ὡς ὄρια τεμνουσῶν εὐρίσκει δὲ τὰς ἐφα-

πτομένας διαφορῶν καμπύλων καὶ ἰδίως τῶν κυλισγενῶν. Πρὸς εὑρεσιν τῶν μεγίστων καὶ ἐλαχίστων τεταγμένων τῶν ἀλγεβρικῶν καμπύλων, τῶν ὁποίων αἱ ἐξισώσεις εἶνε ἀπηλλαγμέναι ριζικῶν, ἔδωκεν ὁ γάλλος Fermat μέθοδόν τινε, ἣτις οὐδόλως σχεδὸν διαφέρει τῆς σήμερον ἐν χρήσει καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ καθαρῶς διακρίνεται ἡ διάκρισις τῶν ποσῶν εἰς τάξεις· διότι παραλείπει τὰς ἀνωτέρας δυνάμεις τῶν ἀυξήσεων τῶν συντεταγμένων. Ὁμοίαν ἔδωκε λύσιν καὶ τοῦ προβλήματος τῶν ἐφαπτομένων, ἀλλ' ὡς ἀνωτέρω εἶπον, μόνον διὰ τὰς ἀλγεβρικὰς καμπύλας, ὧν αἱ ἐξισώσεις εἶνε ἀπηλλαγμέναι ριζικῶν.

Μετ' αὐτὸν ὁ ἄγγλος Barrow προσήγγισε περισσότερον εἰς τὴν μέθοδον τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ· διότι εὐρίσκει τὴν ὑπάρχουσαν σχέσιν μεταξὺ τῶν πρώτων δυνάμεων τῶν ἀυξήσεων ἀλλὰ καὶ πάλιν διὰ συναρτήσεις ἀλγεβρικὰς.

Τοιαύτη ἦτον ἡ κατάστασις τῆς μαθηματικῆς κατὰ τὸ 1642, ὅτε ἐγεννήθη ὁ Νεύτων. Νεώτατος ὁ Νεύτων ἐπεδόθη εἰς τὴν σπουδὴν τῶν μαθηματικῶν, ἔνθα καὶ ἀνεδείχθη τάχιστα ἡ ὑπέροχος αὐτοῦ διάνοια. Ἐν ἡλικίᾳ 24 ἐτῶν, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν ἐπιστολῶν του, τουτέστι τῷ 1666, ἦτο ἤδη κάτοχος τῆς μεθόδου τῆς διαφορίσεως, ἡ ὡς ἀποκαλεῖ αὐτὴν, τῶν fluxions, καὶ εἶχεν ἐφαρμοσθεῖ αὐτὴν εἰς τὴν λύσιν πολλῶν καὶ δυσκόλων προβλημάτων. Ὁ συμπολίτης αὐτοῦ Barrow σχετισθεὶς μετ' αὐτοῦ τοσοῦτον ἐθαύμασε τὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Νεύτωνος, ὥστε παρεχώρησεν αὐτῷ τὴν θέσιν του ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Κανταβρυγίας, ἔνθα ὁ Νεύτων μέχρι τοῦ 1696 ἐδίδασκε τὰ μαθηματικά. Ἐν τῇ θέσει ταύτῃ δικτελῶν ἐξέδωκε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸ ἀριστον τῶν συγγραμμάτων του «τὰς μαθηματικὰς ἀρχὰς τῆς φιλοσοφίας τῆς φύσεως». Κατὰ τὸ 1696 διωρίσθη εἰς ἄλλην τιμητικὴν θέσιν ἔνθα καὶ ἔμεινε μέχρι τοῦ θανάτου του· ἀπέθανε δὲ τὸ 1727, ζήτα· ὀγδοήκοντα καὶ τέσσαρα ἔτη.

Αἱ πεμπληθεῖς ἀνακαλύψεις τοῦ δαιμονίου τούτου ἀνδρὸς εἰς πάντας τοὺς κλάδους τῆς μαθησεως, εἰς τὴν φυσικὴν, τὴν μηχανικὴν καὶ τὴν ἀστρονομικὴν, μάλιστα δὲ ἡ ἀνακάλυψις τῆς παγκοσμίου ἑλξως, ἀρκούσι βεβαίως ἵνα καταστήσωσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀθάνατον· ἀλλὰ καὶ ἡ εὑρεσις τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ὀλιγώτερον σπουδαία· ἀν καὶ στερεῖται τῆς ἐξωτερικῆς λάμπσεως, ἣν ἔχουσιν αἱ μηχανικαὶ, ἀστρονομικαὶ καὶ φυσικαὶ ἀνακαλύψεις, εἶνε ὁμως ἡ κλεις πρῶτων τούτων, εἶνε τὸ ὄργανον δι' οὗ ἐκείναι ἐγένοντο.

Εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς μεθόδου του ὁ Νεύτων ἀναχωρεῖ ἀπὸ τῶν ἐφαπτομένων τῶν καμπύλων· ὡς πρὸς τὴν γένεσιν τῶν καμπύλων φαντάζεται ὅτι ἐκάστη καμπύλη γράφεται ὑπὸ σημείου ὅπερ κινεῖται ἐπὶ τῆς τεταγμένης ἐν ᾧ αὕτη κινεῖται παρακλήθῃ· ἑαυτῇ καὶ καθέτω· πρὸς τὴν τετμημένην· καὶ τὴν μὲν κίνησιν τῆς τε-

ταγμένης φαντάζεται ὁμαλήν, τὴν δὲ κίνησιν τοῦ σημείου ἐπὶ τῆς τεταγμένης θεωρεῖ ὡς ἐπιταχυομένην ἢ ἐπιβραδυομένην· διότι ἂν ἦτο καὶ αὐτὴ ὁμαλή, τὸ σημεῖον θὰ ἔγραφεν εὐθεῖαν γραμμήν· τότε εἰς ἐκάστην θέσιν τὸ σημεῖον, ὅπερ γράφει τὴν καμπύλην, θὰ ἔχη ταχύτητά τινα ὁρισμένην, καὶ κατὰ τοὺς νόμους τῆς μηχανικῆς· ἂν ἡ ἐπιταχύνουσα ἢ ἡ ἐπιβραδύνουσα τὴν κίνησιν αἰτία ἔπαυεν εἰς τινα θέσιν, τὸ σημεῖον ἦθελεν ἐξακολουθήσει κινούμενον κατὰ τὴν ἐφαπτομένην τῆς καμπύλης μετὰ ταχύτητα ὅσην ἔχει εἰς τὴν θέσιν ταύτην· τὴν ταχύτητα ταύτην, ἣτις φέρεται κατὰ τὴν ἐφαπτομένην, ἀναλύει ὁ Νεύτων εἰς τὰς δύο συνιστώσας αὐτῆς, κατὰ τοὺς δύο ἄξονας τῶν συντεταγμένων, καὶ τὰς συνιστώσας ταύτας καλεῖ, τὴν μὲν πρώτην ῥοήν (fluxion) τῆς τεταγμένης, τὴν δὲ δευτέραν, ἣτοι τὴν ταχύτητα τοῦ σημείου ἐπὶ τῆς τεταγμένης κινουμένου, ῥοήν τῆς τεταγμένης, Ὁ λόγος τῶν δύο τούτων ῥοῶν εἶνε ἡ παράγωγος τῆς συναρτήσεως καὶ ἐξ αὐτοῦ ὀρίζεται ἀμέσως ἡ διεύθυνσις τῆς ἐφαπτομένης. Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀναχωρῶν ὁ Νεύτων, εὐρίσκει εὐκόλως τὰ διαφορικά, ἢ ὡς ἀποκαλεῖ αὐτά, τὰς ῥοάς, τῶν διαφορῶν ἀπλῶν συναρτήσεων, ἔτι δὲ τὸ διαφορικὸν τοῦ ἀθροίσματος τοῦ γινομένου, τοῦ πηλίκου, καὶ ἐν γένει ἀναπτύσσει τοὺς κανόνας τῆς διαφορίσεως οἷας δὴποτε συναρτήσεως· ὁμοίως εὐρίσκει τὰ διαφορικά τῶν ἐμβαδῶν τῶν καμπύλων, τῶν τόξων αὐτῶν, τὰ διαφορικά τῶν ὄγκων κτλ. ἐκ δὲ τῶν διαφορικῶν τούτων ἐπιστρέφωμεν εἰς τὰ ἀρχικὰς συναρτήσεις εὐρίσκει τὰ γεωμετρικὰ ταῦτα μεγέθη, ὡς καὶ σήμερον γίνεται.

Οὕτως ἔλυσε διὰ τρόπον ἀπλουτάτου καὶ γενικωτάτου οὐ μόνον τὸ πρόβλημα τῶν ἐφαπτομένων καὶ τὸ πρόβλημα τῶν μεγίστων καὶ ἐλαχίστων, περὶ τὰ ὁποῖα περιεστρέφοντο αἱ προσπάθειαι τῶν προγενεστέρων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πάμπολλα ζητήματα ἀνήγαγεν εἰς ζητήματα διαφορίσεως ἢ εἰς τὰ ἀντίστροφα αὐτῆς.

Δίκαιον εἶνε νὰ μὴ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ καὶ τὸ μέρος τοῦ φιλοσόφου καὶ μαθηματικοῦ Λαίβνιτίου ἐπὶ τῆς ἀναπτύξεως καὶ διαμορφώσεως τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ. Ἄν καὶ ὁ Νεύτων ἀπὸ τοῦ 1666 ἦτο κάτοχος τῆς μεθόδου του, ἐν τούτοις δὲν εἶχε δημοσιεύσει αὐτήν, μόνον εἰς τινὰς φίλους του εἶχεν ἀνκοινώσει τὴν μεθόδον του, ἢ μᾶλλον μερικὰ τινα ἐξαγόμενα τῆς μεθόδου του· ὡς δὲ ἐξάγεται ἐξ ἐγγράφων ἱστορικῶν, εἶχεν ἀνκοινώσει καὶ πρὸς τὸν Λαίβνιτίον ἐν ἐπιστολῇ τινὶ τὴν λύσιν διαφορῶν σπουδαίων προβλημάτων μετὰ τινῶν νύξεων περὶ τῆς μεθόδου του, ἔγραψε δηλαδὴ, ὅτι ἔχει μεθόδον τινα γενικὴν, δι' ἣς δύναται νὰ εὕρῃ τὴν ἐφαπτομένην πάσης καμπύλης, τὸ ἐμβαδὸν αὐτῆς, τὸ μήκος τοῦ τόξου αὐτῆς κτλ. Ταῦτα καὶ μόνον ἤρκεσαν πιθανῶς εἰς τὸν ἕξοχον τοῦ Λαίβνιτίου νοῦν, ἵνα ἀνεύρῃ καὶ διαπλάσῃ καὶ δώσῃ ἰδίαν μορφήν εἰς τὸν διαφορικὸν λογισμόν· διότι ἢ κατ' αὐτοῦ βαρεῖα κατηγορία τῶν ὁμαδῶν

τοῦ Νεύτωνος, ὅτι ἦτο ἐν πλήρει γνώσει τῆς μεθόδου τοῦ Νεύτωνος καὶ παρυσίασεν αὐτήν ὡς ἰδικήν του, (τῷ 1684) δὲν ἀπεδείχθη ἱστορικῶς, μᾶλλον δὲ πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὸν ἐρεθισμόν, τὸν ὁποῖον παρήγαγεν ἡ ἐπισυμβᾶσα ἔρις· ὥστε ὁ Λαίβνιτίος πρέπει νὰ θεωρηθῇ, ἂν ὄχι ὡς ἀνκαλύψας, τοῦλάχιστον ὅμως ὡς συντελέσας, δεύτερος αὐτὸς μετὰ τὸν Νεύτων, εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ.

Ὁ Λαίβνιτίος ἐξέθηκε τὸν διαφορικὸν λογισμόν κατ' ἄλλον τρόπον μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὰς φιλοσοφικὰς ιδέας του· ἐν ᾧ ὁ Νεύτων, ἵνα παραστήσῃ τὰ μεταβλητὰ ποσά, μεταχειρίζεται καμπύλας, καὶ ἵνα καταστήσῃ αἰσθητὰς τὰς μεταβολὰς αὐτῶν, θεωρεῖ τὴν κίνησιν, ὁ Λαίβνιτίος, ἀποβαλὼν τὰ γεωμετρικὰ καὶ μηχανικὰ ταῦτα μέτρα, ὡς ξένα τῆς οὐσίας τοῦ διαφορικοῦ, θεωρεῖ αὐτὰ κατ' ἐκὺτὰ τὰ μεταβαλλόμενα ποσά, ἀγόμενος ὅμως ὑπὸ τῶν φιλοσοφικῶν του ἰδεῶν παρὰδέχεται ἀπειροστά, ὄχι ὡς ἐννοοῦμεν ἡμεῖς αὐτὰ σήμερον, ἀλλ' ὡς ποσότητες τόσον μικράς, ὥστε νὰ δύνανται ἄνευ βλάβης ἐπιστητῆς νὰ παραλείπωνται ἐνώπιον τῶν ἄλλων· κατ' αὐτὸν τὰ διαφορικά, ἅτινα πρῶτον διὰ τοῦ συμβόλου d , εἶνε αὐτὰ αἱ ἀπειροσταὶ αὐξήσεις π. χ. ἡ αὐξήσις τοῦ x^2 εἶνε κατ' αὐτὸν μόνον $2xdx$ · διότι τὸ τετράγωνον τοῦ dx παραλείπεται ὡς ἀπειροστὸν σχετικῶς πρὸς τὸ $2xdx$ · τοῦτο ὑπὸ τὴν μαθηματικὴν ἔποψιν δὲν φαίνεται ἐντελῶς ἀκριβές, ἔχει ὅμως τὸ πλεονέκτημα ὅτι ἄγει συντομώτερον καὶ ἀπλούστερον εἰς τὰ αὐτὰ ἐξαγόμενα, εἰς τὰ ὁποῖα ἄγει καὶ ἡ ἄλλη μέθοδος, ἡ τοῦ Νεύτωνος· ἣτις, ἀληθῶς, εἶνε ἀπηλλαγμένη πάσης ἀντιρρήσεως· διότι αἱ ῥοαὶ δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑποθεθῶσιν ἀπειροσταὶ ἀλλὰ δύνανται νὰ εἶνε οἰκιδήποτε.

Τοσαῦτα ὡς πρὸς τὴν εὕρεσιν τοῦ διαφορικοῦ λογισμοῦ καὶ ὡς πρὸς τὰς ιδέας τοῦ Νεύτωνος καὶ τοῦ Λαίβνιτίου περὶ τῶν πρώτων αὐτοῦ ἀρχῶν· πῶς δὲ ἡ σημερινὴ θεωρία κατορθοῖ νὰ συνενώσῃ τὴν σαφήνειαν τῆς μεθόδου τοῦ Νεύτωνος μετὰ τῆς συντομίας τῆς μεθόδου τοῦ Λαίβνιτίου, καὶ πῶς μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀναπτύσσεται καὶ προχωρεῖ ὁ διαφορικὸς λογισμὸς, καὶ ποῖα προβλήματα λύει, ταῦτα θέλουσιν ἀποτελέσει τὸ θέμα τῶν ἐπομένων μαθημάτων.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΦΡΟΒΕΛΙΑΝΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ*

Παρακαλῶ τὴν ἀξιότιμον ἐφορείαν τοῦ κατὰ πολλὰ εὐεργετικοῦ τούτου συλλόγου νὰ δεχθῆ καὶ δημοσίᾳ τὰς εὐχαριστήσεις μου, διότι μ' ἐθεώρησεν ἀξίαν νὰ καταλεχθῶ μετὰ τῶν μελλόντων ν' ἀπαρτίσωσι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν πάντοτε ἀξιόλογον καὶ ὠφελιμοτάτην σειρὰν τῶν δημοσίων ἐν αὐτῷ ἀνγκωσμάτων· ἐπαναλαμβάνω δὲ καὶ αὖθις, ὅτι ἐν καὶ μόνον μὲ πκώρησε ν' ἀποδεχθῶ τὴν τιμὴν ταύτην, ἡ διακαῆς δηλ. πόθος μου τοῦ νὰ συντελέσω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν ταχυτέρην καὶ πληρεστέραν παρ' ἡμῖν εἰσαγωγὴν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶναι ἀρκετὸν νὰ κατασταθῶσι γνωστότερα τὰ τοῦ συστήματος τούτου, ὅπερ δὲν ἐπιτυγχάνεται ἀρκούντως διὰ τῆς ἐν τῷ Παρθεναγωγείῳ μου λειτουργίας αὐτοῦ· ἕνεκα τούτου λοιπὸν ἀπεφάσισα νὰ ὑπερνήκσω τὴν φυσικὴν μου δειλίαν καὶ νὰ ἐκθέσω καὶ δημοσίᾳ τὰ περὶ τῆς θεωρίας ταύτης, ἐπικαλουμένη πρὸς τοῦτο νῦν τὴν ἐπιείκειαν τοῦ σεβαστοῦ μοι ἀκροατηρίου.

Σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ εἶναι ἡ βαθμιαία, σκόπιμος καὶ ὅσον ἔνεστι ἀρμονικοτάτη τελειοποίησις ὅλων τῶν σωματικῶν, πνευματικῶν καὶ ἠθικῶν δυνάμεων τοῦ παιδός, δηλ. ἡ σύμφωνος πρὸς τοὺς φυσικοὺς καὶ ἠθικοὺς νόμους καὶ ἐπομένως πρὸς τὸν ἀνώτατον προορισμὸν αὐτοῦ προαγωγή τοῦ παιδός. Κάλιστον λοιπὸν βεβαίως θέλει θεωρηθῆ τὸ σύστημα ἐκεῖνο, ὅπερ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν αὐτῷ μέσων τείνει εἰς τὴν πληρεστέραν πρὸς τὸ τέλος τοῦτο προσέγγισιν.

Εἰς τὴν τελειοποίησιν ταύτην τῶν δυνάμεων τοῦ ἀνθρώπου τείνει ἤδη τὸ σύστημα τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς τοῦ Ρουσσῶ. Τοῦτο ὅμως ὀρθῶς ἐν πολλοῖς ἐθεωρήθη ἀπρακτὸν, ὡς μὴ δυνάμενον κατὰ πολλὰ νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ἰδίως εἰς τὴν ἀγωγὴν πολλῶν παιδῶν ὁμοῦ. Ὁ Πεσταλότσης ἐσυστηματοποίησε πολλὰ τῶν ἀγαν θεωρητικῶν τοῦ Ρουσσῶ, καὶ πρὸ πάντων διὰ τοῦ μαθήματος τῆς Πραγματογνωσίας, οὗ θεωρεῖται Πατὴρ, σπουδαῖον ἔκκευε βῆμα εἰς τὴν ἐφαρμογὴν καὶ γενίκευσιν τοῦ συστήματος τῆς φυσικῆς ἀγωγῆς. Τέλος ὁ Φρόβελ, ὁ παῖς γενόμενος τοῦ τε Ρουσσῶ καὶ τοῦ Πεσταλότση, μεθ' οὗ καὶ συνεργάσθη ἐπὶ τινὲς ἔτη, πρακτικώτερον ἀκόμη κατέστησε τὸ παιδαγωγικὸν του σύστημα, καταρτίσας σειρὰν ὑλικῶν ἀντικειμένων, δι' ὧν θετικώτερον καὶ συμφωνώτερον πρὸς αὐτὴν τὴν φύσιν τοῦ παιδὸς ἐκπληροῦται ὁ νόμος τῆς τελειοποιήσεως αὐτοῦ.

Ὁ Φρόβελ μεθ' ἱεροῦ ζήλου καὶ ἀπαρχμύλλου δεξιότητος καὶ ὑπομο-

* Θεωρία ἀναπτυχθεῖσα ἐν τῷ φιλολ. συλλόγῳ Παρισσοῦ τῆ 30 Νοεμβρίου 1884.

νῆς ἐσπούδασε τὴν φύσιν τοῦ παιδὸς καὶ τὴν βαθμιαίαν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ἀναλόγως δὲ τούτων κατήρτισε καὶ τὰ μέσα δι' ὧν ὁ γονεὺς ἢ ὁ παιδαγωγὸς ὀφείλει νὰ ὑποβοηθῆ τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην. Παρατήρησεν, ὅτι ὁ παῖς ἔχει ἐμφύτους τὰς δυνάμεις τῆς κινήσεως, τοῦ παιγνίου, τῆς παρατηρήσεως καὶ ἐρεῦνης, καὶ τέλος τῆς δράσεως καὶ ἐργασίας· διότι σωματικῶς καὶ ἠθικῶς ὑγιαίνων παῖς ἀπαύστως κινεῖται, παίζει, παρατηρεῖ, ἐρευνᾷ καὶ κατακίναται εἴ τι, πολλάκις καταστρέφων ἀντικείμενόν τι ἀπλῶς ἵνα περιεργασθῆ αὐτό, ἢ ὅπως ἔχη τὴν εὐχαρίστησιν, εἴ δυνατὸν, νὰ κατασκευάσῃ ἐξ αὐτοῦ ἄλλο.

Παίγνιον λοιπὸν καὶ ἐργασία! οὐχὶ ὅμως ἀκάνονιστον καὶ ἄσκοπον παίγνιον, οὐδὲ μηχανικὴ καὶ τυπικὴ ἐργασία, ἀλλὰ τὰ πάντα ἐρρυθμισμένα καὶ σκοπίμως παρεσκευασμένα, ὅπως ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ παιδός, καὶ ὅπως ἀνεπαισθῆτως, ἀγῶσιν αὐτὸν εἰς ὃ ὀφείλει νὰ φθάσῃ τέλος.

Ἄνευ κινήσεως, ἐργασίας καὶ δράσεως ἐν γένει δὲν ὑπάρχει ἀνάπτυξις, δὲν ὑπάρχει τελειοποίησις. Τὰ πάντα ἐν τῇ φύσει κινεῖνται καὶ ἐπομένως δρῶσιν. Αἱ χημικαὶ καὶ φυσικαὶ μεταβολαὶ τῆς ὕλης παράγονται διὰ κινήσεων καὶ παράγουσι πάλιν κίνησιν. Ἡ πορεία τῶν οὐρανίων σωματῶν ἐν τῷ ἀπειρῷ σύμπαντι, ὅσον καὶ ἡ κυκλοφορία τῶν χυμῶν ἐν τῷ ἐλαχίστῳ φυτῷ, ἢ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων καὶ τῶν ἀνθρώπων, τὰ πάντα τελοῦνται διὰ κινήσεων. Ἀπανταχοῦ λοιπὸν ὑπάρχει δράσις.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ· διότι ἡ κίνησις τῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἐξάσκησις αὐτῶν διὰ τῆς ἐργασίας εἶναι ὅρος τῆς ἀναπτύξεως αὐτῶν. Ὅσον δὲ ζωηρότερον καὶ μᾶλλον αὐτενεργὸς καθίσταται ἡ δράσις, ἐπὶ τοσοῦτον καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν δυνάμεων προσεγγίζει εἰς τὴν τελειοποίησιν αὐτῆς.

Διὰ νὰ τελειοποιήσωμεν λοιπὸν τὰς δυνάμεις τοῦ παιδός πρέπει νὰ ἐξεγείρωμεν αὐτόν, ὅσῳ δυνατὸν ἐνωρίτερον, εἰς αὐτοπροαίρετον κίνησιν καὶ δράσιν. Ἄλλὰ τοῦτο διὰ μόνου τοῦ παιγνίου κατορθοῦται καὶ ἐν τούτῳ συνίσταται ἡ βαθυτέρα σημασία καὶ ἡ σπουδαιότης τοῦ παιγνίου.

Καὶ ὁ Πλάτων καὶ ἄλλοι μετ' αὐτὸν φιλόσοφοι παιδαγωγοὶ ἐθεώρησαν τὸ παίγνιον ὡς σπουδαῖον μέσον παιδαγωγῆσεως, ἀλλ' ὁ Φρόβελ πρῶτος περατήρησε διὰ τῆς ἐν τῷ παιγνίῳ ἐλευθέρως ἐνεργείας τοῦ παιδός, τὴν ἐκδήλωσιν ὅλων τῶν πρὸς ἐκπολιτισμὸν καὶ ἐπομένως πρὸς ὑψίστην τελειοποίησιν βεπουσῶν ἀνθρωπίνων ὁρμῶν. Ὅπως οἱ βλαστοί, ἐκ τοῦ σκότους τῆς γῆς ἐξερχόμενοι, τείνουσι πρὸς τὸ φῶς, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδός, ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀσυνειδήτου ὑπάρξεως, τῆς λειτουργίας τῶν φυσικῶν ὁρμῶν, τείνει εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν, εἰς τὴν συναίσθησιν

γενεῶς εἰς γενεάν τὰς ὁρμὰς τοῦ παιδός, εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἦναι δυσδιάκριτον, ἐὰν αἱ ῥοπαὶ τῆς ἀνθρωπότητος δύνανται ν' ἀνευρεθῶσιν εἰς τὰς ῥοπὰς τῆς παιδικῆς ἡλικίας.

Καὶ ὁμοῦ τὸ δόξασμα ὁμοῦ τοῦ ἐμβριθοῦς παρατηρητοῦ πολλαχῶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ καὶ ν' ἀποδείξῃ διὰ πολυειδῶν παρατηρήσεων, ὅτι ταῦτα οὐδεμίαν εἶχον ἐπίδρασιν. Διότι αἱ ἔμφυτοι ὁρμαὶ τοῦ παιδὸς ἀναφαίνονται, ἀναπηδῶσιν, οὕτως εἰπεῖν, πᾶντοτε καὶ ἀπανταχοῦ, ὅπου τὸ παιδίον ἀκωλύτως καὶ ἀνευ ἡθικῆς πίστεως ἀφίεται εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ αὐτενέργειαν καὶ ἰδίως, ὅταν ἐλευθέρως δρᾷ ἐν τῇ ἐξοχῇ ἢ ἐν τῇ κήπῳ. Ἐπανέρχονται δὲ φυσικώτατα, ὡς καὶ αἱ πρὸς τροφήν ὁρμαὶ, καὶ εἶναι θετικαί, ὅσον καὶ ἡ ἀφέλεια καὶ ἡ ἀθωότης τῆς πρώτης ἡλικίας.

Ἄλλ' ἂς παρατηρήσωμεν νῦν ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτὰ τὰ παιδιά. Ἡ πρώτη ἀνάγκη, ἣτις μετὰ τὴν τῆς τροφῆς εἰς ὅλα τὰ παιδιά ἐκδηλοῦται, εἶναι ἡ τῆς κινήσεως. Χεῖρας καὶ πόδας κινεῖ ἀπκύστως τὸ βρέφος, πρὶν εἶτι δυνηθῆ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέλη του ταῦτα· βραδύτερον δὲ τρέχει, πηδᾷ, ἀναρριχᾶται. Βεβχίως πάντες γνωρίζομεν, ὅτι ὑγιαίνοντες παῖδες συνήθως τοῦτο πράττουσι, πολλάκις μέχρις ὑπερβολῆς καὶ μετ' ὀχληρᾶς ἀεικινήσεως ἐπιμαρτυροῦντες τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀνωτέρω. Δὲν εἶναι δύσκολον ν' ἀνεύρωμεν τὸν σκοπόν, ὃν ἐπιδιώκει ἐνταῦθα ἡ φύσις. Ἡ ἐξάσκησης καὶ ἡ ἀνάπτυξις τῶν κλειδώσεων καὶ τῶν μελῶν καὶ τῆς σωματικῆς ἐν γένει ῥώμης τελεῖται διὰ τῆς κινήσεως. Βαθμηδὸν δὲ ἐκ τῆς προκινητικῆς κινήσεως πηγάζει ἡ ἀληθὴς δρασις δηλαδὴ ἢ εἰς ἐπίτευξιν σκοποῦ τινος τείνουσα. Ἡ ὁρμὴ αὕτη πρὸς δρᾶσιν εἶναι ἢ γενικὴ πᾶσιν, διότι ἐμπεριέχεται εἰς ὅλας καὶ ἐπιτείνει ὅλας· πρέπει λοιπὸν ταχύτην, ἰδίως νὰ περιθάλη καὶ νὰ τελειοποιῇ ἢ ἀγωγῇ, ἐπιρρυνούσα δι' ὅλων τῶν δυνατῶν αὐτῆς μέσων τὰς σωματικὰς τῶν παιδῶν δυνάμεις. Ἐν τῇ νηπιακῇ κήπῳ ἢ γυμναστικῇ καὶ τὰ παίγνια τῆς κινήσεως περιλαμβάνουσι τὰς σωματικὰς ἀσκήσεις.

Γνωστὰ εἶναι τὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον εἰδικὰ παίγνια καὶ αἱ ἀσκήσεις τῶν ἐν τῇ ἀρχαιότητι προγόνων ἡμῶν· ἀλλὰ καὶ πολλὰ πρὶν τούτων, ἀπὸ τῆς νηπιότητος τῶν ἐθνῶν, ὑπῆρχον παρόμοια παίγνια καὶ ἀσκήσεις πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, εἰ καὶ ἀνευ τῆς αὐτῆς γνώσεως τοῦ ζήτουμένου. Καὶ νῦν ἀκόμη ἀνευρίσκονται τοιαῦτα παίγνια παρὰ τοῖς ἀγρίοις πάσης χώρας.

Ὁ πρῶτος ὅρος πάσης ἀνθρωπίνης δράσεως, πάσης ἐργασίας, πάσης πρακτικῆς εἶναι ἀναντιρρήτως ἡ ἐξάσκησης τῶν ἀρθρώσεων, τῶν μελῶν, τῶν ὀργάνων καὶ ὅλων τῶν σωματικῶν δυνάμεων, δι' ὧν αἱ ἐργασίαι ἐκτελοῦνται. Ὅτι ἀτελῶς μόνον ἐφρόντισε μέχρι τοῦδε ἡ ἀγωγή περὶ αὐ-

τῶν μαρτυρεῖται ἐκ τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν χωλῶν, ἐστρεβλωμένων καὶ ἐπομένων πρὸς τὴν ἐργασίαν ἀχρήστων ὀργάνων τούτων, ὅσον καὶ ἐκ τῆς σπάνσεως ἰσχυρῶν, ὑγιῶν καὶ συνάμα εὐκάμπτων καὶ ὠραίων σωματῶν.

Ἐπίσης γενικῶς, ὅσον ἡ ἀνάγκη τῆς κινήσεως ἀναφαίνεται ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ καὶ ἄλλη τις, ἥς ὁμοῦ ὀλιγώτερον ἀκωλύτως ἐπιτρέπεται ἢ ἐξάσκησης, καὶ μάλιστα ἐν ταῖς ἀνωτέροις κοινωνικαῖς τάξεσιν. Εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς καλλιέργειας τῆς γῆς, ἣτις ἐν τῇ νηπιακῇ ἡλικίᾳ ἀναφαίνεται ὡς πόθος τοῦ νὰ σκάπτωσι τὴν γῆν, ἢ καὶ ἀπλῶς τοῦ νὰ παίζωσι μὲ τὸ χῶμα καὶ δι' αὐτῶν τῶν χειρῶν των. Καὶ ποῖον παιδίον δὲν ἀγαπᾷ νὰ παίζῃ μὲ τὸ χῶμα ἢ μὲ τὴν ἄμμον; Πόσον χαίρουσιν, ὅταν δύνανται νὰ βυθίζωσι τὰς μικρὰς των χεῖρας ἐντὸς τῆς μαλακῆς ταύτης ὕλης, ἢ καὶ νὰ σχηματίζωσι δι' αὐτῆς κηπάκια, εἰς ἃ, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, φυτεύουσιν ἀπλῶς, ὅσα ἐκεῖ πλησίον ἀποκόπτουσιν ἄνθη.

Ἡ δὲ ὁρμὴ αὕτη πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς βεβχίως καταλέγεται μετὰ τῶν πρώτων ὁρμῶν τοῦ ἀνθρώπου γένους, καθ' ὅσον συνδέεται μάλιστα μετὰ τῆς ἀνάγκης τῆς πρωτίστης τοῦ ἀνθρώπου τροφῆς.

Τί ὁμοῦ συμβαίνει συνήθως; Μόλις ἀναφανῇ ἡ ὁρμὴ αὕτη εἰς τοὺς παῖδας καὶ πάραυτα, μετὰ εἰδικῆς φροντίδος, μεριμνώσης, δῆθεν, ὑπὲρ τοῦ ἐκπολιτισμοῦ τοῦ παιδός, καταπνίγεται πάλιν. Γονεῖς καὶ παιδαγωγοὶ ἀναφωνοῦσιν ἀπκύστως, «Μὴ τὸ χῶμα, θὰ λερωθῆς, θὰ φθειρῆς τὰ ἐνδύματά σου!» Καὶ ἔχουσι δίκαιον, διότι εἶναι κρῖμα νὰ φθειρῶνται, οὕτω, τὰ πολυτελέστατα πολλάκις ἐνδύματα τῶν τέκνων των. Ἄλλ' ἐὰν ἐγνωρίζον πόσῳ πικρὸς ἔλεγχος τῆς ἀγνοίας καὶ παιδαγωγικῆς ἀδεξιότητος εἶναι ἢ ἐκ τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης πηγάζουσα θλίψις καὶ στενοχωρία τοῦ παιδός, βεβχίως ἤθελον προτιμήσει νὰ ἐνδύωσιν αὐτὰ ἀπλούστερον καὶ συμφωνότερον πρὸς τὴν φύσιν των, ὅπως μὴ διὰ τῆς παρακωλύσεως τῆς ἐλευθέρως ἀναπτύξεως τῶν ὁρμῶν των, παρακωλυθῇ καὶ ἡ ὅλη αὐτῶν ἀνάπτυξις, καὶ ἀπολέσσωσιν οὕτω τὸ καταλληλότατον μέσον πρὸς μόρφωσιν τῆς καρδίας, ὑπὲρ δι' οὐδενὸς ἄλλου δύνανται ν' ἀντικαταστήσωσι.

Τὸ σπουδαιότατον μέσον τῆς ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ παιδός ἐπιδράσεως εἶναι, πλὴν τῆς ἐπιρροῆς τῆς οἰκογενειακῆς ἀγάπης, ἡ εὐαισθησία αὐτοῦ πρὸς ἀντίληψιν τῶν ἐκ τῆς φύσεως ἐντυπώσεων καὶ ἢ πρὸς ταύτην στοργὴ αὐτοῦ. Αὕτη ὁμοῦ ἐξεγείρεται μόνον, ὅταν ἐκθέτωμεν τὸν παῖδα συνεχῶς εἰς τὰς ἐπιδράσεις ταύτας τῆς φύσεως καὶ ὅταν ἀφίνωμεν αὐτὸν νὰ καταγίνηται ἐν αὐτῇ, παρατηρῶν καὶ παρακολουθῶν αὐτενεργῶς τὰ τῶν πολυειδῶν προϊόντων αὐτῆς. Διότι μόνον ὅ,τι ὁ παῖς ψιλαφήσει καὶ

εἰς ὃ καταγίνεται ὁ ἴδιος, ἐργαζόμενος, τοῦτο ὄντως δεσμεύει ἐξακολουθητικῶς τὴν προσοχὴν αὐτοῦ.

Ὅσον ἄσκοποι καὶ ἀνφρίωνται αἱ ἐργασίαι αὐταὶ ἐν τῇ ἀμυγῇ ἢ τῷ χῶματι καὶ ἡ ἀδέξιος κατακτευῆ τῶν ἐφημέρων ἐκείνων κηπαρίων, οὐχ' ἤττον ἀποτελοῦσι τὴν ἀρχὴν, τὴν ἀφρητιάν, πρὸς παρατήρησιν καὶ ἔρρουν τῆς φύσεως καὶ πρὸς ἐξέγερσιν τοῦ πόθου τῆς καλλιεργίας τῆς γῆς καὶ τῆς ἐπιμελείας τῶν προϊόντων αὐτῆς. Ἐὰν ὁ πόθος οὗτος δὲν ἀναπτύχθῃ δεόντως καὶ ἐγκαίρως, χάνεται βαθμηδόν· πᾶσα δὲ εἰς ἀχρηστίαν ἀφρηεῖτα δύναμις καὶ δρᾶσις ἐπαυξάνει τὴν βικρότητα τοῦ σώματος, ὅπερ τότε καθίσταται βικροκίνητον καὶ διὰ τῆς ὀκνηρίας του τυραννεῖ τοὺς παιδᾶς καὶ τοὺς ἀνεπτυγμένους ἀνθρώπους. Τοῦτο εἶναι ἡ ἀρνητικὴ ἐξ αὐτοῦ βλάβη.

Ἡ δὲ θετικὴ βλάβη ὑφίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ ἀληθὴς παρατήρησις τῆς φύσεως, τῆς μεγάλης ταύτης καὶ πρώτης τοῦ ἀνθρώπου διδασκάλου, χάνεται διὰ τὴν παιδικὴν, δηλαδὴ τὴν σπουδαιοτάτην διὰ τὴν ἀντίληψιν ἡλικίαν, καὶ ὅτι αἱ ἐντυπώσεις αὐτῆς, ἐπιπολαίως μόνον καὶ ἐξωτερικῶς, ὡς ἐν πικρομάματι, διέρχονται καὶ οὐδόλως μένουσι. Καὶ ἐὰν μετὰ τοῦτο τὰ παιδικὰ κόπτωσιν ἀνθη ἢ συνάξωσι διάφορα φυσικὰ ἀντικείμενα, τοῦτο εἶναι ἄσκοπον πρίγνιον, οὐδόλως ἄγον αὐτὰ εἰς συνετωτέραν παρατήρησιν τῶν ὄντων καὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς φύσεως.

Πόσον διαφέρει τούτου ἡ χκρά τοῦ παιδός, εἰς ὃ παρεχωρήθη μικρὸν κηπαρίον, ὅπερ ὀδηγεῖται νὰ καλλιεργῇ αὐτὸ τὸ ἴδιον, νὰ σκάπη, νὰ φυτεύῃ, νὰ ποτίζῃ· μεθ' ὁποίου πόθου, μετὰ πόσης ἀνυπομονησίως ἀναμένει νὰ ἴδῃ ἐξερχόμενους τοὺς πρώτους βλαστούς, ἢ νὰ διαρρῶξωσι τοὺς κάλυκας τῶν τὰ πρῶτὰ του ἀνθη· τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν ἡδονὴν του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἡθικὴν του ὠφέλειαν, ὅταν δύναται ν' ἀποκόψῃ τὰ ἀνθη, ἄτινα αὐτὸ τὸ ἴδιον περιεποιήθη, καὶ νὰ προσφέρῃ ταῦτα, ἐν ἐνθουσιασμῷ, πρὸς τὴν ἀγαθὴν του μητέρας, ἣτις μετὰ τῆς αὐτῆς ἡδονῆς τ' ἀποδέχεται, ἐνθαρρύνουσα αὐτὸ εἰς νέαν ἐργασίαν! Πόσον τελειότερον διδάσκαται τὰ περὶ τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους, ὅταν ὀδηγῆται νὰ διακρίνῃ τὰ μυστήρια ἐκάστης τούτων ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν λειτουργίᾳ. Τοὺς νέους βλαστοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ τῷ λιμῶνι, τὰ μικρὰ πτηνὰ ἐν τῇ φωλεᾷ των, τὰς μελίττας ἐν τῇ κυψέλῃ, τὰ ζωῖα ἐν τῇ κινήσει αὐτῶν, τοὺς κερπούς κρεμαμένους ἀπὸ τῶν κλώνων καὶ τοὺς στάχεις μεστοὺς καὶ κυματίζοντας. Ὅταν οὕτως ἐμπρόκτως γνωρίτῃ ὅλον τὸ πλούσιον ταμεῖον τῆς φιλοστόργου μητρὸς φύσεως, ἀποκομίζει ἐκ τῆς τερπνοτάτης αὐτῆς καὶ ὑπὸ ὑγεινήν ἔποψιν ὠφελιμωτάτης ταύτης παρατηρήσεως καὶ ἐρεῦνης πολλαπλασίους γνώσεις καὶ ὠφελείας, ἢ ὅτι θὰ ἔφερον αὐτῷ πολῦροι σπουδαὶ καὶ μελέται ἀπὸ τῶν βιβλίων, ἐν στενοχωρίᾳ πνεύματος καὶ σώματος. Οὐχ' ἤττον πρέπει νὰ κοπιᾷ καὶ ἐν τῇ φύσει αὐτενεργῶς

ὁ παῖς, ψυχῇ τε καὶ σώματι, καὶ νὰ ἐργάζεται πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν ἐν αὐτῇ θαυμασιῶν· τότε μόνον ἀνευρίσκει καὶ οἰκειοποιεῖται αὐτὰ ἀνεξελείπτως.

Ἡ θέρμανσις τῆς καρδίας καὶ τῶν αἰσθημάτων ἐν γένει δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ μόνον τῶν ἐκ τοῦ καλοῦ ἐντυπώσεων, ἀλλὰ ταχύτερον καὶ πλείοτερον ἀκόμη διὰ τῆς περιποιήσεως καὶ περιθάψεως φυτῶν καὶ ζώων. Ἡ στοργὴ πρὸς τὰ πρῶτα ταῦτα ὑπὸ τοῦ παιδὸς προστατευόμενα ὄντα ἐξεγείρει ἰδίως τὴν πρώτην μὴ φίλαυτον ἀγάπην, παρασκευάζουσα βραδύτερον αὐτὸν εἰς τὴν ἀληθῆ ὑπὲρ τῶν ὁμοίων του ἀφοσίωσιν. Ἐν τῇ μικρᾷ ἐκείνῃ ἡλικίᾳ ἐλάχιστα ἔχει ἡ ἀγωγή μέσα παρασκευαστικὰ πρὸς ἐξάκνησιν τῶν μετέπειτα καθηκόντων. Ὑπάρχει δὲ καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς ἡλικίας ταύτης προκτάληψις, «τόσον μικρὰ εἶναι, τί δύναται νὰ πράξωσι!» λέγομεν, καὶ ὅλοι ἐπὶ τῇ ἀρχῇ ταύτῃ συντρέχομεν νὰ τρέφωμεν ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ἡλικίας τὴν φιλαυτίαν, ἣτις βιθυτάτας οὕτως ἀποκτώσα ῥίζας, ἐνισχύεται ἐν τῷ χρόνῳ καὶ ἀναφαίνεται ἡμέραν τινὰ ὡς φοδερὰ καὶ ἀνίατος νόσος, καταστρέφουσα τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἴδιου ἀνθρώπου καὶ ὅλων τῶν περὶ αὐτόν. Καὶ ὅμως διὰ τῆς ἐξασκήσεως τῶν καθηκόντων ἀρχεται ὁ ἡθικὸς βίος! Ἀλλὰ μὴ νομίσωμεν, ὅτι ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐξέγερσις καὶ ἡ ἐνίχτυσις τῶν ἡθικῶν δυνάμεων διὰ βεβαιωμένης καὶ πικρᾶς ἐπιθυμίας τοῦ παιδὸς ἐκτελουμένης πράξεως. Μόνον διὰ σκοπίμου καὶ εὐκολωτέρας προπαρασκευῆς ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐκπλήρωσις τῶν μετέπειτα σοδαρῶν καὶ πικρῶν πολλακίς καθηκόντων, ὧν κατὰ τινὰ βικρότην καὶ αὐτὸς ὁ παῖς ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ γινῶσιν.

Ὅταν ἰδίᾳ προκίρῃσι ὁ παῖς, ἀναλαμβάνει νὰ ἐκπληρώσῃ τι, καὶ δύσκολον πολλακίς, τότε τὸ πράττει προθύμως, ὑπερνεκὴν τὰς ἐνδεχομένους δυσκολίας. Ὅταν λοιπὸν διεγείρηται νὰ πράττῃ τοῦτο συνεχῶς, ἐνισχύεται διὰ τῆς τοιαύτης ἐξέως ἢ βούλησίς του καὶ προετοιμάζεται οὕτως νὰ ἐκτελῇ βικροκίνητον τὰ δυσχερῆ, ἀνευ τῆς ἐλαφροντικῆς προσθήκης τῆς εὐχαριστήσεως. Τὸ νὰ ζητῶμέν τι ὑπέρτερον τῶν δυνάμεων τοῦ παιδός, εἶναι τὸ ἀσφαλέστατον μέσον τοῦ ν' ἀφαιρῶμεν τὴν πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθηκόντος προθυμίαν του καὶ νὰ καθιστῶμεν αὐτὸ ὀκνηρόν.

Τούτου ἕνεκα μεγάλην δίδει ὁ Φρόβελ σημασίαν εἰς τὸν κῆπον, καὶ δὲν καλεῖ μεταφορικῶς μόνον τὰ νηπιχωγεῖά του νηπιακὸν κῆπον. Διὰ τὸν παιδᾶ ὁ κῆπος εἶναι πεφραγμένη ἐλευθέρως φύσις, ἐν ἣ διὰ τῶν ἐντυπώσεων τοῦ φυσικοῦ κάλλους καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ μετὰ συμπαθείας ἀντενεργείας αὐτοῦ, οὐ μόνον ἐνισχύεται ἐν τῷ ἡθικῷ νόμῳ, ἀλλὰ καὶ ἀνάγεται εἰς αὐτὰ τὰ πρῶτα θερησκευτικὰ συναισθηματικὰ τῆς εὐσεβείας. Ἐὰν ἡ νεαρὰ ψυχὴ δὲν ἐσυνείησε προθύμως ν' ἀνευρίσκη τὸν δημιουργὸν διὰ τῶν θαυμασιῶν τῆς δημιουργίας, καὶ νὰ κοινωνῇ πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς πανάγαθον πατέρα, δὲν θέλει ποτὲ δυνηθῆ βικρότερον διὰ τῶν βιβλίων

ν' αντιληφθῆ τῆς θεότητος καὶ πολὺ ὀλιγώτερον, νὰ καταστήσῃ ἐνεργὸν καὶ τελεσφόρον τὴν πρὸς αὐτὴν κοινωνίαν καὶ σχέσιν τῆς. Μόνον τὰ ὀρατὰ ὑπάρχουσι διὰ τὸ πικιδίον καὶ παρσκευάζουσιν αὐτὸ εἰς ἀντίληψιν τῶν ἀοράτων, ὃ δὲ διὰ τῶν ἔργων τοῦ ἐκδηλούμενος δημιουργὸς μόνον δύναται νὰ παρσκευάσῃ ἐν τῷ νῦ καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὴν ἀντίληψιν τοῦ ἀοράτου ὑψίστου Πνεύματος.

Ἄλλως τε καὶ ὑπὸ ἀμέσως πρακτικὴν ἔποψιν ἢ κλίσει πρὸς καλλιέργειαν τῆς γῆς καὶ τῶν προϊόντων αὐτῆς εἶναι πολύτιμος διὰ τὸν λαὸν ἰδίως. Ἡ βιομηχανία ἀφαιρεῖ καθεκάστην νέας ἀπὸ τῆς γεωργίας δυνάμεις, αἵτινες δύνανται, ἴσως, ν' ἀναπληρωθῶνται πάλιν, ὅταν πρῶτῳ ἐξεγερωθῇ εἰς τὰ πικιδία ἢ πρὸς τὴν γεωργίαν ἀγάπη.

Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ περιληφθῶσιν ἐνταῦθα ὅλα ὅσα ἢ φύσις ἀποκαλύπτει τῷ τέχνῳ, οὐδὲ νὰ καταδειχθῇ ἢ σπουδαιότης τῆς ἀπύστου πρὸς αὐτὴν κοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου, δι' ἧς νέας πάντοτε ἀποκτᾷ σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις, κατ' ἀντίθεσιν τῆς ἐκ τοῦ ἐπιτετηθευμένου καὶ κατὰ συνθήκην βίου προκυπτούσης χαλαρώσεως καὶ πνευματικῆς ἀδραναίας.

Ἄν σπουδάσωμεν τὸν νηπιακὸν κῆπον καὶ τὰ παιδία, ἐν ᾧ καλλιερῶσι τὸν κῆπον ἢ καταγίνονται ἄλλως ἐν τῇ φύσει, ὀρθῶς ὀδηγούμενα καὶ σκοπίμως διδασκόμενα, τότε μόνον θέλομεν ἐννοῆσαι ποῦ δύναται νὰ φέρῃ ἢ ἐπιμέλεια καὶ ἀνάπτυξις τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον μικρᾶς καὶ ἀσημάντου πρὸς τὴν φύσιν ὀρυξ.

Τότε μόνον θέλομεν ἐννοῆσαι, ὅτι ἡ πρώτη ὀρθὴ εἰσαγωγή ἐν τῇ φύσει καὶ ἢ συνετῇ χρῆσις τῶν προϊόντων αὐτῆς, δύνανται νὰ παρέχωσι στερεὰ καὶ ἀσφαλῆ θεμέλια εἰς ὅλην τὴν μετέπειτα ἐκπαίδευσιν.

Ἐξακολουθοῦντες τὴν ἐπιθεώρησιν τῶν πρώτων ἐκδηλώσεων τῆς παιδικῆς ἡλικίας, παρατηροῦμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ παιδὸς τοῦ νὰ θίγῃ τὰ πάντῃ. Πόσον σφίγγει αὐτὸ τὸ δίμηνον ἤδη βρέφος τὸν δάκτυλον τῆς μητρὸς ἢ ἄλλο ἀντικείμενον, ἐπενεργῶν οὕτω τὸ πρῶτον ἐπὶ τῆς ὕλης διὰ τῆς πρώτης ταύτης κινήσεως τῆς χειρὸς του, δι' ἧς βραδύτερον πρόκειται νὰ ἐπεξεργασθῇ αὐτὴν πάλιν τὴν ὕλην.

Ἡ χεὶρ εἶναι τὸ εὐγενέστατον μέλος τοῦ ἀνθρώπου, τὸ ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχόμενον αὐτῷ σκῆπτρον. Ἄνευ χειρῶν δὲν δύναται νὰ παράγῃ ὕλικὰ ἔργα, διότι δὲν δύναται ἄνευ αὐτῶν νὰ ἐργασθῇ. Τούτου ἕνεκα ἐνστικτον ἔχει ὁ παῖς τὴν ἰσχυρὰν ἀνάγκην τοῦ νὰ κινή τὰς χεῖράς του. Χρησιμεύουσι δὲ αὐτῷ, καὶ ἰδίως διὰ τοῦ ἐπ' αὐτῶν αἰσθητηρίου ὀργάνου τῆς ἀφῆς, ὡς μέσον διακρίσεως, πολὺ πρὶν ἀναπτυχθῶσι πρὸς τοῦτο αἱ λοιπαὶ τοῦ αἰσθήσεις.

Μετὰ τῆς πρώτης ταύτης θλίψεως τῆς χειρὸς διεγείρεται λεληθότως καὶ βαθμηδὸν ἡ ὀρμὴ τοῦ σχηματίζεσθαι, πλάττειν, παράγειν καὶ ἐν γένει ἢ ὀρμὴ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς ὕλικῆς δημιουργίας. Ἀνωτάτη ἐντολὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νὰ μετατρέπῃ καὶ μεταποιῇ τὰ προϊόντα τῆς φύσεως εἰς προϊόντα τῆς τέχνης. Ἡ ὀρμὴ αὕτη δύναται νὰ ὀνομασθῇ καὶ ὀρμὴ τοῦ πολιτισμοῦ, διότι οὗτος ἐπήγαγεν ἐκ τῶν παραγωγῶν ταύτης. Ἐλαχίστη ἦτο ἢ μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τῆς πρῶτου ἐκγυμνάσεως τῶν χειρῶν μέρος τῆς ἀγωγῆς. Καὶ ὅμως ἡ νηπιακὴ ἡλικία εἶναι ἐκείνη, ἐν ἣ τὸ μάλλον ἐπιτυχῶς δύναται ν' ἀρχίσῃ ἢ ἐκγύμνασις αὕτη, κατ' ὅσον αἱ μαλακαὶ καὶ εὐλύγισται μικρὰ κλειδώσεις εἶναι ἐπιδεδεκτικαὶ πάσης ἀσκήσεως. Ὁ θέλων νὰ παραβῆλλῃ χεῖρας παιδῶν μέχρι δώδεκα ἐτῶν περὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλας εὐκόλως θέλει διακρίνει πόσον διάφορος εἶναι ἡ δεξιότης τῆς χειρὸς, ὅταν περισκεμμένη φροντὶς ἀνεπτυγμένων γονέων καὶ παιδαγωγῶν, πρῶτῳ καὶ σκοπίμως μετεχειρίσθησιν τὴν δρᾶσιν τοῦ παιδὸς εἰς ἐκγύμνασιν αὐτῆς, καὶ τοὶ στερουμένης πολλακίας φυσικῆς δεξιότητος, ἧτις ἄλλως, ὅταν ὑπάρχη, καὶ ἄνευ ἰδιαιτέρας ἀσκήσεως προάγεται. Πόσοι ὅμως ὀλιγάριθμοι εἶναι οἱ κεκτημένοι τὰ ἔκτακτα χαρίσματα, ἐν ᾧ πολλοὶ τῶν εἰς ἑαυτοὺς ἀριστέων παιδῶν προβαίνουσιν ἐν τῇ ἡλικίᾳ μὲ ἐτρεβλωμένους καὶ ἀλυγίστους δακτύλους, μάτην πολλακίας ἀγωνιζόμενοι κατὰ τῆς ἀδεξιότητος τῶν χειρῶν των, ἧτις οὐ σπανίως γίνεται αὐτοῖς πρόσκομμα εἰς τὸ νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς ἐπάγγελμά τι, πρὸς ὃ ἄλλως φυσικὴν εἶχον κλίσιν.

Ἡ Φροβεϊανὴ ἀγωγή δὲν ἐκγυμνάζει μόνον τὸ μυωνικὸν τοῦ σώματος σύστημα ἐν γένει διὰ τῶν παιγνίων τῆς κινήσεως, ἔχει καὶ ἰδίαν γυμναστικὴν τῆς χειρὸς, ἧτις καὶ ἀπὸ τοῦ πρώτου τοῦ παιδὸς ἔτους πρέπει ν' ἀρχίσῃ ἐπὶ τῶν γονάτων τῆς μητρὸς. Τὰ μικρὰ παίγνια τῶν δακτύλων—διότι παίγνια βεβαίως πρέπει νὰ ᾧσι¹ ἐκγυμνάζοντα τὴν χεῖρα, εἶναι αἱ πρῶται τοῦ παιδὸς ἀσκήσεις, ἢ πρώτη κοινὴ δρᾶσις μεταξὺ μητρὸς καὶ παιδός, ἢ πρωτίστη ἐκπλήρωσις μικροῦ καθήκοντος καὶ προετοιμασίᾳ εἰς τὴν ἀπομίμησιν. Ὅτι ὁ παῖς οὕτω μετὰ χαρᾶς καὶ εὐθυμίας, ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ὄντων, διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν τοῦ ἀπειμῆθη, τοῦτο δὲν διαφεύγει τοῦ λοιποῦ τῆς ἀντιλήψεώς του, διότι ἀφίνει ἐν αὐτῇ σταθερὰν εἰκόνα: Οὕτω καθίστανται αἱ ἀσκήσεις αὗται τὸ μέσον τοῦ νὰ σχετίσωμεν τὸν παῖδα μετὰ τῶν περὶ αὐτοῦ ἀντικειμένων.

Τὰ πρῶτα ἔργα τῶν χειρῶν τῶν ἀρχεγόνων ἀνθρώπων ἀναμφιδόλως ὑπῆρξαν κατοικίαι καὶ ἐνδύματα. Ἄλλ' ὅποια διαβάθμισις ἐργασίας, παν-

¹ Ἰδὲ τὸ ἔργον τοῦ Φρόβελ.

«Mutter und Kosselieder» — Τὰ ᾄσματα τῆς μητρὸς» καὶ τὰς διασφαῖσεις τούτων ἐν τῷ ἢ τεύχει τοῦ συγγράμματος. «Das Kind und sein Wesen» — Ὁ παῖς καὶ ἡ φύσις αὐτοῦ» — ὑπὸ τῆς κομῆσεως Β. v. nholtz — Beilow Kassel.

τὸς εἶδους καὶ πάσης βυθμίδος, ὑπάρχει ἀπὸ τῶν πρώτων ἐκείνων σκιάδων καὶ ἀτελεστάτων καλυβῶν μέχρι τῶν νῦν μεγάρων τῶν μεγάλων πρωτευουσῶν! μετὰ τῆς πρώτης ἐκ τῶν δερμάτων τῶν ζῶων ἀτελεστάτης ἐπενδύσεως καὶ τῶν ἀπειροειδῶν ποικιλιμάτων τῆς νῦν πολυτελοῦς ἐνδυμασίας.

Καὶ τὰ παιδιὰ, ἐν ᾧ σκάπτουσι τὴν γῆν καὶ τὴν ἄμμον, ἐπιχειροῦσιν νὰ σχηματίζωσιν ἀτελεστάτα εἶδη καὶ ἔργα ἐκ πάσης ὕλης. Σπήλαια, οἰκίας, γεφύρας καὶ σχήματα παντὸς εἶδους, ἀπὸ τοῦ διὰ ξυλίνων δοχείων ἐξ ἄμμου κατεσκευασμένου πλακοῦντος, μέχρι τῶν ἐκ κύβων καὶ πλίνθων οικοδομῶν, τῶν ἐκ κηροῦ ἢ πηλοῦ ἢ καὶ πκιγνιοχάρτων οἰκίσκων καὶ ἄλλων σχημάτων, καὶ τῶν διὰ ἰχνογραφίας καὶ χαρτονίου συνθέσεων καὶ παρκαγωγῶν, ἀναλόγων τῇ φαντασίᾳ ἐκάστου. Πάντα ταῦτα πηγάζουσιν ἐκ τῆς ὀρυθῆς τοῦ παράγειν, τῆς ἀφετηρίας ταύτης πάσης ἐργασίας.

Ὁ Φρόβεβελ ἀποδίδει εἰς τὴν πρὸς οἰκισμὸν ὄρυθῆν καὶ εἰς τὴν πρωτίστην ἀνάγκην τῆς ἀνεξαρτησίας καὶ τῆς ἀτομικῆς ἰδιοκτησίας, τὸ ὅτι τὰ παιδιὰ ὄλα τείνουσι νὰ χωρίζωσιν ἑαυτοῖς διὰ κηθισμάτων πολλάκις, διὰ προσκεφαλαίων, διὰ κιβωτίων ἢ δι' οὔτινος ἄλλου δύνανται μέσου, ἐν γωνίᾳ τινὶ τοῦ δωματίου, ἢ ὅπου ἄλλοθι τοῖς ἐπιτρέπεται τοῦτο, μικρὸν δωμάτιον ἢ οἰκίαν δι' ἑαυτὰ καὶ τὰς κούκλας των. Τοῦτο μάλιστα πράττουσιν, ὅταν πκίζωσι τὰς λεγομένης οἰκογενείας, ὅτε συχνότατα ὑποδικαιοῦσι τὴν οὔτω διὰ τῆς φαντασίας των ἐπινοηθεῖσαν οἰκίαν, δρίζοντα καὶ θέσεις δι' αὐτὴν καὶ κῆπον καὶ ἄλλας διὰ τὰ ποιμνιά των καὶ τὰ λοιπὰ των οἰκιακὰ ζῶα.

Ὁ νηπιακὸς κῆπος ὑποθάλλπει καὶ ἐξεγείρει παντοειδῶς τὴν ὄρυθῆν ταύτην τῶν παιδῶν, παρέχων αὐτοῖς τὰς ποικιλιωτάτας ἀφορμὰς πρὸς παντὸς εἶδους παρκαγωγὰς. Ἐκεῖ οικοδομοῦσι καὶ πλάττουσιν ἀπειροτρόπως καὶ διὰ τῶν ποικιλιωτάτων ὑλῶν, ἀς ἕκαστον νῆπιον λαμβάνει ἐν ἰδίῳ κιβωτίῳ, ὅπερ μετὰ χαρᾶς θεωρεῖ ἰδιοκτησίαν του. Ἀλλὰ δὲν κατασκευάζονται μόνον οἰκήματα καὶ σκεύη, καὶ διὰ τὴν ὑφανσιν καὶ ἔκφρῆν τῶν ὑφανμάτων λαμβάνεται πρόνοια, ἴσως καθ' ὅν τρόπον ἐχρησίμευον ταῦτα εἰς τοὺς προγόνους ἡμῶν. Διὰ τῆς ὑφαντικῆς κατασκευάζονται ὑφαντά, οὐχὶ πολὺ ἀνόμοια πρὸς τὰ ἐκ καλαμῶν καὶ ἰνῶν κατασκευασμένα σκεπάσματα πολλῶν ἔτι καὶ νῦν ἡμιαγρίων λαῶν. Βαθμηθὸν δὲ προάγοντα, τὰ σχέδια, προβαίνοντα ἐν τῇ τελειότητι πρὸς τὰ τῆς ἐντεχνολογίας ὑφαντικῆς τῶν νῦν χρόνων. Τὸ δὲ κέντημα τοῦ χάρτου, τὸ ῥάψιμον αὐτοῦ, τὸ δίπλωμα, καὶ ἡ ἐξ αὐτοῦ ἐκκοπή διαφόρων σχημάτων, πλουσίαν παρέχουσιν ἀφορμὴν πρὸς πολυειδῆ ἐξέσκητιν τῆς χειρὸς, προετοιμάζουσιν αὐτὴν πρὸς ὅλα τὰ εἶδη τῶν χειροτεχνημάτων.

Ἐν γένει ἡ χεὶρ καὶ αἱ αἰσθήσεις παρκασκευάζονται πρὸς πᾶσαν βιοτε-

χνίαν καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκας παντὸς ἐπαγγέλουτος καὶ πρὸς πάντα ἐπιδέξιον χειρισμὸν ἐν ὅλαις ταῖς περιστάσεσι τοῦ καθημερινοῦ πρακτικοῦ βίου. Διὰ τούτων παρκασκευάζονται ἀρκούντως καὶ αἱ ὑλικαὶ ἐργασίαι αὐτῶν τῶν ἀνωτέρων τεχνῶν.

Μεγάλως παρκαχωρίζεται ἡ διὰ τὴν γενικὴν τοῦ ἀνθρώπου μόρφωσιν ὠφέλεια τῆς πρώτου ἐξασκήσεως πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀποδίδεται ἡ ὑλικὴ μόνον τῆς χειρὸς ὠφέλεια. Καὶ ὅμως δλόκληροι τάξεις λαοῦ ὀφείλουσι πολλάκις τὸ πρακτικὸν αὐτῶν καὶ ἡσκημένον βλέμμα εἰς τὰς ἐργασίας των, αἵτινες διὰ τῆς τεχνικῆς πείρας παρέχουσιν αὐτοῖς καὶ τὰς θετικωτέρας βάσεις πρὸς μόρφωσιν ὀρθῆς κρίσεως.

Ἄλλ' ἡ μεγίστη εὐλογία τῆς ἐργασίας τῶν παιδῶν, ἡ δι' οὐδενὸς ἄλλου μέσου δυναμένη ν' ἀντικατασταθῆ, συνίσταται εἰς τὴν ἠθικὴν ταύτης ἐπ' αὐτῶν ἐπιρροήν. Ἡ ἐξ αὐτῆς ἐπιδεξιότης, ἡ ἐξίς καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἐργασίας καὶ ἡ ἐκ τῶν μικρῶν αὐτῶν ἔργων ἠθικὴ ἱκανοποίησις, ταῦτα πάντα εἶναι εἰς τὸν παῖδα, ὡς ἀληθεὶς φύλκας ἀγγελοι, φρουροῦντες αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν του ἡλικίαν, ἐν ᾧ βραδύτερον προφυλάττουσιν αὐτὸν ἀπὸ πάσης ἐνδεχομένης πτωχεύσεως ἢ ἠθικῆς καταπτώσεως. Δράσις λοιπὸν καὶ ἐκπλήρωσις πολυειδῶν καθηκόντων ἀπαιτοῦνται καὶ κατ' αὐτὸν τὸν βίον τοῦ παιδός, ἐὰν θέλωμεν ἡ ἐν τῷ μετ' ἔπειτα βίῳ πορεῖα του νὰ ἦναι ὄντως ἠθικὴ καὶ ἀξιοπρεπής. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων ἀπαιτεῖ ἱκανότητα δράσεως. Κύριος λοιπὸν σκοπὸς τοῦ νηπιακοῦ κῆπου πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπίτευξις τῆς ἱκανότητος ταύτης ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ παιδὸς ἡλικίας. Μάτην ὁμως ἤθελέ τις ἀναμείνει τὸ σκοπούμενον τοῦτο ἀποτελεσμα ἐκ τῆς μηχανικῆς ἐργασίας, ἐκ τῆς βεβιασμένης καὶ τυπικῆς τοῦ παιδὸς ἐνασχολήσεως. Μόνον ὅτι εὐχαριστεῖ αὐτὸν καὶ διαγεῖρον τὴν φαντασίαν του, ἐξεγείρει τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, τοῦτο δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πλήρη ἠθικὴν του ὠφέλειαν. Πρέπει νὰ ἦναι αὐτενεργὸς ἐν τῇ πληρεστάτῃ τῆς λέξεως σημασίᾳ, πρέπει ὀλοψύχως νὰ προσηλώνη τὰς δυνάμεις του εἰς ὅ,τι αἱ χεῖρες του ἐργάζονται· τοῦτο δὲ γίνεται μόνον, ὅταν αἰσθάνηται τὴν ἡδονὴν τοῦ ὅτι εἶναι ἱκανὸν νὰ δημιουργῇ τι διὰ τῆς δράσεώς του.

Τοῦτο λοιπὸν χαρακτηρίζει τὰ φροβελιανὰ δῶρα, ὡς ὠνόμασεν αὐτὰ ὁ ἴδιος, δηλαδὴ τὰ ὑλικά πρὸς ἀσκῆσιν καὶ ἐργασίαν μέσα, καὶ ἐν τούτῳ ἔγκειται τὸ σοφὸν τῆς κατάρτισεως αὐτῶν, ὅτι ἐπιτρέπεται καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀθηνεῖς δυνάμεις τοῦ παιδὸς νὰ παρκαγῶσιν ἐν ταῖς μικραῖς αὐτῶν ἐργασίαις, νὰ ἐξεγείρωσι καὶ ἀναπτύσωσι τὰς πρώτας βλαστήσεις τοῦ ἀνθρωπίνου δημιουργικοῦ πνεύματος, ν' ἀρυπνίζωσι τὴν ἐφευρετικὴν δύναμιν τῆς νεαρᾶς διανοίας καὶ ν' ἀντικαθιστῶσι τὴν ἀπλὴν μηχανικὴν ἀπομίμησιν δι' αὐτενεργοῦ παρκαγωγῆς ἰδίων ἔργων. Ὅσον δὲ ἀσκήματα καὶ ἀτελεῖ ἀκόμη καὶ ἐν ἡνικα τὰ μικρὰ ταῦτα ἔργα, φέρουσι πάντοτε

τὸν τύπον τῆς ἀναπτυσσομένης ἰδιοφυΐας διότι προκύπτουσιν ἐξ ἀτομικῶν συδυασμῶν.—Δὲν εἶναι ἀπὸ σκοποῦ ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα, ὅτι, ὡς καὶ κατὰ πᾶσαν μέθοδον, οὕτω καὶ κατὰ τὴν Φροβελιανὴν, ἡ ἐπιτυχία αὐτῆς ἐξαρτᾶται ἐν πολλοῖς ἐκ τῆς ἰκανότητος τοῦ διδάσκοντος, καὶ ἐκ τῆς τελεσφόρου χρητέως καὶ ἐκτελέσεως τῶν ὑπὸ τοῦ συστήματος ὑποδεικνυομένων. Ὅταν λοιπὸν ἀντὶ ζώσης δράσεως καὶ προτροπῆς εἰς ἐλευθέραν παρκαγωγὴν, παρέχεται εἰς τὰ παιδιὰ ἕτοιμον ὑλικὸν πρὸς μηχανικὴν ἐκτέλεσιν ἢ ἀπομίμησιν τυχαίου ἔργου, ἄνευ βαθμιαίας καὶ σκοπίμως κατηρητισμένης σειρᾶς καὶ παρκαγωγῆς, ὅταν ἐν τῇ ἐξασκῆσει ταύτῃ τοῦ παιδὸς λησμονεῖται ἢ καὶ παντελῶς ἀγνοεῖται ὁ ὑψηλὸς σκοπὸς συμπάσης τῆς ἐνεργείας ταύτης καὶ, ἀντιστρεφόμενων τῶν ὄρων, θεωρεῖται τὸ μέσον ὡς σκοπός, δηλ. θεωρεῖται αὐτὸ π. χ. τὸ κεντημένον ἢ ὑφασμένον φύλλον τοῦ χάρτου ὡς τέρμα τῶν Φροβελιανῶν ἐργασιῶν ἢ ὡθεῖται ὁ παῖς νὰ ἐργάζηται ἐπὶ πολλὰς συνεχῶς ὥρας, μὲ πικρὰ τὴν ἡλικίαν του λεπτὰ ὑλικά, ἐπὶ βλάβῃ αὐτῶν τῶν αἰσθητηρίων του ὀργάνων καὶ τῶν σωματικῶν αὐτοῦ ἐν γένει καὶ διανοητικῶν δυνάμεων; τότε βεβαίως ἀπὸ ὠφελίμου καὶ σωτηρίου καὶ τὸ σύστημα τοῦτο δύναται νὰ κατασταθῇ ἐπιβλαβές, καὶ νὰ δώσῃ οὕτω δικαίαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀποδοκιμασίαν τῆς ἐπιπολαιῶς μᾶλλον καὶ ἄνευ βαθυτέρως ἐρεύνης ἀποφαινομένης κριτικῆς. Ἐπάρχουσι δυστυχῶς καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ νηπιακοὶ κῆποι, οἵτινες τὸ ὄνομα μόνον ἔχουσι κοινὸν πρὸς τοὺς γνησίους Φροβελιανούς κήπους, ὧν πρῶτιστοι εἶναι ἐν Δρέσδῃ οἱ διατελοῦντες ὑπὸ τὴν ἐπιβλέψιν τοῦ Φροβελιανοῦ συλλόγου, τοῦ διευθυνομένου ὑπὸ τῆς λογίας καὶ ἐξόχου τοῦ Φρόβελ μαθητρίας, τῆς νῦν ὑπερῆδο μηκοντούτιδος κομήσεως **B. v. Marenholtz—Bülow.**

Τὰ παιδιὰ ἐν πολλοῖς τῶν ψευδῶν ἐκείνων νηπιακῶν κήπων ἐπὶ πολλὰς ὥρας καταγγίνονται εἰς τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, χάριν εὐκολίας τῆς νηπιαγωγῆς, ἀναπτύσσουσι δὲ τὴν ἐλευθερίαν των μόνον καθ' ὅτι εἶναι τὸ πλεῖστον ἐλεύθερα νὰ παίζωσι κατὰ βούλησιν ἢ μὲ τὰ Φροβελιανὰ παιγνία ἢ ἐν τῷ κήπῳ, ἐὰν ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπη, ἄνευ τῆς ἐλαχίστης ὀδηγίας πρὸς οἰκονόμητον μόρφωσιν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ μᾶλλον προφυλαττόμενα ἀπὸ πολλῶν κινδύνων, εἰς οὓς φυσικώτατα δύναται νὰ ᾤσιν ἐκτεθειμένα παιδιὰ εἰς μέγαν ἀριθμὸν ἐπὶ ταύτῃ συνηγμένα, ἄνευ τῆς ἀπαιτουμένης στοργικῆς καὶ νοήμονος ἐπιβλέψεως.

Τὸ ἀντίθετον ὅμως συμβαίνει ἐν τοῖς γνησίοις Φροβελιανοῖς κήποις. Αἱ νηπιαγωγοὶ εἶναι εὐφυστάτοι καὶ μετὰ ζῶηρον ἐνδιαφέροντος καὶ βαθείας συναίσθησεως τῆς ἱερότητος τῆς ἐντολῆς αὐτῶν, μετὰ στοργῆς περιποιοῦνται καὶ διδάσκουσι τὰ παιδιὰ. Οὐδ' εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι ἄλλοιαι αἱ Φροβελιαναὶ νηπιαγωγοί, διότι πχούουσι τότε νὰ ᾤσι τοιαῦται,

ὡς ὅπως ἀδέξια καὶ ἀνίκανοι πρὸς τὸ ἔργον των, οὐ ἡ ἐπιτυχία ἐξαρτᾶται σπουδαίως ἐκ τῆς τελειότητος αὐτῶν τῶν ἰδίων.

Εἰς δὲ τὰ παιδιὰ πρέχονται ὅπως ἀέτοιμα ὑλικά, ἄνευ ὑποδειγμάτων. Διὸ καὶ κατὰ βούλησιν καὶ ἐλευθέραν ἐκλογὴν δύναται νὰ σχηματίζωσι καὶ νὰ μετασχηματίζωσιν ἐξ αὐτῶν ὅ,τι θέλουσι· βεβαίως ἐντὸς ὀρισμένων ὁρίων, διότι ὁ ὅπως ἀσκοπος καὶ τυχαίως σχηματισμὸς τῶν κύβων π. χ. ἢ τοῦ χάρτου ἢ οὔτινος ἄλλου ὑλικοῦ, ἤθελε καταστήσει ἀδύνατον τὴν κανονικὴν πρόοδον τοῦ παιδὸς ἐν τῇ ἐργασίᾳ καὶ τῇ παρκαγωγῇ.

Πᾶσα ἐφεύρεσις βραδύεται ἐπὶ τηρήσεως νόμων, ὅσον ἐλευθέρα καὶ ἂν εἶναι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν νόμων τούτων. Ὁ ἐφευρέτης ἐνίοτε ὀφείλει πολλὰ καὶ εἰς τὴν τύχην, οὐχ' ἤττον ὅμως· πρέπει νὰ γνωρίζῃ κατὰ ποῖον τρόπον ἐφθασεν εἰς τὴν ἐφεύρεσίν του, ὅπως ἀσφαλῶς ἐπαναλάβῃ αὐτὴν καὶ δυνηθῇ νὰ μεταδώσῃ τὰ κατ' αὐτὴν. Πρέπει νὰ ἔχῃ γνῶσιν τῆς κανονικῆς διαδοχῆς τῶν κινήσεων καὶ χειρισμῶν του, ὅπως δυνηθῇ νὰ διατυπώσῃ εἰς τὴν ἐφεύρεσίν του, οἰκονόμητον καὶ ἂν εἶναι αὕτη, σταθεροῦς κανόνας καὶ ὅρους διαρκοῦς ἐπιτυχίας.

Καὶ αὕτη ἡ ἐλευθερωτάτη καλλιτεχνικὴ δημιουργία, ὅθεν δύναται ν' ἀπαλλαγῇ τῆς τηρήσεως κανόνων. Ὅλοι αἱ καλλιτεχνίαι προϋποθέτουσιν ὀρισμένους τεχνικοὺς ὅρους πρὸς πραγματοποίησιν τῶν δημιουργημάτων τῆς φαντασίας τοῦ καλλιτέχνου. Ὁ ζωγράφος πρέπει νὰ τηρῇ ὀρισμένους κανόνους ἐν τῇ ἀνμίξει τῶν χρωμάτων καὶ ἐν τῇ συνθέσει ἐν γένει τῶν ὑπ' αὐτοῦ παρασπασθησομένων, χωρὶς νὰ κωλύηται ἕνεκα τούτου εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῶν παρασπαστέων του, οὐδ' εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ κατὰ ταύτας ἰδιόζυτον αὐτῷ τρόπου. Οὕτω καὶ τὸ ἰδιόρρυθμον τῆς ἐργασίας τοῦ παιδὸς δὲν δεσμεύεται οὐδὲ περιορίζεται ὅταν διδάσκηται αὐτῷ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ νὰ μεταχειρίζηται ὀρισμένον ἀντικείμενον, καθ' ὀρισμένους τρόπους καὶ κανόνους. Ἀφ' οὗ δηδὲ ὀδηγηθῶσι τὰ παιδιὰ κατὰ ποῖον τρόπον καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν ὀφείλουσι νὰ μεταχειρισθῶσι τὰ ποικιλώτακα ὑλικά αὐτῶν, ἕκαστον διὰ τῶν ἰδίων κύβων οἰκοδομεῖ ἄλλαττα σχήματα, ἕκαστον ὑψαίνει ἄλλοῦν σχέδιον διὰ τῶν αὐτῶν χαρτίνων ταινιῶν, παράγει ἄλλους συνδυασμοὺς διὰ τῶν αὐτῶν ξυλαρίων ἢ τῶν δακτυλίων, ἢ πλάττει ἄλλοις μορφαῖς ἐκ τοῦ αὐτοῦ πηλοῦ. Ἐν ᾧ τὰ συνήθη παιγνία καὶ αἱ δι' ὑποδειγμάτων τελούμεναι ἐργασίαι ἐπαναλαμβάνουσι τὰ αὐτὰ σχεδὸν σχήματα καὶ τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα πρὸς ὅλα τὰ δι' αὐτῶν ἀσχολούμενα παιδιὰ.

Δυσχερέρτατον εἶναι ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει τῶν τοῦ Φροβελιανοῦ συστήματος νὰ ἐκθέσῃ τις σαφῶς τὸ πῶς τὰ παιδιὰ ὀδηγοῦνται νὰ τηρῶσι παίζοντα καὶ ἐργαζόμενα τοὺς δι' ἐκάστην αὐτῶν ἐνασχόλησιν ὀρισμένους κανόνους. Πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὴν ἐφαρμογὴν τούτων καὶ τὰ παιδιὰ ἐν τῇ

δράσει των διὰ τὴν ἐννοήσῃ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ὠφέλειαν αὐτῶν. Πολὺ ὀλιγώτερον δύναται νὰ γείνη ἐνταῦθα λόγος περὶ τοῦ νόμου τῶν ἀντιθέσεων καὶ τοῦ μεσάζοντος, ὃν ὁ Φρόβεελ, ὡς νόμον πάσης δράσεως, ἐφήρμοσε καὶ εἰς αὐτὰς τὰς ἀσκήσεις καὶ τὰς παραγωγὰς τῶν παιδίων.

Ὁ νόμος τῶν ἀντιθέσεων εἶναι καταφανὴς ἐν ἀπόσῃ τῇ δημιουργίᾳ ὅσον καὶ ἐν τοῖς ἔργοις τῶν ἀνθρώπων. Ἄλλ' ὁ νόμος οὗτος ἐφαρμόζεται ἰδίως εἰς τὰς ιδιότητες τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων καὶ μάλιστα εἰς τὰς γενικὰς καὶ κοινὰς αὐτῶν ιδιότητες. Αὗται ὁμῶς οὐδέποτε παριστῶσι πλήρεις τὰς ἀντιθέσεις, ἀλλὰ σχετικὰς μόνον, ἠνωμένας πρὸς ἀλλήλας δι' ἄλλων διαμέσων.

Αἱ γενικαὶ ιδιότητες τῶν σωμάτων εἶναι ἡ ὕλη, τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα, τὸ χροῖμα, ἡ βαρῦτης, τὸ βάρος, ὁ ἦχος, ὁ ἀριθμὸς, ἡ θέσις καὶ ἡ διεύθυνσις.

Τὰ ἄκρα τῶν ιδιοτήτων τούτων ἀποτελοῦσι τὰς ἀντιθέσεις, μετὰζοντα δὲ καθίστανται αἱ μεταξὺ τούτων ἐκτεινόμεναι διαδοθμήσεις. Οὕτω ἡ κλίμαξ τῶν μεταξὺ μεγάλου τινὸς ἀντικειμένου καὶ ἐτέρου ἐλαχίστου διαφόρων μεγεθῶν εἶναι τὰ μεσάζοντα αὐτῶν.

Τὴν ἀντίθεσιν τοῦ φωτὸς καὶ τῆς σκιάς ἀποτελοῦσιν αἱ διάφοροι ἀποχρώσεις τῆς κλίμακος τῶν χρωμάτων, ὅσον ἡ κλίμαξ τῶν διαφόρων τόνων ἀποτελεῖ τὸ μεσάζον μεταξὺ τοῦ ὕψους καὶ τοῦ βάρους τῶν μουσικῶν τόνων.

Ἐν τῷ σχήματι τὰς ἀντιθέσεις παράγουσι τὸ ἐνιαῖον τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ πρὸς τὰς ποιικιλίας ταύτης, ὡς ἡ σφαῖρα καὶ ὁ κύβος, μεσάζον δὲ εἶναι τὸ μετέχον τοῦ σχήματος ἀμφοτέρων, ὡς ὁ κύλινδρος. Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τούτου, ὅθεν προστίθεται ἐνταῦθα μόνον, ὅτι αἱ ἀντιθέσεις τῆς διευθίνσεως καὶ τῆς θέσεως ὀρίζονται κατὰ τρεῖς τρόπους, καθ' ὕψος, κατὰ πλάτος καὶ κατὰ μῆκος. Μεσάζον εἶναι τὸ μεταξὺ τῶν δύο ἄκρων διάστημα. Ἐν δὲ ταῖς γραμμαῖς, μεταξὺ τῆς εὐθυγράμμου καὶ τῆς καμπύλης, μεσάζον εἶναι ἡ πλαγίη γραμμὴ, ὡς καὶ μεταξὺ τῆς καθέτου καὶ τῆς ὀριζοντίου γραμμῆς μεσάζει ἡ πλαγία, ὡς ἡμικάθετος καὶ ἡμιπλαγία γραμμὴ.

Οὐδεμίαν τῶν θεωριῶν τούτων πρέπει νὰ λέγηται καὶ πολὺ ὀλιγώτερον νὰ διδάσκηται εἰς τὸν παῖδα, ἀλλ' οὐχ ἦτονον ὀδηγεῖται οὕτως πρακτικῶς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων αὐτῶν, ἄνευ τῶν ὁποίων οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ κατασκευάζῃ κανονικὸν καὶ ὀλιγώτερον ἀκόμη νὰ ἐφευρίσκη ἴδια σχήματα. Ἐν ἀγνοίᾳ αὐτοῦ ὁ νόμος τῶν ἀντιθέσεων καθοδηγεῖ αὐτὸν εἰς παραγωγὴν ἀνεξαντλήτου ἀπειρίας καὶ ποιικιλίας συνδυασμῶν.

1 Περὶ τούτου περιλαμβάνει λεπτομερῶς ἡ κόμησσα Β. v. Marenholtz-Bulon ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτῆς ἔργῳ «ἡ Ἔργασία καὶ ἡ νέα ἀγωγή», «Die Arbeit und die neue Erziehung», Kassel.

Πρέπει νὰ ἴδῃ τις τὰ παιδία ἐργαζόμενα διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τῆς ἀπλότητος τῆς ἐφαρμογῆς τούτων καὶ περὶ τῆς εὐκολίας, μεθ' ἧς τὰ παιδία παίζοντα οικειοποιοῦνται τὸν μεθοδικὸν τούτον τρόπον τοῦ ἐργάζεσθαι.

Ὁ βαθύτερον ὁμῶς ἐγκύπτων εἰς τὰς παιδαγωγικὰς ἀρχὰς τοῦ Φρόβεελ καὶ ταύτοχρόνως ἐρευνῶν τὸν τρόπον ἐκάστου εἴδους παραγωγῆς, βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ὁ Φρόβεελ ἀληθῶς εὔρε καὶ ἐφήρμοσε τὸν γενικὸν νόμον τῆς ἐργασίας, δηλ. τὸν νόμον τῆς ἀνθρωπίνης δράσεως. Τοῦτο ἀληθῶς εἶναι ὁ νόμος τῆς παραγωγῆς, ὅστις ἐν τῇ φύσει ἀνευρίσκει τὸ πρότυπον αὐτοῦ ἐν τῷ νόμῳ τῆς δημιουργίας.

Ἐκτενεστέρα τοῦ πρόποντος ἤθελε καταταθῆ ἡ παροῦσα ἐπιθεώρησις τῶν τοῦ Φρόβεελιανοῦ συστήματος, ἐὰν ἐπίσης λεπτομερῶς ἠθέλωμεν διαλάβει καὶ περὶ τῶν λοιπῶν ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ ἀναφαινομένων ὀρμῶν, αἵτινες ἄπκσαι εὐρίσκονται ταῦτα πρὸς τὰς ἐν τῇ πρώτῃ ἀναπτύξει τῶν ἐθνῶν ἐκδηλωθείσας. Ὅθεν ἀναφέρεται μόνον ἐνταῦθα, ὅτι τὴν μουσικὴν ὀρμὴν παρατηροῦμεν ἀναφαινομένην ἀπὸ τῆς πρώτης βρεφικῆς ἡλικίας, διότι πάντα τὰ βρέφη ἀγαπῶσι τὰ ἄσματα τῆς μητρὸς των καὶ εὐκολώτατα διὰ τῶν ἄκμάτων τούτων καθησυχάζουσιν, ὅπερ βεβαίως μαρτυρεῖ τὴν ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ὀρμῆς ταύτης εὐχαρίστησιν. Ὁ Φρόβεελ παρέχει εἰς τὰς μητέρας ὠραίων συλλογῶν γλυκυτάτων ἄσματων διὰ τὴν βρεφικὴν καὶ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, ἣν ἐπιγράφει «τὰ ἄσματα τῆς μητρὸς»¹.

Καὶ ἀρχῆθεν μὲν παρατηρεῖται ἡ ἀγάπη τοῦ βρέφους πρὸς τὰς ῥυθμικὰς κινήσεις τῶν κρατούντων αὐτό, πολὺ δὲ πρὶν περιπατήσῃ, ἀναφαίνεται ἡ ὀρμὴ τῆς ὀρχήσεως, διότι πάντα τὰ βρέφη πηδῶσι καὶ χορεύουσιν ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς μητρὸς των, ἄμα ἀκούσωσιν ἄσμα ἢ μουσικὴν, καὶ πολυσιδῶς ἐκδηλοῦσι τὴν ἐκ τούτου χαρὰν των. Προβαῖνον δὲ ἐν τῇ ἡλικίᾳ τὸ βρέφος, ἄμα δυνήθῃ νὰ κοινωνῇ βραχυμῶδον μετὰ τῶν περὶ αὐτὸ διὰ τῆς γλώσσης, ἀναδεικνύει καὶ ἄλλην ὀρμὴν, τὴν τῆς ποιήσεως, διότι δὲν ἀρκεῖται εἰς μόνον τοῦ ἤχους τοῦ ἄσματος, ἀλλὰ παρακολουθεῖ καὶ τὰς τὸ ἄσμα συνοδευούσας λέξεις καὶ ἔχει τὰς προτιμήσεις του πρὸς τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ ἄσμα, οὐ προτιμᾷ τὰ λεγόμενα. Πολλὰκις δὲ παιδίον καὶ πρὸ τοῦ δευτέρου ἔτους, προκρίνουσιν εἰς αὐτοσχεδίου συνθέσεις, μετὰτρέποντα ἐρρυθμῶς πῶς τὰς λέξεις ἄσματός τινος, ὅπως ἐφαρμόσωσιν αὐτὸ εἰς προσφιλῆ αὐτοῖς πρόσωπα. Καὶ δραματικὰς τάσεις δυνάμεθα ν' ἀνευρίσκωμεν εἰς τὰ παιδίον, διότι πλειστακίς προτιμῶσι νὰ παραστήσωσι διήγημά τι ἢ παραμύθιον, ἀντὶ ν' ἀκούωσιν αὐτό, ὡς ἀπλῆν

1 «Mutter und Koselieder» ἐπὶ Φρόβεελ.

διήγησιν. Τετραετές κοράσιον εύχαριστεῖτο καθ' ὑπερβολὴν νὰ παριστᾷ τὸ παρκαμυθᾶκι τοῦ κοντορεβύθου, ὃν ἡ ἰδία πάντοτε παρίσταν, καὶ τὸ τῆς κοκκίνοσκούφου, εἰς ὃ ἐν τούτοις ἔκαμνε τὴν τροποποίησιν, τοῦ νὰ φθάσῃ ὁ κυνηγὸς πρὶν ἔτι καταφάγῃ αὐτὸν ὁ λύκος· ὅπερ βεβαίως, ὅτι κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην τὰ παιδία δὲν ἀγαπῶσι τὰ τραγικὰ καὶ φοβερά, εἰς ὃ ἀπειράκις προσκρούωσιν αἱ τροφοί, νοσῶδῶς ἐξάπτουσαι τὴν φαντασίαν τῶν μικρῶν διὰ φοβερῶν διηγήσεων, δι' ὧν καὶ καθιστῶσιν αὐτὰ πολλὰ κίς δι' ὄλου τοῦ βίου των δειλὰ.

Παρακολουθοῦντες τὴν ἱστορίαν τῆς προόδου τῶν ἀρχηγόνων ἀνθρώπων, ἀληθῶς παρατηροῦμεν, ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς αἱ ἀνωτέρω ὁρμηκὶ παρηκολούθησαν τὴν αὐτὴν σειρὰν τῆς ἐκδηλώσεως, καὶ ὅτι μετ' αὐτὰς ἀνεφάνη ἡ πρὸς τὸ εἰδέναι ὁρμὴ, ἣν προϊούσης τῆς ἡλικίας, καὶ ἀπὸ τοῦ τρίτου ἤδη ἔτους τοῦ παιδὸς πολλάκις, ἀπαντῶμεν ἐμφανιζομένην διὰ τῆς περιεργείας καὶ τῶν ἀενάων ἐρωτήσεων. «Τί εἶναι τοῦτο;» «Πῶς τὸ λέγουν τοῦτο;» εἶναι αἱ πρῶται χαριέσταται ἐρωτήσεις τῶν μικρῶν μας. Ἀλλὰ ποσάκις καὶ ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη ὁρμὴ παρακωλύεται ἐν τῇ ελευθερᾷ ἀναπτύξει αὐτῆς· διότι οὐ σπανίως ἄστοργος ἀπάντησις καὶ αὐτῆς τῆς μητρὸς: «Πῦσαι πλέον τὰς ἐρωτήσεις σου!» ἢ καὶ ἐν ἀδιάφορον «καλά, καλά!» συγκεντρῶνουσι διὰ παντὸς τὰς ἐξωτερικὰς ταύτας ἐκδηλώσεις τῆς μικρᾶς ψυχῆς, καὶ, τὸ πάντων χειρίστον, ψυχραίνουσιν ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ἡλικίας τὸν μετὰξὺ μητρὸς καὶ τέκνου κατὰ φυσικὸν καὶ ἠθικὸν νόμον ὑφιστάμενον ἠθικὸν σύνδεσμον. Ὅποσα τ' ἀνάπαλιν ἀγαθὰ, ὅποια ἀπερίγραπτα ἠδοναὶ προκύπτουσι δι' αὐτὴν τὴν μητέρα καὶ τὸ τέκνον τῆς, ὅταν μετὰ στοργῆς καὶ νοημοσύνης παρακολουθῇ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ δίδουσα εἰς αὐτὸ εὐστόχους ἐκάστοτε ἀπαντήσεις, δι' ὧν ἔτι μᾶλλον διαχειρεῖ τὴν ὁρεξίν ταύτην τοῦ εἰδέναι, συσφίγγει δὲ ἀκλύστως τὸν πρὸς αὐτὴν συνδέοντα αὐτὸ ἠθικὸν δεσμόν.

Ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ νηπιαγωγὸς ἀναπληροῦ τὴν μητέρα καὶ ὡς ἐκείνη ὀφείλει νὰ συνδέηται διὰ δεσμῶν ἀγάπης πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ τὰς μαθητρίκας αὐτῆς. Ἐκεῖ δὲ διὰ ποικιλωτάτων ῥυθμικῶν παιγνίων, ὧν πολλὰ περιέχουσι καὶ ὀρχηστικὰς κινήσεις, ἄλλα δὲ καὶ δραματικὰς παραστάσεις, διὰ τῶν διηγήσεων καὶ διὰ τῶν πολυειδῶν ἀναπτύξεων τῆς πλουσίας ὕλης τῆς πραγματογνωσίας, καλλιεργοῦνται καὶ ὀρθῶς ἀναπτύσσονται πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω ὁρμηκὶ τοῦ παιδός. Διὰ τῆς πραγματογνωσίας μάλιστα, ἐπὶ καταλλήλων εἰκόνων, ὅσῳ τὸ δυνατὸν καλλιτεχνικῶς γεγραμμένων,

4 Εὐχῆς ἔργον ἤθελεν εἶσθαι, ἐὰν κατορθοῦτο ἡ κατασκευὴ καὶ ἐκτύπωσις τοιούτων εἰκόνων παρ' ἡμῶν, παριστανουσῶν τὰ εἰς τὰ παιδία διδασκόμενα ἀντικείμενα, οἷον τὰς ἐποχὰς τοῦ ἔτους, τὰς ἐργασίας τῶν γεωργῶν καὶ τεχνηγῶν καὶ ἄλλα, ἀλλὰ τὰ πάντα ἑλληνοπρεπῶς καὶ σύμφωνα πρὸς τὰς τοποθεσίας, τὰ ἦθη καὶ ἔθιμα τῆς πατρίδος ἡμῶν· ἐν ᾧ νῦν, ἐλλείψει ἄλλων, γίνεται χρῆσις εἰκόνων παριστανουσῶν τὰ τῆς Γερμανίας ἢ τῆς Γαλλίας, ἐπὶ βλάβῃ τῆς φανταστικῆς ἀντιλήψεως τῶν μικρῶν.

καὶ καλλίτερον ἀκόμη διὰ φυσικῶν ἀντικειμένων, προϊάντων, ζώων κτλ. τὰ παιδία εἰσάγονται βηθμηδὸν εἰς τὴν γνῶσιν τῶν περὶ αὐτὰ ὄντων καὶ πραγμάτων, παρκασκευαζόμενα βηθμηδὸν πρὸς ἀπάσας τὰς ἐπιστήμας, ὧν οὐσιωδῶς οὕτω διευκολύνεται ἡ ἐκμάθησις καὶ βεβαίωσις ἢ θετικὴ καὶ ἐμβριθὴς ἀντίληψις. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον οἱ εὐποροῦντες ἐκ τῶν καλῶς κτηρητισμένων νηπιακῶν κήπων, περιέχουσι καὶ πλουσίας συλλογὰς παντὸς εἶδους, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ κήπῳ πεφυτευμένα πάντα τὰ εἶδη τῆς ἐγγωρίου φυτείας, ἄνθη, δένδρα, λαχανικὰ καὶ δημητριακοὺς καρπούς, ὡς καὶ πλήρη συλλογὴν τῶν οἰκιακῶν ζώων, ὧν ἡ περιθάλψις ἀνατίθεται, ὅσον ἐπιτρέπουσι τοῦτο αἱ δυνάμεις αὐτῶν, εἰς αὐτὰ τὰ παιδία.

Δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ διαλάβωμεν ἐν ἐκτάσει περὶ ἐνὸς ἐκάστου τῶν εἰς τὰ μικρὰ διδασκόμενων μαθημάτων· ἐν τούτοις δὲν δύναμικὶ νὰ μὴ ἀναφέρω, ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ἐν τοῖς νηπιακοῖς κήποις οὐδόλως διδάσκειται ἡ ἀνάγνωσις, ἣτις ἀρχεται ἀπ' αὐτοῦ μόνον τοῦ α'. τμήματος τοῦ προκαταρκτικοῦ σχολείου, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ ζ'. τῆς ἡλικίας ἔτους.

Παρ' ἡμῶν ἐν τούτοις, ἕνεκα τῆς ταχυτέρας ὀριμότητος τοῦ πνεύματος τῶν μικρῶν μας, ἐπιτυχῶς διδάσκειται ἡ ἀνάγνωσις κατὰ τοὺς νεωτάτους τρόπους καὶ ἡ γραφὴ ἐκ παρκαλλήλου, ἀπ' αὐτοῦ τοῦ ε'. ἔτους, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦ ἀνωτάτου τμήματος τοῦ νηπιακοῦ κήπου. Τὸ νὰ διδάσκηται ὁμοῦ ὁ παῖς τὰ μαθήματα ταῦτα καὶ ἐνωρίτερον τούτου, εἶναι ὅλως ἄσκοπον καὶ ἐπιβλαβὲς μάλιστα εἰς τὴν κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὅρους ἀνάπτυξιν τοῦ παιδός, καθ' ἣν οὗτος ἐκ τῶν συγκεκριμένων μόνον πρέπει νὰ ἀγῆται πρὸς τ' ἀρρηρημένα, ἅτινα πρὸ τούτου καὶ ἀκχετλήπητα εἶναι αὐτῷ καὶ ὀχληρά. Εἶναι βεβαίως δυνατὸν μὲ ὀλίγην ἐπιμονὴν νὰ διδάχθῃσι τὴν ἀνάγνωσιν εὐφυᾶ παιδία καὶ πρὸ τοῦ τετάρτου πολλάκις ἔτους, ὡς δύνανται καὶ καλὸν εἶναι νὰ ἐκμανθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἡλικίᾳ εὐκολώτατα πρακτικῶς τὰς ξένας γλώσσας. Ἐπειδὴ ὁμοῦ τὰ συμβολικὰ σημεῖα τῶν γραμμάτων εἶναι δυσνόητα ὅλως διὰ τὸν παῖδα, ὡς ὑπ' οὐδενὸς ἐν τῇ φύσει πράγματος ἀπεικονιζόμενα, ἡ ἐργασία αὕτη διὰ τὴν ἡλικίαν ἐκείνην εἶναι πρότιμος καὶ κοπιώδης, ἔχει δὲ ὡς βεβαίαν συνέπειαν τὴν ἐν μεγάλειτέρῃ ἡλικίᾳ κούρασιν τοῦ πνεύματος, ἀκριβῶς ὅτε τοῦτο ὀφείλει νὰ ἔχη ζωηρὰν τὴν πρὸς τ' ἀνώτερα μαθήματα ἀπαιτουμένην ἀντίληψιν. Ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ε' ἔτους τὰ παιδία εὐχαριστότερον καὶ ταχύτερον ἐκμανθάνουσι τὴν ἀνάγνωσιν, διατηροῦσι δὲ διαρκῶς τὴν τε ζωηρότητα τοῦ πνεύματος καὶ τὴν πρὸς τὰ κυρίως γράμματα ἀγάπην αὐτῶν.

Ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ καὶ ἄλλη καλλιεργεῖται σκοπίμως ὁρμὴ, ἡ τῆς κοινωνικότητος, πρὸς μεγίστην τέρψιν τῶν παιδίων καὶ ὠφέλειαν, ἣν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρκαγνωρίζουσιν οἱ κατ' οἶκον καὶ μακρὰν παντὸς συγχρωτισμοῦ πρὸς ἄλλα παιδία ἀνατρέφοντες τὰ τέκνα αὐτῶν.

Τέλος ἀναφαίνεται καὶ ἀνωτάτη πασῶν ἡ πρὸς τὴν θρησκείαν, ἣτοι

πρὸς αὐτὴν τὴν πηγὴν παντὸς ἀληθοῦς, καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ, δηλαδὴ ἢ πρὸς τὸν Θεὸν ῥοπή, ἢ μακτυροῦσα περὶ τῆς θείας τοῦ ἀνθρώπου καταγωγῆς. Αὕτη σκοπίμως καὶ ἐμβριθῶς ἀναπτυσσομένη ἐξευγενίζει καὶ ἀνοψοῖ τὸν παῖδα, καὶ μέσον καθισταμένη καὶ τέμακ συμπάσης αὐτοῦ τῆς ἀγωγῆς, τῆς μορφώσεως καὶ ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ, ἀναβιβάζει αὐτὸν εἰς τὸ ὑψιστον σημεῖον τῆς ἀνθρωπίνης τελειοποιήσεως, δι' ἧς καθίσταται ἀκλόνητος πρὸς πᾶσαν προσβολὴν κακίας ἢ διαφθορᾶς, πρὸς πᾶσαν ἐπιρροὴν ὕλισμου ἢ ἄλλης ἰδιοτελοῦς φιλαυτίας. Διὰ τῆς ῥοπῆς ταύτης, ἀσφαλῶς ὀδηγοῦμένης, τελειότερον διδάσκεται ὅποιον ἐν τῷ σύμπαντι ὁ ἴδιος κατέχει θέσιν, ἐν σχέσει πρὸς τὰ λοιπὰ ὄντα καὶ πρὸ πάντων πρὸς αὐτὸν τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ. Οὕτω ἐνισχύεται ἐν τῷ ἠθικῷ νόμῳ καὶ ἐνισχύει τὴν πρὸς τὸν δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ πεποιθήσιν καὶ ἐνεργὸν κοινωνίαν αὐτοῦ, τέκνον Θεοῦ ἀληθὲς καθιστάμενον καὶ μέχρι τέλους τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ ἀκλονήτως τοιοῦτον διαμένον.

Ἀνεκφαλασιῶντες τὰ λεχθέντα, παρκτηροῦμεν, ὅτι ὁ νηπιακὸς κῆπος πληρέστατα ἐξεγείρει καὶ καλλιεργεῖ τὰς ὁρμὰς τοῦ παιδός.

α'.) Τὴν ὁρμὴν τῆς κινήσεως διὰ τῶν σωματικῶν ἀσκήσεων τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν παιγνίων τῆς κινήσεως.

β'.) Τὴν τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς διὰ τῶν ἐν τῷ κήπῳ ἐργασιῶν.

γ'.) Τὴν τῆς παρκαγωγῆς καὶ δημιουργίας διὰ τῶν ἐπὶ τῶν Φροβελιακῶν δώρων ἀσκήσεων καὶ τῶν πολυειδῶν ἐργασιῶν.

δ'.) Τὴν ὁρμὴν τῶν ρυθμικῶν τεχνῶν διὰ τῶν ἄσματων καὶ τῶν ρυθμικῶν παιγνίων, διὰ παρκαμυθίων καὶ μικρῶν παρκατάσεων.

ε'.) Τὴν ὁρμὴν τοῦ εἰδέειν διὰ τῆς παρκαμτογωνίας, διὰ τῆς παρκατηρήσεως καὶ ἐρεῦνης τῶν φυσικῶν προϊόντων καὶ τῶν ἐν τῷ κήπῳ φυτῶν καὶ οἰκικῶν ζώων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς ἐμπειρικῆς γνώσεως τῶν ἰδιότητων τῶν σωματικῶν [σχῆμα, χρῶμα, μέγεθος, ἀριθμὸς κ. τ. λ.].

ς'.) Τὴν τῆς κοινωνικότητος διὰ τῆς ἀρμονικῆς συμβιώσεως τοσοῦτων παιδίων καὶ

ζ'.) Τέλος τὴν ὁρμὴν τῆς θρησκευτικῆς δι' ἄσματων, δι' ἠθικῶν διηγήσεων καὶ διὰ τῆς ἐκπληρώσεως μικρῶν καθηκόντων πρὸς τοὺς περὶ αὐτό.

Διὰ πάντων τούτων λοιπὸν ὁ νηπιακὸς κῆπος ἀναπτύσσει πολυειδῶς ὅλας τὰς δυνάμεις καὶ ἐνεργείας τοῦ παιδός, παρκακευάζων αὐτὰς πρὸς τὴν ἀρμονικωτάτην τελειοποίησιν· κατὰ συνέπειαν, τὸ ἐν αὐτῷ ἐπικρατοῦν σύστημα, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐρρέθη, εἶναι ἄριστον, διότι ἐκ τῶν ὑστέρων ἀποδεικνύεται, ὅτι προσεγγίζει ἐπὶ μᾶλλον πρὸς αὐτὸν τὸν σκοπὸν τῆς ἀγωγῆς. Περὶ τούτου ἔτι πλεῖον πειθόμεθα διὰ τῆς λεπτομεροῦς ἐπιθεωρήσεως αὐτῶν τῶν Φροβελιακῶν δώρων καὶ ἐργασιῶν, περὶ ὧν προσεχῶς

ἐκτενέστερον θέλω διαλάβει, ἐπιδεικνύουσα αὐτά. Συνάμα ὅμως βεβαιούμεθα περὶ τοῦ ὅτι τὸ Φροβελιακὸν παιδευτικὸν σύστημα δὲν πρέπει νὰ περιορίζηται εἰς μόνον τὸν νηπιακὸν κῆπον, δηλαδὴ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν, καθ' ὅσον οὐδ' εἶναι δυνατὸν νὰ διέλθῃ τις μετὰ παιδία 3 μέχρι 7 ἐτῶν τὴν πλουσιωτάτην σειρὰν τῶν δώρων τούτων, οὐδ' ἐπιτρέπουσιν αὐτὰ αἱ λογικώταται ἀπαιτήσεις τοῦ ἰδίου συστήματος νὰ προβαίνωσι τὰ μικρὰ εἰς τὰς πολυπλοκωτέρας καὶ λεπτοτέρας ἐργασίας. Ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ αἱ βάσεις μόνον τίθενται τῆς κατὰ τὸ Φροβελιακὸν σύστημα ἀγωγῆς καὶ εἰσάγονται τὰ παιδία εἰς τὰς ἀρχὰς ὄλων τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθέντων· ἡ τελειότερα ὅμως συμπλήρωσις αὐτῶν καὶ ἡ ἐν τῇ τελειοποίησει συνέχεια καὶ προαγωγή ὄλων, βεβαίως εἰς μεγαλειτέραν μόνον ἡλικίαν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, ὅτε καὶ ἡ ἀντίληψις τοῦ παιδὸς αὐξάνει καὶ ἡ δεξιότης αὐτοῦ καὶ ὅλα ἐν γένει αἱ δυνάμεις αὐτοῦ. Ἐὰν καλῶς ὑπολογισθῶσι τὰ ὑπὸ τῆς Φροβελιακῆς μεθόδου παρεχόμενα μέσα, ταῦτα ἐπαρκούσιν ἀκριβῶς διὰ τὰς τέσσαρας τάξεις τοῦ προκαταρκτικοῦ σχολείου. Δηλαδὴ, ἀφ' οὗ τὰ παιδία ἐν τῷ νηπιακῷ κήπῳ μέχρι 7 ἐτῶν ἔθεσαν τὰς βάσεις ὄλων τῶν γνώσεων, ἀσκήσεων καὶ ἐργασιῶν αὐτῶν προάγονται ἀπὸ 7 μέχρι 11 ἐτῶν εἰς τὴν τελειοποίησιν ὄλων τούτων, προστιθεμένων μόνον ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος τῶν ὑπὸ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ὀριμότητος αὐτῶν ἀπαιτουμένων σπουδαιοτέρων γνώσεων. Τὰ δὲ ἐσφαλμένως παρ' ἡμῖν καλούμενα φροβελιακὰ (δι' ὧν μόνον τινὰς τῶν ἐργασιῶν ὑπαινίττονται, ἐν ᾧ ὀλόκληρος ἡ διδασκαλία εἶναι φροβελική), οὐδόλω παρεδλάπτουσι τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων, ἀλλ' ἀπεναντίας παρέχουσι τὴν εὐκολίαν κατὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ προγράμματος νὰ τηρῆται ἡ εἰς τὴν σωματικὴν ὑγιείαν τοῦ παιδὸς ἀφρευτικὸς ἀρμονία ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν σοφροτέρων μαθημάτων καὶ τῶν τερπινοτέρων ἀσχολιῶν, ἢ καὶ τῶν καθαρῶς σωματικῶν κινήσεων.

Ἄλλὰ καὶ πέραν τοῦ προκαταρκτικοῦ σχολείου πρέπει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὸ φροβελιακὸν σύστημα. Καὶ πῶς εἶναι δυνατὸν ἄλλως, ἀφ' οὗ τοῦτο περιλαμβάνει ὀλόκληρον καὶ πλήρη τὴν ἀνθρωπίνην ἐκπαίδευσιν! Τ' ἀνάπαλιν θέλει συμβῆ βραθυμὸν καὶ κατ' ὀλίγον, διότι ἐπῆλθεν εὐτυχῶς τὸ πλήρωμα τῶν χρόνων καὶ δὲν θέλει βραδύνει τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ν' ἀποσύρῃ παντελῶς τὸν εἰς πλείστους κλάδους μαθησεως ἔτι καὶ νῦν ἐπικρατοῦντα μηχανισμόν. Οὐχὶ τὰ φροβελιακὰ θέλουσι παύσει ἐν ὀρισμέναις τάξεσιν, ἀλλ' ὀλόκληρον τὸ σύστημα τῆς διδασκαλίας θέλει τροποποιηθῆ κατὰ τὰς φροβελιακὰς ἀρχὰς· τότε δὲ μόνον καὶ ἡ διδασκαλία τῶν γλωσσικῶν καὶ ἡ τῶν μαθηματικῶν, ὡς καὶ πάντων τῶν λοιπῶν κλάδων θέλει κατασταθεῖ ζῶσα καὶ ἐνεργός· αἱ δὲ φροβελιακαὶ ἀσκήσεις καὶ ἐργασίαι ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι θέλουσιν ἐξακολουθήσει ὡς τελειότερα καλλιέργεια ἰδιαίτερων κλάδων βιομηχανίας καὶ καλῶν

τεχνῶν, αἵτινες τότε, ἀντὶ τῆς σωρείας τῶν ἡμιμαθῶν καὶ μόνον πρὸς ἐπίδειξιν περιποιουμένων αὐτάς, θέλουσιν ἀναδείξει μεγαλύτερον ἀριθμὸν ἀληθῶν καλλιτεχνῶν καὶ ἐπιδείξιων τεχνητῶν. Ἐνοούμενχι δὲ πρὸς τὰς λοιπὰς πνευματικὰς καὶ βουλευτικὰς ἐνεργείας τῆς ἀγωγῆς, θέλουσιν ἐπιφέρει πλήρη τὴν ζητούμενην ἀρμονίαν ἐν τῇ τελειοτέρᾳ ἐκπαιδεύσει. Ἡ τοιαύτη ἐξκκολούθησις τῆς Φροβελιανῆς ἀγωγῆς βεβαίως θέλει ἐφαρμοσθεῖ καὶ ἐν τῇ ἀγωγῇ τῶν ἀρρένων, ἀφ' οὗ, ὡς πιστεύω, ἤδη ἐνοήθη, δὲν πρόκειται περὶ ἀπλῶν χειροτεχνημάτων, ἀλλὰ περὶ ὀλοκλήρου καὶ ὑγιῶς ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Τοῦτο ὀρθῶς ἤδη ἐνοήθη ἐν Αὐστρίᾳ, ὅπου καὶ ἐργαστήρια ὑπάρχουσιν, ἐν οἷς καθ' ὠρισμέναις ὥραις ὁμολογητὰ τῶν σχολείων ἀσκοῦνται εἰς διαφόρους τέχναις καὶ βιοτεχνίαις, καὶ κῆποι εὐρύχωροι, οὓς οἱ ἴδιοι καλλιεργοῦσι. Περὶ τούτων σαφέστατα ἔγραψεν ὁ καθηγητὴς Ἐρasmus Schwab ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Der Schulgartien», «ὁ κῆπος τοῦ σχολείου».

Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει τῶν θηλέων, πλὴν τῆς γενικῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς κατ' ἰδιαιτέρας κλάδους τελειοποιήσεως τῶν βυυλομένων, πρέπει νὰ ληρθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἄλλη ἐπιστήμη, ἧς ἡ μέχρι τοῦδε παραμέλησις σπουδαιότατα καὶ θλιβερωτάτα ἐπιφέρει καθ' ἐκάστην συνεπίαις· εἶναι δὲ αὕτη ἡ ἐπιστήμη τῶν μητέρων.

Αἱ ἐλάχιστοι παιδαγωγικαὶ γνώσεις, αἷ ἐν ταῖς ἀνωτέραις τάξεσι τῶν παρθεναγωγείων διδάσκονται αἱ θυγατέρες ἡμῶν, εἶναι ὅπως θεωρητικαὶ καὶ ἀνεπαρκεῖς ὅπως παρασκευάσωσιν αὐτάς πρὸς τὴν ἱεράν αὐτῶν ἐντολήν. Οὐδὲ καλλιεργεῖται ἰδιαιτέρως ἡ ἐξέγερσις τῆς συναισθήσεως τῆς ἰερότητος ταύτης τῆς ἐντολῆς των. Δυστυχῶς καὶ πολλοὶ τῶν γονέων συντελοῦσιν εἰς τοῦτο, οἱ μὲν ἀρίοντες τὰ κοράσια των ἐν θλιβεραῖς ἀμαθείαις, καθ' ἃ φρονοῦντες, ὅτι ἀρκεῖ αὐταῖς ἡ πρακτικὴ ἐκπλήρωσις τῶν οἰκιακῶν ἐργασιῶν· οἱ δὲ ὠλοῦντες αὐτὰ εἰς λυπηροτέραν ἔτι ἡμιμάθειαν, καὶ ταύτην ἐπὶ σκοπῷ ἐγκοσμίῳ μόνον εὐδοκίμησεως. Αἱ δὲ οὕτω καὶ ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα πολλακίς ἐκπαιδευθεῖσαι νέαι, μικρὰ θεωροῦσι τὰ καθήκοντα τῆς οἰκοδοσποίνης καὶ τῆς μητρόσ, διότι ἡ ἀνωτέρα, δῆθεν, ἐκπαιδεύσις αὐτῶν, ἐπιτρέπει αὐταῖς ν' ἀποβλέπωσιν εἰς ὑψηλοτέρους κύκλους ἐνεργείας.

Οὐχὶ τοῦτο! Ἡ γυνὴ δὲν πρέπει νὰ ἐξέλθῃ τῆς σφαίρας αὐτῆς, διότι παραβαίνει τότε τὸν ὑπὸ τοῦ ὕψιστου ὠρισθέντα αὐτῇ προορισμόν. Ἄλλ' ἐν αὐτῇ τῇ σφαίρᾳ τῆς, ἐν τῷ εὐρυτάτῳ ἐκείνῳ κύκλῳ τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς, ὀφείλει ν' ἀναπτύχθῃ, ν' ἀνυψωθῇ, καὶ κατὰ πάντα ἐν Θεῷ νὰ τελειοποιηθῇ. Μορφώσωμεν λοιπὸν μητέρας ἐν τῇ πληρεστάτῃ καὶ ἱερωτάτῃ σημασίᾳ τῆς λέξεως, διότι ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους ἡμῶν ἡ πρόοδος καὶ ἡ εὐμερεία ἐξαρτᾶται ἐκ τούτου!

Δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀναμεινῶμεν ὅπως κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τῆς

ἐκπαιδεύσεως τῶν κορασιῶν δώσωμεν αὐταῖς θεωρητικὰς τινὰς πρὸς τοῦτο ὀδηγίας. Ὁλόκληρος ἡ ἀγωγή αὐτῶν ὀφείλει ἀρχῆθεν νὰ τείνῃ εἰς τὸ νὰ παρασκευάζῃ αὐτάς καταλλήλως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον. Γνώσεις καὶ ὀρθὴ κρίσις, καλαισθησία, δεξιότης, φιλεργία, δραστηριότης, βούλησις, ἀρεταὶ παντὸς εἶδους καὶ ἰδίως ἀφοσίωσις καὶ αὐταπάρνησις, τὰ πάντα πρέπει νὰ καλλιεργῶνται καταλλήλως ἀπὸ τῆς νεαρῶτατης ἡλικίας, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἴδωμεν ἡμέραν τινὰ τὴν Ἑλληνίδα ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ ἠθικοῦ αὐτῆς ἀλλοῦς, ὡς πηγὴν εὐτυχίας πάντων τῶν περὶ αὐτήν. Ὅθεν τὰ ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγείου καὶ τοῦ προκαταρκτικοῦ σχολείου εἰς τὰς ἀνωτέρας ἐκπαιδευτικὰς τάξεις μεταβαίνοντα κοράσια, πρέπει ἐκεῖ νὰ εὐρίσκωσι πληρεστάτην ἐξκκολούθησιν τοῦ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μορφώσαντος αὐτὰ παιδαγωγικοῦ συστήματος, σκοπίμως δὲ διδασκόμενα, ἀσκούμενα καὶ παρασκευαζόμενα ἐναρμονίως, νὰ ὦσι κατὰ πάντα τελειοποιημένα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συμπληρώσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῶν. Τὰ οὕτω μορφωθέντα κοράσια θέλουσιν εἶσθαι κάτοχα καὶ αὐτῆς τῆς θεωρίας τοῦ ἐκπαιδεύσαντος αὐτὰ Φροβελιανοῦ συστήματος καὶ ἐπομένως ἔτοιμα ν' ἀναθρέψωσι βραδύτερον κατ' αὐτό, μετὰ βεβαίως ἐπιτυχίας τὰ ἴδια αὐτῶν τέκνα, ἧ, ὡς ἀνώτεροι νηπιαγωγοὶ καὶ παιδαγωγοί, ἄλλα ἐμπιστευθέντα αὐταῖς.

Ταῦτα εἶναι ἐν συντόμῳ τὰ κατὰ τὸ Φροβελιανὸν σύστημα, ὅπερ ἔχει μὲν καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, Γερμανίᾳ, τοὺς ἐχθροὺς του, ἀλλ' ὅπερ μὲ ὅλας τὰς ἀντιπράξεις ἐκείνων, εὐδοκίμως προβαίνει καὶ ἐξαπλοῦνται καὶ αὐτόθι καὶ ἐν ὅλαις ταῖς ἐν τῷ πολιτισμῷ προβαίνουσιν χώραις. Ἐν Βοστόνῃ 34 ὑπάρχουσι Φροβελιανὰ νηπιαγωγεία, ἐν Δρέσδῃ δὲ καὶ ἐν Βιέννῃ ἀπὸ τινος χρόνου τὸ φροβελιανὸν σύστημα εἰσήχθη καὶ ἐν τῷ προκαταρκτικῷ σχολείῳ. Ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ μου ἀπὸ πέντε ἐτῶν ἤδη τὸ σύστημα τοῦτο λειτουργεῖ, ὅσον τὸ δυνατόν ἡμῖν, καθ' ὅλας τὰς τάξεις αὐτοῦ, ἤρχισε δὲ καὶ ν' ἀποφέρῃ ἤδη λίαν ἐνθαρρυντικοὺς καρπούς, μαρτυροῦντας, ὅτι αἱ Φροβελιανὰ ἀρχαὶ δὲν ἔχουσι περιορισμένον χαρακτῆρα, μὴ δυνάμενον τελεσφόρως νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ἄλλην ἐθνικότητα, ἀλλ' ὅτι εἶναι παγκόσμιοι μάλιστα ὡς αὐταὶ αἱ ἠθικαὶ ἀλήθειαι, αἷ ἐκπροσωποῦσι.

Μετὰ θετικότητος δὲ δύναται τις νὰ προῖδῃ καὶ μετὰ ἐνθαρρυντικῆς ἐθνικῆς ἱκανοποιήσεως, ὅτι τὸ Φροβελιανὸν σύστημα θέλει μάλιστα ἀκμάσει καὶ ἀναπτύχθῃ θυμωσίως, ὅταν τὸ Ἑλληνικὸν πνεῦμα ἀληθῶς οἰκειοποιηθῇ καὶ πραγματοποιήσῃ πάντα τὰ κατ' αὐτό.

Ἄς ἐργασθῶμεν λοιπὸν ἀόκνως πρὸς διάδοσιν αὐτοῦ πάντες οἱ δυνάμενοι νὰ πράξωσι τοῦτο, ὑπὲρ οὗ ἐπικαλοῦμαι ἰδίως τὴν συνδρομὴν τοῦ γυναικείου φύλου, διότι καὶ αὐτὸς ὁ Φροέβελ κυρίως εἶχεν ἀποταθῆ εἰς

τάς γυναίκας, εἰς τὴν στοργικὴν μέριμναν καὶ περιθάλψιν τῶν ὁποίων δ' ὕψιστος ἐνεπιστεύθη τὴν νεαρὰν ψυχὴν τοῦ παιδὸς—ἀνθρώπου.

Ἡ γυνὴ εἶναι καὶ ἀφείλει νὰ ἦναι ἡ παιδαγωγὸς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἡ δὲ συναίσθησις τῆς ὑψίστης ταύτης ἐντολῆς εἶναι ἰκανὴ ἵνα παρήχη ἡμῖν τὰς πρὸς τὸ δυσχερὲς τοῦτο ἔργον δυνάμεις.

Ἐνώσωμεν λοιπὸν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὰς δυνάμεις ἡμῶν, διαρκῶς ἐν νῷ ἔχουσαι τὸ σημαντικώτατον καὶ γλυκύτατον ῥητὸν τοῦ Φρόβεελ:

« Ζήσωμεν ὑπὲρ τῶν τέκνων ἡμῶν »

Αἰκατερίνη Λασκαρίδου

ΔΥΟ ΜΙΚΡΑ ΠΕΡΙ ΣΑΠΦΟΥΣ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

LEOPARDI

(ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΝ ΛΕΜΑ ΤΗΣ ΣΑΠΦΟΥΣ)

ΚΑΙ

CAROLINA CORONADO

(ΣΑΠΦΩ)

Α'.

Ὀλίγοι τῶν λυρικῶν ποιητῶν ἐφάνησαν εἰς τοὺς ἀναγνώστκς αὐτῶν μᾶλλον ἀπροσδόκητα ποιοῦντες τοῦ Leopardi· οὐδεμία τῶν δέκκ ᾠδῶν ἢ *canthiche*, ἃς αὐτὸς ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ 1824, οὐδεμία, λέγομεν, ἦτο συντεταγμένη κατὰ τὰ εἰθισμένα περὶ τοῖς τότε Ἰταλοῖς φιλολόγοις· οὐδεμία δὲ (ἐξαιρουμένης ἴσως τῆς πρώτης) προσγνωστοποιεῖ διὰ τοῦ τίτλου αὐτῆς τὸ ἀληθὲς ἀντικείμενον, ὅπερ ὁ νέος συγγραφεὺς ἐπραγματεύετο περὶ κλασικῶν. Λάβωμεν δ' ὡς παράδειγμα ἐκ τῶν ἄλλων ἐννέα ᾠδῶν τὴν ἐπιγραφομένην «Τὸ τελευταῖον ᾠδὴ τῆς Σαπφούς» (*Ultimo canto di Saffo*).¹

Ὁ τίτλος οὗτος παρῆχε τὴν προσδοκίαν ὅτι τὸ ποίημα θὰ περιέχῃ προεισαγωγὴν τινὰ εἰς τὸ μελόδραμα τοῦ Gounod, περὶ τῶν πόθων διεψευσμένων, ἔκρηξιν μορφῶν κατὰ τοῦ ἀχαρίστου Φάωνος, ἀνακοίνωσιν εὐφυῆ, προκλητικὴν, περιπατητὴν τῆς ἀδημονίας καὶ τοῦ ἀπελπισμοῦ, εἰς ἃ

* Διατριβὴ τοῦ κ. Α. de Tréverret δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ «Revue politique et littéraire» τῆς 24 Μαΐου 1884 (σελ. 662—665). Σ. Δ. Β.

1 Δι' πλήρεις ἐκδόσεις κατατάσσουσιν αὐτὴν ἐνάτην.

ἴσως δύναται νὰ περιέλθῃ γυνὴ εὐαίσθητος, ἐμμανῶς ἀγαπῶσα καὶ πνευματώδης ἕνεκ τῆς ψυχρότητος ἢ τῆς ἀστασίας ἐκείνου θν ἀγαπᾷ. Ἄλλ' ὅμως οὐδὲν τοιοῦτον εὑρηται ἐν τῷ μικρῷ τοῦ Leopardi ποιήματι. Τὸ ὄνομα ἐκεῖ τοῦ Φάωνος ἀναφέρεται κατὰ τὸ τέλος μόνον καὶ ἐν παρόδῳ ἄλλ' ἀπακτῶματι· δὲν ἀναφέρεται μάλιστα πικρὰ πικρῶν ἢ Ἰταλὶς Σαπφῶ περιφρακτικῶς ὑποδηλοῖ αὐτὸν καί, ἀντὶ νὰ καταρᾶται αὐτῷ, τῷ εὐχεται τὴν εὐδαιμονίαν, ἧς αὐτὴ οὐδέποτε ἤξιώθη. Οὕτε τὸν Φάωνον αἰτιάζεται οὔτε ἄλλον τινὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ τὴν φύσιν, τὴν ἀδυσώπητον φύσιν, διὰ τὴν ἀδιάλειπτον σκληρότητα τῆς τύχης αὐτῆς.

Ὁ Ὀβίδιος εἶχεν ὑπολάβῃ, ἀγνωστὴν τεκμήριον ἔχων, ὅτι ἡ Σαπφῶ ἦτο δυσειδής, μικρὰ τὸ σῶμα καὶ μελέγχρους καθ' ὑπερβολήν.¹

Si mihi difficilis formam natura negavit. . . .

Sum brevis.

Candida si non sum.

Ὁ Leopardi ἀναλαμβάνει τὴν τοιαύτην εἰκόνα, τὴν ἀναπτύσσει, τὴν γενικεύει καὶ ἐπιμελεῖται νὰ ἐξεικονίσῃ τὰς ὀδύνας πάσης ψυχῆς λεπτῆς, ποιητικῆς καὶ εὐγενοῦς, ἐν σώματι δυσμόρφῳ καὶ ἀχαρίτι ἐγκεκλεισμένης, καίτοι ἀμαζούσης ἐπ' αὐτοῦ τῆς νεότητος.²

Ἀποφασίσασα ἡ Σαπφῶ ν' ἀποθάνῃ καὶ μηδὲν κατὰ τοῦ ἀπελπισμοῦ αὐτῆς μαχομένη, θεωρεῖ μετὰ θλίψεως τὴν γαλήνην τῆς νυκτός, τὰς δειλὰς τῆς σελήνης ἀκτῖνας, τὴν σιγηλὴν ἀνατολὴν τοῦ ἀστέρου τῆς πρωίας, θεάματα θελητικὰ ὑπ' ὧν καὶ αὐτὴ ἐμαγεύετο, ἐφ' ὅσον ἔτι δὲν εἶχε διαγνώσῃ τοὺς σκληροὺς τῆς ἀνθρωπίνης· ὑπάρξεως νόμους. Ἄλλ' ὅμως ἤδη δὲν ἀγαπᾷ τὰ εἰρηνικὰ ταῦτα φαινόμενα, τὰς τερπνάς καὶ ἀπατηλάς ταύτας σκηνὰς τὰς φαινομένους ὅτι προορισμὸν ἔχουσι νὰ καλύπτωσι τῆς εἰμαρμένης τὰς ἀπειλάς. Πᾶσα κλαυθρὴ ἡρεμος καὶ ἀρμονικὴ θλίβει τὴν Σαπφῶν, διότι ἡ τοιαύτη καλλονὴ μάλιστα τῇ ἐλλείπει.

«ὦ θεεὶ οὐρανέ, λέγει, εἶσαι πολὺ ὠραῖος καὶ σὺ ὠραία ὡσαύτως εἶσαι, γῆ ὑγρὰ ὑπὸ δρότου. Οἴμοι, ἐξ ὄλου τούτου τοῦ ἀπείρου κάλλους οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ψυχίον ἔδωκαν εἰς τὴν δυστυχῆ Σαπφῶν οἱ θεοὶ καὶ ἡ ἀνεξίλωτος εἰμαρμένη! Εἰς τὰ μεγαλοπρεπῆ σου βασιλεία, ὦ Φύσις, εἰσηλθὼν ἐγὼ ὡς εὐτελής, ὀχληρὸς, ἀτίμητος ξένος· περιφρονεῖς τὴν ἀγάπην μου καὶ μάτην προσηλῶ ἱκετεύουσα τὴν καρδίαν μου καὶ τὰ ὄμματά μου εἰς τὰς μορφάς σου τὰς χάριτος μεστὰς. Δὲν μειδιᾷ πρὸς ἐμεῖ ἡ εὐήλιος ὄχθη οὐδ' ὁ πρωϊνὸς ὄρθρος. Δὲν χαιρετίζουσιν ἐμεῖ τῶν πτηνῶν τὰ ἄσματα καὶ

1 Ὀβίδιος ἐν Her. 15, στ. 31, 33, 34. Ὁ Λατίνος ποιητὴς εἶχεν ἴσως παραλάβῃ τὰς λεπτομερείας ταύτας ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς τῆς Σαπφούς ἢ τῶν ποιητῶν οὕτινες εἶχον γνωρίσῃ αὐτήν.

2 Ταύτην δὲ τὴν πρόθεσιν ὁμολογεῖ αὐτὸς οὗτος ὁ Leopardi ἐν τῷ Κριτικῷ αὐτοῦ ἄρθρῳ (Articolo critico) τῷ δημοσιευθέντι τὸ 1825.

ὁ θροῦς τῶν φηγῶν· καὶ ἂν ἐν τῇ σκιᾷ ἰτεῶν κεκλιμένων καθρός τις βύαξ ἀναπτύσσει τὸ εἰλικρινές αὐτοῦ κάτοπρον, ἅμα δ' εὐόλισθος ποῦ μου προσέγγισσιν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐκεῖνος μοι ὑφαίρει αὐτὸ μετὰ περιφρονήσεως· στρέφεται ἀλλαχόσε, φεύγει ταχέως· ἐν μέσῳ τῶν δύο αὐτοῦ εὐωδῶν ὄχθων».

Καὶ ὡς ὁ λόρδος Βύρων οὐδέποτε συνεχώρησεν οὔτε εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ οὔτε εἰς αὐτὸν τὸν θεὸν τὸ ὅτι ἐγεννήθη χαλός, οὕτω καὶ ἡ Σαπρῶ τοῦ Leopardi μέμφεται τῇ φύσει ὅτι ἀπηνήθη εἰς αὐτὴν τὸ κάλλος καὶ ὅτι καθ' ἑκάστην ἐπιδείκνυται πρὸς αὐτὴν νέαν ἀποστροφὴν.

Εὐμοιροῦται δὲ πνεύματος εὐστρόφου ἀνευρίσκοντος ἐνοχλήσεων ἀφορμὰς διὰ τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς, ζητεῖ μετ' ὀργίλης περιεργίας τὸν ὑπέρτατον λόγον τῶν δεινῶν ἀπερ ὑρίστανται :

«Τί σφάλμα διέπραξ, ἐρωτᾷ, τί φρικῶδες ἔγκλημα μ' ἐκηλίδωσε πρὸ τῆς γεννήσεώς μου, ὥστε δ' οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ νὰ μοι ἐπιδεικνύσῃ τοσοῦτον ἄγριον πρόσωπον; Μικρὰ δ' ἐγὼ κόρη, ὅτε ἡ ζωὴ ἀγνοεῖ πᾶν ἀδίκημα, κατὰ τί ἠμάρτησα ὥστε νὰ μὴ γνωρίσω νέωτητα καὶ τὸ ἀποχωματισθῆν νῆμα τῆς ὑπάρξεώς μου νὰ στρέφεται πάντοτε ζοφερὸν περὶ τὴν ἄτρακτον τῆς Μοίρας τῆς ἀδυσωπῆτος; . . .

Ἄ, τὸ χεῖλός σου προπετῶς ἐκφέρει λόγους ἀπερισκέπτους! Τὰ εἰμάρμενα ἡμῖν γεγονότα προέρχονται ἐκ συμβουλίου μυστηριώδους· τὰ πάντα εἶνε εἰς ἡμᾶς κεκρυμμένα πλὴν τῆς ἡμετέρας ὀδύνης. Γένην ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῶν παρημελημένα, γεννώμεθα ἵνα κλιώμεν καὶ ὁ λόγος παντὸς κεῖται ἐν τῷ πνεύματι τῶν οὐρανίων ὄντων. Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τὸ εὐάρεστον ἐξωτερικὸν ὁ κοινὸς πατὴρ ἔδωκεν αἰωνίαν βασιλείαν ἐν τοῖς ἔθνεσι—καὶ παρὰ τὰς ἀνδρικωτάτας τῶν ἐπιχειρήσεων, παρὰ τὴν λύραν καὶ τὰ σφώτατα ἄσπρα οὐδεμὶς λάμπει ἀξίως περιβεβλημένη δι' ἀχάριτος ἰμάτιου».

Οὐδὲν τὸ δραματικόν, οὐδὲν τὸ κατὰ μυθοπλαστικόν, οὐδὲν ἔτι τὸ ιστορικὸν ἢ τὸ ἐκ παραδόσεως ἐν πᾶσι τούτοις τοῖς λόγοις. Ἄν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς δευτέρας στροφῆς ἡ Σαπρῶ δὲν ὠνόμαζεν ἑαυτήν, οὐδένα λόγον θὰ εἶχεν ἢ εἰς αὐτὴν ἀπόδοσις τῶν ἀνωτέρω παρατεθειμένων : πᾶς νέος ἀνὴρ, πᾶς νέα γυνή, ὑφ' ὧν τὸ θάρρος καὶ ἡ εὐφυΐα ἐκτιμῶνται πλεονέκτερον τοῦ σχήματος, ἠδύνηντο νὰ ὀμιλήσωσι κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ νὰ ἐρωτήσωσι τὰ αὐτὰ· ὁ θρησὸς τῆς Σαπρῶς εἶνε μᾶλλον φιλοσοφικὸς ἢ περιπαθής· εἶνε σερὰ σκέψεων προκληθεισῶν ὑπὸ μικρῶν ὀδυνῶν, ἃς ὁ ποιητὴς δεικνύει. ἀλλὰ δὲν ἀφηγεῖται· τὰ μικρὰ συμπεράσματα κατὰ τῆς τυραννίδος τῆς εἰμαρμένης, κατὰ τῆς ἀδίκου σκληρότητος τοῦ Ἄγνωστου συμπεκνοῦνται ἐνταῦθα εἰς μικρὸν ἀριθμὸν φράσεων, ὑφ' ὧν ἀρχαρχαζέται καὶ ἀποστατεῖ τὸ πνεῦμα ἡμῶν.

Arcano è tutto,

Fuor che il nostro dolor.

Ἄγνοια πάντων πλὴν τῶν ἡμετέρων κακῶν : οἷος νόμος ! Ὅποια κατὰ στασις ! Καὶ ὅμως τοῦτο εἶνε ὁ βίος ἡμῶν !

Notre crime est d' être homme et de vouloir connaître, ἔγραφε τέσσαρα ἔτη πρότερον ὁ Λαμκρῆνος· ἀλλ' ὅμως ἔγραφε τοῦτο ἐν παρῶν καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπανεύρῃ τὴν εἰς Θεὸν πίστιν, τὴν ἐλπίδα τῆς ἀθανασίας. Παρὰ τῷ Leopardi ἡ ἀποθάρρυνσις εἶνε ἀνευ θεραπείας· ὁ θρησὸς αὐτοῦ κατὰ τὰς μοίρας τῆς ἀνθρωπίνης ἀνανεοῦται σταθερῶς καὶ μετὰ πικραίας συχνάκις ἡρέμου καὶ βραθείας, παρεχούσης, ὡς ἐνταῦθα, μεταλλοπρεπὲς τι καὶ δικαιοπρεπὲς, ἂν θέλετε, εἰς τὰς βικιοτάτας τῶν ἀποφάσεων, ἃς ὁ ἀνθρώπος δύναται νὰ λάβῃ ἵνα συντάμῃ ἢ καταστρέψῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ζωὴν.

«Θ' ἀποθάνωμεν, ἀνακράζει ἡ Σαπρῶ τοῦ Ἴταλου ποιητοῦ· θὰ ῥίψωμεν κατὰ γῆς τὸ εὐτελέστατον τοῦτο κάλυμμα καὶ γυμνὴ ἡ ἡμετέρα ψυχὴ θὰ καταφύγῃ πρὸς τὸν Πλούτωνα καὶ θὰ μετριάσῃ ἐκεῖ τὴν σκληρότητα, τὸ ἔγκλημα τοῦ τυφλοῦ διανομέως τῶν τυχῶν. Καὶ σύ, μεθ' οὗ μὲ συνέδεσαν ἔρωσ μακρὸς, μακρὰ πίστις, μακνιώδης τις πόθος καὶ ἀκατεύναστος, ζῆθι εὐδαιμόν, ἂν ἐζησέ ποτε εὐδαιμόν θνητογενές τι ὄν ἐπὶ γῆς. . . . Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἐκ τῶν ἐλπίδων τοσοῦτων ἄθλων, ἐκ τοσοῦτων τερπνῶν ὀνειρων μοι ὑπολείπεται ὁ Τάρταρος· καὶ τὸ ἄλλο μὲν πνεῦμά μου καθίσταται βορὰ τῆς καταχθονίας θεότητος, τοῦ ζοφεροῦ θανάτου, τῆς σιγηλῆς ὄχθης».

Δὲν θ' αὐτοκτονήσῃ λοιπὸν ἕνεκ παραφορᾶς ἀλλ' ἐξ ἀποράσεως μετὰ μακρὰν σκέψιν ληφθείσης καὶ κατ' ἐξανάστικσιν ἤδη παλαιὰν κατὰ τοῦ νόμου, ὃν ὑρίσταντο ἐν τούτῳ τῷ κόσμῳ. Ὁ περιφρονηθεὶς αὐτῆς ἔρωσ δὲν εἶνε ἢ τὸ ἔσχατον ἐπεισόδιον τοῦ δυσδαίμονος αὐτῆς βίου· ὁ Φάων προσηνέχθη πρὸς αὐτὴν καθ' ὃν τρόπον τῇ προσφέρονται καὶ πάντα τὰ ἄλλα ὄντα· δὲν εἶνε λοιπὸν ἐγκληματικώτερος πρὸς αὐτὴν ἢ ἡ κοινωνία καὶ ἡ φύσις· ὁ ἀληθὴς ἐνοχος εἶνε ἡ μοῖρα, εἶνε ὁ Πλάττης (οἷος δὴ ποτε καὶ ἂν ἦ)· εἶνε τὸ ὄν (ἢ ὁ νόμος) τὸ καθιδρύσαν τὴν κυριαρχίαν τῆς καλλονῆς καὶ προορίσαν τὴν δυσμορφίαν εἰς τὴν περιφρόνησιν.

Τῆς Σαπρῶς ἡ ψυχὴ θὰ ἐπιζήτη ἄρα εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ σώματος αὐτῆς; Φαίνεται μὲν ἡ ἠρωτὴ πιστεύουσα τοῦτο ἀλλ', ὡς οἱ πλεῖστοι τῶν ἐθνικῶν τὸ ἐπίστευον, ἀνευ ἐλπίδος ἀληθοῦς ἐπανορθώσεως καὶ μετὰ τῆς βεβαιότητος τῆς σχεδὸν ἀπολύτου ὅτι θὰ ἐμβληθῇ εἰς τὴν νύκτα, εἰς τὸ ψῆχος, εἰς τὴν σιγὴν, εἰς εἶδός τι μηδενός, ὅπερ θὰ αἰτθάνηται μὲν, ἀλλ' ὅπερ τῇ φαίνεται τιμιώτερον περιφρονουμένης ζωῆς. Γεννώμενός τις θνητὸς νὰ γεννηθῇ καὶ ἄσχητος εἶνε ἢ πλήρης, ἢ ἀναντιζύγωτος κακοδαμονία : ὁ Leopardi ἔμεινε περὶ τούτου δεόντως πεπεισμένος, ὅτε, νεανίας ὢν, ἠθέλησε ν' ἀγκλήτῃ καὶ οὐδεμίαν ἔλαθεν ἀναπόδοσιν ἔρωτος. Παρηλαγμένος δὲ τὴν μορφὴν ἐκ παιδῶν, ὑπέφερε διττῶς ἐκ τῆς δυσμορφίας αὐτοῦ, κατεχούσης συμπεπιεσμένα τὰ ὄργανα τῆς ζωῆς καὶ καθιστάσης

αὐτὸν γελοῖον· ὅθεν ἐννοεῖται ὅτι αἱ βραχεῖαι τοῦ Ὀβιδίου ἐνδείξεις περὶ τῆς ἀσχημίας τῆς Σαπφούς ἐνεποίησαν εἰς αὐτὸν ζωηρὰν συναίσθησιν. Ἡ Σαπφὴ πλήρης μεγαλοφυΐας ἀλλὰ περιφρονομένη διὰ τὴν ἔλλειψιν κάλλους ἦτο αὐτὸς οὗτος ὁ Leopardi καὶ ὁ Ἰταλὸς ποιητῆς εὕρισκε παρηγορίαν οὐχὶ μικρὰν διερμηνεῶν διὰ στίχων τοιαῦτα δεινὰ.

Ἄλλως δ' οὐδεὶς ποιητῆς οὔτ' ἐν Ἰταλίᾳ οὔτε παρὰ τοῖς ἄλλοις λαοῖς εἶχεν ἔτι ἐκφράση τὸν κκοδικιμονίαν τοῦ συνδέσμου τῆς ἀσχημίας μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς μεγαλοφυΐας κατ' ἰδιοτροπίαν τῆς φύσεως. Τοῦτο ἦτο ὕλη ἀπολύτως νέα¹ καὶ ἂν ἐπιλαμβανόμενός τις αὐτῆς ἐξέπληττε κατ' ἀρχὰς τοὺς ἀνγνώστους, δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ προσοικειώσῃ αὐτοὺς πρὸς τὴν νέαν ὑπόθεσιν διὰ τοῦ θελητήρου αὐτοῦ τοῦ κκινοφανοῦς καὶ δυνάμει τῆς ἀκριβεστάτης τοῦ περιεχομένου συμφωνίᾳ πρὸς τὰς ἀνησυχίας καὶ τὰς φροντίδας τοῦ τότε χρόνου.

Πενταχοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἡ ποίησις διηρῶνα τὸ μυστήριον τοῦτο τῆς εἰμαρμένης· πενταχοῦ αἱ λύραι ἐστένχζον ἐπὶ ταῖς ἀνεξηγήτους θλίψεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπρεπεν ἴνα καὶ ἡ Ἰταλία εἰσέλθῃ εἰς ταύτην τὴν συναυλίαν, ὅθεν ἀντήχουν φθόγγοι τοσοῦτον θλιβεροὶ καὶ τοσοῦτον ἐμμελεῖς. Ὁ Leopardi ἀνέλαθε νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν ἐκεῖτε, καὶ δυστυχέστερος ὢν, ἐπαναστατικώτερος, ἀπιστότερος ἔτι καὶ μᾶλλον ἄθεος τοῦ Βύρωνος, ἔψαλε, περικαλύψας δι' ὀνομάτων καὶ προσχημάτων ποικίλων, πάντα ταῦτα τὰ ἄλγη, πάσας τὰς εἰρημένους πικρίας, ὧν ἡ ἔκφρασις δύναται νὰ συμπεριληφθῇ ὡς ἐξῆς διὰ βραχυτάτων: «Οὔτ' ἐγὼ οὔτε ἄλλος οὐδεὶς ἔπρεπε νὰ γεννηθῶμεν ποτέ».

B'.

Ἀλλὰ καθ' ὃν χρόνον ὁ Leopardi ἐπέρχινε τὰς δέκα πρώτας αὐτοῦ ᾠδὰς καὶ παρεσκευάζετο νὰ συνεκτυπώσῃ αὐτὰς ἐν συλλογῇ² γυνὴ τις προωρισμένη νὰ συντελέσῃ πως καὶ αὐτὴ εἰς τὴν φιλολογικὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἰσπανίᾳς ἐγεννήθη ἐννέα λεύγας μακρὰν τῆς Badajoz³ ἐν τινι χωρίῳ φέροντι τὸ ποιητικὸν ὄνομα Almendralejo (μικρὸν δάσος ἀμυγδαλῶν). Ἡ Carolina Coronado ἡ σήμερον συνεζευγμένη μετ' Ἀμερικανοῦ τινος διπλωμάτου ἐγεννήθη λοιπὸν ἐν Ἐστραμαδούρᾳ τὸ 1823.

¹ Ἐν τῷ Artico-lo critico, οὗ πρὸ μικροῦ ἐμνημόνευσα καὶ ὅπερ δύνανται τις ν' ἀνεύρῃ ἐν τῇ 265. σελίδι τῆς μικρᾶς ἐν 32 σχήματι ἐκδόσεως τῶν Canti di Leopardi (Firenze, successori Le Monnier, 1860), ὁ νέος συγγραφεὺς διεκδικεῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν προτεραιότητα.

² Αἱ δύο πρώται εἶχον ἤδη δημοσιευθῆ τὸ 1818., ἡ δὲ τρίτη τὸ 1820.

³ Πᾶσαι αὗται αἱ βιογραφικαὶ λεπτομέρειαι ἐλήφθησαν ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ τοῦ προλόγου τῶν προτεταγμένων τῆς ἐκδόσεως τῶν ποιημάτων αὐτῆς· ἐν Μαδρίτῃ 1852.—Ἡ Carolina ἔλαβε σύζυγον τὸν κ. Perly.

Ἀπὸ τοῦ τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτῆς ἐγένετο δυστυχῆς. Ὁ πατήρ αὐτῆς καθείρχθη ἐπὶ Φερδινάνδου τοῦ Ζ' ἕνεκα πολιτικῶν λόγων καὶ διέμεινεν ἐπὶ τινὰ χρόνον ἐν τῇ εἰρκτῇ. Μετ' ὀλίγον δὲ κατέστη τῇ Carolina ἐπάναγκες νὰ βοηθῇ τῇ μητρὶ αὐτῆς πρὸς ἀνατροφὴν πολυμελοῦς οἰκογενείας καὶ μετρίαν ἐξοικονόμησιν τῶν κατ' οἶκον ἀναγκαίων. Εὐτυχῶς δ' ἐμάνθανεν ἀκόπως τὰ πάντα: κέντημα, ἰχνογραφίαν, μουσικὴν, ἔργα οἰκιακά· οὐδεμία τῶν συντρόφων αὐτῆς ἐξισοῦτο πρὸς αὐτὴν κατὰ τὸ ἀντιληπτικόν, οὐδεμία δὲ ἦτο τοσοῦτον ἀληθῶς προσφιλῆς εἰς τὴν ἑαυτῆς οἰκογένειαν· τὴν νύκτα, ὅτε περὶ αὐτὴν τὸ πᾶν ἀνεπαύετο, ἠγρόπνευε ἀναγινώσκουσα τὰ ὀλίγα βιβλία, ἅπερ ἠδύνατο νὰ περιέλθωσιν εἰς χεῖρας αὐτῆς.

Κατὰ τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος συνέθετο τοὺς πρώτους στίχους αὐτῆς· κατὰ δὲ τὰ ἐξ ἐπόμενα ἔτη ἐξηκολούθησε καλλιεργοῦσα τὴν ἔμπνευσιν αὐτῆς καὶ καταχωρίζουσα τινὰ τῶν ἔργων τῆς ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῆς Μαδρίτης. Ὁ Espronceda καὶ ὁ Donoso Cortès, ἐξ Ἐστραμαδούρας καὶ αὐτοί, ἐποιήσαντο συστάσεις ὑπὲρ αὐτῆς εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον. Ἄγουσα δὲ τὸ εἰκοστὸν ἔτος ἠδυνήθη νὰ καταρτίσῃ ἐκ τῶν ποιημάτων αὐτῆς τομίδιον τι δημοσιευθὲν τὸ 1844. τῇ προστασίᾳ τοῦ περιφήμου Hartzenbusch, ἐν ᾧ ἐκφράζονται διὰ στίχων χαριστάτων καὶ ἀμείπτων συναισθημάτων φυσικὰ καὶ εἰλικρινῆ. Ἀρέσκειται τις ἀκούων τῆς νεαρᾶς ταύτης κόρης τὴν καρδίαν, τὴν εὐαίτητον μὲν πρὸς τὰς καλλονὰς τῶν ἀγρῶν ἀλλ' ὅμως ταρκατομένην ὑπὸ φιλοδόξων ὄνείρων καὶ στεναζούσαν μεθ' ἠδύτητος κκί, ἂν μοι ἐπιτρέπηται ἡ ἔκφρασις, ἀλληγορικῶς ὅτι ζῆ τοσοῦτον μεμακρυσμένη ἀπὸ τῶν λαμπρῶν ἐκείνων δικτριῶν, ὅπου ἀναπτύσσονται καὶ ἐκτιμῶνται τὰ πνευματικὰ πλεονεκτήματα.

Ἄλλ' ἔτρεφεν ἄρα γε καὶ ἄλλους πόθους; Ἄνευροπόλει νὰ βρασιλεύσῃ ἐπὶ τινος καρδίας νεαρᾶς ὡς αὐτὴ καὶ κατακτηθείσης ὑπὸ τῆς λάμψεως τῆς εὐφυΐας; Ἐροθεῖτο δὲ μὴ οὗτος ὁ πόθος, ἡ ἐλπίς αὕτη διαψευθῆ μετ' ἐφήμερον εὐτυχίαν; Τὸ βέβαιον εἶνε ὅτι εἶχεν ἀνγνώστη τὴν ἱστορίαν τῆς Σαπφούς καὶ ὅτι ἐξεικόνισε τὴν χαρὰν καὶ τὰ δεινὰ τῆς ποιητρίας ἐπὶ μικρὸν τι ἀγαπηθείσης καὶ προδοθείσης μετὰ βραχύ.

Αἱ τριάκοντα τέσσαρες τετράστιχοι αὐταὶ τροφαὶ εἶνε εἶδος τι μονολόγου εἰς πολλὰς διηρημένου πράξεις, ἐν ᾧ ἡ εὐτυχία, ἡ ἀνησυχία, ὁ ἀπελπισμὸς ἐμφανίζονται κατὰ διχοχῆν. Ἐκτὸς τοῦ περὶ τὸ τέλος μέρους (ἔνθα λαμβάνει τὸν λόγον αὐτὴ ἡ συγγραφεὺς) δὲν ἀκούομεν εἰμὴ τὴν φωνὴν τῆς Σαπφούς· ἀλλ' ἡ φωνὴ αὕτη εἶνε πάντοτε εὐγλωττος καὶ αἰ ἰδέαι τῆς ἠρώιδος, αἱ μεταβαλλόμεναι αὐτῆς συγκινήσεις ἐλέγχουσι τὰς τρομερὰς περιπετείας τῆς καταστάσεως αὐτῆς καὶ τὴν προσέγγισιν ἀπιστίας καταστροφῆς.

Ἐν τῇ ἀρχῇ παρίσταται πλήρης χαρᾶς, ἀπροκαλύπτως ψάλλουσα τὴν

εὐδαιμονίαν αὐτῆς, τὴν λαμπρὰν αὐτῆς φήμην, τὸν ἀνταμειβόμενον ἔρωτά της.

«Ὡς ἠπιωτάτη αὔρα, λέγει, ὁ εὐμαρῆς μου βίος ὀλισθάνει ἀφ' ἠδονῆς εἰς ἠδονὴν, μεριζόμενος ὑπὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς δόξης. Τίς εὐδαιμονία ἐξισοῦται πρὸς τὴν ἐμὴν; Περὶ τὸν Φάωνα καὶ ψάλλουσα τὴν ἀγάπην αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τῆς λάμπσεως τῶν ὀμμάτων αὐτοῦ μαγευομένη, ἡ Σαπφὼ ἀπολαύει ἀμυθῆτου χαρᾶς δακρυώσα τὰς ὄρας αὐτῆς ἐν γλυκεῖς ἐκστάσει καὶ βλέπουσα ὅτι ὁ τρυφερῶς ὑπ' αὐτῆς ἀγαπώμενος πίνει ἐν τῷ ἀέρι, ὃν ἀναπνέει, τοὺς φθόγγους τῆς λύρας ταύτης τῆς τοσοῦτον περιπαθοῦς, τῆς ἀντηχοῦσης ἐρωτικῶς μόνον ὑπὲρ αὐτοῦ. Τί ἀρῆρα δάκρυα ἀναβλύζουσιν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου! Ἡ καρδίκα μου ἐκχεῖται οὕτω κατὰ σταγόναις, ὅταν τὸ γλυκὺ καὶ ὠραῖον αὐτοῦ πρόσωπον λάμπῃ ὑπὸ χαρᾶς ἐπ' ὀλίγον ἀκούοντος τὰ μέλη μου, ὅταν ἡ φωνὴ αὐτοῦ ἀξιοῖ νὰ ἐγκωμιάσῃ τὴν λύραν μου καὶ νὰ μὲ βυκαλήτῃ ψιθυρίζουτα ἔπαινον μου.

«Λίσθάνομαι, ὦ Φάων, τὴν λεπτήν σου πνοὴν πλανωμένην περὶ τὸ μέτωπόν μου· αἰσθάνομαι τοὺς ἐνερμονίους σου λόγους πλήττοντας ἠδονικῶς τὴν καρδίαν μου· καὶ ἡ καρδίκα αὕτη παραχρῆμα ἐπισπεύδει τοὺς παλμούς της· ἀρκεῖ εἰς ἀναστεναγμός, εἰς φθόγγος, ἐν βλέμμα καὶ ἀνακινεῖται αὐτὴ ὡς τῆς τρυγόνος τὸ στῆθος. Δὲν φοβοῦμαι τότε νὰ λησμονήσῃς, ἐπίορκος σύ, ὑπὲρ ἄλλης τινὸς ὠραίας τὴν ἀτυχῆ σου ποιήτριαν· δὲν φοβοῦμαι ὅτι θέλιτρα ἄλλα θὰ καταστρέψωσιν ἐν ὀλεθρία ὄρα τὴν εἰρηναίαν μου εὐδαιμονίαν. Καὶ τίς ἄρα ἤθελε τολμήσῃ δι' ἐπιβούλου χειρὸς νὰ μαρῶνῃ τὸ ἄνθος τῆς εὐδαιμονίας μου; Τίς θὰ ἐτόλμα νὰ σφετερισθῇ τὴν καρδίαν σου καὶ νὰ στήτῃ ἐκεῖ τὸν θρόνον, ὅπου ἐβασίλευσε ποτὲ ἡ Σαπφὼ;»

Πόσον ταπεινὴ παρὰ τοὺς πόδας τοῦ ἔραστοῦ της! Πόσον ὑψηλόφρων πρὸς τὰς ἀντιζήλους αὐτῆς γυναικίας! Ἄλλ' οἱ τελευταῖοι λόγοι, οὓς πρὸ ὀλίγου ἠκούσαμεν, ἐμφαίνουσιν ἀρχὴν ταραχῆς. Φοβεῖται ἐκτακτόν τινα προσβολήν, καθ' ἣς ἔσως δὲν θὰ ἦτο ἀρκούντως ὠπλισμένη. Διότι ἐνταῦθα διετηρήθη ἡ τοῦ Ὀβιδίου παράδοσις περὶ τῆς ἀσχημίας τῆς τλήμονος Σαπφῶς. Ἄλλ' ὅμως ἡ Carolina Coronado δὲν εἶχε πρὸς ἀποδοχὴν τῆς παραδόσεως τοὺς αὐτοὺς προσωπικούς λόγους καὶ ὁ Leopardi: ἡ μαρτυρία τῶν συγχρόνων συγγραφέων καὶ ἡ λιθογραφικὴ εἰκὼν, ἣν δύναται τις νὰ ἴδῃ ἐν νεωτέρῃ τινὶ ποιητικῇ συλλογῇ, ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐδὲν τῶν θελημάτων τῆς γυναικὸς ἔλειπεν εἰς τὴν Ἰσπανίδα ποιήτριαν. Ἄλλ' ἐπὶ τέλους δὲν ἐνόμισε δεόν νὰ ὑποκαταστήσῃ ἑαυτὴν εἰς τὴν ἠρωίδα της· διετήρησε λοιπὸν αὐτὴν ὅπως τῆ εἶχε παραδοθῆ καὶ ἀπεικόνισε τοὺς ἀγῶνας τῆς Σαπφῶς μαχομένης κατ' ἀντερωμένης τινὸς γυναικὸς διὰ τῆς δόξης καὶ τῆς ἐμπνεύσεως.

«Ἄ, δὲν ἔχω ἔχνος ὠραϊότητος—παρίστησιν αὐτὴν λέγουσαν—οἱ θεοὶ δὲν κατέλιπον ἐπὶ τοῦ προσώπου μου τὸν πολῦτιμον τύπον τῆς χειρὸς τῶν»

ἀλλ' εἰς τὴν ψυχὴν μου ἔδωκαν γενναιοπρεπῶς τὴν πνοὴν τῆς μεγαλοφυΐας, τὸ πάντων ἀριστον χρῆμα. Αἱ τοῦ Φοίβου ἀδελφαὶ ἔθηκαν εἰς τὰς χεῖράς μου θυμασίαν λύραν· ἐπλήρωσαν τὴν καρδίαν μου ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἔρωτος καὶ ἐμπνεύσεως· θείας. Ἡ καλλονὴ χαίρει μίαν μόνον ἡμέραν ἐπὶ τοῖς θριάμβοις, οὓς τὸ ἀνοικτιρμον μέλλον ἐκμηδενίζει, ἐν ᾧ ἐπευφημομένη δδηγεῖ εἰς τὸν ναὸν τῆς ἀθανασίας ἢ νικηφόρος μεγαλοφυΐα. Ἡ καλλονὴ δὲν λαμβάνει παρὰ τοῦ κόσμου εἰμὴ κλίνην γῆς καὶ λήθην σιωπηρὰν· ὁ στενὸς τάφος, εἰς ᾗ ἐμπίπτει, ἀποσβέννυσι τὰς ἀκτῖνας αὐτῆς, ὥσει μηδέποτε εἶχαν λάμπῃ. Ἀφανίζεται δὲ δίκην οὐραίου, ἂν μὴ ἡ ἰσχυρὰ τῆς μεγαλοφυΐας φωνὴ ἀπαθανατίσῃ αὐτήν· τὰ ἄσματα τῆς μεγαλοφυΐας μεταδίδουσιν εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας καὶ χορηγοῦσι πολῦτιμον ζωὴν εἰς τὴν κόριν τῆς καλλονῆς.

«Καὶ ἐγὼ ὡσαύτως θὰ ψάλω—προστίθησι (διότι δὲν κατατρίβει τὸν χρόνον αὐτῆς εἰς ἀξιώματα μάταια· πᾶν ὅ,τι ἀρτίως εἶπεν εἶνε συνηγορία ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἐπιχειρησίς τις, δι' ἣς ἀποπειράται νὰ διατηρήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ Φάωνος)·—καὶ ἐγὼ ὡσαύτως θὰ ψάλω· ἡ φωνὴ μου θὰ διαθρολήσῃ τὸ ὄνομά σου, θ' ἀπαθανατίσῃ τὸν ἔρωτα τὸν σὸν καὶ τὸν ἐμόν· θὰ ἐπεκαθῶσι ταχεῖς καὶ ἀτελεύτητοι εἰς τοὺς αἰῶνας τοὺς μέλλοντας. Ἡ Ἑλλάς αὕτη ἡ ὀλίγη καὶ σοφὴ καὶ δικαία θὰ μοὶ περιποιήσῃ ἀθάνατον δόξαν· θὰ περιβάλλῃ ἔσως διὰ στεφάνου τὸ σεπτὸν μου μέτωπον ὡς τὸ τοῦ μεγάλου Ὀμήρου. Καὶ ἀπόβλεπε εἰς τὸν στέφανον τοῦτον, ὦ Φάων, καὶ ἀντάμειβε τὴν φιλοτιμίαν τῆς προσφιλοῦς σου Σαπφῶς διὰ τοῦ μειδιάματος σου, θελιτικωτέρου εἰς πᾶν μου τὰ εἶναι ἢ ἡ αὔρα ἢ ἑωθινὴ εἰς τὰ ἄνθη».

Ἴδου ἀκριβῶς ὁ ἔρωτος οἷος ὤρισθη ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος, υἱὸς τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς πενίας*. Οὐδὲν ἐλλείπει εἰς τὴν Σαπφὼ εἰμὴ τὰ θέλητρα τὰ ἐξωτερικά· ταῦτα δὲ ζητεῖ παρὰ τοῦ ὠραίου ἐκείνου νεανίου—καὶ συμπληροῦται δι' αὐτοῦ καὶ πνευδαίμων καθίσταται, ἂν δύναται νὰ εἴπῃ: Ἡ καλλονὴ τοῦ Φάωνος μοὶ ἀνήκει· εἰς ἐμὲ μόνον μειδιᾷ καὶ πάντοτε θὰ μειδιᾷ εἰς ἐμέ.

Ἄλλ' ἡ ὑπερτάτη αὕτη χαρὰ, οἴμοι, δὲν τῆ ἐδόθη! Ἐκεῖνο, ὅπερ ἡ Σαπφὼ ἐν τῷ βῆθει τῆς ψυχῆς ἐφοβεῖτο, καίτοι ἐν τοῖς ἀνωτέρω λόγοις προσποιουμένη ὅτι οὐδὲν περὶ αὐτοῦ ἔτρεφε φόβον, ἐκεῖνο, λέγομεν, συνέβη καὶ τῆς Σαπφῶς ἢ ὑπερηφανία ἔλαβε τὸ ἀλγεινότατον τῶν τραυμάτων.

«Θεοὶ Μοῦσαι,—ἀνακράζει—θεοὶ τῆς μεγαλοφυΐας, τί τὸ ὄφελος νὰ περιστέφωμαι ὑπὸ τῶν ἀκτῖνων ὑμῶν; Ὁραία τις ἀντερωμένη διὰ μόνης αὐτῆς τῆς καλλονῆς ἐπέτυχεν νὰ μὲ νικήσῃ ὑβριστικῶς. Καταστήσατε αὐτὴν ἐκποδὼν, ὦ οὐρανοί, ἀποδιώξατε αὐτήν! Ὅταν βλέπω ἐκείνην, τὸ μῦθος, ὅπερ μοὶ ἐμπνέει, ἀυξάνεται· ἡ ὄψις αὐτῆς ἐπισκοτίζει τὴν ἐμὴν καὶ

* Πλάτ. Συμπ. 203 C: «Πόρου καὶ Πενίας υἱὸς ὢν ὁ Ἐρως». Σ. Δ. Β.

ἡ καρδιά μου ἀναβράζει ὑπὸ φθάνου καὶ ζηλοτυπίας. Ἀποδιώξατε αὐτὴν μακρὰν ἐκείνου ἰδίας· εἴθε οἱ ἐρωτόληπτοι αὐτοῦ ὀφθαλμοὶ νὰ παύσωσι θυμαζόντες τῆς γυναικὸς τρυφῆς τὴν καλλονὴν καὶ εἴθε οἱ αἵματούμενοι ὀφθαλμοὶ μου νὰ μὴ ὄσω τοῦ λοιποῦ καταδεδικαμένον εἰς τὸ νὰ τρέχωσιν ἀκαταπαύστως ἵνα καταφωρῶσιν αὐτούς! Θεὸς Ἀφροδίτη, ἐπάκουσον τῆς δεήσεώς μου· προστάτευσον τὸν ἔρωτα, ὃν σὺ ἀνήψας· εἰς τὴν σκληρὰν καρδίαν τοῦ ἐπιόρκου ἐπανάγαγε σπινθήρα τῶν ἐσβεσμένων πυρῶν».

Γνωσταὶ ἦσαν αἱ ἐρωτικαὶ παραφοραὶ τῆς Σαπφῶς, ἃς αὐτὴ αὐτὴ ἐξεϊκόνησεν· εἶχον μεταφοραστῆ καὶ ἐξυμνηθῆ ἐν πάσαις ταῖς γλώσσαις· ἀλλ' ἡ Σαπφῶ ζηλότυπος καὶ δυστυχῆς δὲν εἶχεν ἔτι ἡμῖν ἀποκαλυφθῆ τὸ μέρος τῶν ἔργων αὐτῆς, ἐν ᾧ αὐτὴ ἐξέφραζεν ἴσως τοιαύτην λύπην, ἀπώλετο καὶ οὔτε τὸ πνεῦμα τῆ λεπτόν τοῦ Ὀβιδίου οὔτε τὸ ἄλλο τὸ γενικὸν καὶ μεταφυσικὸν τοῦ Leopardi εἶχον δυνηθῆ ν' ἀναπληρώσωσι τοῦτο τὸ κενόν· ἡ Carolina Coronado κατάρθωσε τοῦτο· ὀλίγα στροφαὶ περιπαθέστεραι καὶ λαμπροτέρας εἰκόνας ἔχουσαι ἐγράφησαν πρὸς παράστασιν τῆς μανίας τῆς ζηλοτυπίας. Ἡ τελευταία μάλιστα εὐμοιρεῖ ἀληθείας θαυμαστικῆς καὶ τρομερῆς.

«Δός μοι, λέγει ἡ Σαπφῶ εἰς τὴν Ἀφροδίτην, δός μοι μορφήν καταθέλγουσαν καὶ καλλονὴν φέρουσαν τὴν σφαγγίδα τοῦ φωτός σου καὶ ἃς μοι ἀρπαξάτωσιν οἱ παρωργισμένοι θεοὶ τὴν κιθάραν μου καὶ τὰ ἄσματά μου καὶ τὴν δόξαν μου!»

Πᾶν ὅ,τι λοιπὸν παρήγε τὴν ὑπερηφανίαν αὐτῆς, πᾶν ὅ,τι καθίστα αὐτὴν μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ εἶνε ἤδη μηδέν. Μόνον τὸ κάλλος ἐκτιμᾷ αὐτὴ ὡς ἔχον ἀξίαν·— καὶ θὰ ἐθυσίαζε τὰ πάντα, ἂν ἠδύνατο νὰ καταστή ὠρχία καὶ νὰ ἐφελευσῆ τὴν καρδίαν τοῦ Φάωνος. Ὁ ἔρωτος δ' ὠθῶν αὐτὴν πρὸς τοῦτον τὸν ἄνδρα ἐνέπλησεν αὐτὴν ὀλόκληρον καὶ ἐξηφάνισεν ἐν αὐτῇ πᾶν ἄλλο πάθος.

Μετ' ἀπειλάς ματαίας, κραυγὰς ὀργῆς, αἰτήσεις ἐκδικήσεως ἀπευθυνθείσας εἰς τὴν Ἀφροδίτην ἢ Σαπφῶ μεταπίπτει πάλιν εἰς τὰς περιπαθεῖς μομφάς, εἰς τὰς ἀναμνήσεις τοῦ ὠρχίου ὄνειρου καὶ τῆς διαψευθείσης ἐλπίδος. Ὁ Φάων εἶνε ἀγνώμων τις ὀφείλων τὰ πάντα εἰς τὸν ἔρωτα αὐτῆς.

«Ἡ νεότης σου παρήρατο ἄσημος, τῷ λέγει· ἔμεις συγκεχυμένοι μετὰ τοῦ χύδην ὄχλου, ὅτε συννοῦσα τὴν φήμην αὐτῆς μετὰ τοῦ ὀνόματός σου ἢ Σαπφῶ διεμερίσατο τὴν δόξαν αὐτῆς μετὰ σοῦ. Ἡ ποιητικὴ τῆς Ἑλλάδος, καταβαίνουσα ἀπὸ τοῦ ὕψους αὐτῆς μέχρι σοῦ, ἠθέλησεν, ἔρωτος πλήρης, νὰ ψάλλῃ τὴν ζωὴν σου καὶ νὰ φωταγωγῆσῃ τὸ μέτωπόν σου διὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ στέμματός της. Καὶ παρὰ σέ, Φάων, ὅτε ἡ φωνὴ μου ὑψοῦτο ἵνα ψάλλῃ τὴν ἔνθουον ἡμῶν ἀγάπην, αἱ τοῦ Ὀλύμπου κόραι φιλοφρονέστατα ἐπέχεον θεῖον εἰς τὰ χεῖλη μου μέλι».

Πόσον θὰ ἦτο κάλλιον νὰ λησμονήσῃ διὰ παντὸς τὸν ἄστυγον τοῦτον

νεανίαν τὸν ἐκτιμῶντα τόσον ὀλίγον τὰ δῶρα τῆς Μούσης καὶ τὴν βασιλικὴν λαμπρηδὸνα τῆς δόξης τῆς ποιητικῆς! Ἀλλ' ὄχι· ὁ ὠρχίος οὗτος ἐπιόρκος εἶνε ἀναγκαιότατος πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν αὐτῆς. Ἀμφότεροι ζητοῦσι τὴν φυσικὴν καλλονὴν καὶ ζητοῦσιν αὐτὴν ἐκτὸς ἑαυτῶν· καὶ ἐπειδὴ ἡ Σαπφῶ δὲν εἶνε ὠρχία, ὁ Φάων ἀποφεύγει αὐτὴν. Ὅθεν ἡ ἡρῆς διακόπτει ἀποτόμως τὰς γλυκείας αὐτῆς ἀναμνήσεις καὶ ἐπικναπίπτει εἰς τὴν ζηλότυπον αὐτῆς ἑξέκψιν· ἀνακράζει δὲ μανιώδης ἄμα καὶ τεθλιμμένη:

«Ποῦ εἶνε ἡ ὠρχία ἐκείνη, ἣτις ἔρωτα ὑποκρινομένη μοὶ ἀποσπᾷ τὴν καρδίαν σου τὴν ἤδη κατακεκτημένην; Χθὲς τὸ στήθος μου ἔπαλλεν ὑπ' ἡδονῆς· σήμερον φλέγεται ἐξ ἀγνακτῆσεως καὶ ὀδύνης».

Ἐνταῦθα κατακπαύει τοὺς ὀρήνους αὐτῆς ἡ Σαπφῶ, ἐπὶ μικρὸν τι ἀπομακρυνομένη τῶν ὀμμάτων ἡμῶν καὶ μὴ ἀναφαινομένη εἰμὴ κατὰ τοῦ δράματος τὴν κατατροφήν.

Ἄς ἡλιος, ἀνελθὼν εἰς τὸ μέσον τῆς ἐκυτοῦ τροχιᾶς, κκτέρχεται κερυμμένος ἐντὸς ἐρυθρῶν νεφελῶν· κατὰ τῶν βράχων ἡ ἐξωργισμένη θάλασσα τῆς Λευκάδος ἐπιβρίπτει καταθρυβούσα τὰ ἀπειλητικὰ αὐτῆς κύματα. Ἡ Σαπφῶ ἀναφαινομένη ἐπὶ τῆς ἀποκρήνου ἀκτῆς ἐστεμμένον τὸ μέτωπον ἔχουσα διὰ στεφάνου νεκρικοῦ· θεσπέσιόν τι πῦρ ἐκπέμπουσι τὰ ὀμμάτῃ της, κατοπτρεῖ δὲ τολμηρῶς τὸ φοβερὸν διάστημα. Ἐκτείνει τοὺς βραχίονας αὐτῆς καὶ ψιθυρίζει ἐν γοεῶν στενγμῶν μυστηριώδεις λόγους· ἔπειτα δὲ ἀποσπᾷται ἀπὸ τῶν βράχων: «Φάων!» ἀναφωνεῖ παραδιδούσα τὸ σῶμα αὐτῆς εἰς τὸν ἄνεμον. Ἐπὶ μικρὸν τι περιδινεῖται κλονομένη ἐν τῷ ἀέρι· ἔπειτα δὲ καταπίπτει καὶ καταβυθίζεται εἰς τῶν ὑδάτων τὸν κόλπον· ἡ ἠχώ δ' ἐπιπλεύουσα τῶν κυμάτων, ἐπικναλαμβάνει μακρὰν τὸν ἄστυγον τοῦτον φθόγγον».

Οὕτω περικοῦται διὰ παρατάσεως λαμπρῆς οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ σώφρονος ὁ λυρικός οὗτος μονόλογος ὁ ἀποτελέσας σχεδὸν ὀλόκληρον δράμα. Πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς Σαπφῶς ἀντιπαλαίοντα πάθη ἀπετυπώθησιν ἐν αὐτῷ, ὡς εἶδομεν, χριμέντως καὶ ζωηρῶς· καὶ μὲν ὁ διάλογος καὶ αἱ ἀντιρήσεις ἐλλείπουσιν, ἀλλ' ἡ τῆς δράσεως πρόοδος ἐνυπάρχει καὶ ἀνθρωπίνῃ τις ψυχῇ περισταταὶ ἡμῖν ἀνατρεπομένη ἐκ βάθρων καὶ ἐκπίπτουσα ταχέως εἰς τὴν ἀπόγνωσιν.

Τὸ Ἰταλικὸν ποίημα τοῦ Leopardi ἐφιλοτεχνήθη μετὰ πλείονος τελειότητος καὶ ὀλιγώτερῃ ἐπιθετῇ καὶ συνώνυμῃ ἐν αὐτῷ ἀπαντῶσιν· καί τοι δ' ἔχον κλασικὴν τὴν περὶ τὸ ὕψος ἀκρίβειαν, φέρει ὅμως ἀριθιλότερον τὴν σφαγγίδα τοῦ 10' αἰῶνος ἢ τὸ ποίημα τῆς Ἰσπανικῆς ποιητικῆς· ἐκπλήττει πλεῖστον τὸν ἀναγνώστην διὰ τοῦ καινοφανοῦς τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ· τέλος δ' ἐπιλαμβάνεται ὑψηλοτέρου ζητήματος· ἀλλ' ὅμως ὀλίγον συγκινεῖ καὶ ἀποτείνεται μόνον εἰς τὸ πνεῦμα. Τούναντίον τὸ πάθος ζῆ ἐν τῷ Ἰσπανικῷ ποιήματι τῆς Carolina Coronado· ἐξαιρέσει δὲ μικρῶν τιῶν

τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος πίνων ἠδύνατο νὰ παραχθῆ ὁμοίον τι καὶ πρὸ τριῶν ἔτι αἰῶνων καί, καθ' οἷονδήποτε χρόνον καὶ ἂν ἐπαναγνωσθῆ, θὰ κινήσῃ πάλιν τὸ αὐτὸ παθητικὸν διαφέρον καὶ θὰ διεγείρῃ παρὰ παντὶ τὴν αὐτὴν συγκίνησιν.

Σταμάτιος Δ. Βάλδης

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

ΣΥΝΤΕΘΕΙΣΑ ΠΑΡ' ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΕΚ ΝΗΣΟΥ ΣΚΙΑΘΟΥ *

Ὡς τόσον ἀπεφάσισα πλέον τὸ νὰ κινήσω
νὰ πάγω σὲ καμινιὰν μεργιὰν διὰ νὰ κατοικήσω.
Ἐπῆρα τὴν γυναῖκά μου λοιπὸν καὶ ξεκινουῦμεν
κ' εἰς ἓνα δρόμον τρίστρατον ἡμεῖς εἴχαμεν βγοῦμεν.
Στεκόμεθα λοιπὸν ἐκεῖ μὲ ἄκραν ἀπορίαν,
ποιῶν στράταν νὰ πιάσωμεν ἀπὸ τὰς τρεῖς τὴν μίαν.
Τότε ἐγὼ θυμῆθηκα ποῦ λέγαν οἱ γονεῖς μου,
ὀπτόταν ἤμουνα παιδί, εἰς τρόπον συμβουλής μου,
τὴν ἴσιν στράταν πάντοτε νὰ τὴν περιπατήσω,
ἂν θέλω νὰ εὐδωθῶ, καὶ νὰ εὐδοκιμήσω.
Ἐπικσα τὸ λοιπὸν κ' ἐγὼ ἴσιν τὴν ἴσιν στράτα
καὶ βρισκω ἓνα γέροντα, καὶ λέγω τί μαντάτα ;
τὸν δρόμον ὅπου πιάσαμεν καλὰ τὸν περπατοῦμεν,
ἢ ἔχομεν νὰ πέσωμεν εἰς βόθρον νὰ χαθοῦμεν ;

Μὴ δειλιάτε, εἰπέ μας, καλὸν δρόμον βαττάτε
καὶ θὰ περάσετε καλὰ ὁποῦ καὶ ἂν εἰπάτε·
στὴν Πόλιν ἂν υπάγετε, ἔχει καλοὺς χαλβάδες,
γλυκύσματα διάφορα, νόστιμους μπακλαβάδες·
στὴν Σμύρνη ἔχει εὐμορφα, καὶ σῦκα καὶ σταφίδες,
στὴν Χιὸν μπακτζέδες, πωρικά, ἀλέγραις κορασίδες,
στὴν Σκόπελον γλυκὸ κροσί, Κύπρος κομανταρία,
καὶ εἰς τὴν Σάμον ἔχουσιν εὐμορφον ἀνθοσμῖα,
βινσάντο ἀξιόλογον εἶναν στὴν Σαντορίνη·
στὴν Αἶνον ψάργια καπνιστά, στὴν Κύπρο λιχορίνη,

* Ἰδὲ σελ. 711.

στὰ Τρίκερι καταπόδια ξηρὰ ἐκλελεγμένα,
στὴν Μητυλίνη εἶν' ἔλιχες, καὶ σῦκα γκαστρομένα,
εἰς τὴν Ἀθήνα τὰ γλυκὰ μέλια τὰ ξακουσμένα,
κ' εἰς τοῦ Βώλου τὰ χωργιὰ λάδια ἐκλελεγμένα.
Εἰς τὸ Μισῆρι βίτζια, στραγάλια καὶ χουρμάδες,
κιαχλὰμπογίτζαις ἐκλεκταῖς, κ' εὐμορφοὶ λουκουμάδες.
Ἄν θέλῃς καὶ μακρύτερα νὰ πᾶς εἰς τὰς Ἰνδίας
θέλεις εὐρεῖ πολύτιμας ἀξίαςπραγματείας.
Κανέλαις, μοσχοκάρυδα, εὐμορφα μοσχοκάρυφα,
μαργαριτάργια ἐκλεκτά, πολύτιμα πετράδια.
Ἄν πᾶτε στὴν Ἀμερικὴν εἶναι ἐκεῖ χουσίον
κκι ὠραιόπλουμα πουλιὰ, πολλῶν εἰδῶν, μυριῶν·
ἂν ἀγαπᾶς γεμενικὸν καφέ διὰ νὰ πίνῃς,
εἰς τὸ Γεμένι πήγαινε ἐκεῖ διὰ νὰ μείνῃς.
εἰ δὲ τὸ τζάκι ἀγαπᾶς, πήγαινε εἰς τὴν Κίνα
καὶ ἂν σὲ πιάτῃ θερμοσσιὰ εὐρίσκεις καὶ κινίνα,
ἂν ἦσαι δὲ καὶ θεργικῆς εἰς τὸ καλὸ τουτοῦνι,
πήγαινε εἰς τὸν Ἀρμυρὸν, πήγαινε στὸ Ζητοῦνι,
πήγαινε στὸ γενὶ σερί, πήγαινε στὴν λαδίικια
νὰ πιῇς τουτοῦνι θαυμαστὸ νὰ κάμῃς σφρακλίικ·
ἂν τὸν ταμπάκον τὸν τραβᾶς, πήγαινε εἰς τὴν Σπάνια
νὰ πιῇς καλὸν Σπανιόλικον, ἢ εἰς τὴν Ἀλεμάνια,
ἢ εἰς τὴν Φράντζα νὰ τραβᾶς Καρότο φημιτμένο,
ἢ εἰς τὰ Γιάννενα νὰ πιῇς μπορνοῦτο ξκουσμένο.
Ἄν ἀγαπᾶς χαυγιάρια, πέρασε στὴν Ῥωσίαν,
ἂν χοιρομέργια καπνιστά, πέρασε στὴν Νεμτζίαν.
Ἄν θέλῃς μὴλ' ἀθθεντικά ποῦ λέγουσι Δομνέστι
νὰ πίνῃς καὶ γλυκὸ κρασί ποῦ λέν ἀπ' τὸ Πιτέστι,
πήγαινε, τρέχα, μὴν ἀργῆς μέσα εἰς τὴν Βλαχία,
πόχει αὐτάρκειαν πολλὴν κ' εἰς ὄλα εὐθηνία.
Μ' ἂν θέλῃς σαμουρόγουναις, ναφέδες, ζαρδαβάδες,
σιντζάπια, βισσόγουναις ὁποῦ φοροῦν ἀγάδες,
εἰς τὸ Σιμπίρι τραβήξαι, καὶ εἰς τὴν Λαπωνία,
νὰ ἐνδυσθῆς ἀπὸ αὐτὰ γουναρικά μυρία·
ὅμως εἶν' ὑπερβόρεια τὰ μέρη, νιφετώδη,
παντοτινὰ μὲ παγετούς, κατὰ πολλὰ κρυώδη.
Γιὰ τοῦτο συμβουλεύω σὲ εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας
διὰ νὰ κατοικήσῃτε χωρὶς νάχετ' ἀγῶνας
μήτ' ἀπὸ κρύον περισσὸν, μήτ' ἀπὸ ἄκραν καῦσιν
καὶ θέλετε ζήσει πολλὰ, καὶ θέλετε γηράσειν.

Ἀκούωντας λοιπὸν αὐτὰ τοῦ γέροντος τὰ λόγια
 πούταν παρηγορητικά καὶ ὄχι μοιρολόγια,
 πολλὰ παρηγορήθηκα, ζεστάθηκε ἡ ψυχὴ μου
 τὸ κασαβέτι ἐφυγε, καὶ οἱ συλλογισμοί μου·
 καὶ ἔλεγα ἐν ἑμαυτῷ: Νὰ τὸ λοιπὸν ἡ γῆίμας
 ποῦ ἔχει καὶ πολλὰ καλὰ αὐτῇ ἡ ἰδική μου.
 Καὶ ὄχι καθὼς ἔλεγαν οἱ κλάφηδες ἐκεῖνοι,
 πῶς εἶν' γεμάτ' ἀπὸ κλαυθμοῦ καὶ δάκρυα καὶ θρήνοι·
 βέβαια τὸ πῶς εἶν' φθαρτὰ τὰ πάντα, τὸ γνωρίζω
 ὅμως καὶ ἐγὼ σ' αὐτὴν τὴν γῆν δὲν θὰ δικαιωνίζω.
 Εἶναι θνητὰ τὰ τῶν θνητῶν, παρέρχονται τὰ πάντα·
 καὶ ἡμεῖς τὰ παρερχόμεθα, δὲν ζοῦμεν διὰ πάντα
 ἃ ὁ Θεὸς ἐποίησεν, ὅλα καλ' εἶναι λίαν,
 καὶ τὰ οἰκονομεῖ σοφῶς μ' ἄκραν οἰκονομίαν.
 Κι' ἂν φαίνονται σέμῃς κακὰ, αὐτὰ κακὰ δὲν εἶναι,
 ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον μας γυρίζουσι τὸ εἶναι
 καὶ μᾶς προετοιμάζουσι αἰώνια βραβεῖα
 καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ θεῖαν βρασιλείαν·
 φθάνει μὲ τὴν ὑπομονήν, καὶ μὲ εὐχαριστίαν
 νὰ τὰ περνῶμεν ὅλ' αὐτὰ, καὶ χωρὶς βλασφημίαν
 πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεὸν, ὅπου πρὸς τὸ συμφέρον
 τὰ πάντα τὰ οἰκονομεῖ, καὶ ἅς φέρεται τὸ φέρον.
 Εἰ γὰρ τὸ φέρειν φέρει μας, καθὼς ἡμῖν συμφέρει,
 ν' ἀγανακτῶμεν εἰς αὐτὸ τελείως δὲν συμφέρει.

Τὸ νὰ κατηγορήσωμεν τὰ πράγματα τοῦ κόσμου
 δὲν εἶναι δίκαιον ἠκρωτῶ μὲ μέτρα τοῦ νοῦ μου·
 ὁ κόσμος δὲν μᾶς ἔπταισε, καὶ ἡ Δημιουργία,
 γιατί κινεῖται, φέρεται μὲ θεῖαν ἁρμονία.
 Πταίουν αὐτοὶ οἱ Πιμυθεῖς, πταίουσιν αἱ Πανδώρας,
 ποῦ χύνουν ὅλα τὰ κακὰ σ' ὅλας σχεδὸν ταῖς χώραις
 καὶ γίνωνται οἱ αὐτουργοὶ πολλῶν φθορῶν καὶ φόνων
 γεμᾶτοι ἀπὸ ἔπκρασιν καὶ ἔριδα καὶ φθόνον.

Ἄν ἦτον μεταξὺ σ' αὐτοὺς μία σωστὴ φίλις,
 ὁμόνοια, καὶ σύμπνοια, καὶ ἡ φιλαδελφία,
 ὀλίγα καλὰ πράγματα νὰ τοὺς χαροποήσῃ·
 ἔχει ὁ κόσμος ὁ πικρῶν, καὶ νὰ τοὺς εὐτυχήσῃ
 Τὸ κάλλος τὸ οὐράνιον μὲ χρυσαυγεῖς ἀστέραις
 δὲν θέλει τοὺς χαροποιεῖ νυκτός τε καὶ ἡμέρας;

Ἡ γῆ μὲ τὰ λουλούδια· καὶ μὲ τὰ παρικά της
 μὲ τὰς παντοδαπὰς τροφάς, μὲ τὰ γλυκὰ νερά της,
 ἡ θάλασσα μὲ τὰ νηκτὰ ψάργια καὶ μεζελίγια
 καὶ μ' ὅλα τὰ θαλασσινὰ νόστιμα τεφαρίγια
 δὲν τοὺς προσφέρουν πάντοτε ὀρεκτικά φαγία,
 κατὰ τὴν γνώμην τους αὐτὴν, καὶ τὴν ἐπιθυμία;
 Καὶ ὁ ἀήρ μὲ τὰ πουλιὰ αὐτοὺς δὲν τοὺς εὐφραίνει,
 καὶ μὲ φθὴν καὶ μὲ τροφήν πάντα δὲν τοὺς χορταίνει;
 Τί λείπει εἰς αὐτὸ τὸ πᾶν, ποῦ νὰ μὴν ἀποβλέπη
 πρὸς χρῆσιν, καὶ πρὸς ἡδονὴν νὰ τρέφη καὶ νὰ τέρπη
 ἄνθρωπον τὸν ἀχάριστον εἰς τὴν δημιουργίαν,
 καὶ βλάσφημον πολλὰς φοραῖς στὴν Πρόνοιαν τὴν θεῖαν;
 Καλὰ εἶναι τὰ λόγια σου, φιλόσοφέ μου ἄνδρα,
 ποῦ μέσα στῶν ἑπτὰ σοφῶν ἐσπούδαξες τὴν μάγανδρα,
 ὅμως ἐμένα λείπουσι στολίδια καὶ χρυσεῖα,
 ἔχεις χαμπάρι; λέγει μου μὲ τόνον ἡ συμβία,
 ἰξεύρεις πῶς βαρέθηκα νὰ περπατῶ; ὡς πότε
 θὲ νὰ μὴ πᾶς εἰς σέ χωργιό, καὶ πότε θὰ βρῆς πότε
 σπῆτι καλὸ ν' ἄχῃ λουτρό μὲ ὅλα τὰ χουζούργια,
 νὰ ἔχῃ κάθε στολισμόν, καθρέπταις, μπιλιούργια
 νὰ κατοικῶ μέσα σαυτό ὡς καὶ καθὼς μὲ πρέπει,
 ν' ἄχω καὶ ταῖς δουλεύτραις μου, καὶ ὅλον τὸ ἐδέπι,
 νὰ πάγω εἰς τὴν ἐκκλησιά ὡσάν ἀρχοντοπούλα
 καὶ νὰ γυρίζω στὸ τζαρσί ὅσῃν μία τζεντοπούλα,
 νὰ βγαίνω στὸ σεργιάνι μου μὲ τὴν χρυσοῦν ὀμπρέλλα,
 νὰ βλέπουν καὶ γειτόνισαις, καὶ νὰ ταῖς πιάνῃ τρέλλα;
 ἀκοῦς αὐτὰ ὅπου λαλῶ; σαυτὰ νὰ μὲ μιλήσῃς
 τί γνώμην καὶ σκοπὸν βαστᾶς καὶ μὲ πληροφορήσῃς,
 ἂν κάμνης ὅλα μου αὐτὰ τὰ λόγια ποῦ σὲ λέγω,
 ἢ νὰ σ' ἀφήσω στὸν μισὸν τὸν δρόμον, καὶ νὰ φεύγω;

Πᾶν μπελαῆ, ἐφώναξα, μπελά ποῦ τὸν εὐρήκα,
 καλὴν πραγμάτειν ψώνισα, καλὸ ματάχι βρήκα,
 ἀκόμη δὲν ἐκίνησα νὰ πάγω στὸ ταξίδι,
 καὶ εὐθὺς ὁ ἄνεμος φυσᾷ ὅλος μπκραῦτι ξύδι·

Ὄντας ἐπάνω στὴν στεργιάν, ὡς θάλασσα μὲ πνίγει
 μ' ἂν ἤμουν εἰς τὴν θάλασσαν, ποῦ ἤθελα προσφύγει;
 ἀκόμη δὲν ἐφθάσαμεν εἰς σέ καμμίαν χώρα
 καὶ μὲ ζητεῖ τόσα πολλὰ αὐτῇ μου ἡ Πανδώρα·

μ' ἂν πᾶμεν σὲ καμινῶν μεργῶν, αὐτὴ ἡ καλὴ τζόγια,
 ἄρα γε πόσα θὰ ζητῆ ἀνώγισ, καὶ κατώγισ;
 ἂν τώρα μὲ ἀπαρτῆ καταμεσῆς στὸν δρόμον,
 τί θέ νὰ κάμη τὸ λοιπὸν σὰν πᾶμεν εἰς τὸν Κόσμον;
 τάχα ἡ Ἀφροδίτη μου δὲν πάγη μὲ τὸν Ἄρην
 καὶ ἡ Ἑλένη μου αὐτὴ δὲν ἔτρεχη μὲ τὸν Πάριον;
 Καὶ τί πιστεύεις ἄνδρα μου, πῶς ν' ἄμαϊ Πηνελόπη,
 ποῦ ἐγεννήθη μινὰ φορὰ δὲν ξεύρω σὲ ποῖοι τόποι;
 Καὶ δέκα χρόνους ἴσαζε κ' ὕρκινε τὸ πανί της,
 ἀκαρτερῶντας νὰ ἐλθῆ ὁ ἄνδρας Ὀδυσσῆς της;
 Καὶ τὴν ἐπερικύκλωναν μνηστῆρες πεντακόσιοι
 κ' ἐκεῖνη δὲν τοὺς ἤθελε μὲ τὴν μεγάλην γυνῶσι;
 Μ' ἂν ἤλθε, τί τῆς ἤφερε, λείπων χρόνων δεκάδα
 ὁ προκομμένος ἄνδρας της ἐκεῖ ἀπ' τὴν Τρωάδα;
 αὐτὸς ἐγύρισε γυμνός, τί ἤθελε τῆς φέρη,
 ὅπου νὰ κόψη κἂν ψωμί δὲν εἶχ' ἓνα μαχαῖρι;

Μ' αὐτὰ σχεδὸν μὲ δίδασκειν ἡ ἄφρων μου Πανδώρα,
 ἕως ὅπου ἐφθάσαμεν μέσα εἰς μίαν χώρα,
 ὅπου μᾶς περικύκλωσαν πολλῶν λογίων ἀνθρώποι
 καὶ μᾶς ῥωτοῦσαν ἀπὸ ποιοὶ ἡμεῖς ἤλθαμεν τόποι.
 Καὶ τί γυρεύομεν ἐδῶ μέσα σ' αὐτὴν τὴν χώρα
 καὶ ἂν εἶναι γυναῖκα μου αὐτὴ μου ἡ Πανδώρα.

Μόλις κομμάτι ἄνεσιν μ' ἀφήσανε νὰ πέρνω,
 καὶ μερικοὶ μᾶς λέγουσιν ἐλάτε στὸ γκοβέρνω.
 Μᾶς πῆραν καὶ μᾶς πήγασι μπροσθὰ σ' ἓνα Σατράπη.
 ποῦτονε σὰν τὸν Νέρωνα ἢ σὰν τὸν Πολυκράτη
 τὸν τύρκενον, ποῦ λέγουσι πῶς στάθη τῶν Σαμίων,
 ἢ σὰν τὸν Διονύσιον ποτὲ Συρακουσίων.
 Αὐτὸς εὐθύς μ' ἐρώτησε ποῦ ἤρα τὴν γυναῖκα,
 σὺ βέβαια τὴν ἔκλεψες αὐτὴν καὶ ἄλλαις δέκα.
 χαῖρ, τὸν λέγω, ἄρχοντα, τὴν πῆρα στὸ παζάρι,
 ποῦ λέγουσι παγκόσμιον, μὲ κάθε ἰφτιχάρι,
 καὶ τὴν ἐστεφανώθηκα γυναῖκα σύζυγόν μου,
 γιὰ νὰ τὴν ἔχω εἰς αὐτὸν τὸν βίον βοηθόν μου.
 Ἄρχοντες δ' οἱ περὶ αὐτὸν στ' ἀφτί του μουρμουρίζουν
 καὶ ἄκουσα πῶς ἔλεγαν αὐτοὶ τὸν ἐγλενδίζουν.
 Καὶ πόγλους! ποῦ τὴν ἔκλεψε τέτοιαν καλὴν γυναῖκα!
 μακάρι νὰ μᾶς ἔφερνε ἀκόμη πέντε δέκα.

Ὡς τόσον ὁ Σατράπης μου μὲ σήκωσε στὴν χάρση
 καὶ πρόσταξε καὶ ἤφεραν καὶ ξύλα νὰ μὲ κόψη,
 καὶ τὴν Πανδώραν ἀρπαξάν, ποῦ πῆγαν δὲν ἴξερω,
 στὴν φυλακὴν ὅμως ἐγὼ εἶχα νὰ ὑποφέρω.
 Μετὰ ἡμέρας δὲ πολλὰς βλέπω μὲ προσκαλοῦσι
 νὰ εὐγῶ ἀπ' τὴ φυλακὴν καὶ μὲ ἐλευθεροῦσι
 λέγωντας πῶς ὁ ἡγεμὼν τῆς ἐδικῆς μας χώρας
 γιὰ τὸ χατήρι ἄφειλε τῆς εὐμορφῆς Πανδώρας.
 ἐγὼ φωνάζω νὰ σιλσεῖ, αὐτὴ τόσο χατήρι;
 κ' ἐγὼ νὰ ἔρω σὲ γκιλέ, μέτα στὸ πατητήρι;
 πιλμέσιν, μ' ἀποκρίνεται, γιὰ τὸ ἰλιφάτι
 ἀπόκτησ' ἡ Πανδώρα σου κοντὰ στὸν Πολυκράτη
 καὶ τόσον εἶνε ἀκλιμῆς; αὐτὸ καθεὶς τὸ νοιώνει,
 μῆτε μπαλτὰ χρειάζεται, μῆτε μὲ τὸ πριόνι.

Ὡς τόσον μὲ ἐπήρανε, μὲ πᾶν σ' ἓνα σαράγι,
 καὶ βλέπω τὴν Πανδώραν μου κ' ἐκάθονταν μ' ἀλάγι.
 Σερὰ γεγελτί, μὲ λέγ' αὐτὴ, σουκιούρ ἀλάχ, φωνάζω
 ἐσ' εἶσαι ἡ Πανδώρα μου, ἢ πρέπει νὰ διατάξω;
 Ὅχι, καθόλου παντελῶς, δὲν πρέπει νὰ διατάξῃς,
 ἐγῶμαι ἡ Πανδώρα σου καὶ μὴ ἀναστενάξῃς.
 Ἐγὼ εἶμαι ἡ Πανδώρα σου καὶ νοιώσαι τί ἀξίζω,
 ἀπὸ τῆς χάψης τὰ δεσμὰ σὲ βγάζω, σὲ τραβίζω
 καὶ μέτα σὲ σαράγια σὲ φέρω νὰ καθίσῃς.
 Μόνον πλειά πρόσεχε καλὰ μὴ μὲ κακοκαρδίξῃς.
 Καλὰ, λέγω, Πανδώρα μου, ὅμως παρκαλῶ σε,
 πληροφοροῖν νὰ μὲ πῆς σ' αὐτὸ ποῦ ἐρωτῶ σε.
 Πόθεν τόσα χατήρια καὶ τόσα ἰλιφάτια,
 καὶ πῶς τόσα σαράγια μὲ ὅλα τοὺς τὰ σάρτια.
 Μὲ ἀπεκρίθηκεν αὐτὴ, κάτσε καὶ μὴ ξετάξῃς.

Καθίσταμε λοιπὸν ἐκεῖ, ἔρχονταν καὶ ταῖνια,
 φαγιά, πιωτὰ διάφορα, ἀκόμη καὶ πιπίνια.
 Μετὰ ἡμέρας ὕστερα ἤλθαν μὲ βίζιτάρουν
 κ' ἐκ τῶν ἀξιοματικῶν πολλοὶ νὰ μᾶς καλοτρατάρουν.
 Καὶ προχωρῶντες ὕστερα ἡ βίζιτικὸς μὲ σάρτια,
 μᾶς ἐπκράτησαν αὐτοὶ καὶ μπάλους καὶ σεργιάνια.
 Πολλὰς φορὰς ἐπέρνασι μαζί των τὴν Πανδώρα
 μέσα εἰς τὰς κερέτας των νὰ σεργιανοῦν στὴ χώρα,

νὰ βγάλουν ἴστα ζαίρια, νὰ πᾶν εἰς τοὺς μπακτσέδες
καὶ νὰ τὴν ἐγλενδίζωσι μὲ ζεύκια καὶ γλεντζέδες.

Καμνιὰ φορὰν τὴν ἔχανα, ἀπ'τὸ πουρνῶ στὸ βράδου
πολλαῖς φοραῖς τὴν ἔφερναν καὶ νύκτα μὲ σκοτάδι·
ἐγ' ἀποροῦσα εἰς αὐτὰ ὅλα τὰ τεφάρικια
καὶ ἔλεγα τί νὰ δηλοῦν τὰ τόσα σείρλικια·

Ὅταν εἰς μίαν συνάθροισιν, ποῦ ἔγινε τὴν νύκτα,
ἔκραζαν τὴν Πανδώρα μου Σινιόρα φαβορίτα·
ῤωτῶ τὸ τί δηλοῖ αὐτὸ τὸ νέον ὄνομά της·
καὶ ἀλλάξαν τὸ ὄνομα ποῦχε στὸ βάπτισμά της ;
στὸ βάπτισμά της εὐγάλαν τὸ ὄνομα Πανδώρα,
καὶ τώρ πῶς τὸ ἀλλάξαν ἐδῶ σαυτὴν τὴν χώρα ;
ἀπὸ Πανδώραν διατὶ Σινιόρα φαβορίτα ;
μήπως καὶ φράγεψε λοιπὸν καὶ ἀλλάξε τὴν πίτα ;
ὄχι μὲ λέγουσι τινὲς ἐτοῦτοι εἶναι τίτλοι

ὁποῦ ἀπολαμβάνουσιν οἱ ἡγεμόνος φίλοι
κ' ἡ φιληνάδες του, ὁποῦ θέλει νὰ τιμηθῶσι,
ἔτζι ψηφᾷ νὰ λέγωνται, καὶ νὰ ὀνομασθῶσι·
αὐριον μεθαύριον καὶ ἐσὲ σὲ κάμνει φαβορίτο
μαυτὸν τὸν τίτλον σὲ τιμᾷ χωρὶς νὰ χάσης ῤίτο.

Ὡς τόσον μὲ ἐπήρανε κ' ἐμένα μνιὰν ἡμέρα
σὲ μνιὰν καρέταν εὐμορφη ἀπὸ τὴν Ἰγγλιτέρα
καὶ μὲ παῖρησιάζουσι μπροστὰ στὸν ἡγεμόνα
εἰς τὸ θρονὶ καθήμενον μ' αὐθεντικὴν Κορῶνα.
Κ' ἐθῶς μὲ ἕνα νεῦμα του, ποῦ γύρισε καὶ κάμνει
βλέπω καὶ μὲ ἐφόρεσεν ἕνα καλὸ καφτάνι.

Ἴδου, μοῦ λέγει ἔπειτα, σὲ κάμαμεν φικκιάλω
γιατὶ τὸ ἱναγέτι μου εἶναι πολλὰ μεγάλο
. (δυσανάγνωστοι δύο στίχοι)

Καθὼς μᾶς εὐχαρίστησε καὶ ἡ καλὴ Σινιόρα
καὶ φρόνιμος γυναῖκά σου ποῦ κρᾶζεται Πανδώρα.
. (δυσανάγνωστος ὁ στίχος)

καὶ ἀμποτε νὰ ἔφερον ἀκόμη πέντε δέκα.
ἂν δὲ μὲ μίαν μοναχὴν μὲ κάμετε *μινίστρον*,
ἂν ἔφερνα μνιὰ δεκαρχιά μοῦ δίδετε καὶ σκῆπτρον.
Ἐγέλασεν ὁ ἡγεμὼν, χαχαχαχὰ φωνάζει,
τὸ λακρινὶ τοῦ ἤρσε, τό καμε πολὺ χάζει·
μασαλά λέγει, μειδιῶν, σὺ φαίνεται ἀρίστος
καὶ εἰς τὰς ἀποκρίσεις σου εἶσαι πολλὰ ζαρίσης

χαῖρ, τοῦ λέγω, σουλτανούμ· καθόλου ἀριφ.λλικί,
εἶναι καιρὸς ποῦ τῶχασα αὐτὸ τὸ τεφάρικι·
μ' ὄλον τοῦτ' ἀναπληροῖ αὐτὸ τὸ ζεῖφ.λλικί
ἢ δούλη ἢ φαβορίτα σου ἔχουσα ζαριφ.λλικί.
Πάλιν ἐξαναγέλασεν ὁ ἡγεμὼν μὲ γριδο
καὶ μὲ καυτάνι δεῦτερον, μὲ κάμνει φαβορίτο.
Τέλος ἡ τζιριμόνια μὲ ὅλα της τὰ σάρτια
ἔλαθε, τέλος ἔπειτα μοῦ φέρουσι δυὸ ἄτλα·
στὸ ἕνα κρθαλίκευσα, τ' ἄλλο τραβᾷ γεδέκι
καὶ μὲ ἀλάγι μὲ ὑπᾶν στὸ σπῆτι μου μπουρέκι·
εὐγῆκεν ἡ Πανδώρα μου, μὲ δέχεται μὲ χάζι,
μὲ χαιρετᾷ μὲ ἡδονὴν καὶ μὲ λεπτόν της νάζι·
δγουρλοῦ, λέγει, καδεμλῆς ἐφένδημ φαβορίτο
εἰς τὴν τιμὴν ὅπ' ἔλαβες χωρὶς νὰ χάσης ῤίτο
ἔβαλλα λέγωντας καθὶν τὰ ἰδικὰ σου κάλλη
εἶναι ὁποῦ φορνίρουσι τέτοιαν τιμὴν μεγάλη.
Ἐμένα μὲ κατέστησαν ἕνα σωστὸν μινίστρο
κ' ἐσὺ βαστᾷς στὸ χέρι σου πολλὰ καλλὰ τὸ σκῆπτρο·
πλὴν πακαλοῦμ τὸ ἐλφαδὶ ὡς πότε θὰ πηδήση
ἢ σφαίρα τὸν κατήφορον νὰ στρίψη νὰ κυλίση;
Σοῦς, λέγει μοι, χαῖρ σοῖλέ μοιῖλέ ἐδῆμ σοῖλέμε
καὶ ὅλα μας θὰ πᾶν καλὰ, ἂν πᾶν αὐτοὶ μοιῖλέμε·
ὡς τόσον δὲν ἐβγάλαμεν στὸ στόμα τὸ γι.λλικί
καὶ μᾶς σουρδίζουσι σὲ κακὸ μεγάλο σουργουλλικί·
μνιὰ ἄλλη ποιὰ ταῖ ἐδικὴ δὲν ξεύρω ποίος χώρας
εἶχε πιάση τὸν ἴδιον τόπον τὸν τῆς Πανδώρας,
ὁ ἄνδρας της ἐβλάθηκε στὸν ἰδικόν μου τόπον
καθὼς ἐγὼ ἔτσι κι' αὐτὸς χωρὶς κανένα κόπον.

Μᾶς πήγασιν λοιπὸν ἡμᾶς σὲ μιὰ ἀθλία χώρα,
ὁπου ἦταν οἱ κάτοικοι ὅλοι γεμάτοι ψώρα,
ψεύσταις, σερέταις, δκνηροί, ἀνάξιοι διόλου,
μὲ μνιὰν ὑπερηφάνειαν ὡσὰν τοῦ διαβόλου·
μόνον ὁποῦ ψοφούσανε πάντες ἀπὸ τὴν πείναν
καὶ μάλοναν καὶ γαύγιζαν κ' εἶχαν μεγάλη γκρίναν·
ἔλεγον πῶς κατὰγονται μὲ φαντασμένους λόγους
ἀπὸ τοὺς Κατακουζηνούς καὶ τοὺς Παλαιολόγους.

Εὐθὺς μᾶς τριγυρίσανε ὡσὰν ἀμερικάνοι
μὲ ἄκραν περιέργειαν, μᾶς κάνανε σεργιάνη,

μᾶς ἐρωτοῦσαν τὸ κοντὸν καὶ ἄλλος τὸ μακρὸν του,
καθεὶς καθὼς τοῦ σφύριζε κ' ἦτον ἡ ὄρεξις του.
Τοὺς ἀπεκρίθηκα ἐγὼ ὅλα μου τὰ συμβῆντα
ὄλην τὴν ἱστορίαν μου λεπτομερῶς εἰς πάντα.
Αὐτοὶ ἐτυμπεράνανε πῶς εἶμαι κελσπίρι,
γεμᾶτος τζεβκερικὰ ἀπὸ τὸ Πνηγύρι.
Μόλις σὲ σπῖτι μβήκαμε γιὰ νὰ ἀναπαυθοῦμαι,
καὶ βλέπομεν τρεῖς τέσσερες ὀποῦ μᾶς χαιρετονε.
Μὲ λέν, σινὸρ, ἀν ἀγαπᾶς ἄσπρα νὰ μᾶς δανείσης,
τὰ ἔχεις σίγουρ' ἀπὸ μᾶς, ὅποιον καιρὸν θελήσης.
καὶ θε νὰ ἔχης ἀπὸ μᾶς πολλὴν παρηγορίαν·
τὴν ἄλλην μέραν ἤλθανε ἄλλοι καὶ μᾶς ῥωτῶσι,
ἀν ἔχωμεν διαμντικὰ νὰ τὰ πραγματευθῶσι,
καὶ λέγουσι πῶς ἦτανε γνωστοὶ καὶ εἰς τὴν Πόλιν
καὶ τὸνομά τους ξακουστὸν στὴν οἰκουμένην ὄλην,
καὶ νὰ μὴν ἔχωμεν σ' αὐτοὺς καμμίαν ὑποψίαν
γιὰ χίλια διαμντικὰ καὶ γιὰ πολλὰ φλωρία.
Ὅστερα ἔρχεται σ' ἐμᾶς μία κοτζαμπασίνα
καὶ ἔλεγε πῶς ἦτανε ἡ πρώτη *σουμπατίνα*.
Μᾶς λέγει γιὰ νὰ κάμωμεν συμπεθερᾶ μαζὺ τῆς
νὰ πάρωμεν στὴν κόρην μου τ' ἀρσενικὸ παιδί τῆς.
Τῆς λέγω, ἡ γυναῖκα μου ἀκόμω γκαστρωμένη,
ἀρσενικὸ ἢ θηλικὸ δὲν ξεύρω τί θὰ γένη.
Μὲ λέγ' αὐτὴ, τὸ ἴδιον, κ' ἐγὼ μαι γκαστρωμένη,
πλὴν ξεύρω πῶς ἀρσενικὸν ἔχει αὐτὸ νὰ γένη·
καὶ τὸ δικό σου βέβαια θενᾶναι κοριτσάκι
καὶ κάνομεν ἓνα καλὸ σωστὸν ἀνδρογυνάκι.

Πανδώρα καθὼς ἤκουσε διὰ πανδρολογίαν,
ἔπιασε χέρι πάραυτα, ἔκαμε συμφωνίαν,
μὲ τὴν ἀρχόντισσα μαζὶ νὰ ἦναι συμπεθέραις,
καὶ κόβγανε καὶ ῥάβγανε μαζὶ νύκτες καὶ μέραις.
Βλέπω τὸ σπῖτι κι' ἀδειάζεν ἡμέραν παρ' ἡμέρα,
τὸ ῥῆμωσε παντάπασιν ἐκεῖν' ἡ συμπεθέρα.
Γυρεύω τὰ διαμντικὰ, στοὺς δανειστὰς πηγαίνω,
καὶ ξυλισμένοι ἀπ' αὐτοὺς ἀπὸ τὴν πόρτη βγαίνω.
Πηγαίνω στοὺς πραγματευτὰς διὰ τὰ τζεβκερία,
καὶ βλέπω καὶ ἐπιάσανε ξύλα, σπαθιά, μαχαίρια,
διὰ νὰ μὲ σκοτώσουνε ὡτὰν κινένα κλέπτην
φωνάζοντάς με δυνατὰ μουφλούζην, κακὸν, ψεύστην·

ὡς τόσον ἔδωσ' ὁ Θεὸς καὶ βγήκε τὸ *ι. λάκι*
κ' ἐφύγαμεν ἀπὸ ἐκεῖ τέτοιο κακὸ κονάκι
γυμνοὶ καὶ κακορρίζικοι καὶ τετραχειλισμένοι.

(Τὸ χειρόγραφον ἐνταῦθα εἶνε ἐφθαρμένον. Κατωτέρω δὲ περιέ-
χονται οἱ ἐξῆς στίχοι).

Τέλος τῆς πανηγύρεως τέλος τῆς πραγματείας
ἐκείνην τοῦ ἀγόρασκα μετὰ περιχρῆκας.

Κι' ὅσοι αὐτ' ἀγοράσωσι δὲν τοὺς ζητῶ σολδίκα,
ἀλλ' αὐτὰ μόνον νὰ δεχθῶν μὲ καθαρὰ καρδιά.

(Ὁ δὲ υἱὸς τοῦ συγγραφέως, ὁ πανοσιώτατος κύρ Διονύσιος Ἱερομόνα-
χος, ὅστις κέκτηται τὸ χειρόγραφον τοῦ παρόντος ποιήματος, προσθέ-
τει κατωτέρω ἰδίᾳ χειρὶ τὸ ἔτος 1813 ὡς χρονολογίαν τῆς συγγρα-
φῆς τοῦ παρόντος ἔργου).

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Δεκέμβριος 1884.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Συνεκοροτήθη ἡ τακτικὴ συνεδρία τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου. Ἐγένοντο δὲ
τὰ ἐξῆς ἀναγνώσματα.

Ἡ κυρία Αἰκατερίνη Λασκαρίδου ἐπίτιμον μέλος ὠμίλησε περὶ *Φροβε-
λιανοῦ συστήματος* μέρος β'.

Ὁ κ. Α. Λασκαράτος ἐπίτιμον μέλος ἀπέστειλε διατριβὴν περὶ *γλώσσης*
ἧτις ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γραμμαματέως.

Ὁ κ. Ἀγγελος Βλάχος τακτικὸν μέλος ὠμίλησε περὶ *ἐθνικοῦ θεάτρου*.

Ὁ κ. Ἀριστομ. Προβελέγιος τακτικὸν μέλος ἀνέγνω ἀποσπάσματα τῆς
ἐμμέτρου αὐτοῦ μεταφράσεως τοῦ *Φάουστ* τοῦ Γκαῖτε.

Ὁ κ. Ῥήγας Νικολαΐδης τακτικὸν μέλος ὠμίλησε περὶ τοῦ *φλοιοῦ* τοῦ
ἐγκεφάλου ὡς ἔδρας τῶν *ψυχικῶν λειτουργιῶν*.

Ὁ κ. Δ. Κόκκος τακτικὸν μέλος ἀνέγνω τὸ ποίημα αὐτοῦ *Κατακλυσμός*.

Πλὴν τῶν ἀναγνωσμάτων τούτων ἡ κυρία Αἰκατερίνη Λασκαρίδου ἤρ-
ξατο καθ' ἐκάστην Τρίτην καὶ Πέμπτην ποιῶσα διαλέξεις πρὸς πρακτι-
κὴν ἀνάπτυξιν τῶν δύο περὶ *Φροβελιανοῦ συστήματος* ὁμιλιῶν αὐτῆς.

Ἀπεβίωσεν ὁ ἀντιστράτηγος **Εὐστράτιος Πέσσας** ἐν τῶν ἀρχαιοτέ-
ρων ἐπιτίμων μελῶν τοῦ Συλλόγου ψηφισθεὶς τοιοῦτος τῷ 1866. Ἐπὶ τοῦ
νεκροῦ τοῦ ἐνδόξου στρατηγοῦ τὸ προεδρεῖον τοῦ Συλλόγου κατέθετο στέ-

φρον δάφνης, παρηκολούθησε δὲ τὴν κηδεῖαν αὐτοῦ καὶ ἔπεμψε συλλυπητήρια γράμμικτα πρὸς τὴν οἰκογένειαν αὐτοῦ.

Ἐξελέχθησαν τακτικὰ ἑνεργὰ μέλη οἱ κκ. Δ. Κόκκος, Ἴω Πολέμης, Κ. Κολιάτσος, Μιχ. Σπηλιωτάκης καὶ Σπυρ. Ἀντωνόπουλος, τακτικὰ δὲ πάρεδρα οἱ κκ. Ἴω. Ἀμπανόπουλος, Θεμ. Ἀννινος, Ἀλέξ. Καμπᾶς, Νικ. Ἴω. Ἰγγλέσης, Δημ. Τσάτσος καὶ Κ. Βολανάκης, Ἐπίτιμον δ' ὁ ἐν Παρισίοις κ. Γουσταῦος Σλουμβέργερ.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΜΗΜΑΤΩΝ

Τμήμα νομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν. — Συνήλθεν ἄπαξ εἰς συνεδρίαν ἣτις ὅμως δὲν συνεκροτήθη ἑλλείψει ἀπαρτίας. Διὸ ἀπεφασήσθη ἡ ἀλλαγὴ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς συνεδριάσεως.

Τμήμα καλῶν τεχνῶν. — Συνήλθεν ἄπαξ εἰς συνεδρίαν, ἐν ἣ συνεζητήθη τὸ ζήτημα τῆς προσεχοῦς τελέσεως ἐκθέσεως ἀνθέων καὶ φυτῶν, συνεπεῖχ αιτήσεως διαφόρων ἐκθετῶν. Διάφοροι ἐξηνήχθησαν γινῶμαι καὶ μετὰ μακρὰν συζήτησιν τὸ τμήμα ἀπεφάσισεν ὅπως ἀνατεθῆ εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ θέρους συστάσαν ἐπιτροπὴν ἢ ἐπίλυτις τοῦ ζητήματος τούτου. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη σύγκειται ἐκ τῶν κκ. Θ. Χελδράιχ, Π. Γενναδίου, Σπ. Μηλιαράκη, Ν. Ἀποστολίδου, Γ. Ζέζου καὶ Γ. Δουρούτη.

Τμήμα φυσιογνωστικῶν. Μίαν συνεκρότησε τὸ τμήμα τοῦτο συνεδρίαν. Κατὰ ταύτην ὁ κ. Β. Ὁρντάν, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως ὑποβληθέντων εἰς τὴν βουλὴν νομοσχεδίων περὶ προμηθείας τῆς θεϊκῆς κινίνης ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν φαρμακείων καὶ τῆς ἰδρύσεως κηταστήματος πρὸς παρσκευὴν ζωϊκῆς δαμαλίδος, ἀναγινώσκει παρατηρήσεις σπουδαίων γερμανῶν ἐπιστημόνων, ἐξ ὧν καταφαίνεται ὅτι ἡ χρῆσις ζωϊκῆς δαμαλίδος δὲν εἶναι τόσῳ ἀκίνδυνος ὡς ἐπιφέρουσα συχνὰ ἐρυσίπελκς, συγχρόνως δὲ ὅτι ἀπαιτεῖται προσωπικὸν ἰατρικὸν ἱκανώτατον διὰ τοιοῦτόν τι κηταστήμα. Καταλήγει δὲ ἐρωτῶν ἂν δὲν θὰ ἦτο καλῖτερον ἀφοῦ καὶ τόσα ἄλλα κρήτη κατὰ πολλὰ ἡμῶν ἀνώτερα στεροῦνται τοιούτων κηταστημάτων, νὰ ἐξκολουθῶμεν προμηθευόμενοι ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ δαμαλίδα, ἐπιστήσωμεν δὲ πλεῖστον τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῶν καθάρσεων καὶ ἄλλων ἀπολυμνηρίων μέσων ὅπως ἀποφύγωμεν ἐπίσκεψιν τῆς βροτολογιοῦ χολέρας καὶ ἐν τοικύτῃ περιπτώσει τὴν μὴ διάδοσίν τῆς. Ὁ πρόεδρος κ. Γ. Καραμήτσας παρατηρεῖ τῷ προαλήσαντι, ὅτι πέρυσιν ἡ τῆς ὑγιεινῆς ἐταιρεία ἤρξεντο καλλιεργούσα ἐνταῦθα δαμαλίδα ζωϊκὴν, ἐπειδὴ δὲ τὸ μικρὸν ἐκεῖνο πείραμα ἀρκούντως ἐπέτυχεν, ἡ κυβερνήσις ἐνθαρρυνθεῖσα ἀναλαμβάνει ἤδη τοῦτο ἐν μεγάλῳ καὶ πολλὰ ὑπόσχονται ὅτι θέλει εὐδοκιμήσει. Ὁ κ. Χ. Ἀναστασιάδης παρατηρεῖ ὅτι ἡ καλλιέργεια τῆς δαμαλίδος ἔπαυσεν ἑλλείψει μόσχων καταλλήλων, ἡ κυβερνήσις ὅμως πιστεύομεν ὅτι θὰ ἔχη πάντα τὰ μέσα πρὸς προμη-

θειαν τοιούτων ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Μετὰ τὴν συζήτησιν ταύτην ὁ κ. Α. Κοκκίδης γνωρίζει τῷ τμήματι ὅτι προσεχῶς ἀρχονται δημοσιεύμενα διὰ τῆς λιθογραφίας τὰ μηνιαῖα δελτία πάντων τῶν μετεωρολογικῶν σταθμῶν τοῦ συλλόγου. Προτείνει δὲ τὴν σύστασιν καὶ νέου σταθμοῦ ἐφωδιασμένου μεθ' ὄλων τῶν ἐργαλείων ἐν Ζακύνθῳ, ἐνθα εὐρηται καὶ πρόσωπον ἱκανὸν πρὸς διεύθυνσιν τούτου, καὶ ἄλλου κλιματολογικοῦ ἐν Ἀτκλάντῃ. Αἱ προτάσεις αὗται γίνονται δεκταὶ καὶ χορηγοῦνται αἱ ἀνάλογοι πιστώσεις πρὸς προμήθειαν τῶν ἐργαλείων. Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Ν. Χ. Ἀποστολίδης ἐπιδεικνύσι τοῖς ἐταίροις δύο σιαγόνας ζῶων ὀρυκτῶν προερχομένων ἐκ Πικερμίου, ὧν ἡ μία καθορίζεται ὑπ' αὐτοῦ ὡς οὔσα σιαγὼν «Συὸς τοῦ Ἐρυμκηνθίου», ἡ δ' ἑτέρα αἰππαρίου τοῦ λιγνοῦ», προτείνει δὲ συγχρόνως ὅτι εἶναι καιρὸς νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκ νέου ἀνασκαφαὶ ἐν τῇ κατὰ τὸ Πικερμιο μειοκαίνῳ διαπλάσει τῆς τριτογενοῦς ἐποχῆς, ἐξ ἧς πλεῖστα ἐξήχθησαν ὑπὸ ξένων ζῶα, καὶ ἐν ἣ μέγας ἐτι ἐνκαπομένει ἀριθμὸς. Ἦδη μάλιστα ὅτε πρόκειται μετὰ δύο ἔτη νὰ γίνῃ ἐνταῦθα σύνοδος τοῦ προϊστορικοῦ ἀρχαιολογικοῦ συνεδρίου, εἶναι ἀνάγκη νὰ μὴ παρουσιασθῶμεν μὲ γυμνάς τὰς χεῖρας. Ἡ εὐρεσις πικρῶν ζῶων σαρκοφάγων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης θὰ ἦναι χρησιμωτάτη καὶ τῇ ζωολογίᾳ ὅπως σφηνισθῆ ἐπικριβῶς ἡ καταγωγὴ τῆς τάξεως ταύτης τῶν ζῶων, ἅτινα πλεῖστοι παραδέχονται ὡς κατχόμενα ἐκ τῶν μαρσιποφορων. Ὁ κ. Α. Κορδέλλας παραδέχόμενος τὴν γνώμην τοῦ προαλήσαντος ἐπαινεῖ τὴν πρότασιν, παρατηρεῖ μόνον ὅτι ἡ ἐπιχειρήσις ἀπαιτεῖ δαπάνην. Τοιαύτης γνώμης εἶναι καὶ ὁ κ. Θ. Χελδράιχ. Μετὰ μικρὰν συζήτησιν, ἐξ ἧς κατεδείχθη ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ εὐρεθῶσι μέσα πρὸς ἀνασκαφὰς σπουδαιοτάτας, συνεστήθη ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν κ. κ. Ἄν. Κορδέλλας, Θ. Χελδράιχ καὶ Ν. Ἀποστολίδου, ὅπως ἐπιληφθῆ τοῦ θέματος σπουδαίως καὶ ἐνεργῆται καταλλήλως.

Τμήμα ἀρχαιολογικῶν καὶ φιλολογικῶν.—Εἰς μίαν συνεδρίαν συνήλθε τὸ τμήμα τοῦτο καθ' ἣν ὁ κ. Α. Πασπάτης πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ βίου τοῦ Μαχμοῦδ πασᾶ Μιχάλογλου, περὶ οὗ ἔκαμε λόγον ὁ κ. Σακκελίων ἐν τῇ προηγουμένη τοῦ τμήματος συνεδρία, ἀνέγνωσε σύντομον αὐτοῦ βιογραφίαν ἐκ τινος συγγράμματος τουρκικοῦ. Καλεῖται δὲ ὁ Μαχμοῦδ πασᾶς κατ' αὐτὸ Χερβίτης καὶ ἦτο ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Σουλτάνου πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Μετέπειτα ἕνεκα τῆς ἱκανότητός του ἐγένετο Μέγας Βεζύρης. Μετὰ τινὰ δὲ καιρὸν ἐθανατώθη ἐν τινι κωμοπόλει πλησίον τῆς Ἀδριανουπόλεως. Ἦτο δὲ κατὰ τὸ ἄνω σύγγραμμα πιστὸς Μουσουλμάνος. Περὶ τοῦ τεμένου ἐν Κων]πόλει τοῦ καλουμένου Μαχμοῦδ πασᾶ τζαμισὶ λέγει ὁ ὀθωμανὸς συγγραφεὺς ὅτι ἦτο τὸ πάλαι ἐκκλησία καὶ ἐπ' αὐτῆς ἐρειπωθείσης ἀνήγειρε τὸ τέμενος τοῦτο ὁ Μαχμοῦδ. Περὶ τοῦ νοῦ τούτου λέγει ὁ πατριάρχης Κωνσταντίας «τὸν

νκόν τοῦτον τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ μετέβλεν εἰς τέμενος ὁ Μαχμοῦδ πασᾶς».

Μετὰ τὸν κ. Πασπάτην ὁ κ. Ι. Σκκελίων ἀνεκοίνωσεν ὅτι ἐκ τῆς ἐν Πάτρῳ σεβαστρίας μονῆς τοῦ Θεολόγου τῷ ἐπεστάτῃ πρὸς ἐντελῆ ἐξερευνησιν τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἀνευρεθὲν χειρόγραφον τῆς IB' ἑκατονταετηρίδος, περὶ οὗ ἀνέφθρεν ἤδη ἐν τόμῳ Θ' τοῦ Ἀθηναίου καὶ ἐξ οὗ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ Δ' τεύχει τοῦ *Δελτίου τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρίας* δύο ἐπιστολάς τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ τοῦ Λακκαπηνοῦ πρὸς Συμῶν τὸν ἀρχόντα Βουλγαρίας, ὧν τὴν δευτέραν κεκολοβωμένην ὅτι κατὰ τὴν ἐξερευνησιν τοῦ χειρογράφου καὶ συνακρολόγησιν τῶν παραλελυμένων φύλλων αὐτοῦ ἀνεῦρε τὴν συνέχειαν τῆς ῥηθείσης ἐπιστολῆς καὶ τρίτην ἄλλην τοῦ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτόν καὶ τελευταῖαν, ὅτι ἡ σπουδαιότερα ἀνακάλυψις αὐτοῦ ἐν τῷ περὶ οὗ ὁ λόγος χειρογράφῳ εἶναι τεσσαράκοντα ὀκτὼ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ κατὰ τὸ πρῶτον ἡμίσι τῆς Ε' ἑκατονταετηρίδος ἀκμάσαντος διασῆμου διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου, ἃς καὶ ἐκδίδει προσεχῶς.

Εἶτα ὁ κ. Ι. Χ. Δραγάτης ἠρμήνευσεν ἐπιγραφὴν ἀνευρεθεῖσαν ἐν Πειραιεῖ πρὸς τὴν Ζέαν ὡς στηλιτευτικὴν Ἀρισήμου τινος καὶ Πολυτίμης καὶ Λαίδος ἀρχαίκοις γράμμασι ἐπὶ λίθου Πειραικοῦ καὶ ἧτις εὐρίσκεται ἤδη ἐν τῷ Μουσείῳ τοῦ Πειραιῶς δωρηθεῖσα παρὰ τοῦ ἀνευρόντος κ. Ἀχ. Κονταράτου. Προσέτι ἀνεκοίνωσεν τὴν εὑρεσιν ἐπιτυμβίου ἐπιγραφῆς ἐφ' ἧς παρὰδοξον τὸ κύριον ὄνομα *Γαρονδία*, λίαν καθαρῶς γεγραμμένον.

Ὁ κ. Μιχ. Π. Λάμπρος ἀναιρῶν τὸν περὶ Κυπριακῶν ἀρχαιοτήτων γράψαντα Μάξ-Ὀνεφελς-Ρίχτερ ἀνήνεγκε ὅτι τὸ ὑπ' αὐτοῦ ἐξιμνούμενον χαλκοῦν ἀνέγλυφον Ἀθηναῖς ὀπλομάχου εἶναι νέον ἔργον, σῆμα χρησιμεῖον διὰ τὰς περικεφαλαίας τοῦ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Τζούρτζ ἐν Σικελίᾳ ἀγωνιζομένου ἑλληνικοῦ σώματος.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Η' ΤΟΜΟΥ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ἀρχαία φιλολογία. Διόρθωσις 8 στίχου Ἀντιγόνης Σοφοκλέους σ. 96. Διόρθωσις τῶν στίχων 1073—1074 τοῦ Αἰάντος σ. 420. Τὸ ὄνομα **ΓΕΡΟΝΙΩΝ** σ. 420.

Ἑρμηνεῖα χωρίων Ἀριστοτέλους ὑπὸ Λουκᾶ Παπαϊωάννου καθηγητοῦ σ. 581.

Κ. Ν. Κόντου *Ποικίλα Φιλολογικά*. § 6. Πρόκνη καὶ Φιλομήλα σ. 45 § 7. Σικινίτης Σικινίτης σ. 154 § 8. Εἰς χρηματίου λόγον, εἰς ἀργυρίου λόγον σ. 156. § 9. Ὀνόματα εἰς *Ισις* σ. 205 § 10. Πολλάκις ἐπ' ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ ὑποκειμένου τίθεται τὸ κατηγορούμενον, ἐπίθετον ὄν, κατ' οὐδέτερον γένος σ. 304, 373, 447.

Μεσαιωνικὴ φιλολογία. Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ Ῥωμανοῦ τοῦ Λακκαπηνοῦ ὑπὸ Ι. Σκκελλίου σ. 95.

Συμβόλαιον μεταξὺ τῶν πατέρων τῆς ἐν Δυρραχίῳ δυτικῆς μονῆς τοῦ ἀγ. Δομενίου καὶ τοῦ Μακυστρομιχάλη Τσιγγάρη σ. 339.

Περὶ τῶν ἐν ταῖς Εὐαγγελίαις μουσικῶν σημείων 724.

Ἀνέκδοτοι ἐπιστολαὶ Θεοδωρήτου ἐπισκόπου Κύρου 856.

Νεωτέρα φιλολογία. Ὁ Γαρτοῦφος τοῦ Μολιέρου, μελέτη ὑπὸ τοῦ ἠθοποιῦ Κοκλὲν σ. 452.

Ὅπως ἀγαπᾶς, κωμῳδία εἰς πράξεις πέντε τοῦ Σαίξπηρ, ἐκ τῆς ἀγγλικῆς ὑπὸ Μ. Ν. Δαμιράλη σ. 489.

Ἔθιμα καὶ ἄσματα τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης σ. 681.

Μῦθοι τοῦ Φλωριανοῦ ἐξελληνισθέντες ὑπὸ Στ. Δ. Βάλλη. Ὁ κισσὸς καὶ ὁ θυμός. — Ἐχιδνα καὶ Βδέλλα. — Ζεὺς καὶ Μίνως σ. 687.

Ὁ Βασιλεὺς διασκεδάζει, τραγωδία Βίκτωρος Οὐγκὼ εἰς πράξεις πέντε μετὰφρασις Εὐγενίου Γ. Ζαλοκώστα σ. 741.

Δύο μικρὰ περὶ Σακπούς ποιήματα τοῦ Λεοπάρδη καὶ τῆς Καρολίνας Κορονάδ σ. 834.

Νεοελληνικὴ φιλολογία. Ὁ Μάρτιος ὑπὸ Μιχαήλ Λελέκου σ. 250.

Ἀνέκδοτος ὕμνος Ῥήγα τοῦ Φερραίου σ. 327.

Ἐγκύκλιος περὶ τραγωμάτων τοῦ πατριάρχου Νεοφύτου σ. 420.

Παγκόσμιος πανήγυρις συντεθεῖσα παρ' Ἐπιφανίου Δημητριάδου ἐκ νήσου Σικιάθου σ. 354, 697, 844.

Μακαρίου Εὐδιᾶ παραλλαγή ὕμνου τινὸς τοῦ Ῥήγα Φερραίου σ. 567.

Περὶ γλώσσης ὑπὸ Α. Λασκαράτου σ. 621.

Οἱ σύγχρονοι ποιηταὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ τῆς κυρίας Ἰουλιέτης Λαμπέρ, μετὰφρασις Εὐφρασίας Κετσέα σ. 653.

Νεοελληνικὰ Ἀνάλεκτα. Κρητικὰ παραμῦθια. Ὁ θρίαμβος τοῦ ἔρωτος σ. 330. Ὁ ἥλιος σ. 712. Τὸ ῥόδον σ. 714.

Μοιρολόγια (Ἐόδια) Θήρας σ. 410.

Δημῶδεις προλήψεις Κρήτης σ. 412.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

- Νομισματική.** Ἀνέκδοτον ἀργυροῦν νόμισμα τῆς πόλεως Ἐπιδαύρου ὑπὸ Α. Ν. Μελετοπούλου σ. 90.
 Νομίσματα βωμαϊκὰ εὑρεθέντα ἐν Πάλλῃ σ. 186.
 Περὶ χαλκοῦ νομίσματος Λακεδαιμόνος σ. 420.
 Περὶ τῶν μεταλλίων καὶ νομισμάτων τῆς Ἐπικνήσου πολιτείας τοῦ κ. Π. Αάμπρου σ. 420.
 Διόρθωσις ἐσφαγμένων νομισματικῶν ἀποδόσεων ὑπὸ Μ. Π. Αάμπρου, σ. 720.
 Περὶ τῶν νομισμάτων τῶν δυναστῶν τῆς Χίου καὶ Φωκαίας σ. 724.
Γλυπτική. Πειρῆικαι ἀρχαιοτάτες ὑπὸ Ι. Χ. Δραγάτη σ. 182.
 Κεφαλή Προσειδῶνος σ. 420.
 Ὑδρία μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως σ. 421.
Διάφορα ἀντικείμενα τέχνης. Ἀρχαῖα χειρουργικὰ ἐργαλεῖα σ. 96.
 Ἀγχιμάτιον ἐξ ὀπτῆς γῆς σ. 340.
 Χειρόμηλος ἐκ πώρου σ. 420.
 Χαλκοῦν ἀνάγλυρον Ἀθηνᾶς ὀπλομάχου σ. 856.
Ἐπιγραφική. Ἐπιτύμβιος λίθος Πειραιῶς ὑπὸ Ι. Χ. Δραγάτη σ. 182.
 Σίφνου ἀρχαιοτάτες ὑπὸ Ι. Χ. Δραγάτη σ. 183.
 Φοινικικὴ καὶ Ἑλληνικὴ ἐπιγραφή Πειραιῶς σ. 339.
 Ἐπιγραφή Ὀργεῶνων σ. 340.
 Ἀρχαῖκὴ ἐπιγραφή Πειραιῶς σ. 421.
 Στήλιτευτικὴ ἐπιγραφή Πειραιῶς σ. 856.
Ἀρχιτεκτονική. Τὸ παρὰ τὸν ἄγιον Φίλιππον ἀρχαῖον ὑδραγωγεῖον σ. 96.
 Ἀρχαῖοι τάφοι ἐν Πάλλῃ τῆς Κερκλληνίας ὑπὸ Η. Τσιτσέλη σ. 184.
 Περὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ ἀρχαίου οἰκοδομήματος σ. 339.
 Περὶ τοῦ ἐν Πειραιεὶ ἀρχαίου θεάτρου σ. 420.
Χριστιανικαὶ ἀρχαιοτάτες. Περὶ τῶν ἐν Ἠπειρῷ ἐνεπιγράφων μαστραπάδων σ. 191.
 Βραχεῖα περιγραφὴ τῶν κυριωτέρων ἐν Λευκάδι μνημῶν σ. 310.
 Ἀρχαῖον χριστιανικὸν μνημεῖον Βενετίας ὑπὸ Ι. Βελούδου σ. 561.
 Χριστιανικὴ ἐπιγραφή σ. 724.
Ἀρχαιολ. ἐδρύματα. Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία σ. 87.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΚΑ

- Ἄν εὐγενὲς τὸ χαρτοπαικτεῖν ὑπὸ Ι. Ἰσιδωρίδου Σκυλίση σ. 58.
 Περὶ τῶν δρῶν τοῦ ἀνθρώπινου πνεύματος ὑπὸ Α. Παπαδιαμαντοπούλου σ. 118.
 Ἡ ἐλευθέρη θέλησις ὑπὸ Ἰγν. Μοσχάκη σ. 193.
 Ἀνάγνωσμα Α. Λαγκαράτου σ. 226.
 Πότε θά ἐκλίπη ἡ θανατικὴ ποινὴ ὑπὸ Α. Παπαδιαμαντοπούλου σ. 631.
 Περὶ τοῦ φροβελιανοῦ συστήματος ὑπὸ Αἰκατερίνης Λαγκαρίδου σ. 812.

ΙΣΤΟΡΙΑ

- Αἱ περὶ τῆς λύσεως τοῦ ἀικτολικοῦ ζητήματος ιστορικαὶ προθεσμίαι ὑπὸ Κ. Παπαρηγοπούλου σ. 7.
 Ἡ ἑορτὴ τῆς τετραλοισιατηρίδος τοῦ Λουθήρου ὑπὸ Α. Διομήδους Κυριακοῦ σ. 26.
 Ἱστορικὰ ἐπανορθώματα α') Ἀλῆ Πασᾶς ὑπὸ Γ. Α. Κρέμου σ. 64, 139.
 Ἡ Ἑλλάς πρὸ τοῦ 1821 ὑπὸ Δ. Βικέλα σ. 97.
 Λιόλιος ὁ Ξερολιβχδίτης σ. 191.
 Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη ὑπὸ Ι. Α. Τυπάλδου σ. 207, 253, 341.
 Ἡμερολόγιον αὐτόγραφον Στεφάνου Πέτροβιτς Χρυστιόβσκιν σ. 239.
 Ἀντώνιος Ἰωάννου Κριεζῆς σ. 339.
 Ῥωσικὰ περὶ Ἑλλάδος ἐγγράφα μεταφορθεύτα ἐκ τοῦ Ῥωσικοῦ ὑπὸ Κ. Α. Παλαιολόγου σ. 579.
 Περὶ τοῦ γένους Ἀχμοῦτ πατσᾶ τοῦ Μιχάλογλου ὑπὸ Ι. Σακελλίου σ. 719.
 Συμπληρωτικὰ περὶ τοῦ βίου Μιχμοῦτ πατσᾶ τοῦ Μιχάλογλου ὑπὸ Γ. Πασπάτη σ. 85.

ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

- Ζωολογία καὶ ἀνθρωπολογία.** Περὶ ῥαφῆς τῶν κρανίων τοῦ ἀνθρώπου σ. 40.
 Σκύλαρος (μυλκχόστρακον) σ. 419.
Βοτανική. Περὶ βοτανικῆς ἐκδρομῆς ἐν Ἀττικῇ ὑπὸ Θ. Χέλδραχ σ. 180.
 Περὶ τῆς ὠφελείας τῆς παραγομένης εἰς τὰ φυτὰ ἐκ τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν σ. 340.
Γεωλογία. Φυσιολογία. Ἀποτελέσματα ἀναλύσεων ὑδάτων τοῦ λεκανοπελίου Ἀττικῆς σ. 192.
 Περὶ ῥα ἀπολιθώματα Χίου σ. 192.
 Περὶ τῶν αἰτίων τοῦ σεισμοῦ τῆς Κεζαμίτζολας σ. 418.
 Ἀναλύσεις ὑδάτων δύο πηγῶν τῆς Ἰσχίας σ. 419.
 Ὄρυκτὰ ζῶα ἐκ Πικερμίου σ. 855.
Φυσιολογία. Περὶ μετατοπίσεως τοῦ σπληνός σ. 192.
 Περὶ ῥοῆς τοῦ γάλακτος σ. 340.
 Περὶ τῶν μικροσκοπικῶν φαινομένων τῶν παρατηρουμένων κατὰ τὴν συστολὴν τῶν βραδωτῶν μυῶν σ. 724.
 Περὶ παρασκευῆς ζωικῆς δαμαλίδος σ. 854.
Μετεωρολογία. Περὶ τοῦ λυκόφωτος ὑπὸ Ι. Φ. Ίουλίου Σμιθ σ. 8.
 Περὶ μεγάλων καταπτώσεων χιόνος καὶ χαλάζης ἐν Ἑλλάδι σ. 84.
 Μετεωρολογικὰ Πατρῶν ὑπὸ Ν. Κορίλλου σ. 95.
 Μετεωρολογικὴ ἀποψις τοῦ 1885 σ. 96.
 Περὶ πρωΐμου καὶ ὀψίμου καταπτώσεως χιόνος ἐν Ἀθήναις σ. 192.
 Κλιματολογικοὶ σταθμοὶ σ. 340.
Ἀστρονομία καὶ μαθηματικά. Περὶ τοῦ κομήτου τοῦ Πῶνς ὑπὸ Ι. Φ. Ίουλίου Σμιθ σ. 83.
 Θεωρήματα Γεωμετρίας σ. 419.
 Ἰωάννου Ν. Κατζιδάκη λόγος ἐναρκτήριος σ. 703.
Ἵγυεινή. Περὶ ἐξυγιάνσεως τῶν Ἀθηναίων ὑπὸ Ε. Αρχαγούμη σ. 95.
 Ἀνάγκη στεγανῶν βόθρων ὑπὸ Α. Χρηστομάνου σ. 174.

Ἐκθέσεις, ἐπιστημονικὰ ἰδρύματα. Μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ σ. 93, 95, 723, 855.

Ἐκθέσεις φυτῶν καὶ ἀνθῶν σ. 414.

Κρίσις τῶν Ἑλλανοδικῶν τῆς ἐκθέσεως τῶν ἀνθῶν σ. 415.

Γμῆμα φυσιογνωστῶν Περικλοῦ σ. 95, 190, 338, 418, 723.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ἡ χήρα ὑπὸ Ὀυκαβίου Φεγιέ μετάφρασις Δ. Π. Α. σ. 76, 159, 216, 315, 318. — Ἐπεισοδίων τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος τὸ μυριοστὸν ὑπὸ Γ. Ἰσιδωρίδου Σκυλίτση σ. 232 — Αἱ θειοκηρίδες, φαντασίαι σ. 571. — Ἡ εἰσβολή, διήγημα Ἀδόλφου Βελδ σ. 668.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Ἔργασίαι Συλλόγου σ. 92, 189, 336, 417, 721, 853.

Γμῆματα Συλλόγου α') Καλῶν τεχνῶν σ. 94, 190, 338, 419, 723, 854. β) Νομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν σ. 94, 190, 338, 419, 854. γ) Φυσιογνωστικῶν σ. 95, 190, 338, 418, 723, 854. δ) Φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν σ. 95, 190, 339, 420, 855.

Μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ σ. 93, 95, 723, 855.

Ἐκθέσεις μνημείων ἱεροῦ ἀγῶνος σ. 94, 534.

Σχολὴ ἀπόρων παιδῶν σ. 189, 190, 337, 417, 721, 722.

Ἰαμειυτήριον σχολῆς Ἀθηνῶν σ. 190.

Δημοσιεύματα Συλλόγου σ. 190.

Μουτικὸς θίασος σχολῆς Ἀθηνῶν σ. 337, 722.

Ἐκθέσεις φυτῶν καὶ ἀνθῶν σ. 414, 415.

Λογοδοσίαι τοῦ προέδρου τοῦ Συλλόγου κ. Τιμολ. Ἀργυροπούλου τῶν κατὰ τὸ ἰθ' ἔτος γενομένων σ. 725.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΤΑΚΤΩΝ

ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ ΕΤΟΥΣ ΤΟΥ ΠΑΡΝΑΣΣΟΥ 1884.

Ν. Χ. Ἀποστολίδης, Τιμ. Ἀργυρόπουλος, Στ. Δ. Βάλθης, Ή. Βελουδός (ἐν Βενετίαι), Δ. Βικέλας, Μ. Δαμιράκης, Α. Διομήδης Κυριακός, Γ. Χ. Δραχάτσης (ἐν Πειραιεῖ), Ε. Ζαλοκώττας, Εὐφρασίαι Κετσέας, Δ. Κ. Κοκκίδης, Κωνστ. Κόντος, Ν. Κορίλλος (ἐν Πάτραις), Γ. Κρέμος, Μ. Η. Λάμπρος, Δ. Π. Λάμπρος, Α. Λασκαράτος (ἐν Κεφαλληνίαι), Αἰκατερίνη Λασκαρίδου, Μ. Λελέκος, Α. Μελετόπουλος (ἐν Πειραιεῖ), Ἰγν. Μοσχάκης, Ἀ. Μωρχιτίδης, Παῦλος Σ. Οἰκονόμου, Κ. Α. Παλαιολόγος (ἐν Ὀδησσῶ), Σ. Κ. Παπαγεωργίου (ἐν Κερκύραι), Α. Παπαδιαμαντόπουλος, Α. Παπαϊωάννου, Κ. Παπαρηγόπουλος, Ν. Πετρῆς (ἐν Λευκάδι), Γ. Κ. Σακελλίων, Γ. Φ. Γ. Σιμῖθ, Γ. Ἰσιδ. Σκυλίτσης, Γ. Α. Τυπάλδος, Ἡλ. Τσιτσέλης (ἐν Κεφαλληνίαι), Γ. Χατζιδάκης, Θ. Χέλδραχ, Α. Χρηττομάνος.

Σελ. 307 στ' γ. 27 γραφῆ: ἀμαθέστατον — 309,3: φαίνεται — 340,19: τῶν 24 ἡχων — 315,4: διασώζοντες . . . μνήμην — 7: λοιποὶ . . . Ἐδαγγέλιον — 372,13: ἀνεγνώσκον — 46: diurnes — 373,44: ἕτερος — 558,25: νὰ μὴ θυμάζετε 613,1 κάτωθεν: Ea caricature — 648,7: ἀποτίνει — 652,7: οὐχ ἦττον — 685,2 κάτω: βραχῶν — 692,14: πρίγκιπος — 696,22: Ἐρζεγοβίνης — 723,8: Ζέζος.